

Refraneiro do Seminario de Santiago (1947-1958)

Patricia Buján Otero
Xesús Ferro Ruibal
Mª Carmen Paz Roca
Marta Rodríguez Añón
Ana Vidal Castiñeira

Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades

Manuel García García era un sacerdote que vivía en Tras de San Bieito, número 6, e que era profesor no Seminario de Santiago. Era doutor, título que só tiñan 19 dos 54 profesores que daquela educaban alí o actual clero compostelán. Era un entusiasta da filatelia e foi quen introduciu nese seminario o primeiro proxector de cine. Dirixía unha Academia de Misións, que era o que hoxe chamaríamos unha actividade extraescolar. Era irmán dun sacerdote moi querido en Pontevedra, D. Lino.

Manuel García era simpatizante do galeguismo cristián da revista *Logos*, que morreu ó iniciarse a guerra de 1936 e, segundo D. Francisco Fernández del Riego, tamén o fora do Partido Galeguista de Castela. No Seminario de Santiago de Compostela era profesor de Preceptiva Literaria a alumnos de 14 anos ¹ e de Prácticas de Castellano a alumnos de 17. Nesta disciplina, coa complicidade do cardeal Quiroga Palacios, en realidade daba clase de literatura galega, seguindo a *Historia de la literatura gallega* de Benito Varela Jácome que en 1951 publicara en Santiago de Compostela, Porto y Cía.

Cando daban o punto de Nadal e os seminaristas volvían por poucos días ás súas casas, Manuel García propoñíalles ós seus alumnos de 14 anos un exercicio voluntario de recolleita de refráns. Sabedores diso, buscamos entre os herdeiros da biblioteca de Manuel García

---

¹ O texto que utilizaba titulábase *Colección de trozos* (probablemente unha reedición da antoloxía preparada por Enrique Sánchez y Rueda en 1911 co título de *Colección de trozos en prosa y verso de algunos de nuestros mejores escritores antiguos y contemporáneos*). Precisamente entre os refráns apareceu un exercicio asinado o 27.12.1957 por García Cardamas no que comentaba algunhas figuras poéticas dun fragmento literario. Este exercicio, trasapelado entre os refráns, é moi interesante porque está datado en Ares, non no Seminario de Santiago, e indícanos que había unha alternativa ó exercicio de recolleita de refráns que era facer un comentario a un texto literario.

algunha carpeta con estes materiais ou un posible *Refraneiro* inédito. A pesar da plena colaboración dos sobriños nada puidemos atopar. Pero, inesperadamente, cando en Lugo abrímo-las caixas do arquivo paremiolóxico de Vázquez Saco, empezaron a aparecer papeis de seminaristas santiagueses. Eran os exercicios dos alumnos de Manuel García García. Vese que, sabendo que Francisco Vázquez preparaba un gran *Refraneiro*, el entregoulle o material que tiña. ¿Como se coñeceron García García e Vázquez Saco, habendo como había daquela unha certa impermeabilidade entre as dioceses? Probablemente pola participación de Vázquez Saco no Centro de Estudos Xacobeos de Santiago de Compostela.

Os refráns que Manuel García deu xuntado teñen o interese de estaren localizados no espazo (diocese de Santiago) e no tempo (1947-1958). Nun primeiro índice de frecuencias e atendendo só ós máis repetidos, encontrámo-los datos do seguinte cadro:

Refrán	Frecuencia
<i>Xente nova e leña verde todo é fume</i>	39
<i>Home pequeno, fol de veneno</i>	37
<i>Ovella que berra, bocado que perde</i>	28
<i>Na terra do meu home o que non traballa non come</i>	18
<i>En mayo aínda a vella queima o tallo</i>	15
<i>En abril augas mil</i>	12
<i>O que non chora non mama</i>	11
<i>Non bay atallo sin traballo</i>	11
<i>Ano de ameixas, ano de queixas</i>	11
<i>Fai ben e non mires a quen</i>	9
<i>O que non fuma nin bebe viño, o demo llo leva por outro camiño</i>	8
<i>Gastar e non ter non sei cómo pode ser</i>	8
<i>Xulio quente, millo valente</i>	7
<i>Quen vai a Santiago e non vai a padrón, ou fai romería ou non</i>	7
<i>Por san Bernardo entra o sol polo furado</i>	7
<i>Ovella que berra, bocado que perde</i>	7
<i>O ollo do amo engorda o cabalo</i>	7
<i>Nunca chove como trona</i>	7
<i>Entre marzo e abril sal o cuco do cubil</i>	7
<i>En san Xoán a sardiña molla o pan</i>	7
<i>En mayo inda a vella queima o tallo</i>	7
<i>En abril augas mil</i>	7

Pero, se agrupamos variantes, os datos resultantes difiren algo.

<i>Leña verde/leña verde e/toxo verde e/o xente nova/xente nova/ moza e leña/rama verde todo/ toda é/ se volve fume/ fumo.</i>	59: 1/5/1/6/44/2/50/2/52/1/6/
<i>O/o home pequeno, ten/o fol de veneno</i>	39: 1/38/1/3
<i>A/o ovella/ourella/uvella que berra/berre/bala/mea/ moito berra, bocado/bucado que perde/perde bocado</i>	43: 1/42/33/8/2/37/1/3/1/1/41/1/1
<i>Na terra do/de meu/aquel/o home/ amo o que non traballa non come.</i>	23: 20/3/19/2/2/22/1
<i>Cando en abril chove/o en abril e mayo/en Carballo/en mayo/en maio/no mes de mayo/polo</i>	48: 1/1/1/34/4/3/1/2/1/23/13/1/1/46/1/1/47/1/1/1/1/

<i>mes de mayo/por mayo/en maio de meu me caio, mais aínda/índa/eínda/xa/o a vella/as vellas/o vello queima/rompen o tallo, e un cachiño que queda, para o san Juan o deixa/e unha que non o queira queimar, para san Juan o deixa/e non solo por queimar, solo é por se cantar/e se apuran ben, inda queima as pernas tamén.</i>	
<i>Entre marzo e/no mes de/por/en/o abril, aguas/angas/anguas/aghuas/dagoas/espigas mil, se non ó comezo, ó meio ou ó fin/o.</i>	32: 1/1/3/24/3/17/9/1/1/1/3/1/31
<i>O/o neno que non chora/mama non mama/come/chora.</i>	14: 13/1/13/1/12/1/1
<i>Non hay atallo sin traballo/arrodeo, nin arrodeo/rodeo sin recreo/o.</i>	14: 13/1/1/1/12
<i>Ano de/das ameixas/amenxas, ano de/das queixas, ano de peras, ano de medas/ o.</i>	17: 15/1/16/1/16/1/1/16
<i>En san Xoán/E/o/A auga/ augba/chuvia/agua de/en/por/no san Juan/Xoán, etc tolle/toxe/quita/nin dá/non dá/sácalle/colle o/ó/o viño/millo/trigo e non dá/nin dá/nin cría/dálle /ó/pan.</i>	30:1/1/12/9/1/9/7/8/15/3/1/(cf. as múltiples grafías que aparece)/20/1/5/1/1/1/18/1/8/26/3/1/25/1/1/1/1).

Queda este avance como invitación a un estudio do mínimo paremiolóxico dunha época e un territorio.

Vexamos agora a relación de informantes de Manuel García e colectores do que denominamos *Refraneiro do Seminario de Santiago (1947-1958)*

Acuña Garrido, Jesús: Vilaboa, PO.
 Ageitos Pérez, Francisco: Corrubedo, Ribeira, C.
 Alcántara Pedreira, Luís: Rianxo, C.
 Alvarellos López, Nicolás: Lalín, PO.
 Álvarez Baliña, Ramón: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C.
 Álvarez Souto, José: Anxeriz, Tordoia, C.
 Alvariño, J.
 Alvite Alvite, Jesús: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C.
 Ameijeiras Arjomil: Santiago.
 Antelo Fraga, Jesús María: Rial, Val do Dubra, C.
 Area Alonso, José Manuel
 Autrán Ramos, Manuel: Santa Marta de Babío, Bergondo, C.
 Barca Sanmartín, José: Santa Minia de Brión, C.
 Barral Sánchez, J. M.

Barreiro Barreiro, José Luís: Loureiro. Dúas Igrexas, Forcarei, PO.
 Barreiro Fernández, Julio: S. Miguel de Vilar, Touro, C.
 Barreiro Sanmartín, José
 Barreiro Somoza, José: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO.
 Barrós Fachal, Manuel
 Bello Arjomil, José: Valiña, Vimianzo, C.
 Bello Valiña, Juan
 Blanco Sieira, Manuel: Olveira, Ribeira, C.
 Blanco Tato, Héctor: Cereo, Coristanco, C.
 Boado Vázquez, Manuel: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C.
 Bretal Rego, Marcelino: Olveira, Ribeira, C.
 Buño Caamaño, José: Erboedo, A Laracha, C.
 Buras Iglesias, Andrés
 Caamaño Cernadas, Serafin: Esteiro, Muros, C.

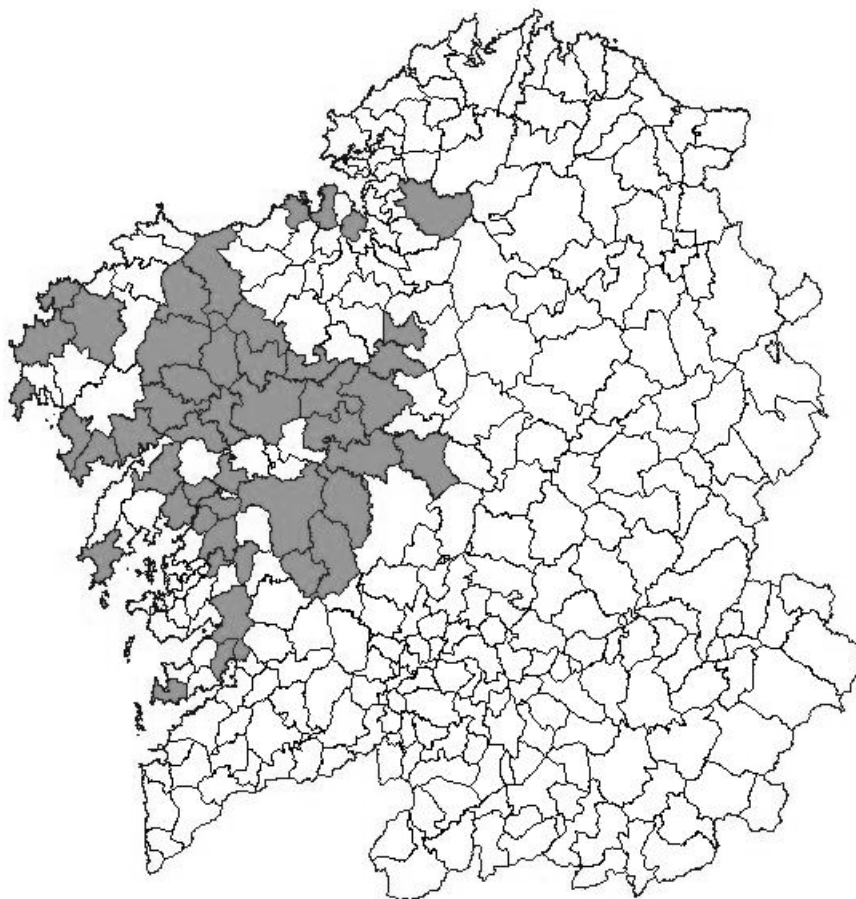
- Cabaleiro Cabaleiro, Teófilo: Codeseda, A Estrada, PO.
- Calviño Pueyo, José: A Ponte Maceira (Portor), Negreira, C.
- Camino Sánchez, Manuel
- Campos Arestíño, Pascual: Cando, Outes, C.
- Campos Lourido, José: Santo Ourente de Entíns, Outes, C.
- Cancela Corredoira, Manuel: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO.
- Canedo Nimo, Manuel: Trasmonte, Ames, C.
- Canosa Quintáns, Francisco
- Carro Rodríguez, Leonardo: Vilaño, A Laracha, C.
- Casal García, Manuel: Santiago de Compostela, C
- Castiñeira, Silvestre: Santiago.
- Castiñeira Canosa, Lorenzo: Santa María de Xaviña, Camariñas, C.
- Castro Ces, Andrés: Tállara, Lousame, C.
- Castro Izaga, José Luís: Lira, Carnota, C.
- Castro López, José: Sobrado, Sobrado dos Monxes, C.
- Collazo Gantes, Jacinto: Erboedo, A Laracha, C.
- Collazo Porto, Manuel: Portas, PO.
- Cornes Iglesias, José: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C.
- Couselo Gago, Juan Carlos
- Couto Pérez, José
- Covas, José M^a: Santiago.
- Crespo Caamaño, Clemente: Santiago de Compostela, C.
- Cures, José M^a
- Darriba Míguez, Amador
- Domínguez Martínez, José M: Sardiñeiro, Fisterra, C.
- Dosil Maceiras, Agustín: Ponte Nafonso, Noia, C.
- Duro Quintela, José: Burreas, Arzúa, C.
- Eiras Paz, José: Amil, Moraña, PO.
- Eirís Cabeza, Guillermo: Sofán, Carballo, C.
- Esparís Freire, Perfecto: Santa María de Viceso, Brión, C.
- Fernández Ferro, Juan Manuel
- Ferro Ruibal, Jesús: Rebón, Moraña, PO.
- Filloo Rial, Juan Benito: Graba, Silleda, PO.
- Fráiz Vázquez, Jaime: Arzúa, C.
- Freire López: Padrón, C.
- Fresco Reboredo, Manuel: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO.
- García Cardamas: Ares, C.
- García Blanco, Daniel: Bamiro, Vimianzo, C.
- García García, M.: Santa Xuliana de Monfero, C
- García Ramos, Rafael: Cabo de Cruz, Boiro, C.
- García Vázquez, José María: Dodro, C.
- García Villasenín, Jesús: Niveiro, Val do Dubra, C.
- Gerpe Gerpe, Manuel: Santa María de Montouto, Santa Comba, C.
- Gómez Vilar, Manuel
- González Castro, Jesús: Santa Minia de Brión, C.
- González Fernández, M.
- González Gil, Valentín: Soutelo de Montes, Forcarei, PO.
- González Santos, José: Boa, Camboño, Lousame, C.
- Gulías Rivas, José M.: Forcarei, PO.
- Hombre Sónora, Manuel: Santiago.
- Iglesias Ares, José A.
- Iglesias Duro, Antonio: Carcacia, Padrón, C.
- José Ramón: Santiago.
- Lage Radio, José: Santa Eulalia de Xil, Meaño, PO.
- Lago López, Manuel
- Lens Fraga, Perfecto: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C.
- Lobato Feijoo, Víctor Manuel: Catoira, PO.
- López Baleato
- López Castro, Manuel: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO.
- López López, Celestino: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C.
- López Souto, Juan: Corrubedo, Ribeira, C.
- López Varela, Eliseo
- Lorenzo Viña, José

Louro Lado, Baldomero: San Mamede de Carnota, C.
Luna Bande, Francisco
Mallo Mallo, Manuel: Erboedo, A Laracha, C.
Maroño Pena, Víctor: Calvente, Oroso, C.
Martín Gómez, Manuel: Muxía, C.
Mayo Brenlla, Jesús: San Mamede de Monte, A Baña, C.
Mendoza Cajade, Antonio: San Cristovo de Reis, Toques, C.
Moscoso Sabel, Laureano: Berreo, Trazo, C.
Otero González, Manuel: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO.
Otero Outes, José A.: Santiago de Compostela, C.
Pampín Basteiro, Argimiro: Arzúa, C.
Pereira Comparado, Ramón
Pontes García, Pedro
Porto Buceta, José: Portas, PO.
Ríos González, José: Santiago.
Ríos Pereiro
Rodríguez Arjomil, Andrés: Vimianzo, C.
Rodríguez Calvo, José: Rebón, Moraña, PO.
Rodríguez Gamallo, Manuel: Tomonde, Cerdedo, PO.
Rodríguez Rodríguez, Celso
Rodríguez Vieites, Félix
Romero Iglesias, Antonio: Santiago.
Ruíz González, José: Santiago.
S. Padín, Manuel: Santiago.
Sanjurjo Pedrouzo, José
Santiso Barreiro, Jesús
Segade Vidones, Emilio
Seijo Santiago, José Ignacio
Señaris Fernández, Cándido: Buxán, Val do Dubra, C.
Tanoira Figueira, Jesús: Setecoros, Valga, PO.
Tojo Reboredo, Manuel
Torreira Torreira, Antonio: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C.
Troitiño Espiño, M.
Varela Pérez, Manuel: Santa María de Castrofeito, O Pino, C.

Vázquez Formoso, Manuel: Serres, Muros, C.
Vázquez Veiga, Luís
Villaverde Marcos, Manuel: Proupín, San Tomé de Ames, C.
Viña Varela, Ramón: Golmar, A Laracha, C.

Hai tamén outros informantes anónimos das seguintes procedencias:

A Coruña, C
Agolada, PO
Besexos, Vila de Cruces, PO
Carballo, C (dous seminaristas anónimos)
Laiño, San Xoán; Dodro, C
Louro, Muros, C
Lubre, San Xoán; Bergondo, C
Moreira, A Estrada, PO
Pontevedra, PO (dous seminaristas anónimos)
Rías Baixas, PO
Santiago de Compostela, C
Serantes, Santiso, C
Telleira (Canduas), Cabana de Bergantiños, C.
Terra de Bergantiños, C
Terras do Deza, , PO
Vilela, Santa María; Rodeiro, PO
Xestoso, Monfero, C (dous seminaristas anónimos)
3 seminaristas anónimos de distintos lugares de Galicia, pero sen identificar.
3 seminaristas anónimos dalgún lugar da provincia da Coruña.

 Concellos dos que hai información paleontolóxica nesta colección

Na edición destes papeis de adolescentes, que nunca antes viran unha palabra escrita en galego, enmendamos algúns disparates ortográficos evidentes -como por exemplo- diversos intentos de reproducir-la segunda forma do artigo- pero respectámo-la grafía intencional, é dicir, o que eles querían reproducir, sen afeitámo-los castelanismos nin os dialectalismos.

1. **Norte obscuro, vendabal seguro.**
Los paisanos saben muchos más, pero yo no los recuerdo ahora. Si fuese en el verano...(Seminarista anónimo: San Xoán de Laño, Dodro, C)
2. **-En xulio ¿donde andas, mozo?**
-Na fonte ou no pozo. (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / José A. Iglesias Ares²)
3. **-¡Ai papá! ¿Boto a ovella morta ó monte? -Non, dálle herba e déixaa na corte.** (M. González Fernández³)
4. **-¿A donde vas, tolo? -A donde van todos.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
5. **-¿A donde vas, Vicente? -A donde vai a xente.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C⁴)
6. **-¿A donde vas, Xan? -Vou cumprir si podo.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
7. **-¿A onde vas, can? -A onde me dan pan.** (Manuel Camino Sánchez)
8. **-¿A onde vas, tolo? -Onde van todos.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁵)
9. **-¿Pa onde vas, Vicente? -Pa donde vai a xente.** (Manuel Gómez Vilar)
10. **-¿Pa onde vas, Vicente? -Pa onde vai xente.** (Manuel Camino Sánchez)
11. **-¿Por que non vas á misa? -Porque non podo. Vou pá taberna pouquiño a pouco.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO⁶)
12. **-¿Pr'onde vas, tolo? -Pr'onde van todos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁷)
13. **-¿Que levas ahí? -Palabras e diñeiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
14. **A agua de san Juan tolle o viño e non dá pan.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra. C⁸)
15. **A agua de san Juan toxo o viño e non dá pan.** (Manuel Fernández Ferro⁹)
16. **A agua en abril enche o carro e o carril.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
17. **A alforja do pobre con todo pode.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
18. **A alforxa do pobre con todo pode.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / José María García Vázquez: Dodro, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
19. **A anada á carreira non se pilla.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C¹⁰)
20. **A auga de correr e a gente de falar non se pode privar.** (Juan Carlos Couselo Gago)
21. **A auga de correr e a xente de falar non se pode privar.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
22. **A auga de san Xoán leva (tolle) o viño e non dá pan.** (M. González Fernández¹¹)

⁶ O orixinal di *Porque non vas a misa porque non podo vou pa taverna pouquiño a pouco.*

⁷ O orixinal di *Pronde vas tolo, pronde van todos.*

⁸ O orixinal di *A agua de S. Juan tolle o viño, e non da pan.*

⁹ O orixinal di *A agua de S. Juan toxo o viño e non da pan.*

¹⁰ O orixinal di *A anada a carreira non se pilla.*

¹¹ O orixinal di *A auga de San Xoan leva (tolle) o viño e non da pan.*

² O orixinal di *En Xulio ¿en donde andas mozo? na fonte ou no pozo.*

³ O orixinal di *-¡Ai papá! voto a ovella morta o monte non dalle herba e deixa na corte.*

⁴ O orixinal di *A donde vas Vicente a donde vai axente.*

⁵ O orixinal di *Aonde vas tolo onde van todos.*

23. **A auga de san Xuan sácalle ao viño e dálle a[o] pan.** (José Manuel Area Alonso ¹²)
24. **A auga en san Soán tolle o viño e non dá pan.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C ¹³)
25. **A auga en san Xoán tolle o millo e non dá pan.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁴)
26. **A auga en san Xoán tolle o viño e non dá pan.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹⁵)
27. **A auga en Xan Xuan quita o viño e non dá pan.** (Manuel Tojo Reboredo ¹⁶)
28. **A auga en Xan Xuan tolle o viño e non dá pan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷)
29. **A auga todo lava, senón a mala fada.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Juan Carlos Couselo Gago)
30. **A augha de san Xuan quita o viño e non dá o pan.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C ¹⁸)
31. **A augua de abril molla o carro e-o carril.** (M. González Fernández ¹⁹)
32. **A beleza da muller encóntrala na conduta e non en seu rostro.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
33. **A berza en xaneiro vale por carneiro.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C)
34. **A besta que xeme, a carga non teme.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ²⁰)
35. **A blancura sete faltas disimula.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
36. **A bo capellán mellor sacristán.** (Pascual Campos Arestíño: Cando, Outes, C)
37. **A bo cura mellor sacristán.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
38. **A boa fame non hay broa dura.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
39. **A boa fame non hay br[o]a dura.** (Manuel Camino Sánchez ²¹)
40. **A boa fame non hay pan duro.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
41. **A boa vida non quer prisa.** (Francisco Canosa Quintáns)
42. **A boi peleón nunca lle faltarán cornadas.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ²²)
43. **A bolsa do probe con todo pode.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
44. **A cabalo reghalado non se lle mira dente.** (José María Gulías Rivas: Forcarei, PO ²³)
45. **A cabra sempre tira ao monte.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
46. **A cabra sempre tira ó monte.** (José María Gulías Rivas: Forcarei, PO ²⁴)
47. **A cabra tira ó monte.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C ²⁵ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ²⁶)

A cabra tirou sempre pró monte.
(Xestoso, C ²⁷)

---

¹² O orixinal di *A auga de San Xuan sacalle a o viño e dalle a pan.*

¹³ O orixinal di *E angia en san soan tolle o viño e non da pan.*

¹⁴ O orixinal di *A auga en San Xoan tolle o millo e non da pan.*

¹⁵ O orixinal di *A auga en San Xoan tolle o viño e non da pan.*

¹⁶ O orixinal di *A auga en Xan Xuán quita o viño e non da pan.*

¹⁷ O orixinal di *A auga en Xan Xuan tolle o viño e non da pan.*

¹⁸ O orixinal di *A auja de San Xuán quita o viño e non da o pan.*

¹⁹ O orixinal di *A augua de Abril molla o carro eo carril.*

---

²⁰ O orixinal di *A besta que xeme a cargo non teme.*

²¹ O orixinal di *A boa fame non hay bra dura.*

²² O orixinal di *A voy peleón, nunca ye faltarán cornadas.*

²³ O orixinal di *A cabalo rejhalado non se lle mira dente.*

²⁴ O orixinal di *A cabra sempre tira o monte.*

²⁵ O orixinal di *A cabra tira o monte.*

²⁶ O orixinal di *A cabra tira o monte.*

²⁷ O orixinal di *A cabra tirou sempre pro monte.*

48. **A cabra, despois de chea, dá coas cornas no cu.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ²⁸)
49. **A cada paxaro gústalle o seu nido.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
50. **A cada porco chégalle o seu samartiño.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
51. **A cada porco chégalle o seu san Martín.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
52. **A cada porquiño ben lle chega o seu san Martiño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Camino Sánchez)
53. **A cada porquiño chégall'o seu samartiño.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
54. **A cada porquiño chégalle o seu san Martiño.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ²⁹)
55. **A cada terra seu uso e a cada roca seu fuso.** (Emilio Segade Vidones ³⁰)
56. **A cada terra seu uso, a cada roca seu fuso.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
57. **A campana non entra na misa e a todos chama.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
58. **A can vello non hai cus cus.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C ³¹)
59. **A can vello non hay cus cus.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Varela Pérez: Santa María de Castrofeito, O Pino, C ³²)
60. **A canas honradas non hay portas cerradas.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de César, Caldas de Reis, PO)
61. **A cando río sona auga leva.** (Manuel Tojo Reboredo)
62. **A cañas honradas non hay portas cerradas.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
63. **A carne de burro non é transparente.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ³³)
64. **A casa do ferreiro é de pao de salgueiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ³⁴)
65. **Á casa do teu hirmán non irás cada vran.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ³⁵)
66. **A castaña que está no camiño é do veciño.** (José María García Vázquez: Dodro, C ³⁶ / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ³⁷ / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
67. **A castaña quere no agosto arder e no setembro beber.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ³⁸)
68. **A Castilla e a León, novo mundo dou Colón.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
69. **A Castilla e a León, un novo mundo don León.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ³⁹)
70. **Á conta de meus compadres, rebanadas ós afillados.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁰)
71. **Á conta dos meus compadres, rebandas ós afillados.** (José Barreiro

²⁸ O orixinal di *A cabra despois de chea, dá coas cornas n'o cu.*

²⁹ O orixinal di *A cada porquiño chégalle o seu S. Martiño.*

³⁰ O orixinal di *A cada terra seu huso, e acada roca seu fuso.*

³¹ O orixinal di *A can vello non hai cuscús.*

³² O orixinal di *A can bello non hay cus, cus.*

³³ O orixinal di *A carne de burro no e transparente.*

³⁴ O orixinal di *A casa do ferreiro e de pao de salgueiro.*

³⁵ O orixinal di *A casa do teu hirman non iras cada bran.*

³⁶ O orixinal di *A castaña que esta no camiño e do veciño.*

³⁷ O orixinal di *A castaña que esta no camiño, he do veciño.*

³⁸ O orixinal di *A castaña que no Agosto arder e, non Setembro beber.*

³⁹ O orixinal di *A Castilla e a León un novo mundo D. León.*

⁴⁰ O orixinal di *A conta de meus compadres, rebanadas os afillados.*

- Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁴¹⁾
72. **A cousa muy alabada, nin perdida nin ganada.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
73. **A Cristo penderon no campo porque se estovo quieto.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
74. **A cruz no peito e o demo nos feitos.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
75. **A chaminea na casa val moito.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
76. **A choiva de xaneiro fai o palleiro.** (Juan Bello Valiña)
77. **A chuvia da Ascensión non dá fabas nin melón.** (Ameijeiras Arjomil)
78. **A chuvia de san Xuan quita o viño e non dá pan.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C⁴²⁾
79. **A chuvia de xaneiro sempre vén de retraseiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁴³⁾
80. **A chuvia en agosto non é chuvia, qu'é mel e mosto.** (Juan Bello Valiña)
81. **A chuvia en marzo, a que quepa no regazo.** (Francisco Canosa Quintáns)
82. **A chuvia en san Xoán tolle o millo e non dá pan.** (Francisco Canosa Quintáns⁴⁴⁾
83. **A chuvia en san Xoán tolle o viño e non dá pan.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela: A Estrada, PO / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁴⁵⁾ / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C⁴⁶⁾
84. **A chuvia no san Xoán tolle o viño e non dá pan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁴⁷⁾
85. **A Chaus de Vilar vai quen pode andar.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C)
86. **A deuda e o labor sempre veñen ao peor.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO⁴⁸⁾
87. **A deuda e o labor sempre veñen ó peor.** (Francisco Luna Bande⁴⁹⁾
88. **A Dios rogando e co mazo dando.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
89. **A dona da casa, nin coma nin beba, porque todo na casa lle queda.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C)
90. **A egua xear xear hastr'o coiro regañar.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU⁵⁰⁾
91. **A escote un boi.** A partes iguais, aunque sea un boi. (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁵¹⁾
92. **A espiña canda nace trae a punta.** (Francisco Canosa Quintáns)
93. **A experiencia é a nai da ciencia.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO⁵²⁾
94. **A experiencia é a nai da ciencia.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO⁵³⁾
95. **A facenda do cregho dáa Dios e léva[a] o demo.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C⁵⁴⁾

---

⁴¹ O orixinal di *A conta dos meus compadres rebandas os afillados.*

⁴² O orixinal di *A chuvia de San Xuan quita o vino e non da pan.*

⁴³ O orixinal di *A chuvia de xaneiro, sempre ven de retraseiro.*

⁴⁴ O orixinal di *A chuvia en San Xoan tolle o millo e non da pan.*

⁴⁵ O orixinal di *A chuvia en San Xoan tolle o viño e non da pan.*

⁴⁶ O orixinal di *A chuvia en S. Xoan tolle o viño e non da pan.*

---

⁴⁷ O orixinal di *A chuvia no san Xoan tolle o viño e non da pan.*

⁴⁸ O orixinal di *A deuda e o labor sempre veñen a o peor.*

⁴⁹ O orixinal di *A deuda e o labor, sempre veñen o peor.*

⁵⁰ O orixinal di *A egua xear xear, hastr'o coiro regañar.*

⁵¹ O orixinal di *A escote un boy.*

⁵² O orixinal di *A experiencia e a nai da ciencia.*

⁵³ O orixinal di *A experiencia e a nai da ciencia.*

⁵⁴ O orixinal di *A facenda do crejo da a Dios e leva o demo.*

96. **A falta de pan boas son tortas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
97. **A fariña do demo vólvese relón.** (Francisco Canosa Quintáns)
98. **A ferraña de xaneiro non vai ó poleiro.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C⁵⁵)
99. **A folla mexa no lume e vaise.** (M. González Fernández⁵⁶)
100. **A frol de marzo non henche o cabazo.** (M. González Fernández)
101. **Á gaita hai que saberlle templar o fol.** (Silvestre Castiñeira)
102. **A galiña de xaneiro pon un centeiro.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C)
103. **A galiña polo bico pon.** (José Manuel Area Alonso)
104. **A galiña pon un ovo encima doutro.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
105. **A galiña poñedora non ten precio na feira.** (Manuel Camino Sánchez)
106. **A galiña que moito canta non é a que máis pon.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C⁵⁷)
107. **A gando bravo corda larga.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / José Manuel Area Alonso / Manuel Camino Sánchez)
108. **A gata lamboira, como fai coida.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
109. **A gran fame non hay pan duro.** (José A. González Fernández / Manuel Lago López)
110. **A horta de san Martiño mantén o dono a mais o veciño.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C)
111. **A horta do san Martiño mantén a seu dono e o veciño.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
112. **A horta en outono mantén o seu dono.** (Juan Bello Valiña⁵⁸)
113. **A laranxa á mañán é ouro, ás doce plata e á noite mata.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez⁵⁹)
114. **Á larga o galgo a lebre mata.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁶⁰ / Carballo, C⁶¹)
115. **A lebre en xaneiro tira ó brañeiro.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C⁶²)
116. **A letra con sangue entra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / José Duro Quintela: Burres Arzúa, C / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
117. **A locura non ten cura; si a ten, pouco dura.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
118. **A lúa de xaneiro non ten compañeira, non sendo a d'agosto que lle dá polo rostro.** (Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C⁶³)
119. **A luna non é como pinta sinón como quinta.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C⁶⁴)
120. **A mal tempo, boa cara.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro, Muros, C / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Francisco Canosa Quintáns)
121. **A mala veciña dá a agulla sin liña.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C⁶⁵ / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO⁶⁶)
-
- ⁵⁵ O orixinal di *A ferraña de Xaneiro non vai o poleiro.*
- ⁵⁶ O orixinal di *A folla mexa no lume e vaise.*
- ⁵⁷ O orixinal di *A galiña que moito canta non é a que máis pon.*
- ⁵⁸ O orixinal di *A horta en Outono mantén o seu dono.*
- ⁵⁹ O orixinal di *A laranxa a mañán e ouro, as doce plata, e a noite mata.*
- ⁶⁰ O orixinal di *A larga o galgo a lebre mata.*
- ⁶¹ O orixinal di *A larga o galgo a lebre mata.*
- ⁶² O orixinal di *E lebre en xaneiro tira o brañeiro.*
- ⁶³ O orixinal di *A lua de Xaneiro non ten compañeira, non sendo a dagosto que lle da polo rostro.*
- ⁶⁴ O orixinal di *A luna non e como pinta sinón como quinta.*
- ⁶⁵ O orixinal di *A mala veciña da a agulla sin liña.*
- ⁶⁶ O orixinal di *A mala veciña da a agulla sin liña.*

122. **A marzo gabo cando recach'o rabo.** (Juan Bello Valiña)
123. **A mentira i-o señor, canto máis grande mellor.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁶⁷)
124. **A mentira i-o señor, canto máis grande millor.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁶⁸)
125. **A moda non incomoda.** (Eliseo López Varela)
126. **A moita bondá destrúe a autoridade.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
127. **A moita fame non hay pan duro.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C)
128. **A moita fame non hay pan podre.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
129. **A moita manualidad é causa de menosprecio.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁶⁹)
130. **A moita manualidade é causa de menosprecio.** (Francisco Luna Bande ⁷⁰)
131. **A mona, anque se vista de seda, mona se queda.** (Manuel Camino Sánchez)
132. **A morrer, morrer farto.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
133. **A morte a todas cousas se iguala.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
134. **A muller co seu marido na terra ten abrigo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
135. **A muller composta quita a home da outra porta.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
136. **A muller de apurada, puta ou ladra.** (Francisco Canosa Quintáns)
137. **A muller e a besta a nadie s'empresta.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
138. **A muller e a cabra a pata quebrada.** (José Manuel Area Alonso)
139. **Á muller e á cabra non lle des corda larga.** (J.M. Barral Sánchez ⁷¹ / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ⁷²)
140. **A muller e a ovella, con día na cortella.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
141. **A muller e a ovella, con día pó cortello.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
142. **A muller e a sardiña, pequeniña.** Porque do malo, pouco. (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
143. **A muller e a sardiña, pola máis pequeniña.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ⁷³)
144. **A muller e a sardiña, pola máis piquiniña.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ⁷⁴)
145. **A muller e a sartén na casa están ben.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
146. **A muller e a sartén na casiña están ben.** (Victor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO)
147. **A muller e a sartén na cociña están ben.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / Francisco Luna Bande)
148. **A muller e a sartén na cociña están moi ben.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
149. **A muller e a uvella, con día á cortella.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁷⁵)

⁶⁷ O orixinal di *A mentira yo señor canto mais grande mellor.*

⁶⁸ O orixinal di *A mentira yo señor, canto mais grande, millor.*

⁶⁹ O orixinal di *A moita manualidad e causa de menos precio.*

⁷⁰ O orixinal di *A moita manualidade, e causa de menos precio.*

⁷¹ O orixinal di *A muller e a cabra non lle des corda larga.*

⁷² O orixinal di *A muller e a cabra non lle des corda larga.*

⁷³ O orixinal di *A muller e a sardiña, poll'a mais pequeniña.*

⁷⁴ O orixinal di *A muller e a sardiña pu la mais piquiniña.*

⁷⁵ O orixinal di *A muller e a uvella, con dia a cortella.*

150. **A muller e a uvella, con día á curtella.** (Emilio Segade Vidones ⁷⁶)
151. **A muller e mais a ovella, anoitecer á cortella.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ⁷⁷)
152. **A muller e o home honrado, polo camiño do carro.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ⁷⁸)
153. **A muller e o vento cambian no momento.** (J.M. Barral Sánchez)
154. **A muller gobernadora, a súa casa honra.** (Francisco Canosa Quintáns)
155. **A muller i-a ovella, con sol na cortella.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁷⁹)
156. **A muller i-a sardiña piquiniña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
157. **A muller lambeteira non [ten] sorte ca manteiga.** (Francisco Canosa Quintáns)
158. **Á muller loca agrádalle máis o pa[n]deiro que a toca.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁸⁰)
159. **A muller na ventana, máis perde ca ghana.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁸¹)
160. **A muller na ventana, máis perde que ghana.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁸²)
161. **A muller priguiseira a súa casa queima.** (Francisco Canosa Quintáns)
162. **A muller que asubía e as mulas que fan "gi" do[u]chas pra ti.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸³)
163. **A muller que come a nata non ten sorte coa manteiga.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
164. **A muller que fía de pé, nunca boa é.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸⁴)
165. **A muller que silba e fía de pé, nunca boa é.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ⁸⁵)
166. **A muller salameira é muy meiga.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C ⁸⁶)
167. **A muller sin home, no regazo come.** (Francisco Canosa Quintáns / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
168. **A muller vella debe ir cedo pá cortella.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁸⁷)
169. **A muller, o cabalo e a espada a nadie se debe ceder.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
170. **A muller, por ben que fale, mellor está calada.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
171. **A muller, vella ou nova, si lle preguntan os anos, nunca se acorda.** (Francisco Canosa Quintáns)
172. **A necesidade fai maestro.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
173. **A neve febreiriña cégalle o ollo á galiña.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO ⁸⁸)

⁷⁶ O orixinal di *A muller e a uvella, con día a curtella.*

⁷⁷ O orixinal di *E muller e mais a ovella, a noitecer a cortella.*

⁷⁸ O orixinal di *A muller e o home honrado pol'o camiño do carro.*

⁷⁹ O orixinal di *A muller ya ovella con sol na cortella.*

⁸⁰ O orixinal di *A muller loca agradalle mais o padeiro que a toca.*

⁸¹ O orixinal di *A muller na ventana mais perde qua jana.*

⁸² O orixinal di *A muller na ventana mais perde que jana.*

⁸³ O orixinal di *A muller que asuvia e ax mulas que fan "gi" dochas pra ti.*

⁸⁴ O orixinal di *A muller que fía de pé nunca boa e.*

⁸⁵ O orixinal di *A muller que silba e fía de pé nunca boa e.*

⁸⁶ O orixinal di *A muller salameira e muy meiga.*

⁸⁷ O orixinal di *A muller bella debe ir cedo pa cortella.*

⁸⁸ O orixinal di *A neve febreiriña cégalle o ollo a galiña.*

174. **A neve febreiriña cómea a galiña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
175. **A nugalla nin come pan nin dorme na palla nin viste camisa lavada.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
176. **A oración da burra nunca chega ó ceu.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁸⁹)
177. **A ovella que berra, bocado que perde.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
178. **A padre ganador, seu fillo gastador.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
179. **A palabra de amodín vale un perrín.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
180. **A palabras vanas oídos sordos.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
181. **A pena polo morto dura hast'o horto.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁹⁰)
182. **A perghisa non viste camisa.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁹¹)
183. **A pesares, tragos, i-a disgustos, cigarros.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
184. **A poder de picar desbástase a pedra.** (Francisco Canosa Quintáns)
185. **A porca da veciña sempre é millor cá miña.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁹²)
186. **A porco gordo, engordalo; a porco flaco, quitarlle o rabo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
187. **Á porta cerrada o diablo se vuelve.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ⁹³)
188. **Á porta do bo rezador bota o trigoño ó calor.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹⁴)
189. **Á porta do que non reza nada, nin trigo nin cebada.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ⁹⁵)
190. **Á porta do rezador bota o trigoño ó calor.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C ⁹⁶ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁹⁷)
191. **Á porta do rezador non botes o millo ó sol.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁹⁸ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁹⁹)
192. **Á porta do rezador non botes o trigo ó sol, pero á porta do que non reza nada, nin o trigo nin a cebada.** (M. González Fernández ¹⁰⁰)
193. **Á porta do rezador non botes trigo ó sol.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹⁰¹)
194. **Á porta do rezador non póña-lo millo ó sol porque vén o rezador e quedas sin millo e sin fol.** (José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C ¹⁰²)
-
- ⁸⁹ O orixinal di *A oracion da burra, nunca chega u ceu.*
- ⁹⁰ O orixinal di *A pena pol'o morto dura hast'o horto.*
- ⁹¹ O orixinal di *A perjisa non viste camisa.*
- ⁹² O orixinal di *A porca da veciña sempre e millor qu'a miña.*
- ⁹³ O orixinal di *A porta cerrada o diablo se vuelve.*
- ⁹⁴ O orixinal di *A porta do bo rezador, bota o trigoño o calor.*
- ⁹⁵ O orixinal di *A porta do que non reza nada nin trijo nin cebada.*
- ⁹⁶ O orixinal di *A porta do rezador bota o trigoño o calor.*
- ⁹⁷ O orixinal di *A porta do rezador vota o trigoño o calor.*
- ⁹⁸ O orixinal di *A porta do rezador non botes o millo o sol.*
- ⁹⁹ O orixinal di *A porta do rezador non botes o millo o sol.*
- ¹⁰⁰ O orixinal di *A porta do rezador non votes o trigo o sol pero a porta do que non reza nada nin o trigo nin a cebada.*
- ¹⁰¹ O orixinal di *A porta do rezador non botes trijo o sol.*
- ¹⁰² O orixinal di *A porta do rezador non ponalo o millo o sol por que ven o rezador a e quedas sin millo e sin fol.*

195. **Á porta do rezador podes botar o millo ó sol.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁰³)
196. **Á porta dun bo rezador bota o trighillo ó calor.** (Emilio Segade Vidones ¹⁰⁴)
197. **A preguiza non veste camisa.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Silvestre Castiñeira)
198. **A probe soberbio limosna de pau.** (Xesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C ¹⁰⁵)
199. **A quen Dios non lle dá fillos, o demo lle dá sobriños.** (Eliseo López Varela ¹⁰⁶)
200. **A quen lle has de dar a cea, non lle negues a merenda.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
201. **A quen madruga Dios lle axuda.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
202. **A raposa perde as forzas e non as mañas.** (José Porto Buceta: Portas, PO)
203. **A regra do labrador: ser burro, sementar basto e arar menudo.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹⁰⁷)
204. **A rico non debas e a probe non prometas.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
205. **A río revolto, ganancia de pescadores.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
206. **A roliña a rolar, colle o fol e vai a sementar.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁰⁸)
207. **A San Andrés de Teixido vai de morto o que non fui de vivo.** (Francisco Canosa Quintáns)
208. **A San Andrés vaite outra vez.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C ¹⁰⁹)
209. **A sardiña de xaneiro cúspelle na barba ó mariñeiro.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C ¹¹⁰)
210. **A sardiña en xaneiro chúspelle na barba ó mariñeiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ¹¹¹)
211. **A sardiña en xaneiro vale carneiro.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
212. **A sombra de agosto é o sol de setembro.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C ¹¹²)
213. **A sombra de agosto é o sol de setembro.** (Francisco Canosa Quintáns)
214. **Á sombra dos bos viven os malos sin freno.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹¹³)
215. **A sona sin proveito corre polo mundo a oito.** (Manuel Tojo Reboredo ¹¹⁴ / Silvestre Castiñeira)
216. **A tal pao tal astilla.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
217. **A terra do espiño pó meu veciño.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
218. **A terra negra bo pan leva.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
219. **A todo hay quen gane.** (Francisco Canosa Quintáns)
220. **A todo porco lle chega o seu san Martiño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹⁵)

¹⁰³ O orixinal di *A porta do rezador, podes votar o millo o sol.*

¹⁰⁴ O orixinal di *A porta dun bo rezador bota o trijillo o calor.*

¹⁰⁵ O orixinal di *A prove soberbio limosna de pau.*

¹⁰⁶ O orixinal di *A quen Dios non lle dá fillos o demo lle dá sobriños.*

¹⁰⁷ O orixinal di *A regra d'o labrador, ser burro; sementar vasto e arar menudo.*

¹⁰⁸ O orixinal di *Arroliña, arrolar colle o fol e vai a sementar.*

¹⁰⁹ O orixinal di *A S. Andes vaite outra vez.*

¹¹⁰ O orixinal di *A sardiña de Xaneiro cúspelle na barba o mariñeiro.*

¹¹¹ O orixinal di *A sardiña en xaneiro, chúspelle na barba o mariñeiro.*

¹¹² O orixinal di *A sombra de agosto e o sol de setembro.*

¹¹³ O orixinal di *A sombra dos bos viben os malos sin freno.*

¹¹⁴ O orixinal di *A sona sin proveito corre polo mundo a oito.*

¹¹⁵ O orixinal di *A todo porco lle chega o seu San Martiño.*

221. **A todo porquiño chégalle o seu samartiño.** (? López Baleato ¹¹⁶)
222. **A tódolos porcos lles chega o seu Entroido.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹¹⁷)
223. **A tódolos santos lles chega o seu día.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
224. **A todos los porcos chégalles o seu Antroido.** (José Manuel Area Alonso)
225. **A todos los santos chégalles o seu día.** (José Manuel Area Alonso)
226. **A todos os santos lle chega o seu día.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
227. **A todos os santos lle chegha o seu día.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹¹⁸)
228. **A troita préndese pola boca.** (Noya, Silvestre Castiñeira)
229. **A vaca chover, chover, hastr'o corno amolecer.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
230. **A vaca da miña veciña dá mellor leite que a miña.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ¹¹⁹)
231. **A vaca da miña veciña sempre dá máis leite cá miña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²⁰)
232. **A vaca moi feirada, nin vendela nin comprala.** (Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO)
233. **A vaca qu'anda de feira en feira, n'hay quen a queira.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹²¹)
234. **A vaca que se deita na herba, ou está chea ou enferma.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
235. **A vella estaba na cama e entráballe o sol pola ventana.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
236. **A vella vai morrendo e mais aprendendo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²²)
237. **A vella, despois que lle rouban a cabra, ponlle fecho á porta.** (Silvestre Castiñeira)
238. **A vello chegarás e d'elí non pasarás.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
239. **A verdura posta en outono mantén a seu dono.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
240. **A verza do outono, qu'a coma o dono.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²³)
241. **A vida da aldea dálla Dios a quen a desexa.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
242. **A vida é muy cara; haina máis barata, pero non é vida.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ¹²⁴)
243. **A xaula preparada, o paxaro morto.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
244. **A xente nova toda é boba.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹²⁵ / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ¹²⁶)
245. **A xente que non vai á misa escápalle de prisa.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C ¹²⁷)
246. **A xesta de nova barre ben.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
-
- ¹¹⁶ O orixinal di *A todo porquiño chegalle u seu samartiño.*
- ¹¹⁷ O orixinal di *A tos os porcos lle chega o seu entroido.*
- ¹¹⁸ O orixinal di *A todos os santos lle cheja o seu día.*
- ¹¹⁹ O orixinal di *A vaca da miña veciña da mellor leite que a miña.*
- ¹²⁰ O orixinal di *A vaca da miña veciña sempre da mais leite ca miña.*
- ¹²¹ O orixinal di *A vaca qu'anda de feira en feira n'hay quen a queira.*
-
- ¹²² O orixinal di *A bella vai morrendo e mais aprendendo.*
- ¹²³ O orixinal di *A verza do outono, ca coma o dono.*
- ¹²⁴ O orixinal di *A vida e muy cara haina mais barata pero non e vida.*
- ¹²⁵ O orixinal di *A xente nova toda e boba.*
- ¹²⁶ O orixinal di *A xente nova toda e boba.*
- ¹²⁷ O orixinal di *A xente que non vai a Misa escapalle de prisa.*

247. **Abade avarento, por un bodigo perde un cento.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
248. **Abanea o rabo do can, non por ti sinón polo pan.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C¹²⁸)
249. **Abono de fento, abono de vento.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
250. **Abril abrilante é o mes que vai diante; mayo mayolo é o mes que vai solo; san Xoán, san Xoanás é o mes que nace o rapás.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C¹²⁹)
251. **Abril augas mil, se non ó comezo, ó meio ou ó fin.** (Juan Bello Valiña¹³⁰)
252. **Abril auguas mil.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
253. **Abril chove prá xente e mayo prá bestas.** (Juan Bello Valiña¹³¹)
254. **Abril do bo dormir.** (Francisco Canosa Quintáns)
255. **Abril e maio fan fan fan fariña para todo o ano.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
256. **Abril e maio fragoan no ano.** (Juan Carlos Couselo Gago)
257. **Abril e maio fragoan o ano.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / José A. Iglesias Ares)
258. **Abril e maio son a chave do ano.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
259. **Abril e mayo fragoan o ano.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C¹³² / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C¹³³ / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C¹³⁴)
260. **Abril e mayo, a chave do ano.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
261. **Abril e mayo, chaves do ano.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO / J.M. Barral Sánchez)
262. **Abril esfola pero mayo amola.** (Juan Bello Valiña)
263. **Abril espigas mil.** (José Lage Radío)
264. **Abril frío e fornos quentes, alegría prós meus dentes.** (Juan Bello Valiña¹³⁵)
265. **Abril frío e mollado, ench'o celeiro e farta o gado.** (Juan Bello Valiña¹³⁶)
266. **Abril malo perde a maio.** (M. González Fernández)
267. **Abril mata o rato no cubil.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO¹³⁷)
268. **Abril que non chove, deixa o labrego probe.** (Juan Bello Valiña)
269. **Abril sempre será ruín, ó entrar ou ó saír.** (Juan Bello Valiña¹³⁸)
270. **Abril vén con cara de santo e uñas de gato.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C¹³⁹)
271. **Abriles e cabaleiros son ás veces treicioeiros.** (Juan Bello Valiña¹⁴⁰)

¹²⁸ O orixinal di *Abanea o rabo do can, non por ti, si non po lo pan.*

¹²⁹ O orixinal di *En tres meses contar nueve. 1º)Abril abrilante e o mes que vai diante (son tres)/ 2º)Mayo mayolo e o mes que vai solo (son otros tres)/ 3º)San Xoan S. Xoanas e o mes que nace o rapas (son otros tres).* Esta concatenación de refráns, segundo nos suxire Antón Santamarina, alude humorísticamente ás explicacións exculpatorias que se dan para os partos que se producen ós poucos meses de casar ou, como se di popularmente, para desculpa-los *fillos encargados antes de casar*. Deste xeito, en tres meses cóntanse nove, que son os que dura o embarazo.

¹³⁰ O orixinal di *Abril augas mil, se non o comezo, o meio ou o fin.*

¹³¹ O orixinal di *Abril chove pra xente e Mayo prá bestas.*

¹³² O orixinal di *Abril e Mayo fragoan ó ano.*

¹³³ O orixinal di *Abril e Mayo frágoan ó ano.*

¹³⁴ O orixinal di *Abril e Mayo fragoan o ano.*

¹³⁵ O orixinal di *Abril frío e fornos quentes, alegría prós meus dentes.*

¹³⁶ O orixinal di *Abril frío e mollado, ench'o celeiro e farta o gado.*

¹³⁷ O orixinal di *Abril, mata o rato n'o cubil.*

¹³⁸ O orixinal di *Abril sempre será ruín o entrar ou o saír.*

¹³⁹ O orixinal di *Abril ven con cara de santo e uñas de gato.*

272. **Abril, augas mil.** (Xestoso, C)
273. **Abril, miros mil.** (Francisco Canosa Quintáns)
274. **Abril, o do bo dormir.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C)
275. **Acórdaste de santa Bárbara cando trona.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
276. **Acórdate de santa Bárbara cando trona.** (Francisco Canosa Quintáns)
277. **Achaque quere a morte e non sabe de qué sorte.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
278. **Afiador e paragüeiro, canto máis burro máis parrandeiro.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO¹⁴¹)
279. **Afiar de cada lance, crabuñar de cada gavielleiro: ese é o refrán do bon gadañeiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia¹⁴²)
280. **Agosto e setiembre non duran sempre.** (Carballo, C)
281. **Agosto faise maio a quen non ten pan sementado.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
282. **Agosto fáiselle maio a quen non ten pan sementado.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C / Francisco Canosa Quintáns)
283. **Agosto leva e agosto dá.** (José Ignacio Seijo Santiago¹⁴³)
284. **Agosto o dá, agosto o leva.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C¹⁴⁴)
285. **Agosto pasou: o que mallou, mallou; o que non mallou, mallara.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO¹⁴⁵)
286. **Agosto pasou: quen mallou, mallou.** (Juan Bello Valiña)
287. **Agua de agosto, azafrán, mel e mosto.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
288. **Agua de xaneiro todo o ano ten tempeiro.** *Tempeiro* (Ca): Intemperie, destemplanza do tempo. Relacionado co refrán *Cando chove en febreiro, todo o ano é tempereiro.* (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C¹⁴⁶)
289. **Agua en san Juan, nin dá viño nin dá pan.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁴⁷)
290. **Agua en san Xuan non dá viño nin cría pan.** (José Porto Buceta: Portas, PO¹⁴⁸)
291. **Agua en san Xuan quita viño e non dá pan.** (José Lage Radfó¹⁴⁹)
292. **Agua fría e pan quente nunca fixeron bo ventre.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
293. **Agua ó figo e-á pera viño.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹⁵⁰)
294. **Agua parada, xente matada.** (José Ignacio Seijo Santiago)
295. **Agua polo san Lorenzo chega co seu tempo.** (Manuel Lago López¹⁵¹)
296. **Agua por maio, pan para todo o ano.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C¹⁵²)
297. **Agua por san Xoán quita viño e non dá pan.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C¹⁵³)

¹⁴⁰ O orixinal di *Abriles e cabaleiros son as veces treicioeiros.*

¹⁴¹ O orixinal di *Afiador e paragüeiro, canto mais burro mais parrandeiro.*

¹⁴² O orixinal di *Afiar de cada lance, crabuñar de cada gavielleiro: ese e o refrán do bon gadañeiro.*

¹⁴³ O orixinal di *Agosto leva e Agosto da.*

¹⁴⁴ O orixinal di *Agosto o da agosto o leva.*

¹⁴⁵ O orixinal di *Agosto paso o que mallou, mallo o que non mallou mallara.*

¹⁴⁶ O orixinal di *Agua de Xaneiro todo o ano tén tempeiro.*

¹⁴⁷ O orixinal di *Agua en San Juan nin da viño nin da pan.*

¹⁴⁸ O orixinal di *Agua en San Xuan non da viño nin cria pan.*

¹⁴⁹ O orixinal di *Agua en San Xuan quita viño e non da pan.*

¹⁵⁰ O orixinal di *Agua o figo ea pera viño.*

¹⁵¹ O orixinal di *Agua po lo San Lorenzo chega co seu tempo.*

¹⁵² O orixinal di *Agua por mallo, pan para todo ano.*

298. **Agua que non has de beber deixa correr.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵³)
299. **Ahí vén san Lorenzo co seu caldeiro penzo.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁵⁴)
300. **Ahí vén san Quietán con xerro na man.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁵⁶)
301. **Ahí vén santa Mariña coa súa reghasadiña.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁵⁷)
302. **Aínda non vén xaneiro para poñer a perna por diante do compañeiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁸)
303. **Aínda que a mona se vista de seda, si mona é, mona se queda.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁵⁹)
304. **Aire de abaixo, auga segura.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / J.M. Barral Sánchez / Manuel Barrós Fachal)
305. **Aire de baixo, chuvia segura.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C)
306. **Aire do oeste, solta os bois e vente.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
307. **Aire do poniente, solta os bois e vente.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
308. **Aire do soán, augua na man.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
309. **Aire norte, tempo forte.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
310. **Aire solán, auga na mao.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
311. **Alá vai, alá vai, o burro atrás da nai.** (M. González Fernández ¹⁶⁰)
312. **Alábate, can, que casas mañán.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
313. **Alábate, can, que mañán te casarán.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Lubre, Bergondo, C)
314. **Alábate, can, que si non te alabas non t'alabarán.** (Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C ¹⁶¹)
315. **Alábate, can, que te vas a casar mañán.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
316. **Alábate, fandelo, qu'a vender te levo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁶²)
317. **Alábate, Juan, que si non te alabas, non te alabarán.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
318. **Alábate, Xan, que has de casar mañán.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
319. **Alábate, Xan, que se non t'alabas, non ti alabarán.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO ¹⁶³)
320. **Alábate, Xan, que si non t'alabas, non t'alabarán.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C ¹⁶⁴)
321. **Alábate, Xan, que si non, non te alabarán.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
322. **Alábate, Xan, si non, non te alabarán.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)

¹⁵³ O orixinal di *Agua por S. Xoan quita viño e non da pan.*

¹⁵⁴ O orixinal di *Agua que non hax de beber deixa correr.*

¹⁵⁵ O orixinal di *Ahi ven s. Lorenzo co seu caldeiro penzo.*

¹⁵⁶ O orixinal di *Ahi ven S. Quietán con xerro na man.*

¹⁵⁷ O orixinal di *Ahi ven Sta. Mariña ca sua rejasadiña.*

¹⁵⁸ O orixinal di *Aínda non ven xaneiro pa poñer a perna por diante do compañeiro.*

¹⁵⁹ O orixinal di *Ainda que a mona se vista de seda, si mona e, mona se queda.*

¹⁶⁰ O orixinal di *A la vai a la vai o burro atras da nai.*

¹⁶¹ O orixinal di *Alábate can, que si non te alabas non t'alabarán.*

¹⁶² O orixinal di *Alábate fandelo, c'a vender te levo.*

¹⁶³ O orixinal di *Alábate Xan, que se non talabas non ti alabarán.*

¹⁶⁴ O orixinal di *Alabate Xan, que si non talabas non talabarán.*

323. **Alegría, alegríote, que vai o rabo do porco no pote.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁶⁵)
324. **Algo debe ter a agua cando a bendicen.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
325. **Almorza ben, come máis e cena pouco, e vivirás.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁶⁶)
326. **Almorzo cedo cría carne e cebo.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
327. **Almorzo cedo cría carne e sebo.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
328. **Altas ou baixas, en abril sanas [sic] Pascuas.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
329. **Altas ou baixas, en abril son as Pascuas.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
330. **Alzar sin vento e parir sin tempo non pode ser.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
331. **Allo c[r]úo e viño puro pasan o porto seguro.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁶⁷)
332. **Amighiños, si, pero a vaca polo que vale.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹⁶⁸)
333. **Amigo que non dá e coitelo que non corta, aunque se perda pouco importa.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ¹⁶⁹)
334. **Amigo que non dá e coitelo que non corta, que se perda pouco importa.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ¹⁷⁰)
335. **Amigos seamos e do noso teñamos.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
336. **Amigos, si, pero a vaca polo que vale.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO ¹⁷¹)
337. **Amiguiños, si, pero a vaca polo que vale.** (Manuel Tojo Reboredo ¹⁷²)
338. **Anada á carreira non se pilla.** (Juan Carlos Couselo Gago ¹⁷³)
339. **Anada a carreiras non se pilla.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁷⁴)
340. **Anadiña pouca, anadiña moita, vai chegando unha á outra.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁷⁵ / Juan Carlos Couselo Gago ¹⁷⁶ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁷⁷)
341. **Anda cos bos e serás un deles. (?)** (López Baleato ¹⁷⁸)
342. **Andar pa dentro, andar de trencó.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
343. **Ande eu quente e que se ría a xente.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
344. **Ande eu quente e ríase a xente.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO)
345. **Ande ou non ande, bestia grande.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)

¹⁶⁵ O orixinal di *Alegría alegríote, que vai o rabo d'o porco n'o pote.*

¹⁶⁶ O orixinal di *Almorza ben, come mais, e cena pouco e viviras.*

¹⁶⁷ O orixinal di *Allo cuo e viño puro pasan o porto seguro.*

¹⁶⁸ O orixinal di *Amijiños si pero a vaca por o que vale.*

¹⁶⁹ O orixinal di *Amigo que non da e coitelo que non corta, aunque se perda pouco importa.*

¹⁷⁰ O orixinal di *Amigo que non da e coitelo que non corta que se perda pouco importa.*

¹⁷¹ O orixinal di *Amigos sí, pero a vaca pol'o que vale.*

¹⁷² O orixinal di *Amiguiños si pero a baca po lo que vale.*

¹⁷³ O orixinal di *Anada a carreira non se pilla.*

¹⁷⁴ O orixinal di *A nada a carreiras non se pilla.*

¹⁷⁵ O orixinal di *Anadiña pouca anadiña moita vai chegando unha a outra.*

¹⁷⁶ O orixinal di *Anadiña pouca, anadiña moita, vai chegando unha a outra.*

¹⁷⁷ O orixinal di *Anadiña pouca anadiña moita vai chegando unha a outra.*

¹⁷⁸ O orixinal di *Anda cus bos e serás un de eles.*

346. **Ande, non ande, besta grande.** (M. González Fernández)
347. **Ánimo, tripas, que está un corno a cocer.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
348. **Ano d'ameixas, ano de queixas; ano de peras, ano de medas.** (Seminarista anónimo: Carballo, C)
349. **Ano d'ameixas, ano de queixas.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁷⁹ / Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)
350. **Ano das ameixas, ano das queixas.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C)
351. **Ano das amoras, ano das choras.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C)
352. **Ano de ameixas, ano de queixas.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / José María García Vázquez: Dodro, C / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Juan Carlos Couselo Gago ¹⁸⁰ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
353. **Ano de ameixas, ano de que[i]xas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁸¹)
354. **Ano de amenxas, ano de que[i]xas.** (Manuel Camino Sánchez ¹⁸²)
355. **Ano de amoras, ano de choras.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Manuel Camino Sánchez / Emilio Segade Vidones)
356. **Ano de bruños, millo nos puños; ano d'ameixas, ano de queixas.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ¹⁸³)
357. **Ano de fame, ano de casamentos.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
358. **Ano de hielos, ano de codelos.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
359. **Ano de landra, ano de ladra.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
360. **Ano de moras, ano de choras.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
361. **Ano de moras, ano de choros.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
362. **Ano de nieves, ano de bienes.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
363. **Ano de nocés, ano de voces.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
364. **Ano de peras, ano de medas; ano de ameixas, ano de queixas.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C)
365. **Ano de peras, ano de medas.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
366. **Ano de pipa, cunca chea.** Baléirase a pipa ou tonel na medida en que se enche a cunca. (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C ¹⁸⁴)
367. **Ano de xeadas, ano de fornadas.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
368. **Ano novo, vida alegre.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
369. **Ano novo, vida nova.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / M. González Fernández)
370. **Ans de nocés, anos de voces.** (M. González Fernández)
371. **Anque a mona se vista de seda, mona se queda.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
372. **Ansias alleas matan os asnos.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
373. **Antes de acabar non te alabarás.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁸⁵)
374. **Antes de almorzar non quero traballar.** (José Calviño Pueyo: A Ponte

¹⁷⁹ O orixinal di *Ano da meixas ano de queixas*.

¹⁸⁰ O orixinal di *Ano de ameixas, ano de queixas*.

¹⁸¹ O orixinal di *Ano de ameixas ano de queixas*.

¹⁸² O orixinal di *Ano de amenxas ano de queixas*.

¹⁸³ O orixinal di *Ano de bruños millo nos puños - ano dameixas ano de queixas*.

¹⁸⁴ O orixinal di (A primeira parte é unha conxectura nosa porque o ms. di): *Han de pipa cunca chea*.

¹⁸⁵ O orixinal di *Antes de acabar non te alabarás*.

- Maceira, Portor, Negreira, C / Francisco Canosa Quintáns)
375. **Antes de casarte mira con quen o fas.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
376. **Antes de comer de galiña, hay que comer de sardiña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
377. **Antes de facer unha cousa, mira ben o que vas a facer.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
378. **Antes de que te cases, mira ben o que fas.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
379. **Antes o cliente que os parientes.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
380. **Antes que ó altar chegares, pensa o que fas.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C¹⁸⁶)
381. **Antes que te cases, Maruxa, mira o que fas.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
382. **Antroido á raxeira, Páscoa á lareira.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C)
383. **Ao catarro dálle co xerro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁸⁷ / Manuel Barrós Fachal¹⁸⁸)
384. **Ao marzo que non marcexa, vén abril e o apedrexo.** (M. González Fernández¹⁸⁹)
385. **Aprendido nadie nace.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
386. **Aprendido non naceu ninguén.** (Laureano Moscoso Sabel: Berreo, Trazo, C)
387. **Aquel que ben che quer, faiche chorar.** (Francisco Canosa Quintáns)
388. **Aquel que ben empeza, mal termina.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C)
389. **Aquí me agarro, sacho, que a otro uno [sic] non acho.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
390. **Arada de mollerres dá pan se queres.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁹⁰)
391. **Aran as vacas e tiran os bois.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
392. **Arco da vella no levante, fala ós bois pra diante.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹¹)
393. **Arco da vella no poniente, ceiba os bois e vente.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹²)
394. **Arco da vella ó ponente, ceiba os bois e vente.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C¹⁹³)
395. **Arco da vella ó poniente, colle os bois e vente.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO¹⁹⁴)
396. **Arco da vella ó poñente, saca os bois e vente.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C¹⁹⁵)
397. **Arco da vella ó puniente, ce[i]ba os bois e vente.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹⁹⁶)
398. **Arco da vella ó radiante, dálle ós bois pa diante.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO¹⁹⁷)
399. **Arco da vella ó rayante, fala ós bois e vente.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C¹⁹⁸)
-
- ¹⁸⁶ O orixinal di *Antes que o altar, chegares, pensa o que fas.*
- ¹⁸⁷ O orixinal di *A o catarro, dalle co xerro.*
- ¹⁸⁸ O orixinal di *A o catarro, dalle co xerro.*
- ¹⁸⁹ O orixinal di *Ao Marzo que non marcexa, ven abril e o apedrexo.*
- ¹⁹⁰ O orixinal di *Arada de mollerres da pan se queres.*
- ¹⁹¹ O orixinal di *Arco da bello no levante, fala os vois pra diante.*
- ¹⁹² O orixinal di *Arco da bella no poniente, ceiba os bois e vente.*
- ¹⁹³ O orixinal di *Arco da vella o ponente ceiba os bois e vente.*
- ¹⁹⁴ O orixinal di *Arco da vella o poniente colle os vois e vente.*
- ¹⁹⁵ O orixinal di *Arco da bella o poñente, saca os bois e vente.*
- ¹⁹⁶ O orixinal di *Arco da bella o puniente ceiba os bois e vente.*
- ¹⁹⁷ O orixinal di *Arco da vella o radiante dalle os vois pa diante.*
- ¹⁹⁸ O orixinal di *Arco da bella (Iris)ó rayante fala os bois e vente.*

400. **Arco da vella ó reante, fálalle ós bois pa diante.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹⁹⁹)
401. **Arco da vella Penaxuá, vale máis á noite que a pola mañá.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo²⁰⁰)
402. **Arco de vella no levante, fala ós bois pra diante.** (Manuel Camino Sánchez²⁰¹)
403. **Arco de vella ó ponente, ceiba os bois e vente.** (Manuel Camino Sánchez²⁰²)
404. **Arco de vella ó poniente, pícalle ós bois e vente.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso)²⁰³)
405. **Arco de vella reante, pícalle ós bois pre diante.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso)²⁰⁴)
406. **Arco iris de sera, boa noite ch'espera.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C²⁰⁵)
407. **Arde a casa, quentarse aos cangos.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
408. **Arreeiro de unha besta, cesteiro de unha cesta e pescador de cana, máis perde do que gana.** (Juan Carlos Couso Gago²⁰⁶)
409. **Arriba das rocas van vellas e mozas.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C)
-
- ¹⁹⁹ O orixinal di *Arco da bella o reante falalle os bois pa diante.*
- ²⁰⁰ O orixinal di *Arco da bella Penaxuá vale mais a noite que a pola mañá.*
- ²⁰¹ O orixinal di *Arco de Vella no levante, fala os bois pra diante.*
- ²⁰² O orixinal di *Arco de bella o ponente, ceiba os bois, e vente.*
- ²⁰³ O orixinal di *Arco de vella o poniente picalle os bois e vente.*
- ²⁰⁴ O orixinal di *Arco de vella reante, picalle os bois pre diante.*
- ²⁰⁵ O orixinal di *Arco iris de sera boa noite ches pera.*
- ²⁰⁶ O orixinal di *Arreeiro de unha besta, cesteiro de unha cesta e pescador de cana, máis perde do que gana.*
410. **Arrieiro dun[ha] besta e troiteiro dunha cana, perde mas que do que gana.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO²⁰⁷)
411. **As abellas non queren ser partidas nin reñidas.** (José Rodríguez Calvo: Rebón, Moraña, PO)
412. **As augas en abril enchen o carro e o carril.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
413. **As cabazas polo san Marcos, ou nacidas ou no cacho.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo²⁰⁸)
414. **As cabras tiran sempre ó monte.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C²⁰⁹)
415. **As castañas do camiño son do veciño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
416. **As castañas postas en xaneiro van na cesta e veñen no sombreiro.** (Silvestre Castiñeira)
417. **As comadres din sempre as verdades.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
418. **As contas da plaza non dan cas de casa.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C)
419. **As cheas de san Simón sonadas son.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C²¹⁰)
420. **As dez acóstate e ás nove levántate, home.** (Luís Vázquez Veiga²¹¹)
421. **As frebas son de frebeiro.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
422. **As galiñas de san Xosé todas son do mesmo raso.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
423. **As herbellas que son tardías brotan ós cuarenta días.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
-
- ²⁰⁷ O orixinal di *Arrieiro d'un besta e troiteiro d'un a cana, perde mas que do que gana.*
- ²⁰⁸ O orixinal di *As cabazas po lo san Marcos, ou nacidas ou no cacho.*
- ²⁰⁹ O orixinal di *As cabras tiran sempre o monte.*
- ²¹⁰ O orixinal di *As cheas de S. Simón sonadas son.*
- ²¹¹ O orixinal di *As des acostate e as nove levantate home.*

424. **As medias son boas para as pernas.** (Francisco Canosa Quintáns)
425. **Ás nove déitate, home, i-ás dez moller s'a tes.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ²¹²)
426. **Ás nove déitate, home; ás des durme se ques.** (Francisco Canosa Quintáns ²¹³)
427. **Ás palabras feas, oídos sordos.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ²¹⁴)
428. **As riquezas do sacristán, por donde veñen, van.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C ²¹⁵)
429. **As sardiñas en san Xuan pingan no pan.** (M. González Fernández ²¹⁶)
430. **As sardiñas polo san Xoán mollan o pan.** (Manuel Gómez Vilar)
431. **As tardes de agosto non teñen en canto a vella vai ó horto.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ²¹⁷)
432. **As trampas de san Juan, por donde veñen, van.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
433. **As trampas de san Juan, por onde veñen, van.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
434. **As trampas de san Xuan, por donde veñen, van.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
435. **As trampas do san Xoán, pr'onde veñen, van.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²¹⁸)
436. **As troita[s] non se collen cas perna[s] inxoitas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²¹⁹)
437. **Ás veces o demo é tendeiro.** (M. González Fernández ²²⁰)
438. **As verzas en xaneiro saben a carneiro.** (M. González Fernández)
439. **Asegún me tocan bailo.** (José María García Vázquez: Dodro, C ²²¹)
440. **Asegún me tocas bailo.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
441. **Así paga o demo a quen serve.** (Francisco Canosa Quintáns)
442. **Ata san Martiño pinga o ramalliño; despois do san Martiño, fame e frío.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ²²²)
443. **Atrás de quen corre, correr.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
444. **Auga corrente non mata a gente.** (Juan Carlos Couselo Gago)
445. **Auga corrente non mata a xente.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
446. **Auga da fonte que non has de beber, pasa e deixa correr.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²²³)
447. **Auga da sega, se falta hai dela, falta queda.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ²²⁴)
448. **Auga de abril henche o carro e o carril.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
449. **Auga de mayo, pan de todo o ano.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
-
- ²¹² O orixinal di *As nove deitate home, y as 10 moller s'a tes*.
- ²¹³ O orixinal di *As nove deitate home, as des durme se ques*.
- ²¹⁴ O orixinal di *As palabras feas oídos sordos*.
- ²¹⁵ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.
- ²¹⁶ O orixinal di *As sardiñas en S. Xuan pingan no pan*.
- ²¹⁷ O orixinal di *As tardes de agosto non teñen en canto a bella vay o horto*.
- ²¹⁸ O orixinal di *As trampas do San Xoan pronde veñen van*.
-
- ²¹⁹ O orixinal di *As troita non se collen cas perna inxoitas*.
- ²²⁰ O orixinal di *As veces o demo e tendeiro*.
- ²²¹ O orixinal di *A segun metocan bailo*.
- ²²² O orixinal di *Ata Sn Martiño pinga o ramalliño; despois do Sn Martiño fame e frio*.
- ²²³ O orixinal di *Auga da fonte que non as de beber, pasa e deixa correr*.
- ²²⁴ O orixinal di *Auga da sega, se falta hai d'ela, falta queda*.

450. **Auga de mediodía, auga tod'o día.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo²²⁵)
451. **Auga de moitos regheiros é mala d'arrecadar.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)²²⁶)
452. **Auga de san Juan tolle o viño e non dá pan.** (Juan Carlos Couselo Gago²²⁷ / Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C²²⁸ / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C²²⁹)
453. **Auga de san Lorenzo chega ó seu tempo.** (Juan Carlos Couselo Gago²³⁰)
454. **Auga de san Lourenzo chega co seu tempo.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C)
455. **Auga de san Lourenzo chega ó seu tempo.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C²³¹)
456. **Auga de san Xan temprana moitos males sana.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barrós Fachal)
457. **Auga de tronada cai na terra e resbala.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
458. **Auga de xaneiro todo o ano ten tempeiro.** *Tempeiro* (Ca): Intemperie, destemplanza del tiempo. (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C)
459. **Auga de xaneiro, cada pinga val diñeiro.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO)
460. **Auga domingueira, auga semaneira.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
461. **Auga en outono non lle convén ó xornaleiro nin ó seu dono.** (Juan Bello Valiña)
462. **Auga en san Xoán toll'o viño e non dá pan.** (Juan Bello Valiña)
463. **Auga en xaneiro todo o ano ten temporeiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
464. **Auga fría e pan quente nunca fixeron bo vientre.** (J.M. Barral Sánchez)
465. **Auga polo mayo, pan todo o ano.** (J.M. Barral Sánchez²³²)
466. **Auga por san Lorenzo chega co seu tempo.** (José A. Iglesias Ares²³³)
467. **Auga por san Lorenzo chega no seu tempo.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C²³⁴)
468. **Auga por san Lourenzo chega a tempo.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C²³⁵)
469. **Auga por san Lourenzo chega co seu tempo.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
470. **Auga por san Xoán tolle o viño e non dá pan.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO²³⁶)
471. **Auga que non has de beber deixa correr.** (José Manuel Area Alonso)
472. **Augas mil e non faltan as do mes de abril.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
473. **Augas verdadeiras, por san Mateo as primeiras.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barrós Fachal)

²²⁵ O orixinal di *Auga de mediodia, auga todo dia.*

²²⁶ O orixinal di *Auga de moitos rejeiros e mala darrecadar.*

²²⁷ O orixinal di *Auga de San Juan tolle o viño e non da pan.*

²²⁸ O orixinal di *Auga de (San Juan)Sanjuan tolle o viño e non da pan.*

²²⁹ O orixinal di *Auga de Sanjuan tolle o viño e non da pan.*

²³⁰ O orixinal di *Auga de San Lorenzo chega o seu tempo.*

²³¹ O orixinal di *Auga de San Lorenzo chega o seu tempo.*

²³² O orixinal di *Auga po lo Mayo pan todo o ano.*

²³³ O orixinal di *Auga por S. Lorenzo chega co seu tempo.*

²³⁴ O orixinal di *Auga por S. Lorenzo, chega no seu tempo.*

²³⁵ O orixinal di *Auga por S. Lorenzo chega atempo.*

²³⁶ O orixinal di *Auga por San Xohán, tolle o viño e non da pan.*

474. **Auga, ferro e basura crían boa verdura.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
475. **Augha parada non move moíño.** (José Porto Buceta: Portas, PO ²³⁷)
476. **Augua de abril trai o pan ó carril.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ²³⁸)
477. **Ave de pico non pon a seu amo rico.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
478. **Ave de pico non pon o amo rico.** (M. González Fernández)
479. **Ave que se muda en cada sitio deixa unha pluma.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
480. **Axúdame algo e dareiche moito.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
481. **Axúdate que Dios che axudará.** (M. González Fernández)
482. **Axúdate que Dios t'axudará.** (Xesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO)
483. **Axúdate que Dios te axudará.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
484. **Bacuriño de celeiro non quere compañeiro.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / José María García Vázquez: Dodro, C / Juan Carlos Couselo Gago ²³⁹ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
485. **Barca chegada, faena acabada.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)
486. **Barriguiña chea, cregho prá aldea.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ²⁴⁰)
487. **Barro en agosto e polvo en abril botan o labrador a pedir.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
488. **Batinme e murrín tres veces.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²⁴¹)
489. **Ben aúna quen mal come.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ²⁴²)
490. **Ben mandado, mal mandado, fagas'o que man[da] o señor amo.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ²⁴³)
491. **Ben se alegra o lobo do que come o zorro.** (M. González Fernández)
492. **Bendita sea a tallada que trai outra remangada.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
493. **Benito nunca vai ó monte sin corda.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ²⁴⁴)
494. **Bens cantos vexas, casa canto quepas.** (M. González Fernández)
495. **Besta brava, corda larga.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
496. **Besta de Narla e zapato d'amalló, fo.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
497. **Besta grande, ande non ande.** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C / José M. Gúlfas Rivas: Forcarei, PO)
498. **Besta grande, ande ou non ande.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
499. **Besta moína, falsa ou fina.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
500. **Besta mular, ou comer ou andar.** (José María García Vázquez: Dodro, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
501. **Besta parada non fai jornada.** (Francisco Luna Bande)
502. **Besta qu'è parada non fai jornada.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
503. **Besta vella, ós toxos.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO ²⁴⁵)
504. **Bico de monxa, fanega de trigo.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
505. **Bo é que foi Xan; peor se fora seu hirmán.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C ²⁴⁶)

²³⁷ O orixinal di *Auja parada non move moíño*.

²³⁸ O orixinal di *Augua da Abril trai o pan o carril*.

²³⁹ O orixinal di *Bacuriño de celeiro non querer compañeiro*.

²⁴⁰ O orixinal di *Barriguiña chea crejo pra aldea*.

²⁴¹ O orixinal di *Batinme e murrin tres veces*.

²⁴² O orixinal di *Ben ahuna, quen mal come*.

²⁴³ O orixinal di *Ben mandado, mal mandado, fagas o que man o señor amo*.

²⁴⁴ O orixinal di *Benito nunca vai o monte sin corda*.

²⁴⁵ O orixinal di *Besta vella os toxos*.

506. **Boa roupa e boa vida fan a vella garrida.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ²⁴⁷ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
507. **Boa vida non quere prisa.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
508. **Boas eran comerotas se non foran pagarotas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
509. **Bocado comido non fai amigo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Emilio Segade Vidones)
510. **Bocado que vai á sartén, sempre sabe ben.** (J.M. Barral Sánchez ²⁴⁸)
511. **Boda de foguetes, boda de cachetes.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
512. **Boi morto vaca é.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ²⁴⁹)
513. **Boi que non garda o rego, engordalo e vendelo.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
514. **Bon ou mal pleito ten o escribán de xeito.** (M. González Fernández)
515. **Bon ou mal preito, ten o escribán de xeito.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Manuel Barrós Fachal)
516. **Borraxeira polo mar, nordestiño vai buscar.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ²⁵⁰)
517. **Bota á feira que un peso has de ganar dalgunha maneira.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO ²⁵¹)
518. **Bota ó Corpiño, que inda que o demo non teñas, faiche santiño.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO ²⁵²)
519. **Brétema na xiada, agua pola tarde.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
520. **Brétema no monte, millor que pola mañán é pola noite.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ²⁵³)
521. **Brétima en Meda, chuvia na aldea.** (Freire López: Padrón, C)
522. **Burraxeira ó mar, vento á terra vén buscar.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C ²⁵⁴)
523. **Ca conta dos meus compadres, robandas ós afillados.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ²⁵⁵)
524. **Ca fame que se pasa mantíñanse outros tantos.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C)
525. **Cabalo grande, ande non ande.** (José Lage Radio)
526. **Cabalo grande, ande ou non ande.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
527. **Cabra coxa non quere sesta; se a toma, mal lle presta.** (M. González Fernández)
528. **Cabra coxa non quere xesta e se a toma non lle presta.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
529. **Cachos mítanlle ás olas.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ²⁵⁶)
530. **Cada cousa no seu tempo e os nabos polo Advento.** (M. González Fernández)
531. **Cada cual co do seo igual.** (Francisco Canosa Quintáns)

---

²⁴⁶ O orixinal di *Boe que foi Xan peor se fora seu hirman.*

²⁴⁷ O orixinal di *Boa roupa e boa vida fan a bella garrida.*

²⁴⁸ O orixinal di *Bocado que vai a sartén sempre sabe ben.*

²⁴⁹ O orixinal di *Boy morto, vaca e.*

²⁵⁰ O orixinal di *Borraxeira po lo mar nordestiño vay buscar.*

²⁵¹ O orixinal di *Vota a feira que un peso has de ganar dalgun á maneira.*

---

²⁵² O orixinal di *Vota ó Corpiño que inda que ó demo non teñas, faiche santiño.*

²⁵³ O orixinal di *Bretema no monte, millor que pola mañan, e pola noite.*

²⁵⁴ O orixinal di *Burraxeira o mar vento á terra ven buscar.*

²⁵⁵ O orixinal di *Ca conta dos meus compadres, robandas os afillados.*

²⁵⁶ O orixinal di *Cachos mítanlle as olas.*

532. **Cada medalla ten súas dúas caras.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
533. **Cada moucho no seu soto.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
534. **Cada ovella á súa cortella.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO²⁵⁷)
535. **Cada pobre enterra a seu pai como pode.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
536. **Cada porquiño fai o seu samartiño.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO)
537. **Cada porquiño ten o seu samartiño.** (José Ignacio Seijo Santiago)
538. **Cada porquiño ten o seu san Martiño.** (José Luís Lobato Carbia)
539. **Cada probe enterra a seu pai como pode.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5° curso) / Francisco Canosa Quintáns / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
540. **Cada roca ten seu fuso, cada terra ten seu uso.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
541. **Cada san Martiño co seu porquiño.** (Emilio Segade Vidones²⁵⁸)
542. **Cada terra seu uso e cada roca seu fuso.** (M. González Fernández / José Lorenzo Viña)
543. **Cada terra seu uso, cada roca seu fuso.** (Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO)
544. **Cada terra seu usu, cada roca seu fusu.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
545. **Cada terra ten seu uso, cada roca seu fuso.** (Manuel Camino Sánchez)
546. **Cada tolo co seu tema.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
547. **Cada un conta da guerra según lle vai nela.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C²⁵⁹)
548. **Cada un enterra a seu pai como pode.** (Manuel Tojo Reboredo)
549. **Cada un estornuda como Dios lle axuda.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C²⁶⁰)
550. **Cada un fala na feira según lle vai nela.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C²⁶¹)
551. **Cada un na súa casa e Dios na de todos.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
552. **Cada un pa si val catro.** (Manuel Tojo Reboredo)
553. **Cada un pra si vale por dous.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / José María García Vázquez: Dodro, C)
554. **Cada un pra si, vale un sento.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
555. **Cada un raña onde lle proi.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
556. **Cada un trata do que mata.** (José Lorenzo Viña²⁶²)
557. **Cada un vai por donde camiña.** (M. González Fernández)
558. **Cada [un] tira pó seu saco.** (Manuel Tojo Reboredo²⁶³)
559. **Cal nas uñas cal nos pés, has de imitar a quen es.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C²⁶⁴ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO²⁶⁵ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
560. **Caldo e sacramentos, pra quen os queira.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO / Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia²⁶⁶)

---

²⁶⁰ O orixinal di *Cada un estornuda como Dios lle axuda.*

²⁶¹ O orixinal di *Cada un fala na feira según lle vai ne-la.*

²⁶² O orixinal di *Cada un trata do que mata.*

²⁶³ O orixinal di *Cada tira po seu saco.*

²⁶⁴ O orixinal di *Cal nas uñas cal nos pes has de imitar a quen es.*

²⁶⁵ O refrán aparece dúas veces coas formas *Cal nas uñas, cal nos pes, has de imitar a quen es e Cal nas uñas cal nos pes has de imitar a quen es.*

²⁶⁶ O orixinal di *Caldo e sacramentos, pra quen'os queira.*

---

²⁵⁷ O orixinal di *Cada ovella, a sua cortella.*

²⁵⁸ O orixinal di *Cada San Martiño, cu seu porquiño.*

²⁵⁹ O orixinal di *Cada un conta da guerra según lle vai nela.*

561. **Caldo sin grasa, pan sin tasa.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / M. González Fernández)
562. **Caldo sin pan, no inferno llo dan.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ²⁶⁷)
563. **Calor de brasa logo pasa.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / M. González Fernández)
564. **Cambiarás de muíneiro pero de ladrón non.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
565. **Can de rabia: san Quintín, san Toutelo t'aparte de min.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
566. **Can ladrador non é mordedor.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ²⁶⁸)
567. **Can moi ladrador, nin por eso millor.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
568. **Can muy ladrador non é o máis mordedor.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ²⁶⁹)
569. **Can que moito ladra pouco morde.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
570. **Can que moito lambe tira sangue.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
571. **Can que vai a donde no chaman leva paus.** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C)
572. **Can rabelo, aparta del como do demo.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
573. **Cand'o galo fai quiquiriquí, empeza o raposo par'ahí, par'ahí.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ²⁷⁰)
574. **Cando a Candelaria chora, mitá do inverno fóra; que chore que deixe de chorar, a mitá do inverno non está por pasar.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ²⁷¹)
575. **Cando a Candelaria chora, vai o inverno fóra; cando ri está por vir.** (Pascual Campos Arestino: Cando, Outes, C ²⁷²)
576. **Cando a carballeira canta, sabe ben a manta.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
577. **Cando a carballeira soa, sabe ben a broa.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
578. **Cando a carballeira zoa, sabe ben a broa.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / Manuel Camino Sánchez / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
579. **Cando a ca[r]balleira zoa, sabe ben a broa.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ²⁷³)
580. **Cando a Curotiña ten o sombreiro, señal de chuva.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C ²⁷⁴)
581. **Cando a Forcadas ten touca, hay agua muita ou pouca.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ²⁷⁵)
582. **Cando a galiña canta, señal de que hay ovo.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ²⁷⁶)
583. **Cando a ghavota visita o labrador, fame ten o pescador.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ²⁷⁷)
-
- ²⁶⁷ O orixinal di *Caldo sin pan no inferno y o dan.*
- ²⁶⁸ O orixinal di *Can labrador non e mordedor.*
- ²⁶⁹ O orixinal di *Can muy ladrador non he u mais mordedor.*
- ²⁷⁰ O orixinal di *Cando galo fai quiquiriqui empeza o raposo para hi para hi.*
- ²⁷¹ O orixinal di *Cando a Candelaria chora, mitá do inverno fora; que chore que deixe de chorar, a mitá do inverno non está por pasar.*
- ²⁷² O orixinal di *Cando a Candelaria chora bai u inverno fora cando ri esta por vir.*
- ²⁷³ O orixinal di *Cando a caballeria zoa, sabe ven a broa.*
- ²⁷⁴ O orixinal di *Cando a curotiña ten o sombreiro señal de chuva eh.-.*
- ²⁷⁵ O orixinal di *Cando a Forcadas ten touca, hay agua muita ou pouca.*
- ²⁷⁶ O orixinal di *Cando a galiña canta, señal de que hay ovo.*
- ²⁷⁷ O orixinal di *Cando a jabota visita o labrador fame ten o pescador.*

584. **Cando a ovella berra, vai o lobo tras ela.** (Pascual Campos Arestio: Cando, Outes, C²⁷⁸)
585. **Cando a perdís canta e a nube cubre, non hay mellor señal pa cando chove.** (Juan Carlos Couselo Gago)
586. **Cando a perdís canta e a nube encobre, n'hay mellor señal pra chover.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C²⁷⁹)
587. **Cando a perdís canta e a nube encobre, non hay mellor señal pra cando chove.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C)
588. **Cando a perdiz canta, señal de augha.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO²⁸⁰)
589. **Cando a perdiz canta, señal é de auga.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO²⁸¹)
590. **Cando a ruina vén, hast'o pote se fura.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C²⁸²)
591. **Cando a rula vén rular, colle o fol e vai sementar.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C²⁸³)
592. **Cando a rula vén rulear, colle o fol e vai sementar.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO²⁸⁴)
593. **Cando a serra de Liripio pon o capelo, xentiña, poñede o mantelo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
-
- ²⁷⁸ O orixinal di *Cando a ovella berra bai u lobo tras ela.*
- ²⁷⁹ O orixinal di *Cando a perdís canta e a nube encobre na hay mellor señal pra chover.*
- ²⁸⁰ O orixinal di *Cando a perdiz canta, señal de auja.*
- ²⁸¹ O orixinal di *Cando a perdiz canta, señal e de auga.*
- ²⁸² O orixinal di *Cando a ruina ven hasto o pote se fura.*
- ²⁸³ O orixinal di *Cando a rula ven rular colle o fol e vai sementar.*
- ²⁸⁴ O orixinal di *Cando a rula ven rulear colle o fol e vai sementar.*
594. **Cando as barbas do veciño verás afeitar, pon as túas a remollar.** (Francisco Canosa Quintáns)
595. **Cando as campanas de Liripio empezan a tocar, vaise a tronada pó mar.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO²⁸⁵)
596. **Cando as follas caen, está a cheghar o inverno.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C²⁸⁶)
597. **Cando as follas xoban, señal de que hay vento.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
598. **Cando Barbanza ten touca, ou moita chuvia ou pouca.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C)
599. **Cando canta o galo, señal qu' é día.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
600. **Cando canta o ghalo é día.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO²⁸⁷)
601. **Cando chega o san Martiño, xa se proba o bo viño.** (J.M. Barral Sánchez)
602. **Cando chove e fai sol, está o demo detrás do fol.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
603. **Cando chove e fai vento, van as meigas pró convento.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO²⁸⁸)
604. **Cando chove e hay luna, o demo vai pá Coruña.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C²⁸⁹)
605. **Cando chove e hay luse, anda o demonio por Rus.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
-
- ²⁸⁵ O orixinal di *Cando as campanas de Liripio empezan a tocar vaise a tronada po mar.*
- ²⁸⁶ O orixinal di *Cando as follas caen, está a chejar o inverno.*
- ²⁸⁷ O orixinal di *Cando canta o jalo e día.*
- ²⁸⁸ O orixinal di *Cando chove e fai vento van as meigas pro convento.*
- ²⁸⁹ O orixinal di *Cando chove e hay luna, o demo vay pa Coruna.*

606. **Cando chove e mais vai sol, anda o demo por Ferrol.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ²⁹⁰)
607. **Cando chove e mas vai sol, vén un demo por Ferrol.** (Manuel Camino Sánchez ²⁹¹)
608. **Cando chove e quenta o sol, anda o demo por Ferrol.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²⁹² / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Manuel Barrós Fachal ²⁹³)
609. **Cando chove e quenta o sol, vai pra Ferrol.** (Francisco Canosa Quintáns)
610. **Cando chove e vai sol, anda o demo no Ferrol.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ²⁹⁴)
611. **Cando chove e vai sol, van as meigas pra Ferrol.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ²⁹⁵)
612. **Cando chove e vai vento, van as meigas pró convento.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ²⁹⁶)
613. **Cando chove en frebeiro, todo o ano é temporeiro.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C)
614. **Cando chove por febreiro, tod'o ano é temporeiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
615. **Cando chove por febreiro, todo o ano é temporeiro.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO ²⁹⁷)
616. **Cando chove por oriente, prende os bois e vente.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
617. **Cando chove todo o mes de san Xuan, malo.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
618. **Cando chove, chove pra todos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
619. **Cando dan a ovella, colle a corda e vai por ela.** (M. González Fernández)
620. **Cando Dios non quere, os santos non axudan.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951)/ Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
621. **Cando Dios non quere, os santos non poden.** (José Lage Radío)
622. **Cando Dios non quer, os santos non axudan.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
623. **Cando Dios quer dar a anada, nin a tolle o vento nin a xiada.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C)
624. **Cando Dios quer dar anada, n'a leva vento nin xiada.** (Juan Carlos Couselo Gago ²⁹⁸)
625. **Cando Dios quere dar a anada, na leva o vento nin a xiada.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
626. **Cando Dios quere dar a anada, non-a tolle o vento nin a xiada.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ²⁹⁹)
627. **Cando Dios quere, con todos os aires chove.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
-
- ²⁹⁰ O orixinal di *Cando chove e mais vai sol anda u demo por Ferrol.*
- ²⁹¹ O orixinal di *Cando chove e mas vai sol ven un demo por Ferrol.*
- ²⁹² O orixinal di *Cando chov'e quenta o sol, anda o demo por Ferrol.*
- ²⁹³ O orixinal di *Cando chov'e e quenta o sol, anda o demo por Ferrol.*
- ²⁹⁴ O orixinal di *Cando chove e vay sol anda u demo no Ferrol.*
- ²⁹⁵ O orixinal di *Cando chove e vay sol van as meigas pra Ferrol.*
- ²⁹⁶ O orixinal di *Cando chove e vay vento van as meigas pro convento.*
-
- ²⁹⁷ O orixinal di *Cando chove por Febreiro todo o ano e temporeiro.*
- ²⁹⁸ O orixinal di *Cando Dios quer dar anada na leva vento nin giada.*
- ²⁹⁹ O orixinal di *Cando Dios quere dar a anada no na toye o vento nin a xiada.*

628. **Cando é o vran, cantan as golondrinas.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C³⁰⁰)
629. **Cando en abril chove, en mayo a vella queima o tallo.** (J.M. Barral Sánchez)
630. **Cando en agosto chove, señal de que non hay maíno.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C³⁰¹)
631. **Cando en febreiro nin quere nevar, dirán que aínda o inverno está todo por pasar.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
632. **Cando encarnado está o monte, mete os bois na corte.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
633. **Cando está o ceo caspento, ou agua ou vento.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
634. **Cando estaba Azaña, había pan branco en España; veu Mola e púxose a cola; agora que chegou Franco, nin negro nin blanco.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C³⁰²)
635. **Cando falta o gato, exténdes'o rato.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
636. **Cando marzo retorce o rabo, non deixa ovella nin pastor sano.** (Juan Bello Valiña)
637. **Cando Monte Louro pon touca, chuvia moita ou pouca.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
638. **Cando neva na terra ¿que fará na serra?** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
639. **Cando no ceo hay cardadelas de lan, ou chove hoxe ou mañán.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO,³⁰³)
640. **Cando n'os dan os campos, n'os fan os santos.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
641. **Cando no dominco chove antes da misa, leva a semana da perguisa.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C)
642. **Cando no Xiabre hay toupa, chuvia pouca ou moita.** Xiabre= monte de la provincia de Pontevedra. (Seminarista anónimo: San Xoán de Laíño, Dodro, C)
643. **Cando non chove en febreiro, nin bo prado nin bo celeiro.** (Manuel Barrós Fachal / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
644. **Cando non chove en febreiro, nin bo prado nin bo centeo.** (Juan Bello Valiña)
645. **Cando non hay pan, aprovéitanse as faraghullas.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO³⁰⁴)
646. **Cando non hay pan, aprovéitase as farangullas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
647. **Cando o aire está de arriba, no río hay troitas da libra.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
648. **Cando o aire está de riba, no río hay troitas da libra.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
649. **Cando o aire vén d'arriba, no río hay troitas de a libra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña³⁰⁵ / Manuel Barrós Fachal / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña³⁰⁶)
650. **Cando o ano entra o domingo, vende os boiciños e compra milliño.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
651. **Cando o ano entrare en domingo, vende os boiciños e merca milliño.** (Juan Carlos Couselo Gago)

---

³⁰⁰ O orixinal di *Cando e o vran cantan as golondrinas*.

³⁰¹ O orixinal di *Cando en agosto chove, señal de que non hay mainzo*.

³⁰² O orixinal di *Cando estaba Azaña había pan branco en España, veu Mola e puxuse a cola, agora que chegou Franco, nin negro nin blanco*.

³⁰³ O orixinal di *Cando no ceo hay cardadelas de lan ou chobe oxe ou mañan*.

---

³⁰⁴ O orixinal di *Cando non hay pan aproveitanse as farajullas*.

³⁰⁵ O orixinal di *Cando' aire ven d'arriba no rio hay troitas de a libra*.

³⁰⁶ O orixinal di *Cando' aire ven d'arriba, no rio hay troitas de a libra*.

652. **Cando o ano entrase en domingo, vende os boiciños e merca o milliño.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
653. **Cando o ano en[t]rare en domingo, vende os boiciños e merca milliño.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C³⁰⁷)
654. **Cando o arco iris está en raiente, afálalle ós bois para diante; cando está en poniente, cólleos e vende.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C³⁰⁸)
655. **Cando o arco iris está no poniente, colle os bois e vende; cando está no rayante, ei boi p'adiante.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³⁰⁹)
656. **Cando o arroyo corre é porque chove.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña³¹⁰)
657. **Cando o Cabado está anublado, venta tempo malo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
658. **Cando o ceu é pedrento, ou chuvia ou vento.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO³¹¹)
659. **Cando o corvo berra, vai chover.** (Manuel Canedo Nimo: Trasmonte, Ames, C³¹²)
660. **Cando o diñeiro fala, todos calan.** (José María García Vázquez: Dodro, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
661. **Cando o gaitero era neno, Lugo tiña vinteseis rúas, e agora que o gaitero é vello, ten máis de mil rúas.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C³¹³)
662. **Cando o galo canta é porque ben ve día.** (Manuel Camino Sánchez³¹⁴)
663. **Cando o galo canta, amanece o día.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO³¹⁵)
664. **Cando o galo canta, señal de alegría.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
665. **Cando o galo canta, señal de día.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
666. **Cando o galo canta, señal de que amanece.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
667. **Cando o galo canta, señal que é día.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C³¹⁶)
668. **Cando o gato lava a cara, sinal de inverno.** (Jesús Santiso Barreiro)
669. **Cando o lobo anda solto, todo bicho se mete no tobo.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
670. **Cando o mar está encarnado, pon os bois ó arado.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña³¹⁷)
671. **Cando o novo non traballa, o vello dorme nas pallas.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO³¹⁸)
672. **Cando o Pico cubre o capelo, homiños da Ulla collede o mantelo.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C³¹⁹)

³⁰⁷ O orixinal di *Cando o ano enrare en domingo, vende os boiciños e merca milliño.*

³⁰⁸ O orixinal di *Cando o arco iris esta en rallante afalalle os bois para diante cando esta en poniente colleos e vende.*

³⁰⁹ O orixinal di *Cando o arco iris esta no poniente colle os bois e bente; cando esta no rayante ei boy padiante.*

³¹⁰ O orixinal di *Cando o arroyo corre e porque chove.*

³¹¹ O orixinal di *Cando o ceu e pedrento ou chubia ou bento.*

³¹² O orixinal di *Cando u corbo berra vai chover.*

³¹³ O orixinal di *Cando o gaitero era neno Lugo tiña vinte seis ruas e agora que o gaitero e vello ten mais de mil ruas.*

³¹⁴ O orixinal di *Cando o galo canta e porque ven ve día.*

³¹⁵ O orixinal di *Cando o galho canta amanece o día.*

³¹⁶ O orixinal di *Cando o galo canta señal que e día.*

³¹⁷ O orixinal di *Cando o mar esta encarnado, pon os bois o arado.*

³¹⁸ O orixinal di *Cando a nobo non traballa o bello dorme nas pallas.*

³¹⁹ O orixinal di *Cando o pico cubre o capelo homiños da Ulla collede u mantelo.*

673. **Cando o Pico Sacro pon touca, auga temos, pouca ou moita.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
674. **Cando o Pico Sagro pon capelo, meniñas do gando levade o mantelo.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO³²⁰)
675. **Cando o probe quere mallar, chove.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C)
676. **Cando o rego soa [él] porque agua leva.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³²¹)
677. **Cando o rego zoa, auga leva.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
678. **Cando o río berra, agua leva.** (Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C)
679. **Cando o río berra, auga leva.** (Francisco Canosa Quintáns)
680. **Cando o río corra arriba e os carballos den uvas, serán bos os homes das barbas rubias.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo³²²)
681. **Cando o río ronca, é porque aghua leva.** (Emilio Segade Vidones³²³)
682. **Cando o río ronca, señal que agua leva.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
683. **Cando o río rouca, augua leva.** (Jesús Santiso Barreiro)
684. **Cando o río roxe é porque leva auga.** (Xestoso, C³²⁴)
685. **Cando o río roxe, leva auga.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO³²⁵)
686. **Cando o río soa, algo leva.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C)
687. **Cando o río sona é porque agua leva.** (Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO)
688. **Cando o río sona, agua leva.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
689. **Cando o río sona, auga leva.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo³²⁶)
690. **Cando o río sona, porque agua leva.** (Freire López: Padrón, C)
691. **Cando o río zoa, aghua leva.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO³²⁷)
692. **Cando o vello hinchu, logo rincha.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
693. **Cando o vello vai morrer, aínda ten que aprender.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C³²⁸)
694. **Cando o vento canta, busca u[n]ha manta.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³²⁹)
695. **Cando o vento sopla e as chuvias son fortes, o inverno é crudo.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C³³⁰)
696. **Cando o vento zoa, sabe ben a broa.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
697. **Cando oias treboar, apaga o lume do teu lar.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
698. **Cando os corvos berran, chuvia segura.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña³³¹)
699. **Cando ouvea o can do palleiro, é qu'hay morto no rueiro.** (Manuel Gerpe

³²⁰ O orixinal di *-Cando o Pico Sagro pon capelo, meniñas do gando levade o mantelo.*

³²¹ O orixinal di *Cando orego soa porque agua leva.*

³²² O orixinal di *Cando o río corra arriba é os Carballo, Cs den uvas, serán bós os homes das barbas rubias.*

³²³ O orixinal di *Cando o río ronca, he porque ajuva leva.*

³²⁴ O orixinal di *Cando o río roxe e porque leva auga.*

³²⁵ O orixinal di *Cando o' río roxe leva auga.*

³²⁶ O orixinal di *Cando u río sona auga leva.*

³²⁷ O orixinal di *Cando o río zoa ajuva leva.*

³²⁸ O orixinal di *Cando o vello vay morrer aínda ten que aprender.*

³²⁹ O orixinal di *Cando o vento canta busca uha a manta.*

³³⁰ O orixinal di *Cando o vento sopla e as chuvias son fortes, o inverno e crudo.*

³³¹ O orixinal di *Cando os corvos verran chuvia segura.*

- Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C³³²⁾
700. **Cando polas barbas do veciño vexas xiar, pon as túas a remollar.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³³³⁾
701. **Cando poño os bois no carro, sempre digo "¡Dios diante!"; met'os pola cuadra adiante, "¡ei, boi, ei!, pra diante".** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia³³⁴⁾
702. **Cando sal ó sol en marzo a culebra, en abril sarabea ou neva.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia³³⁵⁾
703. **Cando se busca unha cousa, encóntrase outra.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
704. **Cando sopra o vento do vendabal, cai a agua no herbal.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
705. **Cando ten circo a lúa, chuvia segura.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
706. **Cando trona, fai sol, anda o demo por Ferrol.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
707. **Cando un anda máis no monte, máis espiñas colle.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)³³⁶⁾
708. **Cando un burro fala, o outro escoita.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
709. **Cando un burro ornea, o outro escoita.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte
- Nafonso, Noia, C / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C³³⁷⁾
710. **Cando un burro ornea, outro escoita.** (M. González Fernández)
711. **Cando un mal fala, todas las silveiras teñen oídos.** (Xestoso, C)
712. **Cando un vai pra vello, Dios lle dá remedio.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³³⁸⁾
713. **Cando vayas a San Román, leva a pistola na man.** (Carballo, C³³⁹⁾
714. **Cando vén a rula, sementar sin duda.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO³⁴⁰⁾
715. **Cando vén o san Lorenzo, trai o seu caldeiro penzo.** (Manuel Canedo Nimo: Trasmonte, Ames, C³⁴¹⁾
716. **Cando vexas as barbas do teu veciño afeitar, pon as túas a remollar.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO³⁴²⁾
717. **Cando vexas as barbas do veciño afeitar, pon as túas a remollar.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
718. **Cando Xesteiras ten capa e Sevil capela, corre Maruxa á casa polo mantelo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³⁴³⁾
719. **Cando zoa Ganderío, panos ó río.** (Manuel Autrán Ramos: Santa Marta de Babío, Bergondo, C³⁴⁴⁾

---

³³² O orixinal di *Cando oubea o can d'o palleiro, é qu'hay morto no rueiro.*

³³³ O orixinal di *Cando po las barbas do beciño vexas xiar pon ax tuas a remollar.*

³³⁴ O orixinal di *Cando poño os vois no carro, sempre digo ¡Dios diante! metos po la cuadra adiante jey! voy jey! pra diante.*

³³⁵ O orixinal di *Cando sal o sol en marzo a culebra, en abril sarabea ou neva.*

³³⁶ O orixinal di *Cando un anda mais no monte mais espiñas colle.*

---

³³⁷ O orixinal di *Cando un burro ornea u outro escoita.*

³³⁸ O orixinal di *Cando un vay pra vello Dios lle da remedio.*

³³⁹ O orixinal di *Cando vayas a S. Román leva a pistola na man.*

³⁴⁰ O orixinal di *Cando ven a rula, somentar sin duda.*

³⁴¹ O orixinal di *Cando ven o San Lorenzo trai u seu caldeiro penzo.*

³⁴² O orixinal di *Cando vexas as barbas d'o teu veciño afeitar, pon as tuas a rremollar.*

³⁴³ O orixinal di *Cando sasteiras ten capa e sevil capela corre Maruxa a casa polo mantelo.*

³⁴⁴ O orixinal di *Cando zoa Ganderío panos o río.*

720. **Cando zoa o regueiro, panos ó fumeiro.** (Manuel Autrán Ramos: Santa Marta de Babío, Bergondo, C³⁴⁵)
721. **Cando zoa o río, porque auga leva.** (Manuel Camino Sánchez)
722. **Canta máis présa, máis vagar.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO³⁴⁶ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951)³⁴⁷)
723. **Canta máis présa, máis vaghar.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C³⁴⁸)
724. **Canta máis prisa, máis calma.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C³⁴⁹)
725. **Canta máis prisa, máis vagar.** (Manuel Gómez Vilar³⁵⁰)
726. **Canta máis prisa, máis [que] facer.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C³⁵¹)
727. **Canta, canta, que has de ir á santa.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucreiro, Muxía, C³⁵²)
728. **Canto máis anda no monte, máis espillas colle.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C³⁵³)
729. **Canto máis ando no monte, máis espiños collo.** (José María García Vázquez: Dodro, C³⁵⁴)
730. **Canto máis burro, máis grande é albarda.** (Xestoso, C³⁵⁵)
731. **Canto máis burro, máis palla.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C³⁵⁶)
732. **Canto máis burro, máis te avergonzas.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C³⁵⁷)
733. **Canto máis caldo, máis sopas.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C³⁵⁸ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO³⁵⁹)
734. **Canto máis come, máis gana ten.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C³⁶⁰)
735. **Canto máis che dan, máis queres.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C³⁶¹ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³⁶²)
736. **Canto máis doce é o mel, máis zugan as abellas nel.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)³⁶³ / M. González Fernández³⁶⁴)
737. **Canto máis dulce é o mel, máis chupan as abellas nel.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO³⁶⁵ / Manuel Lago López³⁶⁶)
738. **Canto máis gando, menos esterco.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³⁶⁷)
739. **Canto máis grande é o can, máis caroliños lle dan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO³⁶⁸)
740. **Canto máis grande é o can, máis mendrugos lle dan.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)³⁶⁹)

---

³⁴⁵ O orixinal di *Cando zoa o Regueiro panos o fumeiro*.

³⁴⁶ O orixinal di *Canta máis presa máis vagar*.

³⁴⁷ O orixinal di *Canta máis presa máis vagar*.

³⁴⁸ O orixinal di *Canta máis presa máis bajar*.

³⁴⁹ O orixinal di *Canta máis prisa máis calma*.

³⁵⁰ O orixinal di *Canta máis prisa máis vagar*.

³⁵¹ O orixinal di *Canto máis prisa máis facer*.

³⁵² O orixinal di *Canta canta que as de ir a Santa*.

³⁵³ O orixinal di *Canto máis anda no monte máis espillas colle*.

³⁵⁴ O orixinal di *Canto máis ando no monte máis espiños colle*.

³⁵⁵ O orixinal di *Canto máis burro máis grande e albarda*.

---

³⁵⁶ O orixinal di *Canto máis burro máis palla*.

³⁵⁷ O orixinal di *Canto máis burro máis te avergonzas*.

³⁵⁸ O orixinal di *Canto máis caldo, máis sopas*.

³⁵⁹ O orixinal di *Canto máis caldo, máis sopas*.

³⁶⁰ O orixinal di *Canto máis come máis gana ten*.

³⁶¹ O orixinal di *Canto máis che dan, máis queres*.

³⁶² O orixinal di *Canto máis che dan máis queres*.

³⁶³ O orixinal di *Canto máis doce e o mel máis zugan as abellas nel*.

³⁶⁴ O orixinal di *Canto máis doce e o mel máis zugan as abellas nel*.

³⁶⁵ O orixinal di *Canto máis dulce e o mel máis chupan as abellas nel*.

³⁶⁶ O orixinal di *Canto máis dulce he o mel máis chupan as abellas nel*.

³⁶⁷ O orixinal di *Canto máis gando menos esterco*.

³⁶⁸ O orixinal di *Canto máis grande e o can máis caroliños lle dan*.

741. **Canto máis grande é o can, máis paus lle dan.** (Carballo, C ³⁷⁰)
742. **Canto máis grande o can, máis tarambollo lle dan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ³⁷¹)
743. **Canto máis lle dan ó tolo, máis o tolo quere.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ³⁷² / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C / José Lorenzo Viña ³⁷³)
744. **Canto máis lle dan ó tolo, máis o tolo quer.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C ³⁷⁴)
745. **Canto máis lle dan, máis quer.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ³⁷⁵)
746. **Canto máis ó mar, máis aghua.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ³⁷⁶)
747. **Canto máis ó tolo lle dan, máis o tolo quere.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ³⁷⁷)
748. **Canto máis pobre, menos limosna.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ³⁷⁸)
749. **Canto máis presa, máis vagar.** (M. González Fernández ³⁷⁹)
750. **Canto máis prisa, máis vagar.** (Francisco Luna Bande ³⁸⁰)
-
- ³⁶⁹ O orixinal di *Canto mais grande e o can mais mendrugos lle dan.*
- ³⁷⁰ O orixinal di *Canto mais grande e o can mais paus lle dan.*
- ³⁷¹ O orixinal di *Canto mais grande o can, mais tarambollo lle dan.*
- ³⁷² O orixinal di *Canto mais ye dan o tolo mais o tolo quere.*
- ³⁷³ O orixinal di *Canto mais lle dan o tolo mais o tolo quere.*
- ³⁷⁴ O orixinal di *Cuanto mais lle dan o tolo mais o tolo quer.*
- ³⁷⁵ O orixinal di *Canto mais lle dan mais quer.*
- ³⁷⁶ O orixinal di *Canto mais o mar mais ajua.*
- ³⁷⁷ O orixinal di *Canto mas o tolo lle dan mais o tolo quere.*
- ³⁷⁸ O orixinal di *Canto mais pobre, menos limosna.*
- ³⁷⁹ O orixinal di *Canto mais presa mais vagar.*
- ³⁸⁰ O orixinal di *Canto mais prisa, mais vagar.*
751. **Canto máis probe, menos limosna.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ³⁸¹ / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO ³⁸²)
752. **Canto máis rico, máis porco.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ³⁸³)
753. **Canto máis se ten, máis se quere.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ³⁸⁴)
754. **Canto máis se ten, máis se quer.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ³⁸⁵)
755. **Canto máis ten, máis quere.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ³⁸⁶)
756. **Canto máis vai peor é.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C ³⁸⁷)
757. **Canto máis xea, máis apreta.** (M. González Fernández ³⁸⁸)
758. **Canto má[i]s dan, máis queremos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ³⁸⁹)
759. **Canto más lle dan ó tolo, más o tolo quere.** (José Lorenzo Viña ³⁹⁰)
760. **Canto más presa, máis vagar.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ³⁹¹)
761. **Canto má[i]s doce é o mel, máis zugan as abellas nel.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ³⁹²)
762. **Canto má[i]s rico, máis porco.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ³⁹³)
763. **Canto má[i]s un anda, máis ten que andar.** (Manuel Camino Sánchez ³⁹⁴)
-
- ³⁸¹ O orixinal di *Canto mais probe menos limosna.*
- ³⁸² O orixinal di *Canto mais probe menos limosna.*
- ³⁸³ O orixinal di *Canto mais rico mais porco.*
- ³⁸⁴ O orixinal di *Canto mais se ten mais se quere.*
- ³⁸⁵ O orixinal di *Canto mais se ten mais se quer.*
- ³⁸⁶ O orixinal di *Canto mais ten mais quere.*
- ³⁸⁷ O orixinal di *Canto mais vai peor he.*
- ³⁸⁸ O orixinal di *Canto mais xea mais apreta.*
- ³⁸⁹ O orixinal di *Canto mai dan, mais queremos.*
- ³⁹⁰ O orixinal di *Canto más lle dan o tolo más o tolo quere.*
- ³⁹¹ O orixinal di *Canto mas presa mais bagar.*
- ³⁹² O orixinal di *Canto mas doce e o mel, mais zugan as avellas n-el.*
- ³⁹³ O orixinal di *Canto mas rico mais porco.*

764. **Canto menos bulto, máis claridad.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)³⁹⁵)
765. **Canto menos bulto, máis claridá.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C³⁹⁶)
766. **Canto sabes, canto vales.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
767. **Canto un máis anda polo monte, moitas má[i]s espiñas colle.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C³⁹⁷)
768. **Cantos días pasen de xaneiro, tantos allos perde o alleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
769. **Cantos días ten xaneiro, tantos allos perde o alleiro.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
770. **Cara de beato e uñas de gato.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
771. **Cara de beato e uñas de gható.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO³⁹⁸)
772. **Carga larga, man na illarga; ó cabo do ano nin besta nin carga.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)³⁹⁹)
773. **Carghado de ferro, carghado de medo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁴⁰⁰)
774. **Carne en calceta, qu'a coma quen-a meta.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo⁴⁰¹)
775. **Carpinteiro que non clava, nunca acaba.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
776. **Carro derradeiro, ben cargado ben baldeiro.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
777. **Carro derradeiro, ou ben cargado ou ben baldeiro.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
778. **Cartos a créditos pairen becerros.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
779. **Casa de ferreiro, coitelo de pau.** (Manuel Fernández Ferro)
780. **Casa de ferreiro, cuitelo de pau.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
781. **Casa de moitas mulleres, a cociña por barrer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
782. **Casa de zapateiro, campana de pau.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
783. **Casa grande, limosna pequena.** (M. González Fernández)
784. **Casa sin nai e sin pai, abaixo vai.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
785. **Casa sin pai e sin nai, abaixo vai.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
786. **Casamento con fuguetes, acab'a cachetes.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
787. **Casamento e tripas, en quente.** (Francisco Canosa Quintáns)
788. **Casamentos con foguetes acaban con cachetes.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
789. **Casamentos con foguetes van a para[r] en cachetes.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C⁴⁰²)
790. **Casamentos con fuguetes acaban con cachetes.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
791. **Casamentos por amores acaban con amores.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
-
- ³⁹⁴ O orixinal di *Canto mas un anda mais ten que andar.*
- ³⁹⁵ O orixinal di *Canto menos bulto mais claridad.*
- ³⁹⁶ O orixinal di *Canto menos bulto mais claridá.*
- ³⁹⁷ O orixinal di *Canto un máis anda polo monte moitas mas espiñas colle.*
- ³⁹⁸ O orixinal di *Cara de beato e uñas de gato.*
- ³⁹⁹ O orixinal di *Carga larga man na illarga. O cabo do ano nin besta nin carga.*
- ⁴⁰⁰ O orixinal di *Carjado de ferro, carjado de medo.*
- ⁴⁰¹ O orixinal di *Carne en calceta c'a coma que na meta.*
-
- ⁴⁰² O orixinal di *Casamentos con fogetes, van a para en cachetes.*

792. **Casamentos por amores acaban en dolores.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
793. **Casar calquera se casa, calquer burro é casado: manter fillos e muller, retórcele á porca o rabo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁴⁰³)
794. **Castañas a roer e piollos a nacer.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
795. **Castañas, noces e viño fan a ledicia de san Martiño.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C ⁴⁰⁴ / Francisco Canosa Quintáns)
796. **Castañas, noces e viño fan a ledicia do san Martiño.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ⁴⁰⁵)
797. **Catr'anos de can novo, catr'anos de bon can, catr'anos de can vello, catr'anos de mal can.** (Seminarista anónimo: Carballo, C)
798. **Caves ben, caves mal, cava ben no carreiral.** (José María García Vázquez: Dodro, C ⁴⁰⁶)
799. **Centeo outo ou baixo, en marzo espigado, que tarde ou temprano ha de quedar en mayo o grao.** (Juan Bello Valiña)
800. **Centeo outo ou baixo, en marzo todo despigado, que tarde ou temprao ha de quedar en maio o grao.** (Francisco Canosa Quintáns)
801. **Ceo empedrado, chau mollado.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
802. **Ceo empedrado, o chan mollado.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ⁴⁰⁷)
803. **Ceo en penlas de lan, si non chove hoxe, chove mañán.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
804. **Ceo escumado, vendabal ó rabo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁴⁰⁸)
805. **Ceo pedrento, chuvia ou vento.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
806. **Ceu caspento, choiva ou vento.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁴⁰⁹)
807. **Ceu empedrado, chao mollado.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
808. **Ceu noblado, vendabal ó rabo.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ⁴¹⁰)
809. **Cielo enmarañento, ou chuvia ou vento.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Laíño, Dodro, C)
810. **Cielo escamado, vendaval ó rabo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁴¹¹)
811. **Circo na luna, auga ningunha; circo no sol, molla pastor.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ⁴¹²)
812. **Co arco iris no radiante, colle os bois e fálalle pa diante.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
813. **Co tempo aprenderás a saber o que é o tempo, o malo é que ás veces vén moi tarde o remedio.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁴¹³)
814. **Co vento límpiase o trigo e con castigos o medo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁴¹⁴)

⁴⁰³ O orixinal di *Casar calquera se casa, calquer burro e casado, manter fillos e muller, retorcelle a porca o rabo.*

⁴⁰⁴ O orixinal di *Castañas, noces, e viño fan a ledicia de San Martiño.*

⁴⁰⁵ O orixinal di *Castañas noces e viño fan a ledicia do S Martiño.*

⁴⁰⁶ O orixinal di *Caves ben, caves mal, cava ben no carreiral.*

⁴⁰⁷ O orixinal di *Ceo empedrado o'chan mollado.*

⁴⁰⁸ O orixinal di *Ceo escumado vendabal o rabo.*

⁴⁰⁹ O orixinal di *Ceu cas pento choyba ou vento.*

⁴¹⁰ O orixinal di *Ceu noblado vendabal o rabo.*

⁴¹¹ O orixinal di *Cielo escamado vendabal o rabo.*

⁴¹² O orixinal di *Circo n'a Luna, auga ningunha; circo n'o Sol, molla pastor.*

⁴¹³ O orixinal di *Co tempo aprenderas a saber o que e o tempo o malo e que as beces ven moi tarde o remedio.*

⁴¹⁴ O orixinal di *Co vento limpiase o trijo e con castijos o medo.*

815. **Coas glorias olvídanme as memorias.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO 415)
816. **Colle boa fama e bótate a dormir.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
817. **Colle boa fama e déitate a dormir.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Ceredo, PO / Jesús Santiso Barreiro)
818. **Colle boa fama e ponte a dormir.** (Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C 416)
819. **Colle boa fama e ponte a sonreír.** (Francisco Canosa Quintáns)
820. **Colle fama e bótate a dormir.** (Manuel Camino Sánchez)
821. **Colle mala fama e ponte a discurrir.** (Francisco Canosa Quintáns)
822. **Coma ben, coma mal, acaba comendo pan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
823. **Comamos, bebamos, poñámonos gordos, e a canto nos digan fagámonos xordos.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
824. **Comerciante e porco despois de morto.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
825. **Comícheme a carne, róeme os hósos.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
826. **Comícheme a carne, roemos os hósos.** (Manuel Camino Sánchez)
827. **Comíchesme a carne, roeu os hósos.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
828. **Como é o corvo así é o seu ovo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO 417)
829. **Como un vive así morre.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
830. **Con aguas pasadas non mon os moíños.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)
831. **Con bo ferro e un ferreiro xa se fai un bo pandeiro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
832. **Con cacho de pan e un[h]a taza de viño xa se anda o camiño.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO 418)
833. **Con castañas asadas e sardiñas saladas n'hai ruín viño.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
834. **Con pan e con viño ándase o camiño.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
835. **Con pan e viño ándase camiño.** (Manuel Gómez Vilar / M. González Fernández / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO 419)
836. **Con pan e viño ándase o camiño.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Francisco Canosa Quintáns / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C / Emilio Segade Vidones)
837. **Con pan e viño xa se anda o camiño.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C)
838. **Con pan e viño xa se pasa o camiño.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C)
839. **Con pernas insoitas non se pillan as troitas.** (M. González Fernández)
840. **Con perros vellos non hay cus cus.** (Jesús Santiso Barreiro)
841. **Con picadura de alacrán chama o cura e [o] sancristán.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO 420)
842. **Con un caldeiro vello non se compra outro novo.** (J.M. Barral Sánchez)
843. **Con un ferro e un bo ferreiro se fai un bo pandeiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO 421)

415 O orixinal di *Co as jlorias olvidanme as memorias*.

416 O orixinal di *Colle boa fama é ponte a dormir*.

417 O orixinal di *Como e o corvo asi e o seu ovo*.

418 O orixinal di *Con cacho de pan e una taza de viño xa se anda o camiño*.

419 O orixinal di *Cun pan e viño andase camiño*.

420 O orixinal di *Con picadura de alacran chama o cura e Xancristan*.

421 O orixinal di *Con un ferro e un bo ferreiro xe fai un vo pandeiro*.

844. **Con unha burra e un rabo xa van dacabalo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁴²²)
845. **Conséllate con quen sepa e se ques acertar acertas.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
846. **Corazón forte a seu dono leva á morte.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ⁴²³ / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ⁴²⁴ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴²⁵)
847. **Corazón forte o seu dono leva á morte.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁴²⁶ / José Manuel Area Alonso ⁴²⁷)
848. **Cornada de burro non mata a xente.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
849. **Corre o ouro pó tesouro.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ⁴²⁸)
850. **Corredoiras apretadiñas, señal de moitas pedriñas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
851. **Corren as nieblas pró Cebreiro, colle a capa i-o sombreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁴²⁹)
852. **Corvos á dreita, sorte ben feita.** (Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C ⁴³⁰)
853. **Cos de Escairón, nin trato nin conversación.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
854. **Cos pés enxoiotos non se collen as troitas.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ⁴³¹)
855. **Cos pés secos non se pillan as troitas.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ⁴³²)
856. **Costa abaixo non me montes, costa arriba non me aprontes, e polo chan dáme da man.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁴³³)
857. **Cousa allea chama polo seu dono.** (Francisco Canosa Quintáns ⁴³⁴)
858. **Co[n]séllate con quen sepa e se queres acertar, acertas.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴³⁵)
859. **Crarones á Monteiro, sellas á goteira.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ⁴³⁶)
860. **Cregos i-ameixeiros, Dios los quite dos meus leiros.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁴³⁷)
861. **Cría corvos e che sacarán os ollos.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
862. **Cría corvos e sacaranche os ollos.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
863. **Criado dun día, caseiro dun ano.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)

---

⁴²² O orixinal di *Con unha burra e un raba xa ban da cabalo.*

⁴²³ O orixinal di *Corazón forte a seu dono leva a morte.*

⁴²⁴ O orixinal di *Corazón forte a seu dono leva a morte.*

⁴²⁵ O orixinal di *Corazón forte a seu dono leva a morte.*

⁴²⁶ O orixinal di *Corazón forte a seu dono leva a morte.*

⁴²⁷ O orixinal di *Corazón forte o seu dono leva a morte.*

⁴²⁸ O orixinal di *Corre u ouro po tesouro.*

⁴²⁹ O orixinal di *Corren as nieblas pró Cebreiro colle a capa yo sombreiro.*

⁴³⁰ O orixinal di *Corbos a dreita, sorte ben feita.*

---

⁴³¹ O orixinal di *Cus pes enxoiotos non se collen as troitas.*

⁴³² O orixinal di *Cus pes secos non se pillan as troitas.*

⁴³³ O orixinal di *Costa abaixo non me montes, costa arriba non me aprontes, e po lo chan, dame da man.*

⁴³⁴ O orixinal di *Cousa allea chama po lo seu dono.*

⁴³⁵ O orixinal di *Cosellate con quen sepa e se ques acertar acertas.*

⁴³⁶ O orixinal di *Crarones a Monteiro, sellas a goteira.*

⁴³⁷ O orixinal di *Cregos ya ameixeiros, Dios los quite dos meus leiros.*

864. **Crieleison, cartos ó queixón.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO ⁴³⁸)
865. **Cuco cantando, primaveira na man.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
866. **Cucú cantando, primavera na man.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
867. **Cucharín, cucharetas, donde non te chamen, non te metas.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
868. **Cuña, cuña, qu'anque no[n] serra, axuda.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁴³⁹)
869. **Custureira sin dedal, moito costa e pouco val.** (Emilio Segade Vidones)
870. **Chafar, chafoume, mais como pagar, o viño pagoume.** (M. González Fernández)
871. **Chámolle tía pra que me día; si non me dá, tía marrá.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
872. **Chea na plaza, fame na casa.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C)
873. **Chega abril; si o cuco non vén, ou morriu o no sei que ten.** (José Lorenzo Viña ⁴⁴⁰)
874. **Cheguei á viña por uvas ...** (Manuel Camino Sánchez ⁴⁴¹)
875. **Choiva e vento pa que o paragüero ande contento.** (José Lage Radío ⁴⁴²)
876. **Choqueiro e choqueira sempre fan feira.** (M. González Fernández)
877. **Chova pa min abril e mayo, e pa ti todo o ano.** (J.M. Barral Sánchez)
878. **Chova pa min en abril e mayo, e pa ti o resto do ano.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
879. **Chova para min en abril e mayo, e para ti tod'o ano.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ⁴⁴³)
880. **Chova pra min en abril e mayo, e pra ti no resto do ano.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
881. **Chova pra min todo o abril e mayo, pra ti todo o ano.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
882. **Chova que neve, quen ten sede bebe.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
883. **Chóvame a min en abril e mayo e chóvache a ti no resto do ano.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
884. **Chuvia de abril enche o carro e o carril.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
885. **Chuvia de san Juan colle viño e non dá pan.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁴⁴)
886. **Chuvia de santa Inés, chove unha sola ves.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁴⁵)
887. **Chuvia en san Xuan tolle viño e non dá pan.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ⁴⁴⁶)
888. **Chuvia na semana da Ascensión, nin boa faba nin bo molón [sic].** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
889. **Chuvia ó levante, pon os bois e vaite.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ⁴⁴⁷)

⁴³⁸ O orixinal di *Crieleison cartos o queixon*.

⁴³⁹ O orixinal di *Cuña!, cuña!, qu'anque no zerra axuda*.

⁴⁴⁰ O orixinal di *Chega abril si o cuco non ven ou morriu o no sen que ten*.

⁴⁴¹ O orixinal di *Cheguei a viña por uvas...*

⁴⁴² O orixinal di *Choiva e vento pa que o paragüero ande contento*.

⁴⁴³ O orixinal di *Chova para min en Abril e Mayo, e para tí todo ano*.

⁴⁴⁴ O orixinal di *Chuvia de S. Juan colle viño e non da pan*.

⁴⁴⁵ O orixinal di *Chuvia de Sta. Ines chove unha sola vex*.

⁴⁴⁶ O orixinal di *Chuvia en San Xuán tolle viño e non da pan*.

⁴⁴⁷ O orixinal di *Chuvia o levante pon os bois e vaite*.

890. **Chuvia por san Xuan tolle viño e non dá pan.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁴⁴⁸)
891. **Da abundancia do corazón fala a lingua.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
892. **Da agua mansa libreme Dios, que da agua brava xa me libro eu.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
893. **Da casa sale quen o monte qu[e]lma.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁴⁴⁹)
894. **Dá Dios as nocas a quen non ten dentes.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁵⁰)
895. **Da frol de xaneiro ningún encheu o celeiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
896. **Dá máis o que quere que o que pode.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ⁴⁵¹)
897. **Da man á boca pérdese a sopa.** (José Porto Buceta: Portas, PO ⁴⁵²)
898. **Da noite pá mañán perde o carneiriño a lan.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁴⁵³)
899. **Da noite prá mañán aparece o home sin pan.** (Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C ⁴⁵⁴)
900. **Dá o seu a seu dono.** (Francisco Canosa Quintáns ⁴⁵⁵)
901. **Da rapa á rebola veña o demo e escolla.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do

---

⁴⁴⁸ O orixinal di *Chuvia por San Xuan, tolle viño e non da pan.*

⁴⁴⁹ O orixinal di *D'a casa sale, quén o monte químa.*

⁴⁵⁰ O orixinal di *Da Dios as nocas a quen non ten dentes.*

⁴⁵¹ O orixinal di *Da mais o que quere que o que pode.*

⁴⁵² O orixinal di *Da man a boca perdese a sopa.*

⁴⁵³ O orixinal di *Da noite pa mañan perde o carneiriño a lan.*

⁴⁵⁴ O orixinal di *Da noite pra mañan aparece u home sin pan.* Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

⁴⁵⁵ O orixinal di *Da o seu a seu dono.*

Dubra, C ⁴⁵⁶ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁵⁷)

902. **Da rapa [á] rebola veña o demo e escolla.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ⁴⁵⁸)

903. **Dáme pan e chámame can.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁴⁵⁹ / Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ⁴⁶⁰ / Carballo, C ⁴⁶¹ / Emilio Segade Vidones ⁴⁶²)

904. **Dáme pan e chame can.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁴⁶³)

905. **Das cereixas ós nabos non-nos queixamos; dos nabos ás cereixas veñen as queixas.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁴⁶⁴)

906. **Das cireixas ós nabos ben o pasarás, pero dos nabos ás cereixas damos as queixas. (Dicen os gorriós)**(Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁴⁶⁵)

907. **Das cireixas ós nabos, ¡que ben o pasamos!; dos nabos ás cireixas dámo-las queixas.** (Falan os paxaros... i-os estudantes) (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁴⁶⁶)

---

⁴⁵⁶ O orixinal di *Da rapa á rebola veña o demo e escolla.*

⁴⁵⁷ O orixinal di *Da rapa a rebola veña o demo e escolla.*

⁴⁵⁸ O orixinal di *Da rapa rebola veña o demo é escoll.*

⁴⁵⁹ O orixinal di *Dame pan, e chamame can.*

⁴⁶⁰ O orixinal di *Dame pan e chamame can.*

⁴⁶¹ O orixinal di *Dame pan e chamame can.*

⁴⁶² O orixinal di *Dame pan, e chamame can.*

⁴⁶³ O orixinal di *Dame pan e chame can.*

⁴⁶⁴ O orixinal di *Das cereixas os nabos no nos queixamos dos nabos as cereixas beñen as queixas.*

⁴⁶⁵ O orixinal di *Das cireixas os nabos ven o pasarás, pero dos nabos as cereixas, damos as queixas. (dicen os gorrios).*

⁴⁶⁶ O orixinal di *Das cireixas os nabos, que'ben o pasamos!; dos nabos as cireixas damol'as queixas. (falan os paxaros... y'os estudantes).*

908. **Das cireixas ós nabos, ¡que ben o pasamos!; dos nabos ás cireixas dámo-las queixas.** (Falan os paxaros) (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO ⁴⁶⁷)
909. **Das cousas serias o matrimonio é a máis parrandeira.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ⁴⁶⁸)
910. **De agosto a septiembre, o se gana a anada ou se perde.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
911. **De balde andan os cans e levan pedradas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
912. **De balde andan os cas e levan pedradas.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
913. **De besta, a mular, e de home, o de pouco falar.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁴⁶⁹ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / M. González Fernández)
914. **De besta, a mular, e de home, o pouco falar.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C)
915. **De boa casa boa brasa.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
916. **De boas ceas, sepulturas cheas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
917. **De Brens, nin muller nin bens, nin carro nin arado, nin cousa que dea ó rabo.** (Francisco Canosa Quintáns ⁴⁷⁰)
918. **De burro morto, cebada ó rabo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁴⁷¹ / Francisco Canosa Quintáns ⁴⁷²)
919. **De cen homes casados, trinta están aburridos, vinte hastiados e os demais arrepentidos.** (M. González Fernández)
920. **De diñeiros e bondad, quita sempre a mitad.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
921. **De estudante dirás qué creguiño farás.** (Pedro Pontes García ⁴⁷³)
922. **De fillos criados, traballos doblados.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
923. **De hora en hora Dios a mellora.** (Francisco Canosa Quintáns)
924. **De hora en hora Dios mellora.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
925. **De hoxe a mañán o carneiro cría lan.** (M. González Fernández)
926. **De mañán a mañán perde o carneiriño a lan.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Francisco Luna Bande / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
927. **De mañán a mañán perde o carneiro a lan.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / José Manuel Area Alonso)
928. **De mañán en mañán eínda o carneiro perde a lan.** (Francisco Canosa Quintáns)
929. **De marco a marco non fai arco.** (José Manuel Area Alonso)
930. **De marco a marco non hai arco.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
931. **De marco a marco non hay arco.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))

---

⁴⁶⁷ O orixinal di *Das cireixas os nabos, qué ben o pasamos; dos nabos as cireixas dámol'as queixas-falan os paxaros.*

⁴⁶⁸ O orixinal di *Das cousas serias o matrimonio é a mais parrandeira.*

⁴⁶⁹ O orixinal di *De besta a mular, e de homo o de pouco falar.*

⁴⁷⁰ O orixinal di *De Brens nin muller nin bens, nin carro nin arado, nin cousa que dea o rabo.*

⁴⁷¹ O orixinal di *De burro morto, cebada o rabo.*

⁴⁷² O orixinal di *De burro morto cebada o rabo.*

---

⁴⁷³ O orixinal di *De estudante diras que creguiño farás.*

932. **De noite os gatos todos son parques.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
933. **De norte chove qu'as pedras moe.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ⁴⁷⁴)
934. **De pequeniño verás qué boi terás.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ⁴⁷⁵ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁴⁷⁶ / Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ⁴⁷⁷ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁷⁸ / R. Celso Rodríguez Rodríguez ⁴⁷⁹)
935. **De pequeno verás qué boi terás.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5º curso) ⁴⁸⁰)
936. **De pequeno, rey; de mozo, capitán; e de vello, can.** (Xestoso, C ⁴⁸¹)
937. **De pillo a pillo hay pouco camiño.** (Francisco Canosa Quintáns)
938. **De pouco che vale a sona se non levas o proveito.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁴⁸²)
939. **De pouco che vale a sona si non levas o proveito.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
940. **De rapaz, rey; de mozo, capitán; e de vello, can.** (Emilio Segade Vidones ⁴⁸³)
941. **De san Martín en diante, frío e fame.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5º curso))
942. **De san Pedro a san Xoán solo cinco días van.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO ⁴⁸⁴)
943. **De san Pedro a san Xuan te-la conta na man.** (Félix Rodríguez Vieites ⁴⁸⁵)
944. **De Santos a Navidade é inverno de verdade.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns / Manuel Blanco Seira: Oliveira, Ribeira, C ⁴⁸⁶)
945. **De taberneiro a ladrón non vai máis que un escalón.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ⁴⁸⁷)
946. **De tal pau tal estilla.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
947. **De travesía nunca chove tod'o día.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)
948. **De xaneiro a xaneiro os cartos son do banqueiro.** (M. González Fernández)
949. **Deixar de comer por haber comido non é enfermédá de peligro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁴⁸⁸)
950. **Dend'o vint'en diante din que inverno é constante.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁴⁸⁹ / Manuel Barrós Fachal ⁴⁹⁰)
951. **Desde que chega o cuco, logo vén o pan ó saco.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁹¹)
952. **Desde que levas o chasco, todas as cousas che acordan.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)

⁴⁷⁴ O orixinal di *De Norte chove cas pedras moe.*

⁴⁷⁵ O orixinal di *De pequeniño veras que voi teras.*

⁴⁷⁶ O orixinal di *De pequeniño veras que boi terás.*

⁴⁷⁷ O orixinal di *De pequeniño veras que boy teras.*

⁴⁷⁸ O orixinal di *De de pequeniño veras que voi teras.*

⁴⁷⁹ O orixinal di *De pequeniño verás, que boi terás.*

⁴⁸⁰ O orixinal di *De pequeno veras, que boi teras.*

⁴⁸¹ O orixinal di *De pequeno Rey de mozo capitán e de bello can.*

⁴⁸² O orixinal di *De pouco che bale o sona se non lebas o proveito.*

⁴⁸³ O orixinal di *De rapaz Rey, de mozo capitán, e de bello can.*

⁴⁸⁴ O orixinal di *De S. Pedro a S. Xoán solo cinco días van.*

⁴⁸⁵ O orixinal di *De san Pedro a san Xuan tela conta na man.*

⁴⁸⁶ O orixinal di *De Santos a Navidade e inverno de verdade.*

⁴⁸⁷ O orixinal di *De taberneiro a ladrón non vai máis que un escalón.*

⁴⁸⁸ O orixinal di *Deixar de comer por haber comido non e enfermada de peligro.*

⁴⁸⁹ O orixinal di *Dendo vinten diante, din que inverno e constante.*

⁴⁹⁰ O orixinal di *Dendo vinten diante, din que inverno e constante.*

⁴⁹¹ O orixinal di *Desde que chega o cuco loco ven o pan o saco.*

953. **Desnudo nacín, desnudo esto[u]: nin perdín nin gano.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁴⁹²)
954. **Despois de casar, o home a traballar e a muller a folgar.** (Carballo, C)
955. **Despois de san Miguel vai ós figos quen quere.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ⁴⁹³)
956. **Despois de tocar o aleluya, o que teña fame, que a sacuda.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁴⁹⁴)
957. **Desque se pon o sol, pouco día queda.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
958. **Desta saqueime pero noutra no me meto.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
959. **Detrás da primeira vén a radeira.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ⁴⁹⁵)
960. **Detrás do vicio vén o fornicio.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ⁴⁹⁶)
961. **Di con quen andas, eu che direi qué é.** (? López Baleato ⁴⁹⁷)
962. **Di o jefe: "xogha ós naipes que gañan os frailes".** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁴⁹⁸)
963. **Di que lle doi o óso do lombo e non traballa.** (Francisco Canosa Quintáns ⁴⁹⁹)
964. **Día de san Mateo, vendima tí, vendimo eu.** (Juan Bello Valiña)
965. **Día de santa Inés, chuvia unha sola ves.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
966. **Día de santa Mariña vai ver a túa viña, e tal a ves, tal a vendima.** (Juan Bello Valiña ⁵⁰⁰)
967. **Días de moito, vísperas de nada.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
968. **Dícelle o pote á sartén: "Vaite de ahí que me luxas".** (M. González Fernández ⁵⁰¹)
969. **Dichoso mes que empeza coas letanías maiores e termina coas menores.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁰²)
970. **Dichoso mes que empeza con letanías maiores e termina con elas menores.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
971. **Dichoso mes que empeza con Santos e remata con san Andrés.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
972. **Dichoso mes que empeza con Santos e termina con san Andrés.** (M. González Fernández ⁵⁰³)
973. **Dichoso mes que empeza por Santos e termina por san Andrés.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁰⁴)
974. **Dichoso mes que entra con Santos e remata con san Andrés.** (? López Baleato)
975. **Dichoso o mes que empeza con Santo[s] e termina por san Andrés.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁵⁰⁵)
976. **Dígoche fillo, enténdeme nora.** (José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C ⁵⁰⁶)

⁴⁹² O orixinal di *Desnudo nacín, desnudo esto, nin perdín nin gano.*

⁴⁹³ O orixinal di *Despois de S. Miguel vai os figos quen quere.*

⁴⁹⁴ O orixinal di *Despois de tocar a aleluya o que teña fame que ha sacuda.*

⁴⁹⁵ O orixinal di *Detras da primeira ven a radeira.*

⁴⁹⁶ O orixinal di *Detrás do vicio ven o fornicio.*

⁴⁹⁷ O orixinal di *Di con quen andas eu che direi qué he.*

⁴⁹⁸ O orixinal di *Di o jefe xoga os naipes que gañan os frailes.*

⁴⁹⁹ O orixinal di *Di quelle doi u oso do lombo, é non traballa.*

⁵⁰⁰ O orixinal di *Día de Sta. Mariña vai ver a tua viña, e tal a ves, tal a vendima.*

⁵⁰¹ O orixinal di *Dicelle o pote a sarten vaite de ahí que me luxas.*

⁵⁰² O orixinal di *Dichoso mes que empeza co as Letanías maiores e termina co as menores.*

⁵⁰³ O orixinal di *Dichoso mes que empeza con Santos e termina con S. Andrés.*

⁵⁰⁴ O orixinal di *Dichoso mes que empeza por xantos e termina por San Andrés.*

⁵⁰⁵ O orixinal di *Dichoso o mes que empeza con santo e termina por San Andrés.*

⁵⁰⁶ O orixinal di *Dígoche fillo entendeme nora.*

977. **Digoche Pedro, aténdeme Xan.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)
978. **Digocho Juan para que o entendas Pedro.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
979. **Dime con quén andas e che direi qué eres.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C⁵⁰⁷)
980. **Dime con quén andas e che direi quén eres.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C⁵⁰⁸) / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C⁵⁰⁹ / Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C⁵¹⁰)
981. **Dime con quén andas e direiche quén eres.** (Pascual Campos Arestião: Cando, Outes, C⁵¹¹ / Francisco Canosa Quintáns⁵¹²)
982. **Dime con quén andas e direiche quén es.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C⁵¹³ / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C⁵¹⁴)
983. **Dime con quén andas e eu che direi quén eres.** (Manuel Tojo Reboredo⁵¹⁵)
984. **Dime con quén andas e te direi quén eres.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁵¹⁶)
985. **Dime con quén andas y te pondré medias suelas.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)
986. **Dime con quén andas, eu che direi qué es.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁵¹⁷)
987. **Dime con quén paces e non [ón]de naces.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁵¹⁸)
988. **Dime con quén paseas e direiche quén eres.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C⁵¹⁹)
989. **Dime con qué[n] andas e direiche quén es.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C⁵²⁰)
990. **Diñeiros de sacristán, cantando veñen e cantando van.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
991. **Dios dea salud que fame non ha faltar.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
992. **Dios nos dé a ira, que a pacencia xa nó-la temos.** (M. González Fernández⁵²¹)
993. **Dios os dá e eles se xuntan.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C⁵²²)
994. **Dios roghando e co mazo dando.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO⁵²³)
995. **Dios te libre do sol detrás das nieblas e das moscas detrás da[s] portas das tabernas.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO⁵²⁴)
-
- ⁵⁰⁷ O orixinal di *Dime con quen andas e che direi que eres.*
- ⁵⁰⁸ O orixinal di *Dime con quen andas e chen direi quen eres.*
- ⁵⁰⁹ O orixinal di *Dime con quen andas, e che direi quen eres.*
- ⁵¹⁰ O orixinal di *Dime con quen andas e che direi quen eres.*
- ⁵¹¹ O orixinal di *Dime con quen andas e direiche quen eres.*
- ⁵¹² O orixinal di *Dime con quen andas é diréiche quen eres.*
- ⁵¹³ O orixinal di *Dime con quen andas e direiche quen es.*
- ⁵¹⁴ O orixinal di *Dime con quen andas, e direiche quen es.*
- ⁵¹⁵ O orixinal di *Dime con quen andas e eu che direi quen eres.*
- ⁵¹⁶ O orixinal di *Dime con q'uen andas e te direi q'uen eres.*
-
- ⁵¹⁷ O orixinal di *Dime con quen andas eu che direi que es.*
- ⁵¹⁸ O orixinal di *Dime con quen paces e non de naces.*
- ⁵¹⁹ O orixinal di *Dime con quen paseas, e diremche quen eres.*
- ⁵²⁰ O orixinal di *Dime con que andas e direiche quen es.*
- ⁵²¹ O orixinal di *Dios nos de a ira que a pacencia xa no la temos.*
- ⁵²² O orixinal di *Dios os da e eles se xuntan.*
- ⁵²³ O orixinal di *Dios rojando e co mazo dando.*
- ⁵²⁴ O orixinal di *Dios te libre do sol detras das nieblas e das moscas detras da portas das tabernas.*

996. **Disde a santa Lucía as ovelas tod'o día.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁵²⁵)
997. **Dixo a filla á nai: "Sardiña qu'o gato leva, ben gardadiña lle vai".** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C ⁵²⁶)
998. **Dixo o san Beato Ávila que ó Cristo tratar ben hay, que [é] fillo de moy bo pai.** (Pedro Pontes García ⁵²⁷)
999. **Dixo Salomón que o gran viño alegra o corazón.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1000. **Díxolle a filla á nai: "Sardiña que o gato leva, ben gardadiña vai".** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ⁵²⁸)
1001. **Díxolle a sartén ó cazo: "Apártate que manchas".** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C ⁵²⁹)
1002. **Díxolle o caldeiro ó pote: "Non te acerques a min que me luxas".** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C ⁵³⁰)
1003. **Díxolle ó pote a caldeira: "Chégate alá, no-me lises".** (Francisco Canosa Quintás ⁵³¹)
1004. **Díxolle o pote á caldeira: "Chégate alá, no-me enlixes".** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁵³²)
1005. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Chégate alá, non me luxes".** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C ⁵³³)
1006. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Chégate alá, no-me luxes".** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ⁵³⁴)
1007. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Chégate alá, no-me enlixes".** (Manuel Fernández Ferro ⁵³⁵)
1008. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Fuxe d'ahí que me manchas".** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁵³⁶)
1009. **Díxolle o pote ao caldeiro: "Quítate alá, non me luxes".** (R. Celso Rodríguez Rodríguez)
1010. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Saca de aí que me enlixas".** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
1011. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Saca de aí que me lexas".** (Juan Carlos Couselo Gago)
1012. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Sácate d'ahí que me luxas".** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁵³⁷)
1013. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Saile d'ahí que me enlixas".** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵³⁸)
1014. **Díxolle o pote ó caldeiro: "Vaite d'ahí que me luxas".** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C ⁵³⁹)
1015. **Do árbol caído sempre leña se fai.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
1016. **Do burro abaixo non hay menos besta.** (Francisco Canosa Quintás ⁵⁴⁰)

⁵²⁵ O orixinal di *Disde a S. Lucía as ovelas todo día.*

⁵²⁶ O orixinal di *Dixo a filla a nai sardiña co gato leva ben gardadiña lle vai.*

⁵²⁷ O orixinal di *Dixo u San Beato Ávila que o Cristo tratar ben hay, que fillo de moy bo pai.*

⁵²⁸ O orixinal di *Díxolle a filla a nai sardiña que o gato leva ven gardadiña vai.*

⁵²⁹ O orixinal di *Díxolle a sarten o cazo apártate que manchas.*

⁵³⁰ O orixinal di *Díxolle o caldeiro o pote, nonte acerques amin que me luxas.*

⁵³¹ O orixinal di *Díxolle ó pote a caldeira, chégate alá no me lises.*

⁵³² O orixinal di *Díxolle o pote a caldeira chejate ala no me en lises.*

⁵³³ O orixinal di *Díxolle o pote o caldeiro chegate ala no me luxes.*

⁵³⁴ O orixinal di *Díxolle u pote o caldeiro chégate alá no me luxes.*

⁵³⁵ O orixinal di *Díxolle o pote'o caldeiro: Chégate alá no me enlixes.*

⁵³⁶ O orixinal di *Díxolle o pote o caldeiro fuxe d'ahí que me manchas.*

⁵³⁷ O orixinal di *Díxolle o pote o caldeiro sacate dai que me luxas.*

⁵³⁸ O orixinal di *Díxolle o pote o caldeiro saile dahí que me enlixas.*

⁵³⁹ O orixinal di *Díxolle o pote o caldeiro baite dai que me luxas.*

⁵⁴⁰ O orixinal di *Do burro a baixo, non hay menos besta.*

1017. **Do demo o cregho que non fai bo do labregho.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C ⁵⁴¹)
1018. **Do dito ó feito hay un gran pleito.** (Francisco Canosa Quintáns ⁵⁴²)
1019. **Do dito ó feito vai un ghran pleito.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁵⁴³)
1020. **Do home o falar e da besta a mular.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Camino Sánchez)
1021. **Do monte sal o que o monte queima.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
1022. **Do que non entendas non fales, que vale máis non decir nada que decir barbaridades.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ⁵⁴⁴)
1023. **Do que non entendas non fales, que vale mas non decir nada que barbaridades.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
1024. **Do sol e do superior, canto máis lonxe mellor.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁵⁴⁵)
1025. **Dominos vobisco, eu pra comer son muy listo.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁵⁴⁶)
1026. **Donde as dan, as toman.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
1027. **Donde hay galo non canta galiña, a non ser que o galo teña a morriña.** (Eliseo López Varela)
1028. **Donde hay galo non canta galiña, sinón que o galo teña morriña.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1029. **Donde hay galo non canta galiña.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / M. González Fernández / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1030. **Donde hay milláns houbo millo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1031. **Donde hay ouro logo reloce.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
1032. **Donde hay patrón non manda marinero.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1033. **Donde hay patrón non manda mariñeiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C / José Porto Buceta: Portas, PO)
1034. **Donde hay surcos, agua; donde mulleres, demonios.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1035. **Donde menos pensa o cazador, saltalle a lebre.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1036. **Donde menos se pensa salta a lebre.** (Francisco Canosa Quintáns)
1037. **Donde menos se pensa, salta a culebra.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1038. **Donde menos se pense, salta a lebre.** (Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C)
1039. **Donde moitos cospen, lama fan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1040. **Donde morre unha ilusión, nace unha esperanza.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1041. **Donde non hay can, o zorro é capitán.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁵⁴⁷)
1042. **Donde non te chamen non te metas.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
-
- ⁵⁴¹ O orixinal di *Do demo o crejo que non fai vo do labrejo.*
- ⁵⁴² O orixinal di *Do dito o feito, hay un gran pleito.*
- ⁵⁴³ O orixinal di *Do dito o feito vay un jran pleito.*
- ⁵⁴⁴ O orixinal di *Do que non entendas non fales, que vale mais non decir nada que decir barbaridades.*
- ⁵⁴⁵ O orixinal di *Do sol e do superior canto mais lonxe mellor.*
- ⁵⁴⁶ O orixinal di *Dominos vobisco eu pra comer son muy listo.*
-
- ⁵⁴⁷ O orixinal di *Donde non hay can, o zorro e capitan.*

1043. **Donde non vexas corpo, non botes carga.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ⁵⁴⁸)
1044. **Donde o lobo dorme, non pastan as ouvellas.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1045. **Dos homes que conocín solo Adán tuvo xuicio: casou con muller sin nai e viviu no paraíso.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
1046. **Dos romances de xaneiro san Amaro é o primeiro.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁵⁴⁹)
1047. **Dos romaxes de xaneiro san Amaro é o primeiro.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ⁵⁵⁰ / José A. Iglesias Ares)
1048. **Dos romaxes de xaneiro san Amaro o primeiro.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁵⁵¹)
1049. **Dos romaxes por xaneiro, san Amaro é o primeiro.** (Manuel Lago López)
1050. **Dúas vellas, si se poñen a falar, xa non saben cándo han de acabar.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ⁵⁵²)
1051. **Dun[h]a ovella negra rara vez sale un año branco.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁵⁵³)
1052. **Dure a mala veciña o que a neve febreiriña.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
1053. **E auga corrente non mata a xente.** (Eliseo López Varela)
1054. **E auga en san Xoán tolle trigo e non dá pan.** (Eliseo López Varela ⁵⁵⁴)
1055. **E auga en Santiago fai vir o millo ó agro.** (Eliseo López Varela ⁵⁵⁵)
1056. **É mellor ter a forza á beira que a muller xusticieira.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁵⁶)
1057. **É mellor ter que dar, que non ter e pasar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁵⁵⁷)
1058. **É millor o ruín conocido que o bon por conocer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁵⁵⁸)
1059. **É millor ser dono dunha besta que criado dunha recua.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO ⁵⁵⁹)
1060. **E si o río da presa levara coñac, máis de catro pelmas ibades alá.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO ⁵⁶⁰)
1061. **E xa veredes como, onde non xiou no primeiro mes, pode, contra os ditos, chover tres.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barrós Fachal)
1062. **Éche ben certo que o que non dorme está desperto.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C ⁵⁶¹ / Manuel Lago López ⁵⁶²)
1063. **Eí vén febreiro curto cos seus vinteuto; se non fora seu hirmán**

---

⁵⁴⁸ O orixinal di *Donde non vexas corpo, non votes cara.*

⁵⁴⁹ O orixinal di *Dos romances de xaneiro, San Amaro e o primeiro.*

⁵⁵⁰ O refrán aparece dúas veces coas formas *Dos romaxes de Xaneiro, san Amaro e o primeiro* e *Dos romaxes de xaneiro S. Amaro e o primeiro.*

⁵⁵¹ O orixinal di *Dos romaxes de xaneiro S. Amaro o primeiro.*

⁵⁵² O orixinal di *Duas bellas, si se poñen a falar xa non saben cando han da acabar.*

⁵⁵³ O orixinal di *Dun a ovella negra rara vez sale un año branco.*

---

⁵⁵⁴ O orixinal di *E auga en San Xoan tolle trigo e non da pan.*

⁵⁵⁵ O orixinal di *E auga en Santiago fay vir o millo o agro.*

⁵⁵⁶ O orixinal di *E mellor ter a forza a veira que a muller xusticieira.*

⁵⁵⁷ O orixinal di *E mellor ter que dar, que non ter e pasar.*

⁵⁵⁸ O orixinal di *E millor o ruín conocido que o bon por conocer.*

⁵⁵⁹ O orixinal di *E millor ser dono duga besta, que criado duga recua.*

⁵⁶⁰ O orixinal di *E si o río da presa levara coñac mais de catro pelmas ibades alá.*

⁵⁶¹ O orixinal di *Eche ven certo, que o que non dorme está desperto.*

⁵⁶² O orixinal di *Eche ven certo que o que non dorme esta desperto.*

- marzo, non deixaría perro nin gato.** (Francisco Canosa Quintáns)
1064. **En abril ábreme as portas e déixame salir.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1065. **En abril, aghuas mil.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁵⁶³)
1066. **En abril, ágoas mil.** (Manuel Fernández Ferro)
1067. **En abril, augas mil.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Seminarista anónimo: San Xoán de Lafño, Dodro, C / Agustín Dosal Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C / Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Juan Carlos Couselo Gago / Eliseo López Varela)
1068. **En abril aínda a auga enche o camiño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1069. **En abril, augas mil.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / José Porto Buceta: Portas, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / M. González Fernández)
1070. **En abril augas (o[u] espigas) mil.** (Seminarista anónimo: Carballo, C ⁵⁶⁴)
1071. **En abril berra o porco no cubil.** (Víctor Maroño Pena: Calvente, Oroso, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1072. **En abril cear sin candil.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso)/ José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1073. **En abril cenar co candil.** (Ríos Pereiro)
1074. **En abril, coiros mil.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1075. **En abril colle a sardiña e deixa ir.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1076. **En abril colle a sardiña polo rabo e deixa ir.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ⁵⁶⁵)
1077. **En abril chuvia hastra que o corno da vaca se pudra.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1078. **En abril déixame dormir.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
1079. **En abril e mayo a vella queima o tallo.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C ⁵⁶⁶)
1080. **En abril espigas mil.** (Manuel Autrán Ramos: Santa Marta de Babío, Bergondo, C / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1081. **En abril inda a vella queima o bandil.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
1082. **En abril mata o porco no cubil.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
1083. **En abril o cuco pó cubil.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁵⁶⁷)
1084. **En abril o porco berra no cubil.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1085. **En abril pa min e en san Xuán pó can.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁶⁸)
1086. **En abril sail'o cuco do cubil.** (Manuel Fernández Ferro)
1087. **En abril saile o cuco do cubil.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1088. **En abril sal o raposo do cubil.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁵⁶⁹)
1089. **En abril sale o cuco do cubil.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁵⁷⁰)

⁵⁶⁵ O orixinal di *En Abril, colle a sardiña poll'o rabo e deixa ir.*

⁵⁶⁶ O orixinal di *En abril e mayo a bella queima o tallo.*

⁵⁶⁷ O orixinal di *En abril o cuco po cubil.*

⁵⁶⁸ O orixinal di *En abril pa min e en Xan Xuan po can.*

⁵⁶⁹ O orixinal di *En Abril sal u raposo du cubil.*

⁵⁷⁰ O orixinal di *En abril sale u cuco do cubil.*

⁵⁶³ O orixinal di *En Abril ajuas mil.*

⁵⁶⁴ O orixinal di *En abril augas (o espigas) mil.*

1090. **En abril sale o cuco do cuquil.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1091. **En abril sale o raposo do cubil.** (Eliseo López Varela)
1092. **En abril somentar co mandil.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1093. **En abril unha pingueira vale por mil.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5° curso))
1094. **En abril vai a lebre pó cubil.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO ⁵⁷¹)
1095. **En abril, chuvia hasta que o corno da vaca se pudra.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
1096. **En agosto ande a auga tras do toxo.** (M. González Fernández)
1097. **En agosto arden os montes, en setembro secan as fontes.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / M. González Fernández)
1098. **En agosto arden os montes, en setembro secan as fontes.** (M. González Fernández)
1099. **En agosto arder i-en setembro beber.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁵⁷²)
1100. **En agosto as sardiñas mollan o pan.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
1101. **En agosto frío no rostro.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁵⁷³)
1102. **En agosto non hay pan nin mosto.** (Carballo, C)
1103. **En agosto sol posto.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1104. **En agosto, nin o pan nin o mosto.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1105. **En agosto, nin viño nin muller nin mosto.** (Juan Bello Valiña)
1106. **En agosto, sol posto, noite conosco.** (Manuel Camino Sánchez)
1107. **En agosto, sol posto, noite conosco.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1108. **En Ares non te pares.** (Félix Rodríguez Vieites)
1109. **En Arzúa todo se volven mulas.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1110. **En boa roca fia o que seus fillos cría.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C)
1111. **En boca cerrada non entra mosca nela.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁷⁴)
1112. **En cada nación hai seu uso e cada roca ten o seu fuso.** (Xestoso, C)
1113. **En cada terra o seu uso e cada roca o seu fuso.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1114. **En cada terra seu uso, cada roca seu fuso.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1115. **En cama molida non se goberna a vida.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Francisco Luna Bande / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1116. **En Camouco para pouco, en Redes non te quedas, en Ares non te pares.** (J.M. Barral Sánchez)
1117. **En Camouco para pouco.** (Félix Rodríguez Vieites)
1118. **En canto a castaña está no souto, ou será miña ou doutro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1119. **En canto o home come, non morre.** (Carballo, C)
1120. **En Carballo a vella queima o tallo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁷⁵)
1121. **En casa chea logo se fai a cea.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1122. **En casa de ferreiro, coitelo de pao, e na do carpinteiro, sentado no**

⁵⁷¹ O orixinal di *En abril vai a lebre po cubil.*

⁵⁷² O orixinal di *En agosto arder y'en setembro beber.*

⁵⁷³ O orixinal di *En agosto, frío n'o rostro.*

⁵⁷⁴ O orixinal di *En boca cerrada non entra mosca nela.*

⁵⁷⁵ O orixinal di *En Carballo, C a bella queima o tallo.*

- chao.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
1123. **En Castilla o cabalo leva a silla.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1124. **En Conxol non están todo[s] os que deben.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁵⁷⁶)
1125. **En costado, cu tapado.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1126. **En de morrendo o arrieiro, sábese de quén é a recua.** (M. González Fernández ⁵⁷⁷)
1127. **En decembro moita auga, en agosto lumes.** (J.M. Barral Sánchez)
1128. **En diciembre aguas, en agosto lumes.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1129. **En donde hay fume hay lume.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
1130. **En este enterro non tes vela; para outro podes tela.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
1131. **En este tempo todos se volven ghaustos e a culpa tena a Xunta d'Abastos.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁵⁷⁸)
1132. **En febreiro arde o verdeiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1133. **En febreiro arde o vidreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1134. **En febreiro mete o can o rabo no palleiro.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
1135. **En febreiro mete obreiro, antes no derradeiro que no primeiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
1136. **En febreiro mete obreiro.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1137. **En febreiro nácelle a lan ó carneiro.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ⁵⁷⁹)
1138. **En febreiro pasan os ríos por riba das pontes.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1139. **En febreiro, sete lobos ao carneiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
1140. **En frebeiro non hay fonte que non deite.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
1141. **En Galicia a fame entra nadando.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1142. **En ghando ruín non hay qué escoller.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ⁵⁸⁰)
1143. **En julio cólese o trigo maduro.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1144. **En Lestrove nin bo porco nin bo domo.** (Freire López: Padrón, C)
1145. **En Lestrove, nin bo porco nin bo home.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO)
1146. **En maio aínda a vella queima o tallo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁸¹ / Francisco Canosa Quintáns)
1147. **En maio de meu me caio, mais aínda a vella queima o tallo.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1148. **En maio eínda a agua corre detrás do arado.** (Francisco Canosa Quintáns)
1149. **En maio hai que sementar o millo anque corra a agua tras do arado.** (Francisco Canosa Quintáns)
1150. **En maio inda a vella queima o tallo.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)

⁵⁷⁶ O orixinal di *En conxol non estan todo os que deven.*

⁵⁷⁷ O orixinal di *En de morendo o arieiro sábese de quen e a recua.*

⁵⁷⁸ O orixinal di *En este tempo todos se volven jastos e a culpa tena a Xunta da bastos.*

⁵⁷⁹ O orixinal di *En febreiro nacelle a lan o carneiro.*

⁵⁸⁰ O orixinal di *En jando ruin non hay que escoller.*

⁵⁸¹ O orixinal di *En mallo ainda a bella queima o tallo.*

1151. **En maio queima a vella o tallo i en san Xoán o sacapán.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
1152. **En maio, do oito ao dazaioito, labrador non durmas moito.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO⁵⁸²)
1153. **En martes lardeiro, moito vento e poucas nocés.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO⁵⁸³)
1154. **En martes nin te cases nin te embarques.** (José Porto Buceta: Portas, PO)
1155. **En martes non te cases nin te embarques.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C)
1156. **En martes o teu porquiño no[n] mates.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁵⁸⁴)
1157. **En martes, non te cases nin te embarques nin a túa ceba mates.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1158. **En marzal e abril sempre foron revoltas as augas do Sil.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
1159. **En marzo e abril en cada pedra mil. (peixes / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)**
1160. **En marzo espigarzo e en abril espigas mil.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1161. **En marzo espigarzo.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
1162. **En marzo igualarzo.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
1163. **En marzo nin mollar o rabo o gato.** (José Lage Radío)
1164. **En marzo os días medran máis de una hora.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C⁵⁸⁵)
1165. **En marzo sube ao outeiro, e si ves verdexar, bótate a chorar, e si ves terrexar, bótate a cantar.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1166. **En mayo a vella queima o tallo.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C⁵⁸⁶)
1167. **En mayo a vella sementa co saio, anque a agua vaya tras do arado.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C⁵⁸⁷)
1168. **En mayo agua labra tras do arado.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C⁵⁸⁸)
1169. **En mayo aind'a vella queima o tallo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁵⁸⁹ / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C⁵⁹⁰)
1170. **En mayo aínda a vella queima o tallo, e un cachiño que queda, para o san Juan o deixa.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO⁵⁹¹)
1171. **En mayo aínda a vella queima o tallo.** (Manuel Autrán Ramos: Santa Marta de Babío, Bergondo, C⁵⁹² / Seminarista anónimo: Carballo, C⁵⁹³ / Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C⁵⁹⁴ / Víctor Manuel Lobato

---

⁵⁸⁵ O orixinal di *En Marzo os días medran mais de una hora.*

⁵⁸⁶ O orixinal di *En Mayo a bella queima o tallo.*

⁵⁸⁷ O orixinal di *En mayo a bella sementa cosayo anque a agua vaya tras do arado.*

⁵⁸⁸ O orixinal di *En mayo a gua labra tras do arado.*

⁵⁸⁹ O orixinal di *En mayo ainda ' bella queima o tallo.*

⁵⁹⁰ O orixinal di *En mayo ainda vella queima o tallo.*

⁵⁹¹ O orixinal di *En Mayo ainda a bella queima o tallo, e un cachiño que queda po San Juan u deixa.*

⁵⁹² O orixinal di *En Mayo ainda a bella queima o tallo.*

⁵⁹³ O orixinal di *En mayo ahinda a vella queima otallo.*

⁵⁹⁴ Tamén escribe na folla *Bray* – Brai é un lugar de Vilasantar.

---

⁵⁸² O orixinal di *En maio, d'o oito ao dazaioito, labrador non durmas moito.*

⁵⁸³ O orixinal di *Febreiro faille as contas a xaneiro en martes lardeiro, moito vento e poucas nocés.*

⁵⁸⁴ O orixinal di *En martes o teu porquiño no mates.*

- Feijoo: Catoira, PO ⁵⁹⁵ / Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁵⁹⁶ / José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO / Manuel Camino Sánchez ⁵⁹⁷ / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁵⁹⁸ / Manuel Fernández Ferro / José Lage Radío / Luís Vázquez Veiga)
1172. **En mayo aínda o vello queima o tallo, e non solo por queimar, solo é por se cantar.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
1173. **En mayo cant'a corra tras do arado.** (José Lage Radío ⁵⁹⁹)
1174. **En mayo colle os bois e mais o arado.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1175. **En mayo de meu caio, xa coa maiola xa co traballo.** (Juan Bello Valiña ⁶⁰⁰)
1176. **En mayo de seu bogallo.** (Eliseo López Varela ⁶⁰¹)
1177. **En mayo de sono me caio.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ⁶⁰²)
1178. **En mayo déitáte cando o galo.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1179. **En mayo eirada a vella queima o tallo.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C ⁶⁰³)
1180. **En mayo eí[n]da a vella queima o tallo.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ⁶⁰⁴)
1181. **En mayo fai o gato "¡ai que noites tan grandes!", e di o gato "como o mes de mayo, como o mes de mayo".** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁶⁰⁵)
1182. **En mayo ind'a vella queima o tallo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁶⁰⁶ / Manuel Barrós Fachal ⁶⁰⁷)
1183. **En mayo inda a vella queima o tallo, e se apuran ben, inda queima as pernas tamén.** (Ríos Pereiro ⁶⁰⁸)
1184. **En mayo inda a vella queima o tallo, e un[h]a que non-o queira queimar, para san Juan o deixa.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ⁶⁰⁹)
1185. **En mayo inda a vella queima o tallo.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ⁶¹⁰ / Xestoso, C ⁶¹¹ / M. González Fernández / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁶¹² / Francisco Luna Bande)
1186. **En mayo millo sementado, cal enxoiato cal mollado.** (Juan Bello Valiña)
1187. **En mayo o raposo sal ó gaio.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ⁶¹³)
-
- ⁵⁹⁵ O orixinal di *En mayo aínda a vella queima o tayo.*
- ⁵⁹⁶ O orixinal di *En mayo aínda a bella ceima o tallo.*
- ⁵⁹⁷ O orixinal di *En Mayo aínda a bella queima o tallo.*
- ⁵⁹⁸ O orixinal di *En Mayo aínda a bella queima o tallo.*
- ⁵⁹⁹ O orixinal di *En mayo canta corra tras do arado.*
- ⁶⁰⁰ O orixinal di *En Mayo de meu cayoy, xá ca mayola, xá co traballo.*
- ⁶⁰¹ O orixinal di *En Mayo de seu vogayo.*
- ⁶⁰² O orixinal di *En Mayo de sono me cayoy.*
- ⁶⁰³ O orixinal di *En mayo eirada a bella queima o tayo.*
- ⁶⁰⁴ O orixinal di *En mayo eida a bella queima o tallo.*
- ⁶⁰⁵ O orixinal di *En Mayo fai o gato ay que noites tan grandes e di o gato como o mes de mayo como o mes de mayo.*
- ⁶⁰⁶ O orixinal di *En mayo, inda'vella queima o tallo.*
- ⁶⁰⁷ O orixinal di *En mayo, inda' vella queima o tallo.*
- ⁶⁰⁸ O orixinal di *En Mayo inda bella queima o tallo e se apuran ben inda queima as pernas tamén.*
- ⁶⁰⁹ O orixinal di *En mayo inda a bella ceima o tayo e una que no no queira queimar para San Juan o deixa.*
- ⁶¹⁰ O orixinal di *En mayo inda a bella queima o tallo.*
- ⁶¹¹ O orixinal di *En mayo inda a bella queima o tallo.*
- ⁶¹² O orixinal di *En mayo inda a bella queima o tallo.*
- ⁶¹³ O orixinal di *En mayo o raposo sal o gayoy.*

1188. **En mayo queima a vella o tallo.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁶¹⁴)
1189. **En mayo saen os raposos ó ghallo.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁶¹⁵)
1190. **En mayo somenta co saio.** (Eliseo López Varela ⁶¹⁶)
1191. **En mayo somentar co saio.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁶¹⁷)
1192. **En mayo x'a vella arde o tallo.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C ⁶¹⁸)
1193. **En mayo, o millo sementado.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1194. **En Nadal todas as cousas andan mal.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1195. **En Nadal todas cousas andan mal.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
1196. **En ningúna parte dan pan por dormir.** (Francisco Canosa Quintáns)
1197. **En novembro cavar non che se lembre, e a aixada de cavar emprégaa en aburatar.** (Juan Bello Valiña)
1198. **En octubre o teu pan cubre.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C / Manuel Fernández Ferro)
1199. **En ovellas e abellas nunca metas o que teñas, pero, poidendo ser, nunca estés sin elas.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1200. **En pan encertado corta quen quere.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
1201. **En pan encertado corta quen quer.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1202. **En pan encetado corta quen quer.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1203. **En Penedo corta o pelo.** (Félix Rodríguez Vieites)
1204. **En samartiño mato o porquiño.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1205. **En samartiño, pan e viño.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1206. **En san Andrés, o trompo outra vez.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁶¹⁹)
1207. **En san Andrés, pa ben ser, cheos tres.** (M. González Fernández ⁶²⁰)
1208. **En san Benito, portas ó seu sitio.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ⁶²¹)
1209. **En san Juán a sardiña molla o pan.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁶²²)
1210. **En san Juan a sardiña unta o pan.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1211. **En san Juán caille a flor ó pan.** (Xestoso, C ⁶²³)
1212. **En san Juan, portas ó chan.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ⁶²⁴)
1213. **En san Marcos sementa os gravanzos.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁶²⁵)
1214. **En san Martiño xa a vella queima o talliño.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ⁶²⁶)
1215. **En san Martiño, trompos ó camiño.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO ⁶²⁷ / Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO ⁶²⁸)
1216. **En san Miguel hay mel.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Ramón
-
- ⁶¹⁴ O orixinal di *En mayo queima a bella o tallo*.
- ⁶¹⁵ O orixinal di *En Mayo salen os raposos o jayo*.
- ⁶¹⁶ O orixinal di *En Mayo somenta co saio*.
- ⁶¹⁷ O orixinal di *En Mayo somentar co saio*.
- ⁶¹⁸ O orixinal di *En mayo xa bella arde o tallo*.
- ⁶¹⁹ O orixinal di *En San Andres o trompo outravez*.
- ⁶²⁰ O orixinal di *En S. Andres pa ben ser cheos tres*.
- ⁶²¹ O orixinal di *En San Benito, portas o seu sitio*.
- ⁶²² O orixinal di *En S. Juán a sardiña molla o pan*.
- ⁶²³ O orixinal di *En San Juán caille a flor o pan*.
- ⁶²⁴ O orixinal di *En San Juan, portas o chan*.
- ⁶²⁵ O orixinal di *En S. Marcos sementa os grabanzos*.
- ⁶²⁶ O orixinal di *En S. Martiño xa a vella queima o talliño*.
- ⁶²⁷ O orixinal di *En San Martiño trompos o camiño*.
- ⁶²⁸ O orixinal di *En San Martiño trompos o camiño*.

- Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C⁶²⁹)
1217. **En san Pedro, portas ó medio.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C⁶³⁰)
1218. **En san Xoán a agua tolle o millo e non dá pan.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C⁶³¹)
1219. **En san Xoán a sardiña molla o pan.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) / José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C / Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C⁶³² / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C⁶³³ / Ríos Pereiro)
1220. **En san Xoán as nove con día dan.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C⁶³⁴ / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns / José Lage Radío)
1221. **En san Xoán o millo tapa o can.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C⁶³⁵)
1222. **En san Xoán o raposo agarra o carneiro pola lan.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C⁶³⁶)
1223. **En san Xoán queima a vella o sacapán.** (Francisco Canosa Quintáns)
1224. **En san Xoán quitalle a barba ó pan.** (Ríos Pereiro⁶³⁷)
1225. **En san Xoán toca, galdrán.** (Francisco Canosa Quintáns)
-
1226. **En san Xoán van con seu pai á lan.** (as crías de raposo) (Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C⁶³⁸)
1227. **En san Xoán x'a sardiña moll'o pan.** (Juan Bello Valiña)
1228. **En san Xoán xa a sardiña molla o pan.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1229. **En san Xoán, a fouce na man.** (Juan Bello Valiña)
1230. **En san Xoán, as nove con día.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1231. **En san Xoán, sete lebres pre un can.** (Eliseo López Varela)
1232. **En san Xoán, tanto queixo coma pan.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO⁶³⁹)
1233. **En san Xoán, tanto queixo como pan.** (Juan Bello Valiña)
1234. **En san Xuan a sardiña molla o pan.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C)
1235. **En san Xuan as nove con día dan.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
1236. **En san Xuan as nove con día dá.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO⁶⁴⁰)
1237. **En san Xuan o lobo colle o carneiro pola lan.** (Félix Rodríguez Vieites)
1238. **En san Xuan xa a sardiña molla o pan.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Camino Sánchez)
1239. **En san Xuán, castañas louras na man.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
1240. **En san Xuan, tanto queixo como pan.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
-
- ⁶²⁹ O orixinal di *En S. Miguel hay mel.*
- ⁶³⁰ O orixinal di *En San Pedro, portas o medio.*
- ⁶³¹ O orixinal di *En San Xoan a agua tolle u millo e non da pan.*
- ⁶³² Tamén escribe na folla *Bray* – Brai é un lugar de Vilasantar.
- ⁶³³ O orixinal di *En S. Xoán a sardiña molla o pan.*
- ⁶³⁴ O orixinal di *En S. Xoan as nove con día dan.*
- ⁶³⁵ O orixinal di *En S. Xoan o millo tapa o can.*
- ⁶³⁶ O orixinal di *En Xanxoan o raposo agarra o carneiro po la lan.*
- ⁶³⁷ O orixinal di *En San Xoan quitalle a barba o pan.*
- ⁶³⁸ O orixinal di *En San Xoan van (as crías de raposo) con seu pai a lan.*
- ⁶³⁹ O orixinal di *En S. Xohan tanto queixo com'apan.*
- ⁶⁴⁰ O orixinal di *En San Xuán as nove con día da.*

1241. **En sanguan as nove con día dan.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1242. **En santa Lucía crece a noite e merma o día.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C⁶⁴¹)
1243. **En santa Lucía saca da noite e poñe no día.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C)
1244. **En santa María índa que a agua cubra a galiña.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1245. **En santa Mariña andan a cabalo du[nh]a espiña.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C⁶⁴²)
1246. **En santa Mariña deixa o saco e colle a foucina.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C⁶⁴³)
1247. **En santa Mariña o fruto na arquíña.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1248. **En santa Mariña o millo tapa a ghalíña.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C⁶⁴⁴)
1249. **En Santiago colle a fouchina e deixa o sacho.** (Francisco Canosa Quintáns)
1250. **En Santiago e agosto, estroupelear, que iste é o tempo do liño mazar.** (Francisco Canosa Quintáns)
1251. **En Santiago pinta o bago.** (Francisco Canosa Quintáns)
1252. **En Santiago secan as fontes e arden os montes.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1253. **En Santiago termina a merenda e empeza o descanso.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1254. **En Santiago vai mirar a túa viña; tal a ves, tal a verás e tal a vendimiarás.** (José Lage Radío)
1255. **En setembro o que non ten roupa, que tembre.** (Manuel Fernández Ferro)
1256. **En setembro arden os montes e secan as fontes.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1257. **En setembro come e vende, pero no[n] sea tanto o comer que non deixes pa vender.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO⁶⁴⁵)
1258. **En setembro o que non teña roupa, que temble.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C⁶⁴⁶)
1259. **En setembro non hai vella que non tembre.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C⁶⁴⁷)
1260. **En setembro non hay vello que non tembre.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
1261. **En setembro non hai vella que non tembre.** (Francisco Canosa Quintáns)
1262. **En setembro secan as fontes ou leva as pontes.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
1263. **En tempo da vendima, auga do ceo é mala, pero a da fonte boa é.** (Juan Bello Valiña⁶⁴⁸)
1264. **En tempo de fame non hay pan duro.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C⁶⁴⁹)
1265. **En tempo de figos non hay amigos.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C⁶⁵⁰)

⁶⁴¹ O orixinal di *En Sta. Lucía crece a noite e merma o día.*

⁶⁴² O orixinal di *En Sta. Mariña andan acabalo dua espiña.*

⁶⁴³ O orixinal di *En santa Mariña deisa o saco e colle a fouchina.*

⁶⁴⁴ O orixinal di *En santa Mariña o millo tapa a jalina.*

⁶⁴⁵ O orixinal di *En setembro come e vende pero no sea tanto o comer que non deixes pa vender.*

⁶⁴⁶ O orixinal di *En Setembro u que non teña roupa que temble.*

⁶⁴⁷ O orixinal di *En setembro non ai bella que non tembre.*

⁶⁴⁸ O orixinal di *En tempo d'á vendima, auga d'ó ceo é mala, pero a da fonte boa é.*

⁶⁴⁹ O orixinal di *En tempo de fame non hay pan duro.*

⁶⁵⁰ O orixinal di *En tempo de figos, non hay amigos.*

1266. **En tempo de inverno xa se abricha o sereno.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ⁶⁵¹)
1267. **En tempo de vacación fágase o que o tempo dispón.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
1268. **En toda terra espiga o pan.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
1269. **En todo tratar e pan labrar.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1270. **En viernes e en martes non te cases nin te embarques.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1271. **En viernes e martes non te cases nin te embarques.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
1272. **En Vilaicente matan o ganado e aran coa xente.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1273. **En Vimianzo colle os bois e traballa co arado.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1274. **En xaneiro a agua pola pena fai carreiro.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
1275. **En xaneiro a col sabe ó carneiro.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁶⁵²)
1276. **En xaneiro a raia val carneiro.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
1277. **En xaneiro aínda pasa o trigo polo peneiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁶⁵³)
1278. **En xaneiro anda lixeiro.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1279. **En xaneiro andan as formigas polo carreiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1280. **En xaneiro andan sete a sete no carreiro. (lobos /** Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
1281. **En xaneiro arde o verdeiro.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
1282. **En xaneiro as berzas saben a carneiro.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ⁶⁵⁴)
1283. **En xaneiro berza vella val carneiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ⁶⁵⁵ / Juan Bello Valiña ⁶⁵⁶)
1284. **En xaneiro cómese o porco enteiro.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1285. **En xaneiro hay lameiro.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1286. **En xaneiro o conexo búsc'o no regueiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁶⁵⁷)
1287. **En xaneiro o conexo métese no regueiro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1288. **En xaneiro polas mañás sementa as patacas tempráns.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ⁶⁵⁸)
1289. **En xaneiro pon abella o pé no salgueiro.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁶⁵⁹)
1290. **En xaneiro pon o alleiro.** (Juan Bello Valiña)
1291. **En xaneiro salen as formigas ao carreiro.** (José Manuel Area Alonso ⁶⁶⁰)

⁶⁵¹ O orixinal di *En tempo de inverno sa se abrija o sereno.*

⁶⁵² O orixinal di *En xaneiro a col sabe o carneiro.*

⁶⁵³ O orixinal di *En xaneiro aínda pasa o trigo polo peneiro.*

⁶⁵⁴ O orixinal di *En xaneiro as berzas saben a carneiro.*

⁶⁵⁵ O orixinal di *En xaneiro berza vella val carneiro.*

⁶⁵⁶ O orixinal di *En Xaneiro berza vella val carneiro.*

⁶⁵⁷ O orixinal di *En xaneiro o conexo busco no regueiro.*

⁶⁵⁸ O orixinal di *En Xaneiro poll'as mañáns, sementa as patacas tempráns.*

⁶⁵⁹ O orixinal di *En xaneiro pon abella o pe no salgueiro.*

⁶⁶⁰ O orixinal di *En xaneiro salen as formigas a o carreiro.*

1292. **En xaneiro sube ó outeiro: si ves terrexar, ponte a cantar; si ves verdear, ponte a chorar.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ⁶⁶¹)
1293. **En xaneiro súbete ao outeiro: si ves o campo verdexar, ponte a chorar, e si terrexar, ponte a cantar.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
1294. **En xaneiro todos os cans están no palleiro.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)
1295. **En xaneiro vaite ó outeiro.** (Agustín Dosal Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ⁶⁶²)
1296. **En xaneiro visita o outeiro: si ves verdegar, ponte a chorar; si ves terrexar, ponte a cantar.** (Juan Bello Valiña)
1297. **En xaneiro xa o can vai para o palleiro.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
1298. **En xaneiro xa vai o can pó palleiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁶⁶³)
1299. **En xaneiro, o can no palleiro.** (Manuel Fernández Ferro)
1300. **En xaneiro, sete lobos no carreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1301. **En xaneiro, sete lobos ó carneiro.** (Manuel Fernández Ferro)
1302. **En xaneiro, sete lobos ó carneiro.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁶⁶⁴)
1303. **En xaneiro, subete ó outeiro: se ves verdexar, bótate a chorar, e se ves negrexar, bótate a cantar.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁶⁶⁵)
1304. **En xeneiro, no regueiro. (a lebre /** Eliseo López Varela)
1305. **En xeneiro, sete cans pre un lebrecheiro.** (Eliseo López Varela)
1306. **Encarnado ó mar, bota os bois a labrar.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁶⁶⁶)
1307. **Encarnado ó mar, colle os bois e vai labrar.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C ⁶⁶⁷ / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁶⁶⁸)
1308. **Encarnado ó mar, colle os bois, vai labrar.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ⁶⁶⁹)
1309. **Encarnado ó monte, leva os bois prá corte.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ⁶⁷⁰)
1310. **Encarnado polo monte, colle os bois e méteos na corte.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁶⁷¹)
1311. **Encende o candil que aquí hay espiñas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1312. **Entender de presos, carceleiros vellos.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1313. **Enterro sin choro e romería sin gaita, non ten gracia.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ⁶⁷²)
1314. **Enterro sin choros e romería sin gaita, non ten gracia.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)

---

⁶⁶¹ O orixinal di *En Xaneiro, sube o outeiro; si ves terrexar ponte a cantar, si ves verdear ponte a chorar.*

⁶⁶² O orixinal di *En xaneiro baite o outeiro.*

⁶⁶³ O orixinal di *En xaneiro xa vai o can po palleiro.*

⁶⁶⁴ O orixinal di *En Xaneiro sete lobos o carreiro.*

⁶⁶⁵ O orixinal di *En xaneiro subete o outeiro; se vex verdexar votate a chorar e xe ves negrexar votate a cantar.*

---

⁶⁶⁶ O orixinal di *Encarnado o mar bota os bois a labrar.*

⁶⁶⁷ O orixinal di *Encarnado o mar, colle os bois e vai labrar.*

⁶⁶⁸ O orixinal di *Encarnado o mar colle os bois e vai labrar.*

⁶⁶⁹ O orixinal di *Encarnado ó mar colle os bois vai labrar.*

⁶⁷⁰ O orixinal di *Encarnado o monte, leva os bois pra corte.*

⁶⁷¹ O orixinal di *Encarnado po lo monte colle os bois e meteos na corte.*

⁶⁷² O orixinal di *Enterro sin choro e rromería sin gaita non ten gracia.*

1315. **Entre a sogra i-a muller fan ao home adoecer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁶⁷³)
1316. **Entre abril e mayo fai a fariña para todo ano.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ⁶⁷⁴)
1317. **Entre abril e mayo fai fariña pa todo o ano.** (J.M. Barral Sánchez ⁶⁷⁵)
1318. **Entre abril e mayo fai fariña pra todo o ano.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
1319. **Entre folla e folla o demo a escolla.** (Francisco Canosa Quintáns)
1320. **Entre folla e folla o demo escolla.** (José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C ⁶⁷⁶)
1321. **Entre folla e folla veña o demo e escolla.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1322. **Entre hoxe e mañán perde o carneiro a lan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1323. **Entre maio e abril sal o cuco do cubil.** (Francisco Canosa Quintáns)
1324. **Entre maio e xuño cereixiña no puño.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁶⁷⁷)
1325. **Entre marzo e abril aguas mil.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
1326. **Entre marzo e abril o huso sale do cubil.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
1327. **Entre marzo e abril o raposo sale do cubil.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
1328. **Entre marzo e abril sal o cuco do cobil.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C ⁶⁷⁸)
1329. **Entre marzo e abril sal o cuco do cubil.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C ⁶⁷⁹ / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Ríos Pereiro / Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
1330. **Entre marzo e abril sal o cuco do cuquil.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1331. **Entre marzo e abril sale o cuco do cubil.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C / José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁶⁸⁰)
1332. **Entre marzo e abril sale o cucú do cubil.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ⁶⁸¹)
1333. **Entre marzo e abril, cal o cuco cal a fin.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1334. **Entre marzo e abril, o cuco e a fin.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
1335. **Entre marzo e abril, o cuco ou a fin.** (José María García Vázquez: Dodro, C ⁶⁸²)
1336. **Entre marzo e abril, se non vén o cuco, quere vir o fin.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁶⁸³)
1337. **Entre pais e hirmáns non metas as mans.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)

⁶⁷³ O orixinal di *Entre a sogra ya muller, fan au home adoecer.*

⁶⁷⁴ O orixinal di *Entre Abril e Mayo, fai a fariña para todo ano.*

⁶⁷⁵ O orixinal di *Entre Abril e Mayo fai fariña pa todo o ano.*

⁶⁷⁶ O orixinal di *Entre folla, e folla, u demo escolla.*

⁶⁷⁷ O orixinal di *Entre maio e xuño, cereixiña n'o puño.*

⁶⁷⁸ O orixinal di *Entre Marzo e Abril sal o cuco do coobil.*

⁶⁷⁹ O orixinal di *Entre marzo é abril sal u cuco do cubil.*

⁶⁸⁰ O orixinal di *Entre marzo e abril, sale o cuco d'o cubil.*

⁶⁸¹ O orixinal di *Entre marzo e abril sale u cucú du cubil.*

⁶⁸² O orixinal di *Entre marzo e Abril u cuco ou a fin.*

⁶⁸³ O orixinal di *Entre marzo e abril se non ven o cuco, quere vir o fin.*

1338. **Entre pais e hirmáns non metas as maus.** (Serafin Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
1339. **Entre pais e hirmaus non metas as maus.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1340. **Entre pais e irmaus non metas as maus.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1341. **Entre san Xoán e Santiago Deus nos libre dun nubrado.** (Juan Bello Valiña⁶⁸⁴)
1342. **Entre santa e santo, parede de cal e canto.** (Francisco Canosa Quintáns)
1343. **Entre santa Mariña e Nosa Señora anda a galiña moi cantadora.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1344. **Entre Santos e Nadal, inverno carnal.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1345. **Entruido á raxeira, Pascua á lareira.** (Francisco Canosa Quintáns)
1346. **Enxerto de vran tarde ha de brotar.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C⁶⁸⁵)
1347. **Enxoito en xaneiro, abondo no tulleiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
1348. **Enxoito por xaneiro, abondo no tilleiro.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1349. **Enxoito por xaneiro, abondo no tulleiro.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / José A. Iglesias Ares)
1350. **Escribanos e ameixeiras libremos Dios das miñas eiras.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1351. **Escribe antes de dar e colle antes de escribir.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1352. **Está o vello morrendo e está aprendendo.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO)
1353. **Está o vello morrendo e mais aprendendo.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
1354. **Están máis cerca os dentes ca os parentes.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁶⁸⁶)
1355. **Este é o ben que Marica ten.** (M. González Fernández⁶⁸⁷)
1356. **Esterca e non poñas marcos.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1357. **Esterco de folla, pan pola trola.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO⁶⁸⁸)
1358. **Esterco de xesta, pan pola testa.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO⁶⁸⁹)
1359. **Estrelas a bailar, norte fresco a soplar.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
1360. **Estrica o pé según é a manta.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso)⁶⁹⁰)
1361. **Estudiante da cama e do sol non vale un caracol.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1362. **Estudiante de cama e sol non val un caracol.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C / Manuel Camino Sánchez)
1363. **Estudiante de cama e sol non vale un caracol.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1364. **Estudiante do sol non vale un caracol.** (Manuel Camino Sánchez)
1365. **Estúvolle como a pedra no ollo do boticario.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
1366. **Eu bebo pra afogar as penas, mais as condenadas aboian.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C⁶⁹¹)

---

⁶⁸⁴ O orixinal di *Entre San Xoan e Santiago Deus nos libre d'un nubrado.*

⁶⁸⁵ O orixinal di *En serco de vran tarde a de brotar.*

---

⁶⁸⁶ O orixinal di *Estan mais cerca os dentes qua os parentes.*

⁶⁸⁷ O orixinal di *Este e o ben que Marica ten.*

⁶⁸⁸ O orixinal di *Esterco de folla, pan pol'a trola.*

⁶⁸⁹ O orixinal di *Esterco de xesta, pan pol'a testa.*

⁶⁹⁰ O orixinal di *Estrica o pe segun e emanta.*

1367. **Eu nese peto nin saco nin meto.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
1368. **Eu non sei se é verda ou é mentira, pero lein nunha revista qu'os mellores paragueros salen da terra da chispa.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO⁶⁹²)
1369. **Facenda de crego, dáa Dios e leva o demo.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
1370. **Facenda do crego, dáa Dios e leva o demo.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C⁶⁹³)
1371. **Facer ben, alcanzar mal.** (Pascual Campos Arestioño: Cando, Outes, C)
1372. **Fai ben a quen che fai mal.** (Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C⁶⁹⁴)
1373. **Fai ben e non mires a quen.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / José María García Vázquez: Dodro, C / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C / Francisco Canosa Quintáns⁶⁹⁵ / Francisco Luna Bande / Ríos Pereiro)
1374. **Fai boa fariña e non toques bocina.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1375. **Fai caso ós curas e xa verás como duras.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO⁶⁹⁶)
1376. **Fai com'ó caracol, canto ten, leva ó sol.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C⁶⁹⁷)
1377. **Fai máis o que quere que o que pode.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO⁶⁹⁸)
1378. **Fai máis quen quere que quen pode.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C⁶⁹⁹ / Manuel Gómez Vilar⁷⁰⁰ / M. González Fernández⁷⁰¹)
1379. **Fai o que che eu digo e non fagas o que eu fago.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1380. **Fai o que che mando e non fagas o que eu fago.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1381. **Fai o que che mando, ho, non fagas o que eu fago.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
1382. **Fai o que eu che mando e non fagas o que eu fago.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1383. **Fai o que o cregho dixere e non fagas o que el fixere.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C⁷⁰²)
1384. **Fai o que podas e non o que queiras.** (M. González Fernández)
1385. **Fai unha o demo pra que lle crean un cento.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO)
1386. **Fai un[h]a o demo pra que lle crea un cento.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO⁷⁰³)
1387. **Faille caso a Mateo que minte como eu.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
1388. **Fainas a porca e páganos os marraos.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)

⁶⁹¹ O orixinal di *Eu bevo pra afogar as penas mais as condenadas aboyan.*

⁶⁹² O orixinal di *Eu non sei se e verda ou e mentira pero lein nunha revista quos mellores paragueros salen da terra da chispa.*

⁶⁹³ O orixinal di *Facenda do crego da a Dios e leva o demo.*

⁶⁹⁴ O orixinal di *Fai ven ó quen che fai mal.*

⁶⁹⁵ O orixinal di *Fay ven e non mires a quen.*

⁶⁹⁶ O orixinal di *Fai caso os curas e xa verás como duras.*

⁶⁹⁷ O orixinal di *Fai como caracol canto ten leva o sol.*

⁶⁹⁸ O orixinal di *Fay mais o que quere que o que pode.*

⁶⁹⁹ O orixinal di *Fai mais quen quere, que quen pode.*

⁷⁰⁰ O orixinal di *Fai mais quen quere que quen pode.*

⁷⁰¹ O orixinal di *Fai mais quen quere que quen pode.*

⁷⁰² O orixinal di *Fai o que o crejo dixere e non fagas o que él fixere.*

⁷⁰³ O orixinal di *Fai una o demo pra que lle crea un cento.*

1389. **Fala a Marta desde que está farta.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C)
1390. **Falan de que nunca se viu o abril que non fora ruín, sexa ó entrar sexa ó saír.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁷⁰⁴ / Manuel Barrós Fachal ⁷⁰⁵)
1391. **Fálase do rey en Roma e rosona.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1392. **Fala, zorrón, contigo cásanse e conmigo non.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1393. **Falta de pan, boas tortas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1394. **Falten augas mil e non as de marzo e de abril; falten as de todo año e non as de abril e maio".** (M. González Fernández)
1395. **Fampa na plaza e fame na casa.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
1396. **Fan pan na casa e fame na plaza.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1397. **Fanas os porcos e págnas os bacuriños.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁷⁰⁶)
1398. **Fariña do diablo, toda se volve salvado.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1399. **Favores que me fixeche, favores me vas botando.** (Manuel Camino Sánchez)
1400. **Febreiriño con seus días vinteito, si durara máis catro, non quedaba can nin gato.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1401. **Febreiriño con seus vinteito, si trae máis catro, non queda can nin gato.** (M. González Fernández ⁷⁰⁷)
1402. **Febreiriño corto cos seus días vinteito, i-o que ben llos contou, vintenove lle encontrou, e se tuvera outros catro, non deixaría can nin gato nin rato no borato.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁷⁰⁸)
1403. **Febreiriño quente trai o demo no vientre.** (M. González Fernández)
1404. **Febreiro a ferverexar e as porretiñas do pan a medrar.** (Francisco Canosa Quintáns)
1405. **Febreiro camiseiro, nin boa meda nin bo palleiro.** (Juan Bello Valiña)
1406. **Febreiro corto cos seus vinteito, se ten máis catro, non quedaba can nin gható.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁷⁰⁹)
1407. **Febreiro corto cos seus vinteito, si ten máis catro, non queda can nin gható.** (Manuel Fernández Ferro ⁷¹⁰)
1408. **Febreiro cos seus vinteito, se dura un día máis, nin para can nin gato.** (Ríos Pereiro ⁷¹¹)
1409. **Febreiro cos seus vinteito, si ten máis catro non queda can nin gato.** (Xesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ⁷¹²)
1410. **Febreiro curto cos seus vinteito, se tivera máis catro, non quedaba can nin gato.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁷¹³)

---

⁷⁰⁷ O orixinal di *Febreiriño con seus 28 si trai mais catro non queda can nin gato*.

⁷⁰⁸ O orixinal di *Febreiriño corto cos seus dias vinteito yo que ben llos contou 29 lle encontrou, et se tuvera outros catro non deixaría can nin gato nin rato no borato*.

⁷⁰⁹ O orixinal di *Febreiro corto cus seus 28 se ten mais catro non quedaba can nin jato*.

⁷¹⁰ O orixinal di *Febreiro corto cos seus vinteito si ten mais catro non queda can nin jato*.

⁷¹¹ O orixinal di *Febreiro cos seus 28, se dura un dia mais nin para can nin gato*.

⁷¹² O orixinal di *Febreiro cus seus vinteito si ten mais catro non queda can nin gato*.

⁷¹³ O orixinal di *Febreiro curto cos seus 28, se tivera mais catro non quedaba can nin gato*.

---

⁷⁰⁴ O orixinal di *Falan de que nunca se viu o abril que non fora ruín, sexa o entrar, sexa o saír*.

⁷⁰⁵ O orixinal di *Falan de que nunca se viu o abril que non fora ruín, sexa o entrar, sexa o saír*.

⁷⁰⁶ O orixinal di *Fan'as os porcos, e pagan'as os bacuriños*.

1411. **Febreiro é inverneiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C ⁷¹⁴)
1412. **Febreiro faille as contas a xaneiro.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁷¹⁵)
1413. **Febreiro lenceiro.** (Manuel Camino Sánchez ⁷¹⁶)
1414. **Febreiro liñeiro, mayo liñeiro.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1415. **Febreiro mata máis que maceleiro.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ⁷¹⁷ / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C ⁷¹⁸ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁷¹⁹ / José A. Iglesias Ares)
1416. **Febreiro mata máis que manceleiro.** (Juan Carlos Couselo Gago ⁷²⁰)
1417. **Febreiro mollado é nabeiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
1418. **Febreiro oveiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
1419. **Febreiro quente trai o demo no ventre.** (Manuel Gómez Vilar)
1420. **Febreiro tronado, bo ano pró sementado e... ruín pró ganado.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁷²¹)
1421. **Febreiro tronado, bo ano pró sementado... e ruín pró ganado.** (Manuel Barrós Fachal ⁷²²)
1422. **Febreiro uvas dá; si n'as dou, x'as dará.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁷²³ / Manuel Fernández Ferro ⁷²⁴)
1423. **Febreiro: xiada na lareira e cachopo na leira.** (Juan Bello Valiña)
1424. **Fianza en Dios e botar a correr.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1425. **Fianza en Dios que é santo vello.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ⁷²⁵)
1426. **Fidalgo pobre no palleiro morre.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1427. **Fidalgo pobre no pañeiro morre.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1428. **Fidalgo probe e bestas vellas acaban as nosas terras.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1429. **Filla e nai, dous demos pró pai.** (Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C ⁷²⁶)
1430. **Filla e nai, do[u]s demos pa un pai.** (Luís Vázquez Veiga ⁷²⁷)
1431. **Fillo eres, pai serás; así como fixeres, así serás.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / José A. Iglesias Ares)
1432. **Fillo eres, pai serás; según fagas, así o hallarás.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1433. **Fillo es e pai serás; según fixeres, así o terás.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C)
1434. **Fillo es, pai serás; como fagas, así as pagarás.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)

⁷¹⁴ O orixinal di *Febreiro e inverneiro*.

⁷¹⁵ O orixinal di *Febreiro faille as contas a xaneiro en martes lardeiro, moito vento e poucas nocas*.

⁷¹⁶ O orixinal di *Febreiro lenceiro*.

⁷¹⁷ O orixinal di *Febreiro mata mais que maceleiro*.

⁷¹⁸ O orixinal di *Febreiro mata mais que maceleiro*.

⁷¹⁹ O orixinal di *Febreiro mata mais que maceleiro*.

⁷²⁰ O orixinal di *Febreiro mata mais que manceleiro*.

⁷²¹ O orixinal di *Febreiro tronado bó ano pro sementado, e... ruín pro ganado*.

⁷²² O orixinal di *Febreiro tronado bó ano pro sementado... e... ruín pro ganado*.

⁷²³ O orixinal di *Febreiro uvas dá si nas dou sas dará*.

⁷²⁴ O orixinal di *Febreiro uvas da, si n'as dou x'as dará*.

⁷²⁵ O orixinal di *Fianza en Dios que e santo bello*.

⁷²⁶ O orixinal di *Filla e nai, dous demos pro pai*. Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

⁷²⁷ O orixinal di *Filla e nai dos demos pa un pai*.

1435. **Fillo es, pai serás; como fixeres, así o terás.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / M. González Fernández ⁷²⁸)
1436. **Fillo es, pai serás; como fixeres, así [o] terás.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ⁷²⁹)
1437. **Fillo es, pai serás; como foras serás.** (Carballo, C)
1438. **Fillo es, pai serás; como o fixeres, así terás.** (Manuel Lago López)
1439. **Fillo es, pai serás; según as fixeres, así as [terás].** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ⁷³⁰)
1440. **Fillo fuches, pai serás; como ti o fixeches, así o encontrarás.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1441. **Fillo fuche[s], pai serás; cal fixeres toparás.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / José Manuel Area Alonso ⁷³¹)
1442. **Fillo non temos e nombre lle poñemos.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1443. **Fillo sin amor, nai sin amor.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1444. **Fillos criados, traballos dobrados.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C / Manuel Tojo Reboredo)
1445. **Fillos criados, traballos dobrados.** (Manuel Fernández Ferro / M. González Fernández)
1446. **Foise o día, acabouse a romería.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
1447. **Fol mollado masa leva.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimiaz, C / José Manuel Area Alonso)
1448. **Fol sobado má[i]s fariña leva.** (José Manuel Area Alonso ⁷³²)
1449. **Fornos e mulleres un, i aquela colgada como unha lámpara.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁷³³)
1450. **Forza de mozos e consello de vellos.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
1451. **Forza de mozos e consellos de vellos.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁷³⁴)
1452. **Fostes coller o pao á dovesa pra levar con el na cabeza.** (Francisco Canosa Quintáns ⁷³⁵)
1453. **Fousiño que a herba non corte, non debe estar no fachico.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ⁷³⁶)
1454. **Fun á casa allea e avergonceime; fun á miña e remedieime.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁷³⁷)
1455. **Gaiteiro pago nunca ben toca.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / José Manuel Area Alonso / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
1456. **Galiña de xaneiro pon no colmeiro.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
1457. **Galiña que cacarexa, algo venta ou ovo pon.** (M. González Fernández)
1458. **Galiña que non pon, levala á feira.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ⁷³⁸)

---

⁷²⁸ O orixinal di *Fillo és, pai seras, como fixeres axi o teras.*

⁷²⁹ O orixinal di *Fillo es, pai seras como fixeres asi teras.*

⁷³⁰ O orixinal di *Fillo es, pai serás, segun as fixeres, así as ...*

⁷³¹ O refrán aparece dúas veces coas formas *Fillo fuche pai serás cal fixeres toparás* e *Fillo fuche, pai seras, cal fixeches, toparas.*

---

⁷³² O orixinal di *Fol sobado mas fariña leva.*

⁷³³ O orixinal di *Fornos e mulleres un, y ar aquela colgada como un'a lampara.*

⁷³⁴ O orixinal di *Forma de mozos e consellos de bellos.*

⁷³⁵ O orixinal di *Fostes coller o pao a dovesa pra levar con el na cabeza.*

⁷³⁶ O orixinal di *Fousiño que a erba non corte non debe estar no fachico.*

⁷³⁷ O orixinal di *Fun a casa allea e avergonceime, fun a miña e remedieime.*

⁷³⁸ O orixinal di *Galiña que non pon, levala a feira.*

1459. **Galiñas das pernas verdes, nin as troques nin as vendas.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
1460. **Gánase máis pedindo ca dando.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ⁷³⁹)
1461. **Gando blanco, nin no pasto nin no banco.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1462. **Gando gordo volve a seu amo tolo.** (Manuel Camino Sánchez)
1463. **Gando gordo volve a seu dono tolo.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1464. **Garda o pico e terás paz.** (M. González Fernández)
1465. **Garda que comer e non que facer.** (José Manuel Area Alonso)
1466. **Gardar que comer e non que facer é o que debe ser.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ⁷⁴⁰)
1467. **Gardar que comer e non que facer.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1468. **Gardar que comer e non ter que facer.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ⁷⁴¹)
1469. **Gárdate de home que non fala e de can que non ladra.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1470. **Gasta en festa e viño o que has de deixar ós teus sobriños.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ⁷⁴²)
1471. **Gastar e non ter eu non sei cómo podrá ser.** (José A. Iglesias Ares)
1472. **Gastar e non ter non pode ser.** (J.M. Barral Sánchez)
1473. **Gastar e non ter non sei cómo ha de ser.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C)
1474. **Gastar e non ter non sei cómo pode ser.** (M. González Fernández)
1475. **Gastar e non ter non sei cómo pode ser.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO / Manuel Camino Sánchez)
1476. **Gastar e non ter non sei cómo podrá ser.** (Manuel Lago López)
1477. **Gato berrador non é o máis murador.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁷⁴³)
1478. **Gato escaldado da auga fría fuxe.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Camino Sánchez)
1479. **Gato muy berrador, nin por eso máis rateador.** (Eliseo López Varela)
1480. **Gato muy maulleador non é o máis rateador.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C ⁷⁴⁴)
1481. **Ghadillinos de lan, se non cobre, chove mañán.** (José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C ⁷⁴⁵)
1482. **Gota a gota, o mar se agota.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
1483. **Gracias a Dios hoxe cocemos catro panciños e cinco debemos.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C)
1484. **Gran e gran non fai graneiro pero axuda o compañeiro.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
1485. **Grande nevada, colleita dobrada.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C)

⁷³⁹ O orixinal di *Ganase mais pedindo qua dando*.

⁷⁴⁰ O orixinal di *Gardar que comer e non que facer, e o que debe ser*.

⁷⁴¹ O orixinal di *Gardar que comer e non terque facer*.

⁷⁴² O orixinal di *Gasta en festa e viño o que has de deixar os teus sobriños*.

⁷⁴³ O orixinal di *Gato berrador, non e o mais murador*.

⁷⁴⁴ O orixinal di *Gato muy maulleador non é o mais rateador*.

⁷⁴⁵ O orixinal di *Jadillinos de lan se non cobre chove mañan*.

1486. **Hai cativos con fortuna e bos mozos sin ningunha.** (Jesús García Villaseñán: Niveiro, Val do Dubra, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
1487. **Has de ir ó río e non ver a agua.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁷⁴⁶)
1488. **Hast'as sete, tira, Pepe; das sete pra riba, tira, Pepe, tira.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
1489. **Hasta os ghatos queren zapatos.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁷⁴⁷)
1490. **Hasta san Martiño pinga a folla; depois de san Martiño, fame e frío.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
1491. **Hasta san Martiño, pan e viño; de san Martiño a diante, fame e frío.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
1492. **Hasta san Martiño, pan e viño; de san Martiño adiante, fame e frío.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C ⁷⁴⁸)
1493. **Hasta san Martiño, pan e viño; depois de san Martiño, fame e frío.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁷⁴⁹)
1494. **Hasta san Martiño, pan e viño.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5º curso))
1495. **Hastra o cuarenta de maio non cambies o saio.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1496. **Haxa cebo no palomar que palomas chegarán.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1497. **Hay cativos con fortuna e mozos sin ningunha.** (M. González Fernández)
1498. **Hay cativos con fortuna e bos mozos con ningu[n]ha.** (Manuel Barrós Fachal ⁷⁵⁰)
1499. **Hay cativos con fortuna e bos mozos sin ningunha.** (Manuel Lago López)
1500. **Hay cativos con fortuna e bos mozos sin ningun[h]a.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ⁷⁵¹ / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁷⁵²)
1501. **Hay cativos sin fortuna e bos mozos sin ningunha.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1502. **Hay homes, homiños, macacos e macaquiños.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
1503. **Hay máis moscas xunto a unha entena que xunto a unha ola de vinagre.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1504. **Hay moitos burros da mesma color que o coiro.** (M. González Fernández)
1505. **Hay que ter razón, saber pedila e haber quen a dea.** (Francisco Canosa Quintáns)
1506. **Hay que traballar como pra sempre vivir.** (M. González Fernández)
1507. **Hay quen se quita un ollo pra que outro cegue.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁷⁵³)
1508. **Hay tantos xuícos como cabezas.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / José Manuel Area Alonso)
1509. **Herba mala non peligra.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
1510. **Herdeiro novo, mal polas silvas.** (M. González Fernández)
1511. **Home barbudo, home forzado.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C ⁷⁵⁴ / Luís Vázquez Veiga)
1512. **Home calado é bo pró ganado.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁷⁵⁵)

⁷⁴⁶ O orixinal di *Hax de ir o río e non ver a agua.*

⁷⁴⁷ O orixinal di *Hasta os jatos queren zapatos.*

⁷⁴⁸ O orixinal di *Hasta S. Martiño pan e viño, de S. Martiño adiante fame e frío.*

⁷⁴⁹ O orixinal di *Hasta S. Martiño pan e viño depois de S. Martiño fame e frío.*

⁷⁵⁰ O orixinal di *Hay cativos con fortuna e bos mozos con ninguha.*

⁷⁵¹ O orixinal di *Hay cativos con fortuna e bos mozos sin ninguna.*

⁷⁵² O orixinal di *Hay cativos con fortuna e bos mozos sin ninguna.*

⁷⁵³ O orixinal di *Hay quen se quita un ollo prá que outro cegue.*

⁷⁵⁴ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

⁷⁵⁵ O orixinal di *Home calado he vo pró ganado.*

1513. **Home casado, burro estropeado.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Juan Carlos Couselo Gago)
1514. **Home casado, muller é.** (M. González Fernández ⁷⁵⁶)
1515. **Home cazador e troiteiro non fai meda nin palleiro.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
1516. **Home cazador e troiteiro, nin boa meda nin bo palleiro.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1517. **Home cazador ou pescadeiro, nin boa meda nin bo palleiro.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1518. **Home feludo, home forzado.** (José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C)
1519. **Home gaiteiro, nin boa meda nin bo paleiro.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C)
1520. **Home grande, patas de alambre.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
1521. **Home lampo e can rabelo, desconfía de eles como do demo.** (M. González Fernández)
1522. **Home lampo e can rabelo, desconfía del coma do demo.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO)
1523. **Home lampo e can rabelo, desconfía deles coma do demo.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C)
1524. **Home lampo e can rabelo, desconfía deles como do demo.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Juan Carlos Couselo Gago)
1525. **Home lampo e can rabelo, desconfían deles como do demo.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
1526. **Home lampo e can sin rabo, fuxe deles como o demo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁷⁵⁷)
1527. **Home lascivo, home perdido.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1528. **Home mariñeiro, home larpeiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
1529. **Home mullereiro pérdese a si e perde o diñeiro.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1530. **Home muy lumeiro, nin moita meda nin moito palleiro.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ⁷⁵⁸)
1531. **Home muy luneiro, ni muita meda ni moito pelleiro.** (Juan Carlos Couselo Gago)
1532. **Home muy luneiro, nin moita meda nin moito palleiro.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C)
1533. **Home peludo, home forzado.** (Freire López: Padrón, C / Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Carballo, C)
1534. **Home pequeno e can rabelo, desconfiar dil coma do demo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁷⁵⁹)
1535. **Home pequeno ten fol de veneno.** (José Lorenzo Viña)
1536. **Home pequeno, fol de veneno.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C / Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C / Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C / Guillermo Eiris Cabeza: Sofán, Carballo, C / Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) / José María García Vázquez: Dodro, C / Manuel Martín Gómez: Muxía, C / Pascual Campos Arestioño: Cando, Outes, C / Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C /

⁷⁵⁷ O orixinal di *Ome lampo e can sin rabo, fuxe de les como o demo.*

⁷⁵⁸ O orixinal di *Home muy lumeiro non moita meda nin moito palleiro.*

⁷⁵⁹ O orixinal di *Home pequeno e can rabelo, desconfiar d'il coma do demo.*

⁷⁵⁶ O orixinal di *Home casado muller e.*

- Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C / José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C / Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C⁷⁶⁰ / José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / José M. Guliás Rivas: Forcarei, PO / José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO / Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C / Manuel Fernández Ferro / M. González Fernández / José Lage Radío / Jesús Santiso Barreiro)
1537. **Home probe, a cama o come.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1538. **Home que canta, muller que asubía, ghalíña que canta como o capón, na miña casa non.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO⁷⁶¹)
1539. **Home que canta, seu mal espanta.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1540. **Home que fía, muller que asubía e galiña que canta coma o capón, na miña non.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO⁷⁶²)
1541. **Home que fía, muller que asubía e galiña que canta como capón, na miña casa non.** (José M. Guliás Rivas: Forcarei, PO)
1542. **Home que fie, moller que asobía, galiña que canta como capón, na miña casa non.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
1543. **Home que non fuma nin bebe viño, o demo o leva por outro camiño.** (Juan Carlos Couselo Gago)
1544. **Home que non traballa, de vello dorme na palla.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barrós Fachal)
1545. **Home que ó levantarse dí "¡opa!" e ó sentarse di "¡ay! non sirve pa filla de meu pai.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁷⁶³)
1546. **Home ruadeiro, nin boa meda nin bo palleiro.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1547. **Home sen dentes anda pola calle vendendo pidentes.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1548. **Home sentado non fai bo mandado.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1549. **Home taberneiro, home priguiceiro.** (Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C⁷⁶⁴)
1550. **Home torto e can rabelo, pra fodelo.** (Francisco Canosa Quintáns⁷⁶⁵)
1551. **Home tramposo e muller mentireira, na casa de quen-os queira.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO⁷⁶⁶)
1552. **Home tramposo e muller mintireira, na casa de quen-os queira.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁷⁶⁷)
1553. **Home troiteiro, nin meda nin palleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1554. **Home valente e bota de viño pouco duran.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Valentín

⁷⁶⁰ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

⁷⁶¹ O orixinal di *Home que canta muller que asubía jaliña que canta como o capón xa miña casa non*.

⁷⁶² O orixinal di *Home que fía, muller que asubía e galiña que canta com'a o capón, n'a miña non*.

⁷⁶³ O orixinal di *Ome que o levantarse di opa e o sentarse di ¡ay! non sirve pa filla de meu pai*.

⁷⁶⁴ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

⁷⁶⁵ O orixinal di *Ome torto e can rabelo prá fodelo*.

⁷⁶⁶ O orixinal di *Home tramposo e muller mentireira na casa de quen os queira*.

⁷⁶⁷ O orixinal di *Home tramposo e muller mintireira na casa de quen nos queira*.

- González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / M. González Fernández)
1555. **Home xeniuado, pequeno e burro.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C ⁷⁶⁸)
1556. **Homes de Lemos, homes chufós; bois da mulida, carros cantós.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1557. **Honra e proveito non caben nun feito.** (José Manuel Area Alonso)
1558. **Honra e proveito non collen nun xeito.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
1559. **Honra na praza e fame na casa.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
1560. **Horta de outono mantén a seu dono.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1561. **Horta de san Martiño mantén a seu dono e ao veciño.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
1562. **Horta de san Martiño mantén a seu dono e mais o veciño.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁷⁶⁹)
1563. **Horta de san Martiño mantén a seu dono e o veciño.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁷⁷⁰)
1564. **Hoxe por min, mañán por ti.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1565. **Ímola andando que a festa vai boa.** (M. González Fernández ⁷⁷¹)
1566. **Inda din que mayo pardo e san Xoán craro fan o labrador honrado.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ⁷⁷²)
1567. **Inda é máis caro o pringue que o peixe.** (M. González Fernández ⁷⁷³)
1568. **Inda onte comeu herba e hoxe toca que arrabea.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1569. **Indo polo camiño encontrei o demo ó meu ladiño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁷⁷⁴)
1570. **Indo por un camiño encontrei o demo ó meu ladiño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1571. **Invidia non teñas si queres ter paz.** (M. González Fernández)
1572. **Ir e vir carrear se chama.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1573. **José pequeniño é: vai lavar a cara, vai lavar o pé.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C)
1574. **Kirieleison, Kirieleison, cartos ó meu queixón.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁷⁷⁵)
1575. **Kyrieleison, cartos ó queixón.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ⁷⁷⁶)
1576. **Labor feita ben parece.** (M. González Fernández)
1577. **Labor feito nada pide ó por facer.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁷⁷⁷)
1578. **Labra feita, bois ao monte.** (José Manuel Area Alonso ⁷⁷⁸)
1579. **Labra feita, bois ó monte.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ⁷⁷⁹ / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁷⁸⁰ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁷⁸¹)

⁷⁶⁸ O orixinal di *Home seniuado pequeno e burro*.

⁷⁶⁹ O orixinal di *Horta de S. Martiño mantén a seu dono e mais o veciño*.

⁷⁷⁰ O orixinal di *Horta de Samartiño, mantén a seu dono e o veciño*.

⁷⁷¹ O orixinal di *I mola andando que a festa vai boa*.

⁷⁷² O orixinal di *Inda din que mayo pardo e San Xoan craro fan o labrador honrado*.

⁷⁷³ O orixinal di *Inda e mais caro o pringue queo peixe*.

⁷⁷⁴ O orixinal di *Indo po lo camiño, encontrei o demo o meu ladiño*.

⁷⁷⁵ O orixinal di *Kirieleisón, Kirieleisón, cartos o meu queixón*.

⁷⁷⁶ O orixinal di *Kyrieleison cartos o queixón*.

⁷⁷⁷ O orixinal di *Labor feito nada pide o por facer*.

⁷⁷⁸ O orixinal di *Labra feita bois a o monte*.

⁷⁷⁹ O orixinal di *Labra feita bois o monte*.

⁷⁸⁰ O orixinal di *Labra feita, bois o monte*.

⁷⁸¹ O orixinal di *Labra feita bois o monte*.

1580. **Labrador cazador, coellos na despensa e fame no comedor.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1581. **Labrador cazador, conexos na despensa e fame no comedor.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
1582. **Labrador e cazador, coello na despensa e fame no comedor.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
1583. **Labradores novos, pan polas silveiras.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1584. **Lareira como sea, pero ao fin tela.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C ⁷⁸² / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / M. González Fernández ⁷⁸³)
1585. **Lareira como sea, pero o caso é tela.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ⁷⁸⁴)
1586. **Lareira como sea, pero ó fin tela.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁷⁸⁵ / Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C ⁷⁸⁶)
1587. **Lareira, boa ou mala, o caso é tela.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁷⁸⁷)
1588. **Lareira, bo[a] ou mala, o caso é tela.** (Manuel Camino Sánchez ⁷⁸⁸)
1589. **Lengua de sete palletas, donde non te chaman, non te metas.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1590. **Lengua de sete palletas, onde non che chamen, non te metas.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1591. **Leña verde e xente moza todo é fume.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ⁷⁸⁹)
1592. **Leña verde e xente nova todo é fume.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ⁷⁹⁰ / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ⁷⁹¹ / José Manuel Area Alonso ⁷⁹² / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁷⁹³)
1593. **Leña verde xente nova todo é fume.** (José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C ⁷⁹⁴)
1594. **Levántate mayo, que moito dormiche, pasou abril e ti no no viche.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
1595. **Levante mayo, que tanto dormiche, que pasou abril e ti non-o viche.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1596. **Levantouse preguisiña e puxo lume á casiña.** (M. González Fernández ⁷⁹⁵)
1597. **Lingua de sete palletas, onde non te chaman, non te metas.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1598. **Liño de Holanda pesa e non anda.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / José Manuel Area Alonso / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1599. **Lonxe da vista, lonxe do corazón.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁷⁹⁶)
-
- ⁷⁸² O orixinal di *Lareira como sea, pero a o fin tela.*
- ⁷⁸³ O orixinal di *Lareira como sea, pero a o fin tela.*
- ⁷⁸⁴ O orixinal di *Lareira como sea, pero o caso e tela.*
- ⁷⁸⁵ O orixinal di *Lareira como sea, pero o fin tela.*
- ⁷⁸⁶ O orixinal di *Lareira como sea, pero o fin tela.*
- ⁷⁸⁷ O orixinal di *Lareira boa ou mala, ucasse tela.*
- ⁷⁸⁸ O orixinal di *Lareira bo ou mala, u case e tela.*
-
- ⁷⁸⁹ O orixinal di *Leña verde e xente moza todo e fume.*
- ⁷⁹⁰ O orixinal di *Leña verde e xente nova todo e fume.*
- ⁷⁹¹ O orixinal di *Leña verde e xente nova todo e fume.*
- ⁷⁹² O orixinal di *Leña verde e xente nova todo e fume.*
- ⁷⁹³ O orixinal di *Leña verde e xente nova todo e fume.*
- ⁷⁹⁴ O orixinal di *Leña verde, xente nova todo e fume.*
- ⁷⁹⁵ O orixinal di *Levantouse preguisiña e puxo lume a casiña.*
- ⁷⁹⁶ O orixinal di *Lonxe d'a vista, lonxe d'o corazón.*

1600. **Lugueses han de ser: onde eles lavan a cara, calquera pode beber.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1601. **Lume xunt'a estopa, vén o demo e sopra.** (José Manuel Area Alonso ⁷⁹⁷)
1602. **Lume xunto a estopa, vén o demo e sopra.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1603. **Luna cercada, semana mollada.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁷⁹⁸)
1604. **Luna ergluxeita, marea escorreita.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ⁷⁹⁹)
1605. **Luna nova con tronada, cinco días de troulada.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO)
1606. **Luna nova con tronada, trinta días mollada.** (Carballo, C)
1607. **Luna nova, luna chea, marea chea ás dúas e media.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸⁰⁰)
1608. **Luna posta, marea na costa.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
1609. **Machada de carpinteiro, calzón de ferreiro e filla de taberneiro, non os queirades por ningún diñeiro.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
1610. **Madeira da serra e pan da cazola nunca sobra.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1611. **Madeira de serra e pan de cazola nunca sobran.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
1612. **Madeira de serra e pan de cazola nunca sobra.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1613. **Madeira serrada, prata labrada.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1614. **Madrugha e verás, traballa e verás.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁸⁰¹)
1615. **Mágoas alleas matan os burros.** (M. González Fernández)
1616. **Maio madeiro.** (Manuel Camino Sánchez)
1617. **Maio maiolo, e o pior é o outro que vén logo.** (Francisco Canosa Quintás ⁸⁰²)
1618. **Maio pardo e san Xoán craro, e aí tes as chaves de todo o ano.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C / Francisco Canosa Quintás)
1619. **Maio pardo, san Xoán claro.** (M. González Fernández ⁸⁰³)
1620. **Máis de medio ano véselo o día ó cabazo.** (Francisco Canosa Quintás ⁸⁰⁴)
1621. **Máis moscas xunta entena de mel que ola de vinagre.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁸⁰⁵)
1622. **Máis val paxaro en man que cen voando.** (J.M. Barral Sánchez ⁸⁰⁶)
1623. **Máis vale berzas en paz que guisados en guerra.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁸⁰⁷)
1624. **Máis vale casta que fariña.** (José Lage Radío ⁸⁰⁸)
1625. **Máis vale o can pequeno agudo có can grande e burro.** (Marcelino Bretal Rego: Olveira, Ribeira, C ⁸⁰⁹)
1626. **Máis vale o que Dios axuda que o que moito madrugada.** (Manuel Gómez Vilar)

⁷⁹⁷ O orixinal di *Lume xunta estopa ven o demo e sopra.*

⁷⁹⁸ O orixinal di *Luna cercada semana mollada.*

⁷⁹⁹ O orixinal di *Luna ergeita marea escorreita.*

⁸⁰⁰ O orixinal di *Luna nova, luna chea marea chea as duas emedia.*

⁸⁰¹ O orixinal di *Madruga e veras, traballa e beras.*

⁸⁰² O orixinal di *Maio maiolo e o pior é u outro que ven logo.*

⁸⁰³ O orixinal di *Mayo pardo S. Xoan claro.*

⁸⁰⁴ O orixinal di *Mais de medio ano vesello o día o cabazo.*

⁸⁰⁵ O orixinal di *Mais moscas xunta entena de mel que ola de vinagre.*

⁸⁰⁶ O orixinal di *Mais val paxaro en man que cen boando.*

⁸⁰⁷ O orixinal di *Mais vale berzas en paz, que guisados en guerra.*

⁸⁰⁸ O orixinal di *Mais vale casta que fariña.*

⁸⁰⁹ O orixinal di *Mais vale o can pequeno agudo co can grande é burro.*

1627. **Máis vale pan duro que pedras moles.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁸¹⁰)
1628. **Máis vale paxaro na man que cento voando.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ⁸¹¹)
1629. **Máis vale pequeno e agudo que grande e burro.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C ⁸¹²)
1630. **Máis vale pequeno listo que burro grande.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸¹³)
1631. **Máis vale pobre e honrado que rico e malvado.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁸¹⁴)
1632. **Máis vale pouco bo que moito malo.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C ⁸¹⁵)
1633. **Máis vale pouco e ben que moito e mal.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C ⁸¹⁶)
1634. **Máis vale ser pequeno agudo que grande burro.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C ⁸¹⁷)
1635. **Máis vale un cheo que dous hambreados.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ⁸¹⁸)
1636. **Máis vale un home ca sete mulleres.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ⁸¹⁹)
1637. **Máis vale un pouco ben feito que un moito mal.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ⁸²⁰)
1638. **Máis vale un ruín conocido có bo por conocer.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ⁸²¹)
1639. **Máis vale un toma que moitos che darei.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ⁸²²)
1640. **Máis vale un "por si acaso" que un "pensará".** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ⁸²³)
1641. **Máis vale un "toma" que dous "che darei".** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C ⁸²⁴)
1642. **Máis vale un "toma" que moitos "che darei".** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ⁸²⁵)
1643. **Máis vale unha chea ca sete lambadas.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ⁸²⁶)
1644. **Máis valen "dous viñeron" que "catro virán".** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO ⁸²⁷)
1645. **Mal a filliña que pola ruada deixa a misiña.** (Pedro Pontes García)
1646. **Mal a muller que no pote deixa a coller.** (Pedro Pontes García)
1647. **Mal a nai que a crianza á filla non fai.** (Pedro Pontes García ⁸²⁸)

---

⁸¹⁰ O orixinal di *Mais vale pan duro, que pedras moles.*

⁸¹¹ O orixinal di *Mais vale páxaro na man que cento voando.*

⁸¹² O orixinal di *Mais bale pequeno e agudo, que grande e burro.*

⁸¹³ O orixinal di *Maix bale pequeno listo que burro grande.*

⁸¹⁴ O orixinal di *Mais vale pobre e honrado que rico e malvado.*

⁸¹⁵ O orixinal di *Mais vale pouco bo que moito malo.*

⁸¹⁶ O orixinal di *Mais bale pouco e ben, que moito e mal.*

⁸¹⁷ O orixinal di *Mais vale ser pequeno agudo que grande burro.*

⁸¹⁸ O orixinal di *Mais vale un cheo que dous hambreados.*

---

⁸¹⁹ O orixinal di *Mais vale un home ca sete mulleres.*

⁸²⁰ O orixinal di *Mais vale un pouco ven feito que un moito mal.*

⁸²¹ O orixinal di *Mais vale un ruín conocido co bo por conocer.*

⁸²² O orixinal di *Mais vale un toma que moitos che darei.*

⁸²³ O orixinal di *Mais vale un "por siacaso" que un "pensará".*

⁸²⁴ O orixinal di *Mais vale un toma que dous che darei.*

⁸²⁵ O orixinal di *Mais vale un 'toma' que moitos che darei.*

⁸²⁶ O orixinal di *Mais vale unha chea ca sete lambadas.*

⁸²⁷ O orixinal di *Mais valen dous viñeron que catro virán.*

1648. **Mal a quen dorme na misa, porque nunca Dios lle avisa.** (Pedro Pontes García)
1649. **Mal anda o paxariño cando anda nas maus dos meniños.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1650. **Mal anda o paxariño nas mans do meniño.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1651. **Mal anda o paxariño que anda nas maus do neniño.** (M. González Fernández ⁸²⁹)
1652. **Mal das moas, mal de amores.** (Francisco Canosa Quintáns)
1653. **Mal de costas, pior de lado.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1654. **Mal de moitos, consolo de bobos.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1655. **Mal de moitos, consuelo de bobos.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Francisco Luna Bande / Emilio Segade Vidones)
1656. **Mal de moitos, consuelo para outros.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1657. **Mal é o dente que come a semente.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C ⁸³⁰ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁸³¹)
1658. **Mal escapa quen a forza debe.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1659. **Mal lle vai ó raposo cando anda ós escarabellos.** (Francisco Canosa Quintáns ⁸³²)
1660. **Mal lle vai ó raposo cando anda ós ovos.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁸³³)
1661. **Mal me queren os compadres porque digo as verdades.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
1662. **Mal o becho que roe a semente.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1663. **Mal o canteiro que acaba consigo e co seu diñeiro.** (Pedro Pontes García)
1664. **Mal o carpinteiro que non ten xunteiro.** (Pedro Pontes García)
1665. **Mal o crego que non fai bo do labrego.** (Pedro Pontes García)
1666. **Mal o dente que come a semente.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸³⁴)
1667. **Mal o pai que non se fai.** (Pedro Pontes García)
1668. **Mal sono dorme aquel que veneno come.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1669. **Mal sono dorme quen veneno colle.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1670. **Mala a moller que no pote deixa a culler.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C)
1671. **Mala é a muller que deixa na pota a culler.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ⁸³⁵)
1672. **Malia o dente que come a semente.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
1673. **Malia o rato que non sabe senón de un burato.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1674. **Malia o rato que non sabe senón do burato.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1675. **Malo é o dente que come a semente.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ⁸³⁶)

⁸²⁸ O orixinal di *Mal a nai que a crianza a filla non fai.*

⁸²⁹ O orixinal di *Mal anda o pasariño que anda nas maus do neniño.*

⁸³⁰ O orixinal di *Mal e o dente que come a semente.*

⁸³¹ O orixinal di *Mal eu dente, que come a semente.*

⁸³² O orixinal di *Mal lle vai o raposo cando anda os escarabellos.*

⁸³³ O orixinal di *Mal lle vai o raposo cando anda os ovos.*

⁸³⁴ O orixinal di *Malo dente que come a semente.*

⁸³⁵ O orixinal di *Mala é a muller que deixa n'a pota a culler.*

⁸³⁶ O orixinal di *Malo e o dente que come a semente.*

1676. **Malo é o dente que roe a semente.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ⁸³⁷)
1677. **Malo o mayo que non bebe o boi no prado.** (M. González Fernández ⁸³⁸)
1678. **Manda quen pode.** (Francisco Canosa Quintáns)
1679. **Mans que non dades ¿que buscadeis?** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / Francisco Luna Bande)
1680. **Mans que non dades ¿que esperades?** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1681. **Manuel anda na feira coa capa remendada; anda Manueliño, anda, quen mal anda mal acaba.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1682. **Maragato feato, rabo de la chincha, cando o galo canta o cabalo rincha.** (Manuel Gómez Vilar)
1683. **Marción marzal: pola mañán cariña de rosa e pola tarde cariña de can.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1684. **Mariñeiro marzán, á mañán cara de rosa e á noite cara de can.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ⁸³⁹)
1685. **Marzín marzal, pola mañán cariña de rosa e pola noite cariña de can.** (Freire López: Padrón, C)
1686. **Marzo de froles quer entrar e non pode.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / José A. Iglesias Ares)
1687. **Marzo de froles querer entrar e non pode.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Juan Carlos Couselo Gago)
1688. **Marzo espigarzo, abril penduril, mayo granado, san Xoán curado, en santa Mariña metelo na arquíña.** (Eliseo López Varela)
1689. **Marzo espigarzo, abril penduril, mayo segado e san Xoán mallado.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸⁴⁰)
1690. **Marzo espigarzo, abril perduril, en mayo granado, en san Xoán airado e en santa Mariquiña metido na arquíña.** (Pascual Campos Aresteiño: Cando, Outes, C ⁸⁴¹)
1691. **Marzo marzal, pola mañán cara de can e á tarde un gran barrigán.** (Ríos Pereiro ⁸⁴²)
1692. **Marzo marzal, pola mañán cariña de rosa e pola tarde cara de can.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁸⁴³)
1693. **Marzo marzal, pola mañán cariña de rosa, pola tarde cara de can.** (Manuel Fernández Ferro ⁸⁴⁴)
1694. **Marzo marzán, á mañán cara de rosa e á noite cara de can.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ⁸⁴⁵)
1695. **Marzo marzán, pola mañán cara de can, ás doce unha raíña e á noite corta coma unha fouciña.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁸⁴⁶)
1696. **Marzo marzán, pola mañán cariña de rosa e pola tarde cara de can.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO)
-
- ⁸³⁷ O orixinal di *Malo e o dente que roe a semene.*
- ⁸³⁸ O orixinal di *Malo o mayo que non bebe o boy no prado.*
- ⁸³⁹ O orixinal di *Mariñeiro marzan a mañán cara de rosa e a noite cara de can.*
- ⁸⁴⁰ O orixinal di *Marzo espigarzo, abril penduril, mayo maljo segado e San Xuan mallado.*
- ⁸⁴¹ O orixinal di *Marzo espigarzo Abril perduril en Mayo granado en S. Soán airado e en Sta Mariquiña metido na arquíña.*
- ⁸⁴² O orixinal di *Marzo, Marzal po la mañan cara de can e a tarde un gran barrigan.*
- ⁸⁴³ O orixinal di *Marzo, Marzal, po la mañan cariña de rosa e po la tarde cara do can.*
- ⁸⁴⁴ O orixinal di *Marzo marzal, po la mañan cariña de rosa, po la tarde cara de can.*
- ⁸⁴⁵ O orixinal di *Marzo, marzan a mañan cara de rosa e a noite cara de can.*
- ⁸⁴⁶ O orixinal di *Marzo marzán, pol'a mañan cara de can, as doce unha raíña, e a noite corta com'a unha fouciña.*

1697. **Marzo marzolas, trebadas e rayolas.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
1698. **Marzo marzolas, treboadas e mayolas.** (Juan Bello Valiña)
1699. **Marzo marzolo, trebón e raolo.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1700. **Marzo marzolo, trebón e rayolo.** (Xestoso, C)
1701. **Marzo marzolo, trebón o[u] raolo.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO ⁸⁴⁷)
1702. **Marzo marzolo, trobón a raola.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
1703. **Marzo marzolo, trobón e raolo.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C)
1704. **Marzo sin trobóns, home sin calzós.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1705. **Marzo ventoso e abril chuvioso.** (M. González Fernández)
1706. **Marzo ventoso i-abril chuvioso, sácame a mayo frorido i-hermoso.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁸⁴⁸)
1707. **Marzo ventoso i-abril chuvioso sacan a mayo florido e hermoso.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁸⁴⁹)
1708. **Marzo ventoso, abril chuvioso, mayo pardo e san Juan claro, son as catro chaves do ano.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1709. **Marzo, esfolarso.** (Francisco Canosa Quintáns)
1710. **Marzo, espigarzo.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / José Lage Radío / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ⁸⁵⁰)
1711. **Marzo, marzo marzán, pola mañán cara de can e ás doce un barrighán.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ⁸⁵¹)
1712. **Mas vale tarde que nunca.** (Manuel Gómez Vilar)
1713. **Maula comprar e maula vender.** (M. González Fernández)
1714. **Maus que non dades ¿que buscadeis?** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1715. **Maus que non dáis ¿que esperáis?** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1716. **Mayo chuvioso, verán caluroso.** (José Lage Radío)
1717. **Mayo florallo.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1718. **Mayo leitugueiro, nin boa meda nin bon paleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1719. **Mayo pardo e san Juan claro valen mais cóis bois i-o carro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁸⁵²)
1720. **Mayo ventoso, pró labrego fermoso e pró mariñeiro penoso.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C ⁸⁵³)
1721. **Médicos, curas e cas saben os camiños todos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1722. **Mellor me será non crelo e tomalo que crelo e deixalo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1723. **Mentras auga teña o Miño, no Ribeiro non falta viño.** (Francisco Luna Bande)
1724. **Mentras capo non asobío.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)

⁸⁴⁷ O orixinal di *Marzo marzolo trebon o raolo.*

⁸⁴⁸ O orixinal di *Marzo ventoso y a abril chuvinoso sacame a mayo frorido y e hermoso.*

⁸⁴⁹ O orixinal di *Marzo ventoso ya Abril chuvioso sacan a Mayo florido e hermoso.*

⁸⁵⁰ O orixinal di *Marzo es pigarzo.*

⁸⁵¹ O orixinal di *Marzo, marzo, marzán po la mañan cara de can e as doce un barrijan.*

⁸⁵² O orixinal di *Mayo pardo e S. Juan claro valen mais quos bois yo carro.*

⁸⁵³ O orixinal di *Mayo ventoso, pro labrego fermoso, e pro mariñeiro penoso.*

1725. **Mentras escapo non asubío.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
1726. **Mentras qu'a alta se baixa, a pequena barre a casa.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁸⁵⁴)
1727. **Mentras se ghana algo, non se perde nada.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁸⁵⁵)
1728. **Mentras tempo non vén, sazón non pasa.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez ⁸⁵⁶)
1729. **Mentres a castaña está no souto, ou será miña ou de outro.** (M. González Fernández)
1730. **Ment[r]jes que non hay morte, non hay mala sorte.** (Francisco Canosa Quintáns ⁸⁵⁷)
1731. **Meus peños, meus peás, se non forades vós comíanme os cans.** (Ríos Pereiro ⁸⁵⁸)
1732. **Miguel anda no monte coa capa remendada; si anda, déixao andar, que quen mal anda mal acaba.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁸⁵⁹)
1733. **Millo mesto, nin carro nin cesto.** (Eliseo López Varela)
1734. **Millo raro carga o carro.** (Eliseo López Varela)
1735. **Millor é que morra un boi que un rato de fame.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁸⁶⁰)
1736. **Miña casa meu lar, veña donde veña, ela vou parar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1737. **Mira o que fas antes que te cases.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸⁶¹)
1738. **Moita borra, moita borra, e os bocois vacíos.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
1739. **Moita chuvia en xaneiro, mala anada.** (Juan Bello Valiña)
1740. **Moitas paradas fan os días pequenos.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1741. **Moito ben non fai ninguén.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1742. **Moito e ben hay pouco quen.** (José Lorenzo Viña)
1743. **Moito e ben no fai ninguén.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1744. **Moito e ben non hay quen.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁸⁶² / Manuel Tojo Reboredo)
1745. **Moitos oficios ten Mazaricón, e ningún bon.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1746. **Monta aquí e vas a Madrí.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)
1747. **Monte Louro con touca, chuvia moita ou pouca.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
1748. **Mordedura de alacrán, chama ao crego e coce pan.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez)
1749. **Mordedura de escorpión, coce pan e colle o legón.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez)
1750. **Morra Marta e morra farta.** (Manuel Fernández Ferro)
1751. **Morra Marta, morra farta.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
-
- ⁸⁵⁴ O orixinal di *Mentras ca alta se baixa, a pequena barre a casa.*
- ⁸⁵⁵ O orixinal di *Mentras se jana algo non se perde nada.*
- ⁸⁵⁶ O orixinal di *Mentras tempo non ven, sazón non pasa.*
- ⁸⁵⁷ O orixinal di *Mentes que non hay morte non hay mala sorte.*
- ⁸⁵⁸ O orixinal di *Meus peños, meus peas, se non forades vos comíanme os cans.*
- ⁸⁵⁹ O orixinal di *Miguel anda n'o monte, coa capa remendada; si anda deixao andar, que quen mal anda, mal acaba.*
- ⁸⁶⁰ O orixinal di *Millor e que morra un boy, que un rato de fame.*
-
- ⁸⁶¹ O orixinal di *Mira o que fax antes que te cases.*
- ⁸⁶² O orixinal di *Mouito e ben non hay quen.*

1752. **Morra o gato, morra farto.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C / M. González Fernández)
1753. **Morre a Marta cando está farta.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1754. **Morreu Cristo, acabouse a Pasión.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
1755. **Morreu o can e acabouse a rabia.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO / José A. Iglesias Ares / Manuel Lago López)
1756. **Morreu o can e morreu a rabia.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
1757. **Morreu o can, acabouse a rabia.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1758. **Morte de u[n]s, vida de outros.** (Xestoso, C⁸⁶³)
1759. **Morto o can, acabouse a rabia.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C / J.M. Barral Sánchez⁸⁶⁴)
1760. **Morto o can, morta a rabia.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / José María García Vázquez: Dodro, C)
1761. **Moscatel non vai ó pichel.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁸⁶⁵)
1762. **Muíño parado non gaña maquiá.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1763. **Muitos fanchos e poucos touciños.** (Francisco Canosa Quintáns⁸⁶⁶)
1764. **Muito e ben non fai ninguén.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1765. **Mula mohína, ou falsa ou fina.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
1766. **Muller barbuda, muller rabuda.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1767. **Muller costureira i-home troiteiro, nin boa meda nin bo**
- palleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO⁸⁶⁷)
1768. **Muller de cego que se compón moito, non se compón pra el que se compón pra outro.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1769. **Muller e besta, a nadie se empresta.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1770. **Muller morta non fala.** (M. González Fernández)
1771. **Muller morta, sete á porta.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo⁸⁶⁸)
1772. **Muller que asubía, vaca que esgurria, galiña que canta cum'un capón, na miña casa non.** (Félix Rodríguez Vieites⁸⁶⁹)
1773. **Muller que asubie e pita que cante com'o capón, na miña casa non.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU⁸⁷⁰)
1774. **Muller que asubie, pita que cante como capón, na miña casa non.** (M. González Fernández)
1775. **Muller que non gharda fidelidad é unha mala muller.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C⁸⁷¹)
1776. **Muller que silba e fia de pé, nunca boa é.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO⁸⁷² / Francisco Luna Bande⁸⁷³)

---

⁸⁶⁷ O orixinal di *Muller costureira y'home troiteiro, nin boa meda nin bo palleiro.*

⁸⁶⁸ O orixinal di *Muller morta, sete a porta.*

⁸⁶⁹ O orixinal di *Muller que asubía, vaca que esgurria, galiña que canta cumon capon na miña casa non.*

⁸⁷⁰ O orixinal di *Muller que asubie e pita que cante com'o capón, n'a miña casa non.*

⁸⁷¹ O orixinal di *Muller que non jarda fidelidad e uma mala muller.*

⁸⁷² O orixinal di *Muller que silba e fia de pe, nunca boa é.*

⁸⁷³ O orixinal di *Muller que silba e fia de pe, nunca boa e.*

---

⁸⁶³ O orixinal di *Morte de us vida de outros.*

⁸⁶⁴ O orixinal di *Morto o can acabouse a rabia.*

⁸⁶⁵ O orixinal di *Moscatel non vai o pichel.*

⁸⁶⁶ O orixinal di *Muitos fanchos é poucos touciños.*

1777. **Muller riseira, santa ou rameira.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1778. **Muller salameira, ou puta ou meiga.** (Francisco Canosa Quintáns)
1779. **N'alleo souto, un pau ou outro.** (M. González Fernández ⁸⁷⁴)
1780. **N'as fagas n'as temas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸⁷⁵)
1781. **N'hai carne sin hóso.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁸⁷⁶)
1782. **N'hai pior xordo có que non queira oír.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ⁸⁷⁷)
1783. **N'hay coxo que corra nin torto que sea bo.** (Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C)
1784. **N'hay mal que por ben veña.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)
1785. **Na aldea, cando vén o médico i-o cura, morte segura.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁸⁷⁸)
1786. **Na boca cerrada non entran moscas.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
1787. **Na cabeza ou nos pés has de imitar a quen es.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ⁸⁷⁹)
1788. **Na cama molida non se arregla vida.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
1789. **Na cárcel e no hospital conoceré a amizade.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1790. **Na cárcel e no hospital, conócese ben a amistad.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ⁸⁸⁰)
1791. **Na casa chea está pronto a cea.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1792. **Na casa chea logo se fai a cea.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1793. **Na casa da muller rica, ela manda e ela grita.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁸⁸¹)
1794. **Na casa de ferreiro a culler é de pao.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁸⁸²)
1795. **Na casa de muller rica, ela manda e ela grita.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1796. **Na casa do bo amo, alí morre o bo criado.** (José María García Vázquez: Dodro, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1797. **Na casa do carpinteiro séntase no chan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1798. **Na casa do carpinteiro, sentados no chau.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
1799. **Na casa do carpinteiro, sentarse no chao.** (José Lage Radío)
1800. **Na casa do carpinteiro, sentarse no chau.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
1801. **Na casa do carpinteiro, tallos de cepo.** (Manuel Varela Pérez: Santa María de Castrofeito, O Pino, C)
1802. **Na casa do ferreiro, coitelo de pao.** (Manuel Autrán Ramos: Santa Marta de Babío, Bergondo, C / Manuel Varela Pérez: Santa María de Castrofeito, O Pino, C)
1803. **Na casa do ferreiro, coitelo de pau.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / José Lage Radío)
1804. **Na casa do ferreiro, coitelos de pau.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
-
- ⁸⁷⁴ O orixinal di *Nalleo souto un pau ou outro.*
- ⁸⁷⁵ O orixinal di *Nas fagas nas temas.*
- ⁸⁷⁶ O orixinal di *Nhai carne sin hosos.*
- ⁸⁷⁷ O orixinal di *Nhai pior xordo quo que non queira oír.*
- ⁸⁷⁸ O orixinal di *Na aldea, cando ven o médico, yo cura, morte segura.*
- ⁸⁷⁹ O orixinal di *Na cabeza ou nus pes as de imitar a quen es.*
- ⁸⁸⁰ O orixinal di *Na cárcel e no sanatorio, ou mellor dicho hospital, conócese ben a amistad.*
-
- ⁸⁸¹ O orixinal di *N'a casa d'a muller rica, ela manda, e ela grita.*
- ⁸⁸² O orixinal di *Na casa de ferreiro a coller e de pao.*

1805. **Na casa do ferreiro, cuchara de pau.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
1806. **Na casa do ferreiro, cuchillo de pau.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
1807. **Na casa do ferreiro, cuitelo de pau.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
1808. **Na casa do ferreiro, de pau é o coitelo.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C⁸⁸³)
1809. **Na casa do que vai pescar, a sardiña e o caldiño non che han de faltar.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
1810. **Na casa onde non hai codio, en xulio chavea nos dentes.** (M. González Fernández)
1811. **Na casa que non hay crianza, os fillos ós pais semejanzan.** (Pedro Pontes García⁸⁸⁴)
1812. **Na casa que non hay nai nin pai, abaixo vai.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña⁸⁸⁵)
1813. **Na casa que non hay pai nin nai, abaixo vai.** (Pedro Pontes García⁸⁸⁶)
1814. **Na feira mala, o que un perde, o outro gana.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1815. **Na hucha aberta o justo peca.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1816. **Na ribeira comen a pescadilla enteira.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1817. **Na terra de aquel home o que non traballa non come.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / José Lage Radio)
1818. **Na terra de meu amo o que non traballa non come.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C)
1819. **Na terra de Xapón van os pantalós a patacón.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1820. **Na terra do home o que non traballa non come.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO / Manuel Fernández Ferro)
1821. **Na terra do meu home o que non traballa non come.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C⁸⁸⁷ / José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C / Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C⁸⁸⁸ / Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C / Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO / José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO / Manuel Camino Sánchez⁸⁸⁹ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / M. González Fernández)
1822. **Na terra dos ceghos o que ten un ollo é rey.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C⁸⁹⁰)
1823. **Na terra dos ceghos un torto é un rey** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C⁸⁹¹)

⁸⁸³ O orixinal di *Na casa do coitelo de pau e o coitelo.*

⁸⁸⁴ O orixinal di *Na casa que non hay crianza, us fillos os pais semejanzan.*

⁸⁸⁵ O orixinal di *Na casa que non hay nai nin pai, abaixo vai.*

⁸⁸⁶ O orixinal di *Na casa que non hay pai nin nai a abaixo vai.*

⁸⁸⁷ O orixinal di *Na terra do meo home u que non traballa non come.*

⁸⁸⁸ O orixinal di *Na terra do meu home u que non traballa non come.*

⁸⁸⁹ O orixinal di *N'a terra do meu home o que non traballa non come.*

⁸⁹⁰ O orixinal di *Na terra dos cejos, o que ten un ollo é rey.*

⁸⁹¹ O orixinal di *Na terra dos cejos un torto e un rey.*

1824. **Na terra dos cegos o que ten un ollo é rei.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)/ Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Francisco Ageitos Pérez: Corubedo, Ribeira, C / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C ⁸⁹²)
1825. **Na terra dos cegos o que ten un ollo é rey** (Nicolás Alvarelos López: Lalín, PO / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C ⁸⁹³ / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
1826. **Na terra dos cegos o torto é o rey** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ⁸⁹⁴ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1827. **Na terra dos cegos un tonto[sic] é un rey** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C ⁸⁹⁵)
1828. **Na terra dos lobos hai que auvear coma todos.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO)
1829. **Na terra dos lobos hai que facer coma todos.** (Francisco Canosa Quintáns)
1830. **Na terra dos lobos hai que ouvear coma todos.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1831. **Na terra dos lobos hai que ouvear como todos.** (José Manuel Area Alonso / M. González Fernández)
1832. **Na terra dos lobos hai que ouviar coma todos.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1833. **Na terra dos lobos hay que auvear coma todos.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
1834. **Na terra dos lobos hay que auvear como todos.** (Emilio Segade Vidones ⁸⁹⁶)
-
- ⁸⁹² O orixinal di *Na terra dos cegos o que ten un ollo e Rei*.
- ⁸⁹³ O orixinal di *Na terra dos cegos o que ten un ollo e Rey*.
- ⁸⁹⁴ O refrán aparece dúas veces coas formas *Na terra dos cegos, o torto e o rey* e *N'a terra d'os cegos o torto e o rey*.
- ⁸⁹⁵ O orixinal di *Na terra dos cegos un tonto e un rey*.
- ⁸⁹⁶ O orixinal di *Na terra dus lobos, ay que auvear como todos*.
1835. **Na terra dos lobos hay que facer como todos.** (José Lage Radfó)
1836. **Na terra dos lobos hay que ouvear coma todos.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
1837. **Na terra dos lobos hay que ouvear como todos.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
1838. **Na terra dos lobos hay que ouviar coma todos.** (Manuel Gómez Vilar)
1839. **Na terra dos lobos hay que ouviar como todos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO / Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / José Lorenzo Viña)
1840. **Na terra dos lobos hay que vouvear como todos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁸⁹⁷)
1841. **Na terra dos lobos, ouviar coma todos.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C)
1842. **Na terra dos ovos hay que ter coidado cos lobos.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1843. **Na terra dos tontos o que ten ollo é rey.** (Emilio Segade Vidones ⁸⁹⁸)
1844. **Na túa casa non tes sardiña e na ajena pides galiña.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
1845. **Na túa casa non tes sardiñas e na ajena pides sardiña.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1846. **Nace a lúa con tronada, trinta días d'auga.** (Xestoso, C ⁸⁹⁹)
-
- ⁸⁹⁷ O orixinal di *N'a terra d'os lobos hay que voubear como todos*.
- ⁸⁹⁸ O orixinal di *Na terra dus tontos, o que ten ollo e Rey*.
- ⁸⁹⁹ O orixinal di *Nace a lua con tronada trinta días dauga*.

1847. **Nada pode dar o que non ten.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1848. **Nadal mollado e xaneiro ben xiado.** (Juan Bello Valiña)
1849. **Nadal novo, fonda ben o arado.** (M. González Fernández)
1850. **Nadal oscuro, sementa no duro.** (M. González Fernández)
1851. **Nadia as faga con intención de non pagalas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1852. **Nadie as faga que tarde ou cedo todas se pagan.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1853. **Nadie lle tira polo rabo á burra como seu amo.** (Manuel Camino Sánchez⁹⁰⁰)
1854. **Nadie se cansa de gaita non sendo o que a toca.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
1855. **Nadie vai ó rio que non se molle.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁹⁰¹)
1856. **Nas mans está o pandeiro e quen-o soupera tocar.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁹⁰²)
1857. **Nas tardes de agosto, desque o sol se mete, non se rega o horto.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO)
1858. **Negro a Carnota, mete a leña e cerra porta.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
1859. **Neno mimadiño, neno perdidioño.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1860. **Nese peto nin saco nin meto.** (Francisco Canosa Quintáns)
1861. **Nese peto non quito nin meto.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO⁹⁰³)
1862. **Nesta terra cuca o que non traballa non manduca.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C)
1863. **Neve febreiriña, mala veciña.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
1864. **Neve frebreira pica a galiña.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
1865. **Neve freiriña píca[a] a galiña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁹⁰⁴)
1866. **Neve na cama, chuvia na lama.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
1867. **Neve na lama, choiva na cama.** (José Lage Radío⁹⁰⁵)
1868. **Ni no viernes ni no martes, nin te cases nin te embarques.** (Manuel Boado Vázquez: Santa Mariá dos Anxeles, Boimorto, C)
1869. **Niebla en Funtán, auga na man.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1870. **Nin de broma nin de veras, co teu amo partas peras.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁹⁰⁶)
1871. **Nin de moza nin de vella, non se sente na pedra.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁹⁰⁷)
1872. **Nin de moza nin de vella, nunca te deites nas pedras.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁹⁰⁸)
1873. **Nin de vello nin de mozo, non te sentes na pedra fría que podes coller un[h]a pulmonia.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C⁹⁰⁹)
1874. **Nin mayo sin trobóns nin home sin calzóns.** (M. González Fernández)
1875. **Nin millo engrolado nin millo queimado.** (M. González Fernández)

⁹⁰⁰ O orixinal di *Nadie lle tira poro rabo a burra como seu amo.*

⁹⁰¹ O orixinal di *Nadie vai o rio que non se molle.*

⁹⁰² O orixinal di *Nas mans esta o pandeiro e que no soupera tocar.*

⁹⁰³ O orixinal di *Nese peto non quito nin meto.*

⁹⁰⁴ O orixinal di *Neve freiriña pica a galiña.*

⁹⁰⁵ O orixinal di *Neve na lama choiva na cama.*

⁹⁰⁶ O orixinal di *Nin de broma nin de veras quo teu amo partas peras.*

⁹⁰⁷ O orixinal di *Nin de moza nin de bella non se sente na pedra.*

⁹⁰⁸ O orixinal di *Nin de moza nin de bella nunca te deites nas pedras.*

⁹⁰⁹ O orixinal di *Nin de vello nin de mozo non te sentes na pedra fría que podes coller una pulmonia.*

1876. **Nin no inverno nin no verán deixes a manta na casa do amo.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO ⁹¹⁰)
1877. **Nin o viernes nin o martes, non te cases nin te embarques nin o teu porquiño mates.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C)
1878. **Nin pidas a quen pidío nin sirvas a quen servíu.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
1879. **Nin polo bo te agaches nin polo malo te mates.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹¹¹)
1880. **Nin polo bo tempo te agaches nin polo malo te mates.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ⁹¹²)
1881. **Nin por sol nin por solexo déixelo teu mantelexo.** (Eliseo López Varela ⁹¹³)
1882. **Nin por sol nin por solexo, nunca deixes o teu mantexo.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁹¹⁴)
1883. **Nin que chores nin que deixes de chorar, o día da Candeloria a mitá do inverno está sin pasar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁹¹⁵)
1884. **Nin tan negro que brille.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1885. **Nin tanto arre que fuxa nin tanto xo que pare.** (Freire López: Padrón, C)
1886. **Nin tanto arre que fuxa nin tanto xo que se deite.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
1887. **Nin tanto que fuxa nin moito que se deite.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1888. **Nin tanto so que pare nin tanto arre que fuxa.** (M. González Fernández)
1889. **Ninguén lle tira polo rabo á burra como seu amo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹¹⁶)
1890. **Ninguén pinta o que Dios di[c]ta.** (Manuel Camino Sánchez ⁹¹⁷)
1891. **Ningún can lambendo engorda.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
1892. **Ningún santo na súa terra fai milagros.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
1893. **Ningún tolo se chama tolo a si mesmo.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁹¹⁸)
1894. **Niño feito, pega morta.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1895. **No abril sal o cuco do cubil.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ⁹¹⁹)
1896. **No agosto está a iegua tras o toxo.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
1897. **No día de san Martiño abilla o teu viño.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
1898. **No día de santa Inés chove unha sola ves.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ⁹²⁰ / José A. Iglesias Ares ⁹²¹)
-
- ⁹¹⁰ O orixinal di *Nin no inverno nin no bran deixes a manta na casa do amo.*
- ⁹¹¹ O orixinal di *Nin polo bo te agaches, nin po lo malo te mates.*
- ⁹¹² O orixinal di *Nin pol'o bo tempo te agaches nin pol'o malo te mates.*
- ⁹¹³ O orixinal di *Nin por sol nin por solexo deixelo teu mantelexo.*
- ⁹¹⁴ O orixinal di *Nin por xol nin por xolexo nunca deixes o teu mantexo.*
- ⁹¹⁵ O orixinal di *Nin que chores nin que deixes de chorar u dia da Candeloria a mitá do inverno está sin pasar.*
-
- ⁹¹⁶ O orixinal di *Ninguen lle tira polo rabo a burra como seu amo.*
- ⁹¹⁷ O orixinal di *Ninguen pinta o que Dios dita.*
- ⁹¹⁸ O orixinal di *Nin cun tolo se chama tolo a si mesmo.*
- ⁹¹⁹ O orixinal di *Nu abril sal o cuco do cubil.*
- ⁹²⁰ O orixinal di *Nodia de Sta. Ines chobe un a sola ves.*

1899. **No día de santa Inés chove unha sola vez.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
1900. **No día do san Luís chove unha sola vez.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ⁹²²)
1901. **No febreiro cebras [sic] e no mayo medas.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1902. **No febreiro frebas e no maio medas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1903. **No febreiro frebas e no mayo medas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1904. **No inverno e no vrano non deixes a manta na casa do amo.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ⁹²³)
1905. **No inverno feldrán ó inferno.** (Francisco Canosa Quintáns ⁹²⁴)
1906. **No martes nin te cases nin te embarques.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
1907. **No martes non te cases nin t'embarques.** (Juan Carlos Couselo Gago ⁹²⁵)
1908. **No martes non te cases nin te embarques.** (José A. Iglesias Ares)
1909. **No martes non te embarques nin te case[s].** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁹²⁶)
1910. **No marzo abriño, noces e pantrigho.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ⁹²⁷)
1911. **No mes de abril canta o cuco e o pendril.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹²⁸)
1912. **No mes de abril sal o cuco do cuquil.** (Juan Carlos Couselo Gago)
1913. **No mes de abril sale o cuco do cuquil.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C ⁹²⁹)
1914. **No mes de abril, aguas mil.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1915. **No mes de abril, cuco morto ou non quere vir.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1916. **No mes de agosto secan as fontes e arden os montes.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO ⁹³⁰)
1917. **No mes de agosto arden os montes e secan as fontes.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
1918. **No mes de agosto secan as fontes e arden os montes.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1919. **No mes de febreiro cómese o cocho enteiro.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C)
1920. **No mes de mayo a vella queima o tallo.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ⁹³¹ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁹³²)
1921. **No mes de mayo aínda a vella queima o tallo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
1922. **No mes de mayo e abril sonan as huchas na casa como tamboril.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ⁹³³)

---

⁹²¹ O orixinal di *No día de S. Inés chove unha sola ves.*

⁹²² O orixinal di *No día do S. Luis chove unha sola vez.*

⁹²³ O orixinal di *No inverno e no vrano non deixes a manta na casa do amo.*

⁹²⁴ O orixinal di *No inverno feldrán o inferno.*

⁹²⁵ O orixinal di *No martes non te cases nin ten barques.*

⁹²⁶ O orixinal di *No martes non te embarques nin te case.*

⁹²⁷ O orixinal di *N'o Marzo abriño noces e pan trijo.*

---

⁹²⁸ O orixinal di *No mes de abril canta o cuco e u pendril.*

⁹²⁹ O orixinal di *No mes de Abril sale ó cuco do cuquil.*

⁹³⁰ O orixinal di *No mes de Agosto secan as fontes e arden os montes.*

⁹³¹ O orixinal di *No mes de mayo a bella queima o tallo.*

⁹³² O orixinal di *No mes de mayo a bella queima o tallo.*

⁹³³ O orixinal di *N'o mes de mayo e abril sonan as huchas n'a casa com'o tamboril.*

1923. **No mes de mayo non leves o boi ó prado.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO ⁹³⁴)
1924. **No mes de Nadal as oito a dare e o sole a raare.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C ⁹³⁵)
1925. **No mes de Nadal, as oito a dar e o sol a raar.** (Juan Carlos Couselo Gago)
1926. **No mes de Nadal, as oito a dare e sale o raare.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C)
1927. **No mes de san Juan as nove con día dan.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ⁹³⁶ / Juan Carlos Couselo Gago / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C ⁹³⁷)
1928. **No mes de san Juan atácanlle as pulgas ó can.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ⁹³⁸)
1929. **No mes de san Juan x'a sardiña molla o pan.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ⁹³⁹)
1930. **No mes de san Martiño mata o teu porquiño.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C ⁹⁴⁰)
1931. **No mes de san Xoán secan as fontes e arden os montes.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
1932. **No mes de san Xuan as nove con día dan.** (Jesús Santiso Barreiro)
1933. **No mes de Santos, a nadar os campos.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1934. **No mes de Santos, neve nos campos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1935. **No mes de xaneiro ladra o can no palleiro.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
1936. **No mes de xaneiro no ande a formigha polo carreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹⁴¹)
1937. **No mes de xaneiro sale a formiga ó carreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹⁴²)
1938. **No mes de xaneiro súbete ó outeiro: se ves blanquear, ponte a cantar, e se ves negrear, ponte a chorar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁹⁴³)
1939. **No mes de xaneiro xa a formiga sal ó carreiro.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ⁹⁴⁴)
1940. **No mes que empeza por crego e finda por frade, gárdeme Dios dun aire.** (M. González Fernández)
1941. **No peligro conócese o amigo.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
1942. **No Pico Sacro poden sacar pedras para un saco.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
1943. **No que se toma a bulto, enghaño hay oculto.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO ⁹⁴⁵)
1944. **No san Juan as nove con día dan.** (Manuel Camino Sánchez)
1945. **No san Martiño, nin fabas nin viño.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ⁹⁴⁶)
-
- ⁹³⁴ O orixinal di *No mes de Mayo non leves o boy o prado.*
- ⁹³⁵ O orixinal di *No mes de nadal as oito a dare e ó sole a raare.*
- ⁹³⁶ O orixinal di *No mes de Sanjuan as nove con dia dan.*
- ⁹³⁷ O orixinal di *No mes de Sanjuan as nove con dia dan.*
- ⁹³⁸ O orixinal di *No mes de S. Juan atacanlle as pulgas o can.*
- ⁹³⁹ O orixinal di *No mes de S. Juan xa sardiña molla o pan.*
- ⁹⁴⁰ O orixinal di *No mes de Samartiño mata o teu porquiño.*
-
- ⁹⁴¹ O orixinal di *No mes de Xaneiro no ande'a formija po lo carreiro.*
- ⁹⁴² O orixinal di *Nu mes de xaneiro sale, a formiga o carreiro.*
- ⁹⁴³ O orixinal di *No mes de Xaneiro, súbete o outeiro, se ves blanquear ponte a cantar, e se ves negrear ponte a chorar.*
- ⁹⁴⁴ O orixinal di *No mes de Xaneiro, xa a formiga sal o carreiro.*
- ⁹⁴⁵ O orixinal di *No que se toma a bulto enjaño hay oculto.*

1946. **No san Martiño, trompos ó camiño.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ⁹⁴⁷ / Manuel Fernández Ferro ⁹⁴⁸)
1947. **No san Xoán as nove con día dan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1948. **No san Xuan a sardiña molla o pan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1949. **No tempo e na morte non hay fianza.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1950. **No troco, algún leva o broco.** (Francisco Canosa Quintáns)
1951. **No vran toca galdrán.** (Francisco Canosa Quintáns)
1952. **No xaneiro sube ó outeiro: si ves verdear, bótate a chorar; si ves terrear, bótate a cantar.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ⁹⁴⁹)
1953. **Noite moura, vendabal seguro.** (Manuel Camino Sánchez)
1954. **Non anda seghuro o que anda polo muro.** (José M. Gúlfas Rivas: Forcarei, PO ⁹⁵⁰)
1955. **Non as fagas que as pagas.** (Pascual Campos Arestíño: Cando, Outes, C)
1956. **Non as fagas, non as temas.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ⁹⁵¹ / Manuel Tojo Reboredo ⁹⁵²)
1957. **Non compres besta coxa pensando que sanará: as sanas coxean, i-a coxa ¿que fará?** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁹⁵³)
1958. **Non corras tanto que teño prisa.** (Francisco Canosa Quintáns)
1959. **Non creas os do Camiño, que son unhos polveiros.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ⁹⁵⁴)
1960. **Non chuspas tan alto que chuspas na casa.** (Francisco Canosa Quintáns)
1961. **Non deixes pa mañán o que has de facer hoxe.** (José M. Gúlfas Rivas: Forcarei, PO)
1962. **Non digas mal de naide e non te enganarás.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1963. **Non é bon o mosto, o feito no agosto.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ⁹⁵⁵)
1964. **Non é o que a lúa pinta que é o que Dios dita.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ⁹⁵⁶)
1965. **Non é o que a lúa pinta senón o que Dios dita.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁹⁵⁷)
1966. **Non é todo ouro o que reloce.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁹⁵⁸)
1967. **Non está o forno pra bolos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1968. **Non firmes cartas [qu]e non lexas nin bebas auga que non bebas.** (José M. Gúlfas Rivas: Forcarei, PO ⁹⁵⁹)
1969. **Non hai feira mala: o que un perde outro gana.** (Manuel Camino Sánchez)

⁹⁴⁶ O orixinal di *N'o San Martiño nin fabas nin viño.*

⁹⁴⁷ O orixinal di *No S. Martiño trompos o camiño.*

⁹⁴⁸ O orixinal di *No S. Martiño trompos o camiño.*

⁹⁴⁹ O orixinal di *N'o xaneiro sube o outeiro, si ves verdear bótate a chorar; si ves terrear bótate a cantar.*

⁹⁵⁰ O orixinal di *Non anda sejuero o que anda po lo muro.*

⁹⁵¹ O orixinal di *Non'as fagas, non as temas. Digoche Pedro atendeme Xan.*

⁹⁵² O orixinal di *No nas fagas, no nas temas.*

⁹⁵³ O orixinal di *Non compres besta coxa pensando que sanará, as sanas coxean, ya coxa ¿que fará?*

⁹⁵⁴ O orixinal di *Non creas os do Camiño que son un'os polveiros.*

⁹⁵⁵ O orixinal di *Non e bon o mosto, o feito no agosto.*

⁹⁵⁶ O orixinal di *Non e o que a lua pinta que e oque Dios dita.*

⁹⁵⁷ O orixinal di *Non e o que a lua pinta sinon o que Dios dita.*

⁹⁵⁸ O orixinal di *Non e todo ouro o que reloce.*

⁹⁵⁹ O orixinal di *Non firmes cartas e non lexas nin bebas auga que non bebas.*

1970. **Non hai palleiro sin palla.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
1971. **Non hai pegha sin mancha negra.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ⁹⁶⁰)
1972. **Non hai peor cuña que a do mesmo pau.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ⁹⁶¹)
1973. **Non hai peor sordo que o que non quere oír.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
1974. **Non hai sábado sin sol nin María sin amor.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
1975. **Non hay amigo nin hermao se non hay cartos na mao.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1976. **Non hay amigo nin hermau si non hay diñeiro na mau.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
1977. **Non hay atallo sin arroteo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
1978. **Non hay atallo sin traballo nin arroteo sin recreo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
1979. **Non hay atallo sin traballo nin rodeo sin recreo.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
1980. **Non hay atallo sin traballo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / José Porto Buceta: Portas, PO / Manuel Camino Sánchez / Francisco Canosa Quintáns / Emilio Segade Vidones / José Ignacio Seijo Santiago)
1981. **Non hay blanca sin chata nin morena sin gracia.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
1982. **Non hay boda pobre nin enterro rico.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1983. **Non hay calabaza, tapón nin muller sin quita e pon.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1984. **Non hay camiño tan claro que non teña barranco.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
1985. **Non hay carne sin hóso.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
1986. **Non hay carneiro que non lle chegue o seu samartiño.** (Xestoso, C)
1987. **Non hay costa arriba sin costa abaixo.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
1988. **Non hay cousas como as millores.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
1989. **Non hay domingo que o sol non quente.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
1990. **Non hay feira mala: o que un perde outro gana.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
1991. **Non hay feira mal[a]: o que un perde outro gana.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁹⁶²)
1992. **Non hay fume sin lume.** (Manuel Camino Sánchez)
1993. **Non hay máis sordo que o que non quere oír.** (José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C ⁹⁶³)
1994. **Non hay mal que dure cen anos nin corpo que o resista.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
1995. **Non hay mal que por ben non veña.** (Francisco Canosa Quintáns ⁹⁶⁴)
1996. **Non hay mal que por ben veña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
1997. **Non hay manxar que non empalaghe e vicio que non enfade.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ⁹⁶⁵)

⁹⁶⁰ O orixinal di *Non hai peja sin mancha negra.*

⁹⁶¹ O orixinal di *Non hai peor cuña, que a d'o mesmo páu.*

⁹⁶² O orixinal di *Non hay feira mal; o que un perde outro gana.*

⁹⁶³ O orixinal di *Non hay mais sordo que o que non quere oír.*

⁹⁶⁴ O orixinal di *Non hay mal que por ven non veña.*

1998. **Non hay mellor cousa que non ter nada: ladran os cans, déitome na cama.** (Francisco Canosa Quintáns)
1999. **Non hay mellor fala que a que queda por decir.** (Xesús Santiso Barreiro)
2000. **Non hay mellor xordo có que non quer oír.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ⁹⁶⁶)
2001. **Non hay muller que teña seso cando se mira ó espello.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁹⁶⁷)
2002. **Non hay palleiro sin palla.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2003. **Non hay pegha sin mancha negra.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ⁹⁶⁸)
2004. **Non hay pegha sin manchas negras.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ⁹⁶⁹)
2005. **Non hay peor cuña cá do mesmo pao.** (José Manuel Area Alonso ⁹⁷⁰)
2006. **Non hay peor cuña cá do mesmo pau.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C ⁹⁷¹)
2007. **Non hay peor duro có desnudo.** (José Manuel Area Alonso ⁹⁷²)
2008. **Non hay peor sordo que o que non quer oír.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2009. **Non hay peor sordo que o que non quere oír.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2010. **Non hay peor sordo que o que non quere oír.** (José Porto Buceta: Portas, PO)
2011. **Non hay peor tonto que o que se fai.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2012. **Non hay pe[or] cuña que a do mesmo pao.** (Francisco Canosa Quintáns ⁹⁷³)
2013. **Non hay pior sordo que o que non quer oír.** (Francisco Canosa Quintáns)
2014. **Non hay plazo que non cheghe e deuda que non se paghe.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ⁹⁷⁴)
2015. **Non hay plazo sarodio.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2016. **Non hay pouco que chegue nin moito que non se acabe.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / José A. Iglesias Ares)
2017. **Non hay pouco que non chegue nin moito que non se acabe.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2018. **Non hay principio sin secudera.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
2019. **Non hay quen tire da burra coma seu dono.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2020. **Non hay sábado sin sol nin María sin amor nin árbol que non bote flor.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO)
2021. **Non hay sábado sin sol nin Marica sin amor.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
2022. **Non hay sábado sin sol nin moza sin amor.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2023. **Non hay sábado sin sol nin romeiro sin frol nin dama sin amor.** (Xesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
-
- ⁹⁶⁵ O orixinal di *Non hay Manxar que non empalaje e vicio que non enfade.*
- ⁹⁶⁶ O orixinal di *Non hay mellor xordo, co que non quer oír.*
- ⁹⁶⁷ O orixinal di *Non hay muller que tena seso cando se mira o espello.*
- ⁹⁶⁸ O orixinal di *Non hay peja sin mancha negra.*
- ⁹⁶⁹ O orixinal di *Non hay peja sin manchas negras.*
- ⁹⁷⁰ O orixinal di *Non hay peor cuña da do mesmo pao.*
- ⁹⁷¹ O orixinal di *Non hay peor cuña ca do mesmo pau.*
- ⁹⁷² O orixinal di *Non hay peor duro qo desnudo.*
-
- ⁹⁷³ O orixinal di *Non hay percuña que a do mesmo pao.*
- ⁹⁷⁴ O orixinal di *Non hay plazo que non cheje e deuda que non se paje.*

2024. **Non hay santo sin san nin María sin Xuan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2025. **Non lles des a outros o que non queres para ti.** (Pascual Campos Arestíño: Cando, Outes, C⁹⁷⁵)
2026. **Non pagha seghuro quen corre polo muro.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO⁹⁷⁶)
2027. **Non pasa seguro quen corre polo muro.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO⁹⁷⁷)
2028. **Non peca de gula quen non tuvo fortuna.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2029. **Non peca de gula quen nunca tuvo fartura.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2030. **Non pidas a quen pediu nin sirvas a quen servíu.** (Francisco Canosa Quintáns)
2031. **Non por moito madrugar amanece máis cedo.** (Manuel Fernández Ferro⁹⁷⁸)
2032. **Non por moito madrugar amanece máis cedo.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C⁹⁷⁹)
2033. **Non prestes besta ó que non ten besta.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo⁹⁸⁰)
2034. **Non queiras para ti o que non queiras para outro.** (Francisco Canosa Quintáns)
2035. **Non quero papas nin ir ás vacas.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO⁹⁸¹)
2036. **Non se engaña que non canta.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2037. **Non se engaña quen non conta.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2038. **Non se ganou Zamora nunha hora.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C⁹⁸²)
2039. **Non se pescan as troitas cas braghas enxoitas.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C⁹⁸³)
2040. **Non se pillan as troitas cas bragas enxoitas.** (Manuel Fernández Ferro⁹⁸⁴)
2041. **Non se sabe de quen é a recua hasta [que] morre o arrieiro.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C⁹⁸⁵)
2042. **Non se sabe o que pesa a carne en canto n'o di a romana.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁹⁸⁶)
2043. **Non sea tanta a cera qu'arda a igrelesia.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C⁹⁸⁷)
2044. **Non sea tanto o tirar que parta a corda.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
2045. **Non sea tanto o tirar que rompa a corda.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
2046. **Non sempre o ladrón leva a culpa.** (Marcelino Bretal Rego: Olveira, Ribeira, C⁹⁸⁸ / Francisco Canosa Quintáns)

---

⁹⁷⁵ O orixinal di *Non lles des a outros u que non queres para ti.*

⁹⁷⁶ O orixinal di *Non paja sejuero quen corre po lo muro.*

⁹⁷⁷ O orixinal di *Non pasa seguro, quen corre po lo muro.*

⁹⁷⁸ O orixinal di *Non por moito madrugar amanece mais cedo.*

⁹⁷⁹ O orixinal di *Non por moito madrugar, amanece mais cedo.*

⁹⁸⁰ O orixinal di *Non prestes besta, o que non ten besta.*

---

⁹⁸¹ O orixinal di *N'on quero papas, nin ir as vacas.*

⁹⁸² O orixinal di *Non se ganou Zamora nun a hora.*

⁹⁸³ O orixinal di *Non se pescan as troitas cas bragas enxoitas.*

⁹⁸⁴ O orixinal di *Non se pillan as troitas cas bragas enxoitas.*

⁹⁸⁵ O orixinal di *Non se sabe de quen e a recua, hasta morre o arrieiro.*

⁹⁸⁶ O orixinal di *Non se sabe o que pesa a carne en canto no di a romana.*

⁹⁸⁷ O orixinal di *Non sea tanta a cera carda a Igrelesia.*

⁹⁸⁸ O orixinal di *Non sempre ó ladrón leva a culpa.*

2047. **Non sirvas a quen sirveo nin pidas a quen pideu.** (Francisco Luna Bande)
2048. **Non sirvas a quen sirveu nin pidas a quen pideu.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO / José Manuel Area Alonso / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2049. **Non son as polainas, son as pernas do home.** (M. González Fernández)
2050. **Non tan todos os que deben nin son todos os que están.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2051. **Non te abatas por pobreza nin te ensalces por riqueza.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
2052. **Non te cases con un ferreiro, que é muy malo de lavar; cástate con un mariñeiro, que xa vén lavado do mar.** (Félix Rodríguez Vieites⁹⁸⁹)
2053. **Non te deites sin rezar nin te levantes sin santiguar.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2054. **Non te empeñes sin razón nin te envaines sin honor.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
2055. **Non te fies das cousas que vexas ¡pálpaas!** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
2056. **Non te fies das cousas que vexas: pálpaas.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
2057. **Non te fies no que moito fala.** (José Lorenzo Viña)
2058. **Non te levantes antes de cantar o galo.** (Xestoso, C)
2059. **Non te metas en camisas de once varas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2060. **Non te rías de ningún, que se rin de ti tamén.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C / Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C / Jesús
- García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / Manuel Fernández Ferro)
2061. **Non temos nada: ladran os cans, estamos na cama.** (Pascual Campos Arestio: Cando, Outes, C)
2062. **Non todo o ano é agosto.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C⁹⁹⁰ / Francisco Canosa Quintáns)
2063. **Non todo o que reloce é ouro.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C⁹⁹¹)
2064. **Non todo o que se di se fai nin todo o que se fai se di.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
2065. **Non tódolos que dan son bos.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C⁹⁹² / Amador Darriba Míguez (13-11-1951)⁹⁹³ / Francisco Luna Bande⁹⁹⁴)
2066. **Non tomes por dona muller replicona.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2067. **Nordeste escuro, vendaval seguro.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
2068. **Noroeste de serán, vendaval pola mañán.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C⁹⁹⁵)
2069. **Noroeste ó serán, vendabal pola mañán.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C⁹⁹⁶)
2070. **Norte escamado, vendaval bravo.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
2071. **Norte escuro, vendaval seguro.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO)
2072. **Norte obscuro, vendabal seguro.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)

---

⁹⁸⁹ O orixinal di *Nonte cases con un ferreiro que e muy malo de lavar casate con un mariñeiro que xa ven lavado do mar.*

---

⁹⁹⁰ O orixinal di *Non todo o ano e agosto.*

⁹⁹¹ O orixinal di *Non todo o que reloce e our.*

⁹⁹² O orixinal di *Non todos los que dan son bos.*

⁹⁹³ O orixinal di *Non todo los que dan son boos.*

⁹⁹⁴ O orixinal di *Non todo os quedan, son bos.*

⁹⁹⁵ O orixinal di *Noroeste de serán bendabal po la mañán.*

⁹⁹⁶ O orixinal di *Noroeste o serán, vendabal po la mañá.*

2073. **Norte obscuro, vendaval seguro.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO)
2074. **Norte oscuro, vendaval seguro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO / José Lage Radfo)
2075. **Norte oscuro, vendaval seguro.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
2076. **Nos niños do ano pasado non hay esti-ano paxaro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO⁹⁹⁷)
2077. **Noveliños de la: se non chove hoxe, chove mañá. (Falan as nubes /** Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
2078. **Noveliños de la: se non chove hoxe, choverá mañá.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2079. **Novos herdeiros, pan nos comareiros.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO⁹⁹⁸)
2080. **Nubes roxas ó nacente traíen choiva de repente.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO)
2081. **Nublado do levante, ei boi pa diante.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C⁹⁹⁹)
2082. **Nublado do ponente, colle os bois e vente.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C)
2083. **Nunca ben toca gaiterriño pago.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁰⁰⁰)
2084. **Nunca chove como troa.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2085. **Nunca chove como trona nin nunca trona como chove.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2086. **Nunca chove como trona.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / José María García Vázquez: Dodro, C / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO / ? López Baleato)
2087. **Nunca é tarde cando a dicha é boa.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹⁰⁰¹)
2088. **Nunca falta un manquiño para o fouciño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2089. **Nunca falta un manquiño pró fouciño.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁰⁰²)
2090. **Nunca falta un roto pr'on descosido.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2091. **Nunca medra a araña que fía e non debana.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2092. **Nunca moito erra o que aos seus asemella.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez)
2093. **Nunca moito erra o que aos seus semella.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2094. **Nunca os lobos comeron uns os outros.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
2095. **Nunca pidas a quen ten sinón a quen sabes que che quer.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2096. **Nunca pode chover a ghusto de todos.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO¹⁰⁰³)
2097. **Nunca se mirou abril que non fora ruín.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
2098. **Nunca se mirou abril sin ser ruín.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)

⁹⁹⁷ O orixinal di *Nos niños do ano pasado non hay estiano paxaro.*

⁹⁹⁸ O orixinal di *Novos herdeiros, pan n'os comareiros.*

⁹⁹⁹ O orixinal di *Nublado du levante ei boi pa diante.*

¹⁰⁰⁰ O orixinal di *Nunca ven toca gaiterriño pago.*

¹⁰⁰¹ O orixinal di *Nunca e tarde cando a dicha e voa.*

¹⁰⁰² O orixinal di *Nunca falta un manquiño pro fouciño.*

¹⁰⁰³ O orixinal di *Nunca pode chover a justo de todos.*

2099. **Nunca te deitarás sin saber unha cousa máis.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2100. **Nunca un burro morreu calvo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2101. **O almorzo cedo cría carne e cebo.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
2102. **O allo cada día de xaneiro perde seu alleiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2103. **O amigo e o cabalo n'os canses.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁰⁰⁴)
2104. **O amigo que non é amigo ten un ollo cerrado e outro aberto.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁰⁰⁵)
2105. **O amo majestoso fai o criado reverencioso.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2106. **O amo que ten criados e non traballa e n'os vai a ver, venda o que ten prós manter.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁰⁰⁶)
2107. **O amor con amor se paga.** (Francisco Canosa Quintáns)
2108. **O ano ten que ter a herba pra ser de rechupete.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2109. **O arco da vella ó poniente, fala aos bois e vente.** (Juan Carlos Couselo Gago / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C¹⁰⁰⁷)
2110. **O arco da vella ó poniente, fala ós bois e vente.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C¹⁰⁰⁸)
2111. **O arco da vella ó raante, fala ós bois pra diante.** (José Buño Caamaño:
- Erboedo, A Laracha, C¹⁰⁰⁹ / Juan Carlos Couselo Gago)
2112. **O arco de vella ó poniente, fala ós bois e vente.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C¹⁰¹⁰)
2113. **O arco de vella ó raante, fala ós bois pra diante.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C¹⁰¹¹)
2114. **O arroz, o guiso e o pepino nacen na aghua e morren no viño.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁰¹²)
2115. **O augua de san Xoán tolle o viño e non dá pan.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁰¹³)
2116. **O azucareiro, chovendo, tiña un mortífero veneno.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2117. **O balón de san Juan quita o viño e non dá pan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2118. **O balón de san Juan saca o viño e non dá pan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁰¹⁴)
2119. **O barquiño que moito quer camiñar, volta no camiño dá.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁰¹⁵)
2120. **O ben feito ben parece, e o que fai algo merece.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2121. **O ben feito ben parece, e o que o fai algo merece.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López:

¹⁰⁰⁴ O orixinal di *Oh amigo e o cabalo nos canses.*

¹⁰⁰⁵ O orixinal di *O amigo que non é amigo ten un ollo cerrado e outro aberto.*

¹⁰⁰⁶ O orixinal di *O amo que ten criados e non traballa é nos vai a ver venda o que ten prós manter.*

¹⁰⁰⁷ O orixinal di *O arco da bella o poniente fala a os bois en vente.*

¹⁰⁰⁸ O orixinal di *O arco da bella ó poniente fala a os bois e vente.*

¹⁰⁰⁹ O orixinal di *O arco da bella o raante fala os bois pra diante.*

¹⁰¹⁰ O orixinal di *O arco de bella o poniente fala os bois e vente.*

¹⁰¹¹ O orixinal di *O arco de bella o raante fala os bois pra diante.*

¹⁰¹² O orixinal di *O arroz, o guiso e o pepino nacen na aghua e morren no vino.*

¹⁰¹³ O orixinal di *O augua de S. Xoán tolle o viño e non da pan.*

¹⁰¹⁴ O orixinal di *U vallón de S. Juan saca u viño e non da pan.*

¹⁰¹⁵ O orixinal di *O barq'uiño q'ue moito q'uer camiñar bolta no camiño da.*

- Lalín, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁰¹⁶)
2122. **O ben feito ben parece, e o [q]ue o fai algo merece.** (Guillermo Eiris Cabeza: Sofán, Carballo, C ¹⁰¹⁷)
2123. **O ben feito ben parece, o que o fai algo merece.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
2124. **O ben feito, ben parece, e o que o fai, algo merece.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2125. **O blanco viño gústalle ó monaguillo.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁰¹⁸)
2126. **O boi ceibo de seu se lambe.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2127. **Ó boi pellexón nunca lle faltou o seu roxón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁰¹⁹)
2128. **O boi pola corda e o home pola palabra.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁰²⁰)
2129. **O boi que non pasta no prado ¿dónde irá a pastar?** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2130. **O boi ruín en corno medra.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
2131. **O burro é o único animal que tropeza dúas veces na mesma pedra.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁰²¹)
2132. **O burro, canto máis grande, máis lambe.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁰²²)
-
- ¹⁰¹⁶ O orixinal di *Oben feito ven parece e o que o fai algo merece.*
- ¹⁰¹⁷ O orixinal di *O ben feito, ben parece, e o ue o fai algo merece.*
- ¹⁰¹⁸ O orixinal di *O blanco viño gústalle o monaguillo.*
- ¹⁰¹⁹ O orixinal di *O boy pellexón nunca lle faltou u seu roxón.*
- ¹⁰²⁰ O refrán aparece dúas veces coas formas *O boi pol'a corda e o home pol'a palabra* e *O boy po la corda e o home po la palabra.*
- ¹⁰²¹ O orixinal di *O burro e o unico animal que tropeza duas veces na mesma pedra.*
- ¹⁰²² O orixinal di *O burro canto maix grande maix lambe.*
2133. **O cabalo grande, ande non ande.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
2134. **Ó cabalo regalado non se lle mira un dente.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ¹⁰²³)
2135. **O caldo sin pan no inferno o dan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2136. **O camello é o animal que menos bebe... non sea Vd. camello.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ¹⁰²⁴)
2137. **O can baila polo pan.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁰²⁵)
2138. **O can cando ladra [é] porque alguen anda na manada.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁰²⁶)
2139. **O can de san Torrado, canto fai c[oj]a boca, desfaino co rabo.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO ¹⁰²⁷)
2140. **O can de san Torrado, todo canto fai coa man, desfa[i] co rabo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁰²⁸)
2141. **O can do palleiro non quer compañeiro.** (José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C)
2142. **O can ghrande sempre morde de pequeno.** (José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C ¹⁰²⁹)
2143. **O can grande sempre morde do pequeno.** (Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C)
2144. **O can liebreiro é madrughón.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹⁰³⁰)
-
- ¹⁰²³ O orixinal di *O cabalo regalado non se ye mira un dente.*
- ¹⁰²⁴ O orixinal di *Ó camello é o animal que menos bebe.... non sea v. camello.*
- ¹⁰²⁵ O orixinal di *O can baila po lo pan.*
- ¹⁰²⁶ O orixinal di *O can cando ladra porque alguen anda na manada.*
- ¹⁰²⁷ O orixinal di *O can de San Torrado canto fai ca boca desfaino co rabo.*
- ¹⁰²⁸ O orixinal di *O can de San Torrado todo canto fai coa man desfa co rabo.*
- ¹⁰²⁹ O orixinal di *O can grande, sempre morde de pequeno.*

2145. **O can no palleiro despois non fai bo caseiro.** (Manuel Varela Pérez: Santa María de Castrofeito, O Pino, C)
2146. **O can no palleiro non quer compañeiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
2147. **O can no seu palleiro é moita xente.** (M. González Fernández ¹⁰³¹)
2148. **O can ouvea cando o corpo cheira a morto.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2149. **O can que máis ladra non é o que máis morde.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁰³² / José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C ¹⁰³³ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁰³⁴ / José Porto Buceta: Portas, PO ¹⁰³⁵ / Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ¹⁰³⁶ / Manuel Camino Sánchez ¹⁰³⁷)
2150. **O can que moito ladra non é o que máis morde.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁰³⁸)
2151. **O can que moito ladra nunca mal pode facer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁰³⁹)
2152. **O can que moito ladra pouco morde.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
2153. **O can que moito ladra non é o que morde.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁰⁴⁰)
2154. **O can que vai a donde n'o chaman leva paos.** (José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C ¹⁰⁴¹)
2155. **O can que vai a donde n'o chaman leva paos.** (Manuel Canedo Nimo: Trasmonte, Ames, C ¹⁰⁴²)
2156. **O can que vai a donde o chaman, leva paos.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C ¹⁰⁴³)
2157. **O can que vai a onde non o chaman leva paos.** (José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C ¹⁰⁴⁴)
2158. **O can salta polo pan.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
2159. **O canciño, canto máis pequeniño, máis moniño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁰⁴⁵)
2160. **O can, canto máis grande, máis trancazos lle dan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁰⁴⁶)
2161. **O carneiro encantado que foi por lan volveu trasquilado.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
2162. **O carro derradeiro, ou cheo ou baldeiro.** (Freire López: Padrón, C)
2163. **O carro derradeiro, ou vai cheo ou vai baldeiro.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO ¹⁰⁴⁷)
2164. **O casamento con foghetes acaba con cachetes.** (Juan Carlos Couselo Gago ¹⁰⁴⁸)

¹⁰³⁰ O orixinal di *O can liebreiro e madrijón*.

¹⁰³¹ O orixinal di *O can no seu palleiro e moita xente*.

¹⁰³² O orixinal di *O can que mais ladra, non e o que mais morde*.

¹⁰³³ O orixinal di *O can que mais ladra non e o que mais morde*.

¹⁰³⁴ O orixinal di *O can que maix ladra, non e o que maix morde*.

¹⁰³⁵ O orixinal di *O can que mais ladra non e o que mais morde*.

¹⁰³⁶ O orixinal di *O can que mais ladra non e o que mais morde*.

¹⁰³⁷ O orixinal di *O can que mais ladra non e o que mais morde*.

¹⁰³⁸ O orixinal di *O can que moito ladra, non he o que mais morde*.

¹⁰³⁹ O orixinal di *O c'an que moito ladra nunca mal pode facer*.

¹⁰⁴⁰ O orixinal di *O can que muyto ladra non he o que morde*.

¹⁰⁴¹ O orixinal di *O Can que vai a donde no chaman leva paos*.

¹⁰⁴² O orixinal di *O Can que vay a donde no chaman leva paos*.

¹⁰⁴³ O orixinal di *O can que vay a donde o chaman, leva paos*.

¹⁰⁴⁴ O orixinal di *O cán que vay a onde non o chaman leva paos*.

¹⁰⁴⁵ O orixinal di *O canciño canto maix pequeniño maix moniño*.

¹⁰⁴⁶ O orixinal di *O can canto mais grande, mais trancazos lle dan*.

¹⁰⁴⁷ O orixinal di *O carro de radeiro ou vai cheo ou vai valdeiro*.

2165. **O cazador da escopeta e o cazado da cama come máis ca do que gana.** (Pascual Campos Arestino: Cando, Outes, C¹⁰⁴⁹)
2166. **O comer e o arañar querse comenazar.** (Francisco Canosa Quintáns)
2167. **O consello da muller é pouco, e o que n'o sigue, un loco.** (José M. Gúlfas Rivas: Forcarei, PO¹⁰⁵⁰)
2168. **O cortixo de malas abellas pensa as súas polas alleas.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2169. **O cortizo de malas abellas pens'as súas polas alleas.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO¹⁰⁵¹)
2170. **O cregho, donde canta, alí xanta.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C¹⁰⁵²)
2171. **O crego donde canta alí xanta.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / José María García Vázquez: Dodro, C¹⁰⁵³ / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
2172. **O crego en donde canta alí xanta.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2173. **O crego mentras xanta non canta.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
2174. **O crego onde canta alí xanta.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
2175. **O criado mal mandado pon a mesa e mando a algún recado.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
2176. **O cueiro do probe estira e encolle.** (Francisco Canosa Quintáns)
2177. **O cuuro alleo non doi.** (Francisco Canosa Quintáns)
2178. **O cura donde canta alí xanta.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2179. **O cura e o zorro, si perde a mañá, pérdelo todo.** (Eliseo López Varela)
2180. **O cura i-o zorro, se perden a mañá, pérdeno todo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁰⁵⁴)
2181. **O cura no "Kirie eleyson" sempre pide cartos para o caixón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2182. **O cura onde canta alí xanta.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)/ Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2183. **O chan está mollado cando as nubes soltan as augas.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2184. **Ó chegar o san Martiño mátase o porco e próbase o viño.** (Juan Bello Valiña¹⁰⁵⁵)
2185. **O decir non ten cancelas.** (Francisco Canosa Quintáns)
2186. **O demo as fai e o demo as colle.** (Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C¹⁰⁵⁶)
2187. **O demo éche moi listo; ten contigo sempre un Cristo.** (Pedro Pontes García¹⁰⁵⁷)
2188. **O demo, para facelos, tapa con unha manta, e para descubrilos, toca unha gaita.** (M. González Fernández)
2189. **O demo, pra facelas, cobre unha manta, e pra desfacelas, toca unha gaita.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO¹⁰⁵⁸)
2190. **O derradeiro, ou cargado ou baldeiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)

¹⁰⁴⁸ O orixinal di *O casamento con fojetes acaba con cachetes.*

¹⁰⁴⁹ O orixinal di *U cazador da escopeta e o cazado da cama, come mais ca do que gana.*

¹⁰⁵⁰ O orixinal di *O conseyo da muller e pouco e o que no sige un loco.*

¹⁰⁵¹ O orixinal di *O cortizo de malas abellas pens'as suas pol'as alleas.*

¹⁰⁵² O orixinal di *O Crejo donde canta ali xanta.*

¹⁰⁵³ O orixinal di *O crego donde canta alixanta.*

¹⁰⁵⁴ O orixinal di *O cura yo zorro, se perden a mañá, pérdeno todo.*

¹⁰⁵⁵ O orixinal di *O chegar o San Martiño, mátase o porco, e próbase o viño.*

¹⁰⁵⁶ O orixinal di *O demo has fai é ó demo has colle.*

¹⁰⁵⁷ O orixinal di *U demo heche moy listo, ten contigo sempre un Cristo.*

¹⁰⁵⁸ O orixinal di *O demo, p'ra facel'as, cobre unha manta; e p'ra desfacel'as, toca unha gaita.*

2191. **O derradeiro, ou cheu ou baldeiro.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
2192. **O día da Ascensión saca o torrón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁰⁵⁹)
2193. **O día de mañán colle o traballo pola man.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO¹⁰⁶⁰)
2194. **O día de san Marcos, nin nado nin nos cachos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁰⁶¹)
2195. **O día de san Martiño proba o teu viño.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C¹⁰⁶² / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
2196. **O día de san Matías igualan a[s] noites cos días.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁰⁶³)
2197. **O día de santa Inés chove un[h]a sola ves.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO¹⁰⁶⁴)
2198. **O día que non che dean de cenar ¿que almorzo che van a dar?** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO)
2199. **O día trece, si é martes, non te cases nin te embarques.** (J.M. Barral Sánchez¹⁰⁶⁵)
2200. **O diñeiro do sacristán, cantando se lle veu e cantando se vai.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁰⁶⁶)
2201. **O dito de febreiro, xornal inteiro.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2202. **Ó enemigo que marcha, ponte de prata.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C¹⁰⁶⁷)
2203. **O Entroido coas súas artes botou a san Matías fóra do martes.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁰⁶⁸)
2204. **O envidioso nunca está sosegado.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2205. **O estudio é un gran tunante.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C¹⁰⁶⁹)
2206. **O facer un[h]a fumada é[c]he afumar un[h]a chourizada.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹⁰⁷⁰)
2207. **O fariseo e o publicano foron dous americanos.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C¹⁰⁷¹)
2208. **O feito non lle pide nada ó por facer.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO¹⁰⁷²)
2209. **O fiado leva a mitá do clavo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2210. **O fillo da cabra cabirto é.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2211. **O fillo da cabra cabritiño é.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁰⁷³)

---

¹⁰⁵⁹ O orixinal di *U día da Ascensión saca u torrón.*

¹⁰⁶⁰ O orixinal di *O día de mañan, colle o traballo po la man.*

¹⁰⁶¹ O orixinal di *U día de S. Marcos nin nado nin nos cachos.*

¹⁰⁶² O orixinal di *O día de Sn Martiño proba o teu viño.*

¹⁰⁶³ O orixinal di *U día de S. Matías igualan a noites cos días.*

¹⁰⁶⁴ O orixinal di *O día de Santa Ines chove una sola ves.*

¹⁰⁶⁵ O orixinal di *O día trece si e Martes non te cases nin te embarques.*

---

¹⁰⁶⁶ O orixinal di *O diñeiro do xacristan cantando se lle veu e cantando se bay.*

¹⁰⁶⁷ O orixinal di *O enemigo que marcha ponte de prata.*

¹⁰⁶⁸ O orixinal di *O entroido coas suas artes votou a S. Matias fora do martes.*

¹⁰⁶⁹ O orixinal di *O estudio e un gran tunante.*

¹⁰⁷⁰ O orixinal di *O facer una fumada ehe afumar una chourizada.*

¹⁰⁷¹ O orixinal di *U fariseo e o publicano foron dous americanos.*

¹⁰⁷² O orixinal di *O feito non lle pide nada o por facer.*

¹⁰⁷³ O orixinal di *O fillo da cabra cabritiño e.*

2212. **O fillo da cabra cabrito é.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2213. **O fillo da cabra ha de ser cabrito.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁰⁷⁴)
2214. **O fillo da cabra tira á silveira.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5° curso) ¹⁰⁷⁵)
2215. **O fillo da cabra, cabrito.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
2216. **O fillo da cab[r]a, cabrito.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C ¹⁰⁷⁶)
2217. **O fillo que non respecta os pais, pode estar seguro que no se ha de salvar.** (Luís Vázquez Veiga)
2218. **O forreiro da ma[l]dición, cando ten ferro, non ten carbón, e cando ten todo, non ten devazón.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹⁰⁷⁷)
2219. **O fumador que sabe fumar, bota o fume antes de falar.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹⁰⁷⁸)
2220. **O fumador que sabe fumar, bota o fume despois de falar.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2221. **O gaitero pago nunca ben toca.** (Pascual Campos Arestino: Cando, Outes, C ¹⁰⁷⁹ / Manuel Camino Sánchez)
2222. **O galo de xaneiro vale un carneiro.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C / Juan Carlos Couselo Gago)
2223. **Ó gando bravo, corda solta.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁰⁸⁰)
2224. **O gardar sempre é ben: o que garda sempre ten.** (M. González Fernández ¹⁰⁸¹)
2225. **O gato é da casa i-o can é do amo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁰⁸²)
2226. **Ó gato escaldado a auga fría lle pon medo.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁰⁸³)
2227. **O gato escaldado fuxe á auga fría.** (José Lage Radio ¹⁰⁸⁴)
2228. **O gato grande pouco lambe.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2229. **O gato lambiqueiro nunca gordo está.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2230. **O gato lambriqueiro nunca gordo está.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
2231. **O gato miañador non é o máis cazador.** (M. González Fernández ¹⁰⁸⁵)
2232. **O gato, cando pasa a pata pola orella, dexa que a auga veña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁰⁸⁶)
2233. **O gato, canto máis grande, menos lambe.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁰⁸⁷ / Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C ¹⁰⁸⁸)
2234. **O gato, por lamber, nunca se veu cheo.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2235. **O ghallego ghalleguiño é.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ¹⁰⁸⁹)
-
- ¹⁰⁷⁴ O orixinal di *O fillo da cabra a de ser cabrito.*
- ¹⁰⁷⁵ O orixinal di *O fillo da cabra tira a silveira.*
- ¹⁰⁷⁶ O orixinal di *O fillo da craba, cabrito.*
- ¹⁰⁷⁷ O orixinal di *O forreiro da madición cando ten ferro non ten carbón e cando ten todo non ten devazón.*
- ¹⁰⁷⁸ O orixinal di *O fumador que sabe fumar bota u fume antes de falar.*
- ¹⁰⁷⁹ O orixinal di *U gaitero pago nunca ben toca.*
- ¹⁰⁸⁰ O orixinal di *O gando bravo corda solta.*
- ¹⁰⁸¹ O orixinal di *O gardar sempre e ven o que garda sempre ten.*
- ¹⁰⁸² O orixinal di *O gato e da casa, yo can e do amo.*
- ¹⁰⁸³ O orixinal di *O gato escaldado a auga fría lle pon medo.*
- ¹⁰⁸⁴ O orixinal di *O gato escaldado fuxe a auga fría.*
- ¹⁰⁸⁵ O orixinal di *O gato miañador non e o mais cazador.*
- ¹⁰⁸⁶ O orixinal di *O gato cando pasa a pata pola orella, dexa que a auga veña.*
- ¹⁰⁸⁷ O orixinal di *O gato canto mais grande, menos lambe.*
- ¹⁰⁸⁸ O orixinal di *O gato canto mais grande menos lambe.*
- ¹⁰⁸⁹ O orixinal di *O Jallejo jallejiño e.*

2236. **O golpe da sartén, se non doe, cisca ben.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C 1090)
2237. **O golpe da sartén, aínda que non doi, emborra ben.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
2238. **O golpe da sartén, se non toca, doi ben.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO 1091)
2239. **O golpe da sartén, si non doi, pinta ben.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2240. **O home borracho sempre anda tirado.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2241. **O home cazador i-o perdigoteiro, nin boa meda nin bo palleiro.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO 1092)
2242. **O home cobarde fai traidor á patria.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C 1093)
2243. **O home de palla non vale pa nada.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2244. **O home de toxo, polo pescozo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO 1094)
2245. **O home donde nace e boi donde pace.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2246. **O home donde nace e o boi donde pace.** (José María García Vázquez: Dodro, C 1095)
2247. **O home e a muller, cando tratan de coser, a leña estaba no monte e a fariña por moer.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2248. **O home é lume, a muller estopa, vén o demo e sopla.** (Víctor Maroño Pena: Calvente, Oroso, C 1096)
2249. **O home é o animal que tropeza dúas veces na mesma pedra.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO 1097)
2250. **O home fai e Dios dispón.** (Víctor Maroño Pena: Calvente, Oroso, C)
2251. **O home gaiteiriño, a muller custureira, nin boa meda nin palleiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2252. **O home ladrón ou criminal nunca en paz está.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2253. **O home mira por razones e a muller por impresións.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2254. **O home mullereiro consigo acaba e co seu diñeiro.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2255. **O home muy luneiro non henche o palleiro.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2256. **O home na plaza e a muller na casa.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2257. **O home onde nace e o boi onde pace.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2258. **O home pensa e a muller dá que pensar.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO 1098)
2259. **O home pequeno, fol de veneno.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
2260. **O home pola palabra i-o boi polos cornos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo 1099)
2261. **O home prevenido vale por dous.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)

¹⁰⁹⁰ O orixinal di *O jolpe da sarten se non doi cisca ben.*

¹⁰⁹¹ O orixinal di *O golpe da santen se non toca doi ven.*

¹⁰⁹² O orixinal di *O home cazador y'o perdigoteiro: nin boa meda nin bo palleiro.*

¹⁰⁹³ O orixinal di *U home cubarde fai traidor a patria.*

¹⁰⁹⁴ O orixinal di *O home de toxo po lo pescozo.*

¹⁰⁹⁵ O orixinal di *O home donde nace e u boi donde pace.*

¹⁰⁹⁶ O orixinal di *U home he Lume, a muller estopa, ven u Demo he sopla.*

¹⁰⁹⁷ O orixinal di *O home e o animal que tropeza duas veces na mesma pedra.*

¹⁰⁹⁸ O orixinal di *Oh home pensa e a muller da que pensar.*

¹⁰⁹⁹ O orixinal di *O home po la palabra, yo boy po los cornos.*

2262. **O home priguiceiro non ten can nin diñeiro.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
2263. **O home propón e Dios dispón.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2264. **O home propón e Dios dispón.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2265. **O home propón, Dios dispón, e a muller todo descompón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹¹⁰⁰ / Manuel Barrós Fachal / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2266. **O home que non come nunca é bo home.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹¹⁰¹)
2267. **O home que non fuma nin bebe viño, o demo lle leva por outro camiño.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C¹¹⁰²)
2268. **O home que non fuma nin bebe viño, o demo llo leva por outro camiño.** (Freire López: Padrón, C / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
2269. **O home que non fuma nin bebe viño, o demo o leva por mal camiño.** (Manuel Lago López¹¹⁰³)
2270. **O home que non fuma nin bebe viño, o demo o leva por outro camiño.** (Luís Vázquez Veiga)
2271. **O home que sabe fumare bota o fume despois de falare.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2272. **O home que ve unha muller boa e a perde, non sabe o que ghana.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C¹¹⁰⁴)
2273. **O home se equivoca; a muller é a equivocación do home.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
2274. **O home sin muller come donde quer.** (Francisco Canosa Quintáns)
2275. **O home todo o compón e a muller todo descompón.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹¹⁰⁵)
2276. **O home troiteiro e a muller custureira, nin boa meda nin bo palleiro.** (Pascual Campos Arestíño: Cando, Outes, C¹¹⁰⁶)
2277. **O home, cando vai vello, fai como o can do palleiro.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹¹⁰⁷)
2278. **O home, en canto come, no[n] morre.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹¹⁰⁸)
2279. **O hovo e a avelán, conforme veñen van.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO¹¹⁰⁹)
2280. **O imposible en van se pide.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2281. **O inverno come e non cría.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
2282. **O inverno come [e] non cría.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO¹¹¹⁰)
2283. **O labor do meniño é pouco, i-o que o perde é un louco.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹¹¹¹)
2284. **O lamber non é comer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹¹¹²)

---

¹¹⁰⁵ O orixinal di *Oh home todo compon e a muller todo descompon.*

¹¹⁰⁶ O orixinal di *U home troiteiro e a muller custureira nin boa meda nin bo palleiro.*

¹¹⁰⁷ O orixinal di *O home cando bai bello fai como o can do palleiro.*

¹¹⁰⁸ O orixinal di *O home en canto come no morre.*

¹¹⁰⁹ O orixinal di *O hovo ea avelan conforme veñen, van.*

¹¹¹⁰ O orixinal di *O inverno come o non cría.*

¹¹¹¹ O orixinal di *O labor do meniño e pouco, yo que o perde e un louco.*

¹¹¹² O orixinal di *O lamber, non e comer.*

---

¹¹⁰⁰ O orixinal di *U home propón, Dios dispón e a muller todo' descompón.*

¹¹⁰¹ O orixinal di *O home que non come nunca he bho home.*

¹¹⁰² Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹¹⁰³ O orixinal di *U home que non fuma nin bebe viño o demo o leva por mal camiño.*

¹¹⁰⁴ O orixinal di *O home que ve unha muller boa e a perde non sabe o que jana.*

2285. **O leite co viño fai do vello mociño, se non mata de camiño.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹¹¹³)
2286. **O leite con viño fan do vello mociño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2287. **O leite e o viño fan do vello mociño.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ¹¹¹⁴)
2288. **O leite e-o viño fan o vello mociño.** (M. González Fernández ¹¹¹⁵)
2289. **O leite i-o viño fan do vello mociño.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹¹¹⁶)
2290. **O lume ó pé da estopa, vén o demo e sopra.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ¹¹¹⁷)
2291. **O lume xunta a estopa, vén o demo e sopra.** (Francisco Canosa Quintáns ¹¹¹⁸)
2292. **O lume xunto á estopa, vén o demo e sopra.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ¹¹¹⁹)
2293. **O maio leva a fama e san Juan arranca a alma.** (M. González Fernández ¹¹²⁰)
2294. **O mal da morte non hay médico qu' o acerte.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ¹¹²¹)
2295. **O mal da morte non hay remedio que o corte.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
2296. **O mal i-o ben na cara se ven.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹²²)
2297. **Ó mal tempo boa cara.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹¹²³)
2298. **O martes e o viernes non cortes nin plantas nin a túa filla cases.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
2299. **O martes nin ceba mates nin filla cases.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2300. **O martes nin te cases nin te embarques.** (Freire López: Padrón, C / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Ríos Pereiro)
2301. **O martes non te cases nin te embarques.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
2302. **O martes, nin te cases nin te embarques nin o teu porquiño mates.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
2303. **O martes, non te cases nin t'embarques nin o teu porquiño mates.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ¹¹²⁴)
2304. **O martes, non te cases nin te embarques nin da túa familia t'apartes.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2305. **O martes, non te cases nin te embarques nin o teu porquiño mates.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
2306. **Ó médico e ó letrado non lle teñas enghañado.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ¹¹²⁵)
2307. **O medo é libre; teno quen quere e o que quere.** (Manuel Fernández Ferro ¹¹²⁶)

¹¹¹³ O orixinal di *O leite c'o viño fai d'o vello mociño, se non mata de camiño.*

¹¹¹⁴ O orixinal di *O leite e o viño fan do bello mociño.*

¹¹¹⁵ O orixinal di *O leite eo viño fan o vello mociño.*

¹¹¹⁶ O orixinal di *O leite yo viño fan do vello mociño.*

¹¹¹⁷ O orixinal di *O lume e peda estopa ben u demo e sopra.*

¹¹¹⁸ O orixinal di *O lume xunta a estopa ven o demo e sopra.*

¹¹¹⁹ O orixinal di *O lume xunto a estopa, ven o demo e sopra.*

¹¹²⁰ O orixinal di *O maio leva a fama e S. Juan arranca a alma.*

¹¹²¹ O orixinal di *O mal da morte non hay medico quo acerte.*

¹¹²² O orixinal di *O mal yo ben, na cara se ven.*

¹¹²³ O orixinal di *O mal tempo boa cara.*

¹¹²⁴ O orixinal di *O Martes non te cases nin tembarques nin o teu porquiño mates.*

¹¹²⁵ O orixinal di *O medico e o letrado non lle teñas enjañado.*

2308. **O medo garda a viña.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C ¹¹²⁷)
2309. **O medo garda o viño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2310. **O medo gharda a viña.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹¹²⁸)
2311. **O melón e a muller son malos de conocer.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
2312. **O melón e o casamento han de ser acertamento.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2313. **O mes de abril trae a aughua a carril.** (José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C ¹¹²⁹)
2314. **O mes de xaneiro, meo can ó palleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹¹³⁰)
2315. **O millo da xesta dá pola testa.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹¹³¹)
2316. **O millo polo san Cristobo ten que lle cubrir a ala ó corvo.** (Manuel Tojo Reboredo ¹¹³²)
2317. **O millo polo san Marco, nin nado nin no saco.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹¹³³)
2318. **O millo raro vai no carro; o millo mesto vai no cesto.** (Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO ¹¹³⁴)
2319. **O millo rascado enche a cesta e enche o ferrado.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2320. **O millo rascado enche a cesta e o ferrado.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / José Lage Radío)
2321. **O millo rascado henche a cesta e o ferrado.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2322. **O Miño a fama i-o Sil a auga.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹³⁵)
2323. **O moíño de meu pai é muíño de convento: pon fariña pra fóra e grans pa dentro.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ¹¹³⁶)
2324. **O moito falar é vicio.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹¹³⁷)
2325. **O mozo que se emborracha é porque a neura o despacha.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹¹³⁸)
2326. **O mundo é un bandallo: chove nel como fora.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹¹³⁹)
2327. **O nabo i-o señor, canto máis raro, millor.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹¹⁴⁰)
2328. **O nabo quer ser abonado.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2329. **O neno que non chora non mama.** (Francisco Canosa Quintáns)
2330. **O ollo do amo engorda ao cabalo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹¹⁴¹)

---

¹¹²⁶ O orixinal di *O medo é libre ten'o quen que quere é o que quere.*

¹¹²⁷ O orixinal di *O medo garda a vina.*

¹¹²⁸ O orixinal di *O medo garda a viña.*

¹¹²⁹ O orixinal di *U mes de Abril trae a aujüa a carril.*

¹¹³⁰ O orixinal di *O mes de xaneiro, me o can o palleiro.*

¹¹³¹ O orixinal di *O millo da xesta da po la testa.*

¹¹³² O orixinal di *O millo po lo San Cristobo ten que lle cubrir a ala o corvo.*

¹¹³³ O orixinal di *O millo polo S. Marco nin nado nin no saco.*

¹¹³⁴ O orixinal di *O millo raro vay no carro, o millo mesto vay no cesto.*

---

¹¹³⁵ O orixinal di *O Miño a fama, llo Sil a auga.*

¹¹³⁶ O orixinal di *U moíño de meu pai e muíño de convento pon farina pra fora e grans pa dentro.*

¹¹³⁷ O orixinal di *O moito falar e vicio.*

¹¹³⁸ O orixinal di *O mozo que se emborracha e porque a neura o despacha.*

¹¹³⁹ O orixinal di *O mundo e un bandallo; chove n'el como fora.*

¹¹⁴⁰ O orixinal di *O nabo y'o señor, canto mais raro, millor.*

¹¹⁴¹ O orixinal di *O oyo do amo engorda a o cabalo.*

2331. **O ollo do amo engorda o cabalo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Manuel Camino Sánchez)
2332. **O ollo do dono engorda o cabalo.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹¹⁴²)
2333. **O ovo e avelán conforme veñen van.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹¹⁴³)
2334. **O pai de fillos na casa se mete.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2335. **O papel rexe todo.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2336. **Ó pasar a Peregrina, temos o inverno encima.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO ¹¹⁴⁴)
2337. **Ó pasar san Amado trompos ó faiado.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO ¹¹⁴⁵)
2338. **O pau teno o crego na mau.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
2339. **O paxaro da devesa, cando un canta, o outro pesca.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2340. **O paxaro da devesa, un o axexa, o outro o pesca.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2341. **O paxaro no paxar, os nidos nos árboles, e o demo tentando ós que lle parecen suaves.** (Luís Vázquez Veiga)
2342. **O paxaro, cando chove, mete o rabo na silveira.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹¹⁴⁶)
2343. **O paxaro, cando dorme, mete o rabo na silveira.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2344. **O peor enemigo é o veciño da porta.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C ¹¹⁴⁷)
2345. **O perro e o gato dormen a cada rato.** (Eliseo López Varela)
2346. **O pesar todo é sede.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C ¹¹⁴⁸)
2347. **O piollo vai labrar, a pulga vai gradar, o probe do carrachiño bótano a escutrillar.** (Francisco Canosa Quintáns)
2348. **O pobre todo é trazas, o rico todo trampas.** (Francisco Luna Bande ¹¹⁴⁹)
2349. **O porco de mayo vai con súa nai ó tallo.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹¹⁵⁰)
2350. **Ó porco gordo engordalo, e ó flaco arráncalle o rabo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹¹⁵¹)
2351. **O potro, da potrela, i-o becerro, da vaca vella.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹⁵²)
2352. **O pouco aghrada e o moito enfada.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹¹⁵³)
2353. **O pouco, ben repartido, chegpa pa todos.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ¹¹⁵⁴)

¹¹⁴² O orixinal di *O ollo do dono engorda o cabalo*.

¹¹⁴³ O orixinal di *O ovo e avelan con forme veñen van*.

¹¹⁴⁴ O orixinal di *O pasar a Peregrina temos o inverno encima*.

¹¹⁴⁵ O orixinal di *O pasar San Amado trompos o fayado*.

¹¹⁴⁶ O orixinal di *U paxaro cando chove mete o rabo na silveira*.

¹¹⁴⁷ O orixinal di *O peor enemigo e o veciño da porta*.

¹¹⁴⁸ O orixinal di *O pesar todo e sede*.

¹¹⁴⁹ O orixinal di *O pobre todo e trazas, o rico todo trampas*.

¹¹⁵⁰ O orixinal di *O porco de mayo vai con sua nai o tallo*.

¹¹⁵¹ O orixinal di *O porco gordo engordalo, e o flaco arrancalle o rabo*.

¹¹⁵² O orixinal di *O potro da potrela y'o becerro da vaca vella*.

¹¹⁵³ O orixinal di *O pouco ajrada e o moito enfada*.

¹¹⁵⁴ O orixinal di *O' pouco ven repartido chejpa pa todos*.

2354. **O pouco, ben repartido, chegha pra todos.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ¹¹⁵⁵)
2355. **O probe nunca ten ves.** (Francisco Canosa Quintáns)
2356. **O pucheiro asexado nunca é aferventado.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C ¹¹⁵⁶)
2357. **O qu'atende unha goteira, defend'a casa inteira.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
2358. **O qu'has dar ó rato, dállo ó gato.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹⁵⁷)
2359. **O que nesta vida fai mofa, na outra foza.** (José Manuel Area Alonso ¹¹⁵⁸)
2360. **O que neste mundo fai mofa, no outro foza.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ¹¹⁵⁹)
2361. **O que neste mundo quere gozar, ten que ver, oír e calar.** (Manuel Tojo Reboredo ¹¹⁶⁰)
2362. **Ó que a cama lle gusta, nunca a vida busca.** (Pedro Pontes García ¹¹⁶¹)
2363. **O que a escarabellos manda á plaza, nada lle acarrexan.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ¹¹⁶²)
2364. **O que a lexos vai casar, tacha leva ou vai buscar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹⁶³)
2365. **O que a lonxe se vai casar, ou chata leva ou a vai buscar.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ¹¹⁶⁴)
2366. **O que a solas fas na casa, podan ver na plaza.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
2367. **O que a solas fas na casa, todos poidan ver na plaza.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2368. **O que a todo di que si, ou é tonto ou o coida de min.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹¹⁶⁵ / M. González Fernández ¹¹⁶⁶)
2369. **O que acaba primeiro axuda o compañeiro.** (Eliseo López Varela)
2370. **O que anda bailando, sale bailando.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2371. **O que anda con un coxo, ó cabo do ano é outro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹¹⁶⁷)
2372. **O que anda de verbenas non ten penas.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2373. **O que ao alto cospe, á cara lle vén dar.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹¹⁶⁸)
2374. **O que ao seu can quer matar, algún achaque lle ha de buscar.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2375. **O que asubía na cama e canta na mesa, éche señal de ben pouca cabeza.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO ¹¹⁶⁹)
-
- ¹¹⁵⁵ O orixinal di *O' pouco ben repartido cheja pr'a todos.*
- ¹¹⁵⁶ O orixinal di *O pucheiro asexado nunca e aferventado.*
- ¹¹⁵⁷ O orixinal di *O cas dar o rato, dallo o gato.*
- ¹¹⁵⁸ O orixinal di *O que en esta vida fai mofa na outra foza.*
- ¹¹⁵⁹ O orixinal di *O que en este mundo fai mofa no outro foza.*
- ¹¹⁶⁰ O orixinal di *O que en este mundo quere gozar ten que ver, oír e calar.*
- ¹¹⁶¹ O orixinal di *Uque a cama lle gusta nunca a vida busca.*
- ¹¹⁶² O orixinal di *O que a escarabellos manda a plaza nada lle acarrexan.*
- ¹¹⁶³ O orixinal di *U que a lexos vay casar tacha leva ou vay buscar.*
-
- ¹¹⁶⁴ O orixinal di *Uque lonxe se vay casar ou chata leva ou a vay buscar.*
- ¹¹⁶⁵ O orixinal di *O que a todo di que sí, ou e tonto ou o coida de min.*
- ¹¹⁶⁶ O orixinal di *O que a todo di que si ou e tonto ou o coido de min.*
- ¹¹⁶⁷ O orixinal di *O que anda con un coxo o cabo do ano e outro.*
- ¹¹⁶⁸ O orixinal di *O que ao alto cospe, a cara lle ven dar.*
- ¹¹⁶⁹ O orixinal di *O que asubia na cama e canta na mesa eche señal de ben pouca cabeza.*

2376. **O que aúna no san Xoán, ou é tolo ou non ten pan.** (Xesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ¹¹⁷⁰)
2377. **O que avisa non é malo.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C ¹¹⁷¹)
2378. **O que baila sin tanguer, ou é tolo ou quere ser.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2379. **O que bebe moito viño, sáelle o diablo ó camiño.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C ¹¹⁷²)
2380. **O que ben anda, ben acaba.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5º curso))
2381. **O que ben che quer, farache chorar.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹¹⁷³)
2382. **O que ben empeza ben acaba.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
2383. **O que ben se quer, no camiño se encontra.** (Francisco Canosa Quintáns ¹¹⁷⁴)
2384. **O que ben vai, ben parece.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹¹⁷⁵ / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2385. **O que besta ha ter, besta ha de ser.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹¹⁷⁶)
2386. **O que cabrito vende e cabra non ten, de algún lado lle vén.** (M. González Fernández ¹¹⁷⁷)
2387. **O que cala, amola ó que fala.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ¹¹⁷⁸)
2388. **O que cambia odre por odre, algún lle sae podre.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
2389. **O que canta na cama i-asubía na mesa, ten pouco xuício na cabeza.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹¹⁷⁹)
2390. **O que cas mans non pode, cos dentes acode.** (Francisco Canosa Quintáns ¹¹⁸⁰)
2391. **O que caza, por todo pasa.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2392. **O que cede o seu en vida, colla un fol e pida.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
2393. **O que come a nai, pró fillo vai.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹¹⁸¹)
2394. **O que come caldo sin grasa come pan sin tasa.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
2395. **O que come do pucheiro alleu, ten que ter destapado o seu.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2396. **O que come e o bebe, escusa bolsa que llo leve.** (Francisco Canosa Quintáns)
2397. **O que come hastra enfermar, ten que ayunar hastra sanar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2398. **O que come pola man de outro, come moito e engorda pouco.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2399. **O que come pola mau de outro, come moito e engorda pouco.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹¹⁸²)
2400. **O que compra con diñeiro que non é seu, non diga que comprou**

¹¹⁷⁰ O orixinal di *O' que auna n'o S. Xohan ou e tolo ou non ten pan.*

¹¹⁷¹ O orixinal di *O que avisa non e malo.*

¹¹⁷² O orixinal di *U que veve moito viño saelle o diablo o camiño.*

¹¹⁷³ O orixinal di *O que ven che quer, farache chorar.*

¹¹⁷⁴ O orixinal di *O que ven se quer no camiño se encontra.*

¹¹⁷⁵ O orixinal di *O que ben bay ben parece.*

¹¹⁷⁶ O orixinal di *O que besta a ter, besta a de ser.*

¹¹⁷⁷ O orixinal di *O que cabrito vende e cabra non ten de algun lado lle ven.*

¹¹⁷⁸ O orixinal di *O que cala amola o que fala.*

¹¹⁷⁹ O orixinal di *O que canta na cama y'asubía na mesa ten pouco xuício na cabeza.*

¹¹⁸⁰ O orixinal di *O que cas mans non pode cós dentes acode.*

¹¹⁸¹ O refrán aparece dúas veces coas formas *O que come a nai pro fillo vai* e *O que come a nay, pro fillo vai.*

¹¹⁸² O orixinal di *O que come po la mau de outro come moitro e engorda pouco.*

- senón que vendeu.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹¹⁸³)
2401. **O que compra e minte, na súa bolsa o sinte.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2402. **O que con cans se deita, con pulgas se levanta.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO / M. González Fernández)
2403. **O que con Dios anda, con Dios medra.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
2404. **O que con Dios se deita con Dios se ergue.** (Pedro Pontes García ¹¹⁸⁴)
2405. **O que con ferro mata, con ferro morre.** (José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C / José Porto Buceta: Portas, PO / Francisco Canosa Quintáns / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2406. **O que con pícaros se deita, luxado se levanta.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2407. **O que con pícaros se deita, mexado se levanta.** (Freire López: Padrón, C)
2408. **O que con rapaces se deita, mollado desperta.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
2409. **O que con rapaces se deita, mollado se levanta.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ¹¹⁸⁵)
2410. **O que contas non bota, contas non atopa.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
2411. **O que costa pouco, estímase menos.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2412. **O que che quere ben, che fará chorar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2413. **O que che quere ben, hate de facer churar.** (Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C ¹¹⁸⁶)
2414. **O que chega tarde, nin oe misa nin come carne.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2415. **O que chega tarde, nin oi misa nin come carne.** (José Porto Buceta: Portas, PO)
2416. **O que chega tarde, nin oye misa nin come carne.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹¹⁸⁷ / José Ignacio Seijo Santiago)
2417. **O que chega tarde, non oi misa nin come carne.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Manuel Camino Sánchez / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C / M. González Fernández)
2418. **O que chega tarde, non oi misa nin [come] carne.** (Manuel Camino Sánchez ¹¹⁸⁸)
2419. **O que chega tarde, non oie misa nin come carne.** (M. González Fernández)
2420. **O que chega tarde, non oye a misa ni come carne.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
2421. **O que chega tarde, un remo torto nunca lle falta.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ¹¹⁸⁹)
2422. **O que chegha tarde, nin oye misa nin come carne.** (Juan Carlos Couselo Gago ¹¹⁹⁰)
2423. **O que dá consellos non dá diñeiro.** (Francisco Canosa Quintáns ¹¹⁹¹)

¹¹⁸³ O orixinal di *O que compra con diñeiro que non e seu non diga que comprou si non que vendeu.*

¹¹⁸⁴ O orixinal di *Uque con dios se deita con Dios se erge.*

¹¹⁸⁵ O orixinal di *U que con rapaces se deita mollado se levanta.*

¹¹⁸⁶ O orixinal di *O que che quere ben a te de facer churar.*

¹¹⁸⁷ O orixinal di *O que chega tarde nin olle misa nin come carne.*

¹¹⁸⁸ O orixinal di *O que chega tarde non oi misa nin carne.*

¹¹⁸⁹ O orixinal di *O que xega tarde un remo torto nunca ye falta.*

¹¹⁹⁰ O orixinal di *O que cheja tarde nin oye misa nin come carne.*

¹¹⁹¹ O orixinal di *O que da consellos non da diñeiro.*

2424. **O que dá o que ten, mira pra quen o leva.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹¹⁹²)
2425. **O que dá primeiro, dá dúas veces.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ¹¹⁹³)
2426. **O que dá pronto dá dúas veces.** (Manuel Tojo Reboredo ¹¹⁹⁴)
2427. **O que de mozo non tolea, de vello perde a cabeza.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2428. **O que de mozo non traballa, de vello dorme na palla.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ¹¹⁹⁵ / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C)
2429. **O que de mozo non traballa, de vello durme na palla.** (Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C)
2430. **O que de novo non traballa, de vello dorme na palla.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹¹⁹⁶)
2431. **O que de novo non traballa, de vello dorme na palla.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
2432. **O que de santo resbala, o demo o para.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2433. **O que de santo re[s]bala, en demo para.** (Jesús Santiso Barreiro ¹¹⁹⁷)
2434. **O que de santo s'esvala, hasta qu'é demo non para.** (Manuel Fernández Ferro ¹¹⁹⁸)
2435. **O que de un se escapa, cen anos vive.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C ¹¹⁹⁹)
2436. **O que debía e pagou, tiña dolor e sanou.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2437. **O que desea mal ó veciño, vénll'a el polo camiño.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹²⁰⁰)
2438. **O que desexa o mal ó viciño, vénlle o seu polo camiño.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ¹²⁰¹)
2439. **O que do seu fai alleo, colla pallas e metas no seu.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹²⁰²)
2440. **O que do seu fai alleo, colla un corno e métao no seo.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹²⁰³)
2441. **O que dorme o día da Ascensión, todo ano é dormilón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²⁰⁴)
2442. **O que dunha se escapa, cen anos vive.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO ¹²⁰⁵ / José A. Iglesias Ares ¹²⁰⁶ / Manuel Lago López ¹²⁰⁷)
2443. **O que dunha se escapa, cen anos vivirá.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
2444. **O que é amigo de poñe-lo carro antes que os bois, o que debía facer**

¹¹⁹² O orixinal di *O que da o que ten mira pra quen o leva.*

¹¹⁹³ O orixinal di *U que da primeiro da duas veces.*

¹¹⁹⁴ O orixinal di *O que da pronto da duas veces.*

¹¹⁹⁵ O orixinal di *O que de mozo non traballa de bello dorme na palla.*

¹¹⁹⁶ O orixinal di *O que de novo no traballa, de vello dorme n'a palla.*

¹¹⁹⁷ O orixinal di *O que de santo revala en demo para.*

¹¹⁹⁸ O orixinal di *O que de santo sesbala, hasta qu'é demo non para.*

¹¹⁹⁹ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹²⁰⁰ O orixinal di *O que desea mal o veciño ven lla el polo camiño.*

¹²⁰¹ O orixinal di *O que desexa o mal o viciño venye o seu polo camiño.*

¹²⁰² O orixinal di *O que do seo fay alleo colla pallas e metas no seu.*

¹²⁰³ O orixinal di *O que d'o seu fai alleo, colla un corno e métao n'o seo.*

¹²⁰⁴ O orixinal di *U que dorme u día da Ascensión todo ano e dormilón.*

¹²⁰⁵ O orixinal di *O que dun'ha se escapa, cen anos vive.*

¹²⁰⁶ O orixinal di *O que de unha se escapa cen anos vive.*

¹²⁰⁷ O orixinal di *O que de unha se escapa cen anos vive.*

- antes, faino despois.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²⁰⁸)
2445. **O que é bo pra o figado, é malo pra o bazo.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹²⁰⁹)
2446. **O que é burro, tanto é en Horta como en Lugo.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹²¹⁰)
2447. **Ó que é flaco e non de fame, non hay ghordo que lle ghane.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹²¹¹)
2448. **O que empeza ben o ano, o ano ben acaba.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2449. **O que en agosto e setembro non dá cebado, en san Xuan non fai fornada.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹²¹²)
2450. **O que en boa roca fía, o que os seos fillos cría.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C)
2451. **O que en Dios nunca pensou, ese non ten corazón.** (Carballo, C ¹²¹³)
2452. **O que en mayo non merenda, o ós malos o ós mortos se encomenda.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C ¹²¹⁴)
2453. **O que en mayo se molla, en mayo se enxuga.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2454. **O que escarabellos manda á plaza, merda lle traen á cara.** (M. González Fernández ¹²¹⁵)
2455. **O que espera, desespera.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C ¹²¹⁶ / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2456. **O que está de Dios n'o leva o demo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹²¹⁷)
2457. **O que está de Dios, non besa o demo.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2458. **O que está flaco e non é de fame, non hay gordo que lle gane.** (Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C / Manuel Fernández Ferro)
2459. **Ó que está flaco e non é de fame, non hay gordo que lle gane.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ¹²¹⁸)
2460. **O que fai ben pró común, non fai pra nincún.** (Francisco Canosa Quintáns ¹²¹⁹)
2461. **O que fai un cesto fai un cento, si lle dan vergas e tempo; o caso é poñerlle o aro.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2462. **O que fai un cesto, fai un cento, si lle dan varas a tempo.** (Francisco Canosa Quintáns)
2463. **O que fai un cesto, fai un cento.** (J.M. Barral Sánchez)
2464. **O que fai unha, fai outra.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹²²⁰)
2465. **O que fai un[h]a, fai máis.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ¹²²¹)
-
- ¹²⁰⁸ O orixinal di *O que é amigo de poñelo carro antes que os bois o que debia facer antes, faino despois.*
- ¹²⁰⁹ O orixinal di *O que é bo pra o figado e malo pra o bazo.*
- ¹²¹⁰ O orixinal di *O que e burro tanto e en Horta como en Lugo.*
- ¹²¹¹ O orixinal di *O que e flaco e non de fame non hay jordo que lle jane.*
- ¹²¹² O orixinal di *O que en agosto e setembro non da cebado en S. Xuan non fai fornada.*
- ¹²¹³ O orixinal di *O quen Dios nunca pensou ese non ten corazón.*
- ¹²¹⁴ O orixinal di *O que en mayo non merenda, o os malos o os mortos se encomenda.*
-
- ¹²¹⁵ O orixinal di *O que escarabellos manda a plaza merda lle traen a cara.*
- ¹²¹⁶ O orixinal di *U que espera, desespera.*
- ¹²¹⁷ O orixinal di *O que está de Dios no leva o demo.*
- ¹²¹⁸ O orixinal di *O que está flaco e non e de fame non hay gordo que lle gane.*
- ¹²¹⁹ O orixinal di *O que fai ven pro común non fai pra nincún.*
- ¹²²⁰ O orixinal di *O que fai um a fai outra.*
- ¹²²¹ O orixinal di *O que fai una fai mais.*

2466. **O que fai vinte, tamén fai cuarenta.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
2467. **O que fala de Roma, pronto se asoma.** (Manuel Camino Sánchez)
2468. **O que fala e non sabe o que dixo, é tolo ou non ten xuicio.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO ¹²²²)
2469. **O que fala sin sabe-lo que dixo, ou é tolo ou non ten xuicio.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ¹²²³)
2470. **O que falas no día, n'o fas no ano.** (Francisco Canosa Quintáns ¹²²⁴)
2471. **O que foi a Padrón, perdeu o sillón.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2472. **O que foi a Sevilla perdeu a silla.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2473. **O que foi e volveu, nada perdeu.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²²⁵)
2474. **O que fuches son, o que son serás.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2475. **O que fui a Sevilla, perdío a silla.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / Francisco Canosa Quintáns)
2476. **O que ha de saber, ou ha de ver ou ha de ler.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹²²⁶)
2477. **O que lexos vai casar, mosca leva ou vai buscar.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2478. **O que lexos vai casar, tacha leva ou a vai buscar.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹²²⁷)
2479. **O que lons vai casar, chata leva o vai buscar.** (Francisco Canosa Quintáns / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ¹²²⁸)
2480. **O que lonxe quer casar, maula leva ou vai buscar.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹²²⁹)
2481. **O que lonxe vai a casar, ou vai enganado ou vai a enganar.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO ¹²³⁰)
2482. **O que lonxe vai casar, chata leva ou vai buscar.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C / R. Celso Rodríguez Rodríguez)
2483. **O que lonxe vai casar, tacha leva ou vai buscar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2484. **Ó que lle dan un dedo, colle unha man.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹²³¹)
2485. **O que lle desea mal ó seu veciño, o seu lle vén polo camiño.** (Eliseo López Varela ¹²³²)
2486. **Ó que lle escapa o gato, que non lle escapara o can.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹²³³)
2487. **Ó que madruga, Dio-lo axuda.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C ¹²³⁴)
2488. **Ó que madruga, Dios lle axuda.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹²³⁵ / Francisco Canosa Quintáns ¹²³⁶)

¹²²² O orixinal di *O que fala e non sabe o que dixo e tolo ou non ten xuicio.*

¹²²³ O orixinal di *O' que fala sin saber l'o que dixo ou e tolo ou non ten xuicio.*

¹²²⁴ O orixinal di *O que falas no día no fas no ano.*

¹²²⁵ O orixinal di *O q'ue foi e volveu nada perdeu.*

¹²²⁶ O orixinal di *O que a de saber ou a de ver ou a de ler.*

¹²²⁷ O orixinal di *O que lexos vay casar, tacha leva, ou a vay buscar.*

¹²²⁸ O orixinal di *O que lons vai casar chata leva ó vai buscar.*

¹²²⁹ O orixinal di *O que lonxe quer casar maula leva ou vay buscar.*

¹²³⁰ O orixinal di *O que lexos vai a casar, ou vai enganado ou vai a enganar.*

¹²³¹ O orixinal di *O que lle dan un dedo coye uga man.*

¹²³² O orixinal di *O que lle desea mal o seu veciño o seu lle ven po lo camiño.*

¹²³³ O orixinal di *O que lle escapa o gato que non lle escapara o can.*

¹²³⁴ O orixinal di *U que madruga Dio(s)lo axuda.*

¹²³⁵ O orixinal di *O que madruga, Dios lle axuda.*

¹²³⁶ O orixinal di *O que madruga Dios lle axuda.*

2489. **Ó que madruga, Dios o axuda.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C ¹²³⁷)
2490. **O que mal anda, mal acaba.** (Manuel Fernández Ferro)
2491. **O que mal casa, tarde enviada.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2492. **O que mal empeza mal acaba.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2493. **O que manda sabe.** (Francisco Canosa Quintáns)
2494. **Ó que mata un abillón, cen días de perdón.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹²³⁸)
2495. **Ó que mata unha abella, cen días de pena.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹²³⁹ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²⁴⁰)
2496. **Ó que me de un pau, doulle un peso.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²⁴¹)
2497. **Ó que me dea un pan, doulle un peso.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ¹²⁴²)
2498. **O que mexado se deita, mexado se levanta.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2499. **O que moitas fai, nunha cai.** (M. González Fernández)
2500. **O que moito abarca, pouco apreta.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2501. **O que moito busca, pouco encontra.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2502. **O que moito corre non chega a lonxe.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C)
2503. **O que moito corre non é o que máis pronto chega.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C ¹²⁴³)
2504. **O que moito corre non va lonxe.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
2505. **O que moito corre non vai pa moi lonxe.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²⁴⁴)
2506. **O que moito corre non vai para lonxe.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
2507. **O que moito corre non vai pra lonxe.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Manuel Fernández Ferro)
2508. **O que moito corre pronto se cansa.** (José Lorenzo Viña)
2509. **O que moito corre tarde chegha.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5° curso) / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²⁴⁵)
2510. **O que moito corre, logo para.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
2511. **O que moito corre, nunca a lons chega.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Pascual Campos Arestíño: Cando, Outes, C ¹²⁴⁶ / Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
2512. **O que moito corre, nunca a lonxe chega.** (José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C / José Lage Radio)
2513. **O que moito corre, nunca chega a lonxe.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2514. **O que moito corre, tarde chega.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)

¹²³⁷ O orixinal di *O que madruga Dios o axuda.*

¹²³⁸ O orixinal di *O que mata un abillón cen dias de perdón.*

¹²³⁹ O orixinal di *O que mata una abella cen dias de pena.*

¹²⁴⁰ O orixinal di *O que mata unha abella cen dias de pena.*

¹²⁴¹ O orixinal di *O que me de un pau doulle un peso.*

¹²⁴² O orixinal di *O que me dea un pan doulle un peso.*

¹²⁴³ O orixinal di *O que moito corre non é o que mais pronto chega.*

¹²⁴⁴ O orixinal di *O que moito corre non bay pa moy lonxe.*

¹²⁴⁵ O orixinal di *O que moito corre, tarde cheja.*

¹²⁴⁶ O orixinal di *U que moito corre nunca a lons chega.*

2515. **O que moito dorme pouco aprende.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2516. **O que moito dorme, galiña gorda non colle.** (José Lorenzo Viña)
2517. **O que moito dorme, pouco aprende.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2518. **O que moito fala non é o que máis obra.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C ¹²⁴⁷)
2519. **O que moito fala, moito se avergonza.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
2520. **O que moito quer agarrar, pouco lle dan a apreixar.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
2521. **O que moito quere agarrar, pouco lle dan a apreixar.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
2522. **O que moito quere saber, dálle un corno a entender.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²⁴⁸)
2523. **O que moito quere, moito perde.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C ¹²⁴⁹)
2524. **Ó que moito quere, nada se lle dá.** (Manuel Camino Sánchez ¹²⁵⁰)
2525. **O que moito se apura, moito se encontra.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
2526. **O que moito ten, moito quere.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
2527. **O que moito viño bebe cando a zorra madruga, con auga se desayuna.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2528. **O que moitos oficios quere saber, poucos aprende.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2529. **O que moito corre, nunca a lonxe chega.** (Manuel Vilanova Peña: Ribadumía, PO ¹²⁵¹)
2530. **O que moito se apura, pouco dura.** (Francisco Canosa Quintáns)
2531. **O que murrío, acabouse.** (Francisco Canosa Quintáns)
2532. **O que na súa casa come morriña, na allea quere carneiro e galiña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2533. **O que nace pra clavo, nunca carto paga.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2534. **O que naceo pra probe, a rico nunca chegará.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2535. **O que neste mundo fai mofa, no outro fosa.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2536. **O que neste mundo fai mofa, no outro foza.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2537. **O que neste mundo fai risa, no outro toca a chifra.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2538. **O que neste mundo quere estar, ten que oír, ver e calar.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C)
2539. **O que nin fuma nin bebe, o demo n'o leva por mal camiño.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ¹²⁵²)
2540. **O que non bebe viño, Dios non-o leva por bo camiño.** (José A. Iglesias Ares ¹²⁵³)
2541. **O que non cai á maza, cai á espada.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹²⁵⁴)

¹²⁴⁷ O orixinal di *O que moito fala non e o que mais obra.*

¹²⁴⁸ O orixinal di *O que moito quere saber dalle un corno a entender.*

¹²⁴⁹ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹²⁵⁰ O orixinal di *O que moito quere nada se lle da.*

¹²⁵¹ O orixinal di *O'que moito corre nunca a lonxe chega.*

¹²⁵² O orixinal di *O que nin fuma nin bebe o demo no leva por mal camiño.*

¹²⁵³ O orixinal di *O que non bebe viño Dios no leva por vo camiño.*

¹²⁵⁴ O orixinal di *O que non cai a maza cai a espada.*

2542. **O que non cai á maza, cai á espadela.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²⁵⁵)
2543. **O que non corre, boya.** (Francisco Canosa Quintáns)
2544. **O que non cuca non manduca.** (Francisco Canosa Quintáns)
2545. **O que non chora non come.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
2546. **O que non chora non mama.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²⁵⁶ / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Martín Gómez: Muxía, C / Pascual Campos Arestio: Cando, Outes, C ¹²⁵⁷ / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / Manuel Collazo Porto: Portas, PO / José Manuel Area Alonso / Manuel Camino Sánchez / Jesús Santiso Barreiro)
2547. **O que non é á maza, é á taza.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹²⁵⁸)
2548. **O que non é bo de palabra, non é bo de pancada.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2549. **O que non é home na terra non é home na guerra.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹²⁵⁹)
2550. **O que non é sego ve polo cribo.** (Marcelino Bretal Rego: Olveira, Ribeira, C ¹²⁶⁰ / Francisco Canosa Quintáns ¹²⁶¹)
2551. **O que non fai as cousas dunha vez, fainas de dúas ou tres.** (M. González Fernández ¹²⁶²)
2552. **O que non foi a Lisboa non viu cousa boa.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹²⁶³)
2553. **O que non fui a Lisboa non veu cousa boa.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
2554. **O que non fuma e bebe viño, Dios o leva por outro camiño.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
2555. **O que non fuma e non bebe viño, o demo llo leva por outro camiño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²⁶⁴)
2556. **O que non fuma e non bebe viño, o demo o leva por outro camiño.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
2557. **O que non fuma e non toma viño, leva o demo na boca por outro camiño.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2558. **O que non fuma nin bebe viño, leva o demo na boca por outro camiño.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2559. **O que non fuma nin bebe viño, leva o demo por outro camiño.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2560. **O que non fuma nin bebe viño, lévao o demo por outro camiño.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
2561. **O que non fuma nin bebe viño, lév[ao] o demo por outro camiño.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ¹²⁶⁵)
2562. **O que non fuma nin bebe viño, o demo llo leva por outro camiño.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹²⁶⁶)
2563. **O que non fuma nin bebe viño, o demo llo leva por outro camiño.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C ¹²⁶⁷ / José Cornes Iglesias: Santiago de

---

¹²⁵⁵ O orixinal di *O que non cai a maza cai a espadela.*

¹²⁵⁶ O orixinal di *O que nun chora nun mama.*

¹²⁵⁷ O orixinal di *U que non chora non mama.*

¹²⁵⁸ O orixinal di *O que non e a maza e a taza.*

¹²⁵⁹ O orixinal di *O que non e home na terra non e home na guerra.*

¹²⁶⁰ O orixinal di *O que non he sego ve polo crivo.*

¹²⁶¹ O orixinal di *O que non e sego ve po lo cribo.*

¹²⁶² O orixinal di *O que non fai as cousas de unha vez fainas de dous ou tres.*

---

¹²⁶³ O orixinal di *O que non foy a Lisboa non viu cousa boa.*

¹²⁶⁴ O orixinal di *O que non fuma e non bebe viño o demo yo leva por outro camiño.*

¹²⁶⁵ O orixinal di *O que non fuma nin bebe viño lebo o demo por outro camiño.*

¹²⁶⁶ O orixinal di *O que non fuma nin bebe viño o demo y o leva por outro camiño.*

¹²⁶⁷ O orixinal di *U que non fuma nin bebe viño o demo llo leva por outro camiño.*

- Buxán, Val do Dubra, C / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²⁶⁸ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ¹²⁶⁹ / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹²⁷⁰ / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ¹²⁷¹ / Eliseo López Varela)
2564. **O que non fuma nin bebe viño, o demo o leva por outro camiño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²⁷² / Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C / M. González Fernández)
2565. **O que non fuma nin bebe, o demo o leva por outro camiño.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2566. **O que non garda non encontra.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
2567. **O que non garda non ten.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / José Manuel Area Alonso / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2568. **O que non gasta os cartos no tabaco e no viño, o demo llos leva por outro camiño.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ¹²⁷³)
2569. **O que non gasta os cartos nun neto de viño, o demo llos leva por outro camiño.** (Xestoso, C)
2570. **O que non has de comer déix[a]o cocer.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ¹²⁷⁴)
2571. **Ó que non lle sobra pan, non críe can.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹²⁷⁵)
2572. **Ó que non lle sobra pan, non mantén can.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ¹²⁷⁶)
2573. **O que non mama non chora.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
2574. **O que non mata enghorda.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹²⁷⁷ / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹²⁷⁸)
2575. **O que non mata engorda.** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C / Manuel Martín Gómez: Muxía, C / Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Manuel Vilanova Peña: Ribadumia, PO / Jesús Santiso Barreiro)
2576. **O que non morre pola familia, morre nas mans da familia.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C ¹²⁷⁹)
2577. **O que non nace non morre.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Seminarista anónimo: Carballo, C / Jesús Santiso Barreiro / Emilio Segade Vidones)
2578. **O que non obedece a palabra, obedece a pancada.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C)
2579. **O que non obedece pola palabra, obedece pola pancada.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹²⁸⁰)
2580. **O que non pasa nun ano pasa nun día.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C / Manuel Blanco Seira: Oliveira, Ribeira, C)

¹²⁶⁸ O orixinal di *U que non fuma nin bebe viño u demo llo leva por outro camiño.*

¹²⁶⁹ O orixinal di *O que non fuma nin bebe viño o demo yo leva por outro camiño.*

¹²⁷⁰ O orixinal di *O que non fuma nin bebe viño o demo yo leva por outro camiño.*

¹²⁷¹ O orixinal di *O que non fuma nin bebe vino ó demo ll'o leva por outro camiño.*

¹²⁷² O orixinal di *O que nun fuma nin bebe viño, o demo o leva por outro camiño.*

¹²⁷³ O orixinal di *Ó que non gasta os cartos n'o tabaco e no viño ó demo yos leva por outro camiño.*

¹²⁷⁴ O orixinal di *O que non has de comer deixo cocer.*

¹²⁷⁵ O orixinal di *O que non ye sobra pan non críe can.*

¹²⁷⁶ O orixinal di *O que non lle sobra pan, non mantén can.*

¹²⁷⁷ O orixinal di *O que non mata enghorda.*

¹²⁷⁸ O orixinal di *O que non mata enghorda.*

¹²⁷⁹ O orixinal di *O que non morre po la familia morre nas mans da familia.*

¹²⁸⁰ O orixinal di *O que non obedece por a palabra obedece por a pancada.*

2581. **O que non queiras pa ti, non llo queiras pó outro.** (Marcelino Bretal Rego: Olveira, Ribeira, C ¹²⁸¹)
2582. **O que non quere santo Tomé, quéreo o santo que está ó pé.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²⁸²)
2583. **O que non quere unha tasa, se lle dan dúas.** (Luís Vázquez Veiga ¹²⁸³)
2584. **Ó que non quere un[ha] taza, dánselle sete.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²⁸⁴)
2585. **O que non sabe calar non sabe falar.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2586. **O que non se arresga, non pasa o mar.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2587. **O que non se empeza non se acaba.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2588. **O que non se fai o día de santa Lucía, xa se fará pró outro día.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹²⁸⁵)
2589. **O que non sembra non colle.** (Pascual Campos Arestino: Cando, Outes, C)
2590. **O que non sinte a palabra, non sinte a pancada.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Francisco Luna Bande)
2591. **O que non ten cabeza escusa sombreiro.** (José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C)
2592. **O que non ten cabeza non precisa sombreiro.** (Manuel Camino Sánchez)
2593. **O que non ten cabeza non precisa sumbreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2594. **O que non ten cabeza ten que ter pés.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2595. **O que non ten de seu, negra nai o veu.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
2596. **O que non ten fariña, escusa peneira.** (Francisco Luna Bande)
2597. **Ó que non ten fillos, dálle Dios sobriños.** (Freire López: Padrón, C ¹²⁸⁶)
2598. **O que non ten pan xa cenou.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2599. **O que non ten pan xa ceou.** (Francisco Canosa Quintáns)
2600. **O que non ten pan xa o comío.** (Francisco Canosa Quintáns)
2601. **O que non ten que facer, seus nabos sacha.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2602. **O que non ten suerte, na cama se escalabra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2603. **O que non teño de muela teño de güela.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
2604. **O que non vai na da leonza vai na da espadela.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹²⁸⁷)
2605. **O que non vai na maza vai na espadela.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2606. **O que non ve é como o que non sabe.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹²⁸⁸)
2607. **O que non veu Lisboa non veu cousa boa.** (José Porto Buceta: Portas, PO)
2608. **O que no[n] aforra a leña, non aforra cousa que teña.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹²⁸⁹)

---

¹²⁸¹ O orixinal di *Lo que non queiras pa ti non llo queiras po outro.*

¹²⁸² O orixinal di *O que non quere santo Tomé, quero o santo que está o pe.*

¹²⁸³ O orixinal di *O que non quere unha tasa se ye dan duas.*

¹²⁸⁴ O orixinal di *U que nun quere un 'taza danselle sete.*

¹²⁸⁵ O orixinal di *O que non se fai o día de Santa Lucía xa se fará pró outro día.*

---

¹²⁸⁶ O orixinal di *O que non ten fillos dalle Dios sobriños.*

¹²⁸⁷ O orixinal di *O que non bay na de leonza vay na espadela.*

¹²⁸⁸ O orixinal di *O que non ve e como o que non sabe.*

¹²⁸⁹ O orixinal di *O que no aforra a leña non aforra cousa que teña.*

2609. **O que o alleo veste, na calle se despe.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
2610. **O que o rezo non fai, ó inferno vai.** (Pedro Pontes García ¹²⁹⁰)
2611. **O que o rezo non fai, pró inferno vai.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹²⁹¹)
2612. **O que o seu cede en vida, colla o fol e pida.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2613. **O que o seu garda, muitas almas salva.** (Francisco Canosa Quintáns)
2614. **O que o traballo non quere facer, non debe comer.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C)
2615. **O que ós corenta anos non chega a rico, despois "arre burrico".** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹²⁹²)
2616. **O que os seus males mata, nin mata nin espanta.** (Francisco Canosa Quintáns)
2617. **O que ós vinte non pode, ós trinta non sabe e ós cuarenta non ten, nunca pode nin sabe nin ten.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹²⁹³)
2618. **O que padeza das moas, que acud'á dentuza.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹²⁹⁴)
2619. **O que paga a criados e n'os vai ver, vende o que ten para os manter.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹²⁹⁵)
2620. **O que paga a criados e non-os vai ver, venda o que ten pa os manter.** (Amador Darrriba Míguez (13-11-1951) ¹²⁹⁶)
2621. **O que paga a Xan e debe a Andrés, ten que pagar outra ves.** (Francisco Luna Bande ¹²⁹⁷)
2622. **O que paga a Xan e debe a Pedro, ten que pagar outra ves.** (Amador Darrriba Míguez (13-11-1951))
2623. **O que paga e minte, a cart[e]lira llo sinte.** (José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C ¹²⁹⁸)
2624. **O que parte, ben reparte, e pa si a mellor parte.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2625. **O que pasa a Marola, pasa a mar toda.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
2626. **O que pasou non volve.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
2627. **O que peca e fai pecar a outro, ten que cumprir dúas penitencias.** (Xesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ¹²⁹⁹)
2628. **O que pensa pagar, non lle doien prendas.** (Francisco Canosa Quintáns ¹³⁰⁰)
2629. **O que perde o burro e encontra a albarda, non é a perda tanta.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹³⁰¹)
2630. **O que pobre nace, pobre morre.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C ¹³⁰²)
2631. **O que poda por marzo, vindima no regazo.** (Manuel López Castro: Santa

¹²⁹⁰ O orixinal di *Uque o rezo non fai o inferno vai.*

¹²⁹¹ O orixinal di *O que u rezo non fai, pro inferno bai.*

¹²⁹² O orixinal di *O que os 40 anos non chega a rico despois arre burrico.*

¹²⁹³ O orixinal di *O que os vinte non pode, os trinta non sabe e'os cuarenta non ten, nunca pode, nin sabe, nin ten.*

¹²⁹⁴ O orixinal di *O que padeza das moas que acuda dentuza.*

¹²⁹⁵ O orixinal di *O que paga a criados e nos vai ver vende o que ten para os manter.*

¹²⁹⁶ O orixinal di *O que paga a criados e no nos vai ver venda o que ten pa os manter.*

¹²⁹⁷ O orixinal di *O que paga a Jan, e debe a Andres, ten que pagar outra ves.*

¹²⁹⁸ O orixinal di *O que paga e minte a cartira llo sinte.*

¹²⁹⁹ O orixinal di *O' que peca e fai pecar a outro ten que cumprir duas penitencias.*

¹³⁰⁰ O orixinal di *O que pensa pagar, non lle doyen prendas.*

¹³⁰¹ O orixinal di *O que perde o burro e encontra a alvarda non e a perda tanta.*

¹³⁰² O orixinal di *O que poble nace probe morre.*

- Comba de Cordeiro, Valga, PO / José Manuel Area Alonso)
2632. **O que podas facer hoxe, non o deixes pa mañán.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2633. **O que pode ser libre, non se cautive.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2634. **O que pon a súa vida en consellos, un dille que é blanco i-outro dille que é bermello.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C¹³⁰³)
2635. **O que porfeita cría, hacha decote alegría.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹³⁰⁴)
2636. **O que primeiro dá, dá dúas veces.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C¹³⁰⁵)
2637. **O que queira comer morriña, coma carne en xaneiro e en mayo galiña.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
2638. **O que queira comer morriña, coma carneiro en xaneiro e en maio galiña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2639. **O que queira comer morriña, coma carneiro en xaneiro e en mayo galiña.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Francisco Luna Bande¹³⁰⁶)
2640. **O que queira comer patacas en san Juan, bóteas cando o pan.** (Francisco Luna Bande¹³⁰⁷)
2641. **O que queira comer patacas en san Xuan, bóteas cando o pan.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO¹³⁰⁸)
2642. **O que queira saber refranes, que vaya xunta o sacristán.** (Emilio Segade Vidones¹³⁰⁹)
2643. **O que queira saber, a Salamanca a aprender.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2644. **O que queira ser bo carpinteiro, ten que aprender primeiro.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
2645. **O que queira ter bo allal, plante no nabal.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C¹³¹⁰)
2646. **O que queira ter bo millo, pase pola cima o regueiriño.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹³¹¹)
2647. **O que queira tir un fillo lapeiro, que o poña a cura ou a troiteiro.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
2648. **O que quer peixes, que molle as pernas.** (Francisco Canosa Quintáns)
2649. **O que quere comer mel, ten que aghuantar as picadas.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C¹³¹²)
2650. **O que quere comer mel, ten que aguantar as picadas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2651. **O que quere comer mel, ten que sufrir as picadas.** (Manuel Camino Sánchez)
2652. **O que quere ser rico, ten que quitarllo ó bico.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C¹³¹³)
2653. **O que quita e non pon, logo chega ao fondón.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)

---

¹³⁰³ O orixinal di *O que pon a sua vida en consellos un dille que e blanco youtro dille que e bermello.*

¹³⁰⁴ O orixinal di *O que por feita cria hacha de cote alegria.*

¹³⁰⁵ O orixinal di *O que primeiro da, da duas veces.*

¹³⁰⁶ O orixinal di *O que queira comer morriña, coma carneiro en Janeiro, e en Mayo galiña.*

¹³⁰⁷ O orixinal di *O que queira comer patacas en San Juan, bote as cando o pan.*

¹³⁰⁸ O orixinal di *O que queira comer patacas en San Xuan bote-as cando o pan.*

---

¹³⁰⁹ O orixinal di *O que queira saber refranes, que vaya siunta o sacristan.*

¹³¹⁰ O orixinal di *O que queira ter bo hallal, plante no nabal.*

¹³¹¹ O orixinal di *O que queira ter bo millo pase po la cima o regueiriño.*

¹³¹² O orixinal di *O que quere comer mel tenque ajuantar as picadas.*

¹³¹³ O orixinal di *O que quere ser rico ten que quitarllo o vico.*

2654. **O que regala, ben vende, si o que o recibe o entende.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO ¹³¹⁴)
2655. **O que rouba a riqueza, volverase en tristeza.** (Pedro Pontes García ¹³¹⁵)
2656. **O que rouba a un ladrón, ten cen anos de perdón.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2657. **O que sabe, sabe, e o que non, no sabe nada.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
2658. **O que saca e non pon, logo chega ó frondón.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹³¹⁶)
2659. **O que se abriga debaixo da folla, dúas veces se molla.** (José Porto Buceta: Portas, PO ¹³¹⁷)
2660. **O que se alegra do mal do veciño, vénlle o seu polo camiño.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ¹³¹⁸)
2661. **O que se alegre co mal do veciño ve o seu polo camiño.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2662. **O que se aprende na cuna, sempre dura.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2663. **O que se apura de mozo, non chega a vello.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO ¹³¹⁹)
2664. **O que se casa, por todas pasa.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO ¹³²⁰)
2665. **O que se deita con cas, aparece coronado de pulgas.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2666. **O que se deita con pequenos, mesado se levanta.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2667. **O que se escusa, acusa.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2668. **O que se levanta cedo, ve a súa vida e a allea.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2669. **O que se levanta cedo, ve a súa vida e mais a allea.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2670. **O que se levanta con sol, non goza do día.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2671. **O que se levante cedo, ve a súa vida e mais a allea.** (José María García Vázquez: Dodro, C / Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
2672. **O que se para no camiño, chega tarde ó muíño.** (José Porto Buceta: Portas, PO ¹³²¹)
2673. **O que se pica, allos come.** (José María García Vázquez: Dodro, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2674. **O que se pon debaixo da folla, dúas veces se molla.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹³²²)
2675. **O que se ri do mal do veciño, vénll'o seu polo camiño.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹³²³)
2676. **O que sempre anda con preitos, ha de salir perdendo.** (Carballo, C)
2677. **O que serve ó común, non serve a ningún.** (José Manuel Area Alonso ¹³²⁴ /

¹³¹⁴ O orixinal di *Ó que regala, ben vende, si ó que ó recibe o entende.*

¹³¹⁵ O orixinal di *Uque rouba a riqueza volverase en tristeza.*

¹³¹⁶ O orixinal di *O que saca e non pon logo chega o frondón.*

¹³¹⁷ O orixinal di *O que se abriga de baixo da folla duas veces se molla.*

¹³¹⁸ O orixinal di *O que se alegra do mal do veciño venlle o seu po lo camiño.*

¹³¹⁹ O orixinal di *O que se apura de mozo non xega a vello.*

¹³²⁰ O orixinal di *Ó que se casa por todas pasa.*

¹³²¹ O orixinal di *O que se para no camiño chega tarde o muíño.*

¹³²² O orixinal di *O que se pon de vaixo da folla duas veces se molla.*

¹³²³ O orixinal di *O que se ri do mal do veciño ven llo seu polo camiño.*

¹³²⁴ O orixinal di *O que serve o comun non serve a ningun.*

- Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹³²⁵ / Francisco Luna Bande¹³²⁶)
2678. **O que tarde embarca, un remo torto nunca lle falta.** (Francisco Canosa Quintáns)
2679. **O que tarde se embarca, un remo torto nunca lle falta.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO)
2680. **O que tempo non ten, non pode bailar ben.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2681. **O que ten a lingua aguda, ten a costilla dura.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
2682. **O que ten ansia non dorme.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Emilio Segade Vidones)
2683. **O que ten avea non pasa sin cea.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / José María García Vázquez: Dodro, C / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C / Juan Carlos Couselo Gago / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2684. **O que ten besta e anda a pé, ben burro é.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C¹³²⁷)
2685. **O que ten besta e anda a pé, máis besta el é.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C¹³²⁸ / José María García Vázquez: Dodro, C¹³²⁹ / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C¹³³⁰ / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C¹³³¹ / M. González Fernández¹³³²)
2686. **O que ten besta e anda a pé, máis besta é.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO¹³³³)
2687. **O que ten besta e vai a pé, máis besta el é.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C¹³³⁴)
2688. **O que ten boca equivócase.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2689. **O que ten boca non di a [o]utro "¡sopla!".** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C¹³³⁵)
2690. **O que ten boca non di "¡asopra!".** (Francisco Canosa Quintáns)
2691. **O que ten boca non lle digha a outro "¡sopla!".** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹³³⁶)
2692. **O que ten boca vai a Roma.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / Marcelino Bretal Rego: Oliveira, Ribeira, C / Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C¹³³⁷ / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C¹³³⁸ / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C¹³³⁹)
2693. **O que ten boca, se equivoca.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2694. **O que ten croa vai a Roma.** (Manuel Lago López¹³⁴⁰)
2695. **O que ten cu ten medo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO / Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)
2696. **O que ten fillos non lle podrece o pan.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))

---

¹³²⁵ O orixinal di *O que serve o comun non sirbe a ningun.*

¹³²⁶ O orixinal di *O que serve o comun, non sirve a ningun.*

¹³²⁷ O orixinal di *O que ten besta e anda a pe ben burro é.*

¹³²⁸ O orixinal di *O que ten vesta e anda a pe mais vesta el é.*

¹³²⁹ O orixinal di *O que ten besta e anda a pe mais besta el e.*

¹³³⁰ O orixinal di *O que ten besta e anda a pe, mais besta él e.*

¹³³¹ O orixinal di *O que ten besta e anda a pé mais besta el é.*

¹³³² O orixinal di *O que ten besta e anda a pe mais besta el e.*

---

¹³³³ O orixinal di *O que ten besta, e anda a pé, mais besta é.*

¹³³⁴ O refrán aparece dúas veces coas formas *O que ten besta e vai a pe, mais besta él e* e *O que ten besta e vay a pe mais besta el e.*

¹³³⁵ O orixinal di *O que ten boca non di a utro sopla.*

¹³³⁶ O orixinal di *O que ten boca non lle diga a outro sopla.*

¹³³⁷ O orixinal di *O que ten boca vay a Roma.*

¹³³⁸ O orixinal di *O que ten boca vay a Roma.*

¹³³⁹ O orixinal di *O que ten boca vay a Roma.*

¹³⁴⁰ O orixinal di *O que ten croa vay a Roma.*

2697. **O que ten fillos non rebenta de cheo.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
2698. **O que ten fillos non reventa de cheo.** (José Manuel Area Alonso / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2699. **O que ten lingua a Roma chega.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2700. **O que ten lingua chega a Roma.** (Manuel Camino Sánchez / José A. Iglesias Ares¹³⁴¹)
2701. **O que ten lingua vai a Roma.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO)
2702. **O que ten moitas mulleres nunca envidia.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2703. **O que ten moitas mulleres nunca enviuda.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2704. **O que ten muito e gasta muito, pronto se acaba.** (Francisco Canosa Quintáns)
2705. **O que ten o rabo de palla, sempre lle arde.** (J.M. Barral Sánchez)
2706. **O que ten padrinos, bautízase tanto aquí como na China.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C)
2707. **O que ten pouco e o sabe cuidar, pode aumentar.** (Francisco Canosa Quintáns)
2708. **O que ten rabo non se senta.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2709. **O que ten tenda qu'a atenda e, si non, qu'a venda.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO¹³⁴²)
2710. **O que ten tenda que a atenda, e se non que a venda.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C¹³⁴³)
2711. **O que ten tenda que a atenda, e si non que a venda.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
2712. **O que ten tenda que a atenda.** (Francisco Canosa Quintáns)
2713. **O que ten tenda, quere que lle atenda.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2714. **O que ten tenda, ten que atendela.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
2715. **O que ten un amigo finxido, ten un peso falso no buisillo.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2716. **O que ten un burro e o vende... ben s'entende.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2717. **O que ten vergonza quedalle a barriga sonsa.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C¹³⁴⁴)
2718. **O que ten vista de aumento, sempre ten medo.** (Carballo, C¹³⁴⁵)
2719. **O que ten, ten medo.** (Francisco Canosa Quintáns)
2720. **O que ten, vale, e o que non ten, non vale nada.** (Francisco Canosa Quintáns)
2721. **O que todo quer todo perde.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2722. **O que todo quere todo perde.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C¹³⁴⁶ / Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C / Jesús Santiso Barreiro)
2723. **O que trai leghón trai zamarrón.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹³⁴⁷)
2724. **O que trala costa se vai casar, chata leva ou vai buscar.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C¹³⁴⁸)
2725. **O que un non quere outro apetece.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))

¹³⁴¹ O orixinal di *U que ten lingua chega a Roma*.

¹³⁴² O orixinal di *O que ten tenda qu'atenda e si non qu'a venda*.

¹³⁴³ O orixinal di *O que ten tenda que a'atenda e senon que a venda*.

¹³⁴⁴ O Diccionario de Eladio Rodríguez define *sonso* como "Atontado, bobo, desmemoriado" e o de Valladares, nunha segunda acepción, dicía "Aplícase también al dolor sordo en algún órgano, ó parte del cuerpo, especialmente de las muelas".

¹³⁴⁵ O orixinal di *O que ten vista de aumento sempre ten medo*.

¹³⁴⁶ O orixinal di *U que todo quere todo perde*.

¹³⁴⁷ O orixinal di *O que trai lejhón trai zamarrón*.

¹³⁴⁸ O orixinal di *O que tra la costa se vai casar chata leva ou vai buscar*.

- / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2726. **O que un non quere, outro desea.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2727. **O que un non quere, outro o desea.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2728. **O que un non quere, outros lle rogan.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5° curso) ¹³⁴⁹)
2729. **O que vai a pedir non vai a fuxir.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C ¹³⁵⁰)
2730. **O que vai a Santiago e non vai a Padrón, fai romería ou non.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹³⁵¹)
2731. **O que vén dado, nin é pouco nin é malo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹³⁵² / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹³⁵³ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹³⁵⁴ / Francisco Luna Bande ¹³⁵⁵)
2732. **O que vén de bandola, sabe que consola.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C ¹³⁵⁶)
2733. **O que vén de tíos, vén de xudíos.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C ¹³⁵⁷)
2734. **O que vende o que ten, queda sin nada.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C / Nicolás Alvarellós López: Lalín, PO)
2735. **O que vendimia en san Miguel, bebe ben.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C ¹³⁵⁸)
2736. **O que veu a Santiago e non foi a Padrón, ou fixo romaría ou non.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C)
2737. **O rapás e o can brincan polo pan.** (Francisco Canosa Quintáns ¹³⁵⁹)
2738. **O raposo con moito garbo nunca galiña boa come.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹³⁶⁰)
2739. **O raposo madruga.** (Francisco Canosa Quintáns)
2740. **O raposo perderá as forzas, mais non as mañas.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez)
2741. **O remedio contra a fame é sementar.** (Francisco Canosa Quintáns ¹³⁶¹)
2742. **Ó rico non debas e ó pobre non ofrezas.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹³⁶²)
2743. **Ó rico non debas, ó pobre non ofrezas.** (Francisco Luna Bande ¹³⁶³)
2744. **O río cando sona auga leva.** (Ríos Pereiro)
2745. **O río revoltó, ganancia de pescadores.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2746. **O río, cando vai cheo, leva carballos e follas; tamén podía levar as linguas marmuradoras.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ¹³⁶⁴)

---

¹³⁴⁹ O orixinal di *O que un non quere, outros lle rogan.*

¹³⁵⁰ O orixinal di *O que vai a pedir non vai a fuxir.*

¹³⁵¹ O orixinal di *O que vai a Santiago e non vai a Padrón fai romería ou non.*

¹³⁵² O orixinal di *O que ven dado nin e pouco nin e malo.*

¹³⁵³ O orixinal di *O que ven dado nin e pouco nin e malo.*

¹³⁵⁴ O orixinal di *O que ven dado nin e pouco nin e malo.*

¹³⁵⁵ O orixinal di *O que ven dado, nin e pouco, nin e malo.*

¹³⁵⁶ O orixinal di *O que ven de vandola sabe que consola.*

¹³⁵⁷ O orixinal di *O que ven de Tíos ven de xudíos.*

---

¹³⁵⁸ O orixinal di *O que vendimia en San Migueln bebe ben.*

¹³⁵⁹ O orixinal di *O rapas é o can brincan polo pan.*

¹³⁶⁰ O orixinal di *O raposo con moito garvo nunca galiña voa come.*

¹³⁶¹ O orixinal di *O remedio contra a fame e sementar.*

¹³⁶² O orixinal di *O rico non debas e o pobre non obrezas.*

¹³⁶³ O orixinal di *O rico non debas o pobre non ofrezas.*

¹³⁶⁴ O orixinal di *O rio cando vai cheo, leva Carballo, Cs e follas tamen podia levar as linguas marmuradoras.*

2747. **O roubado non loce.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
2748. **O roubado non luse.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C)
2749. **O roubado pouco loce.** (Manuel Camino Sánchez)
2750. **O ruseñor e o papagayo sempre cantan no mayo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹³⁶⁵)
2751. **O sano debe remediar o enfermo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2752. **O sastre de Bañas cose de balde e pon as liñas.** (Francisco Canosa Quintáns)
2753. **O sol da porta non quenta.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2754. **O sol de abril mata a porca no cubil.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹³⁶⁶)
2755. **O sol de marzo mata a dama no palacio.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹³⁶⁷)
2756. **O sol de marzo queima a dama no palacio.** (M. González Fernández)
2757. **O sol de otono mata a seu dono.** (Manuel Camino Sánchez)
2758. **O sol madrugadeiro mete o can ó palleiro.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C¹³⁶⁸)
2759. **O sol madrugueiro mete o can ó palleiro.** (Xestoso, C¹³⁶⁹)
2760. **Ó son de tonto métoche o conto.** (Seminarista anónimo: A Coruña, C¹³⁷⁰)
2761. **O tempo contado logo pasa.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
2762. **O tolo pola pena é cordo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹³⁷¹)
2763. **O tolo polo pan é cordo.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C¹³⁷²)
2764. **O trigo en abril graado, en abril curado e en santa Mariña metido na arquíña.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO¹³⁷³)
2765. **O trigo en mayo graado, en abril curado e en santa Mariña metido na arquíña.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C¹³⁷⁴)
2766. **O vagar fai culleres.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
2767. **O vello engordar e o mozo tomar é señal de moito durar.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO¹³⁷⁵)
2768. **O vello que cura, cen anos dura.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
2769. **O vello que incha, na cova rincha.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C)
2770. **O vello que se cura, cen anos dura.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
2771. **O vestido do criado di quen é o dono.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹³⁷⁶)
2772. **O viernes e martes non te cases nin t'embarques.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C¹³⁷⁷)

¹³⁶⁵ O orixinal di *U ruí señor e u papagayo sempre cantan no Mayo.*

¹³⁶⁶ O orixinal di *U sol da Abril mata a porca nu cubil.*

¹³⁶⁷ O orixinal di *U sol de marzo mata a dama nu palacio.*

¹³⁶⁸ O orixinal di *O sol madrugadeiro mete o can o palleiro.*

¹³⁶⁹ O orixinal di *O sol madrugueiro mete o can o palleiro.*

¹³⁷⁰ O orixinal di *Ó son de tonto, métoche o conto.*

¹³⁷¹ O orixinal di *O tolo po la pena e cordo.*

¹³⁷² O orixinal di *O tolo po lo pan e cordo.*

¹³⁷³ O orixinal di *O trigo en abril graado, en Abril curado e en Sta. Mariña metido na arquíña.*

¹³⁷⁴ O orixinal di *O trigo en mayo graado, en abril curado e en Sta. Mariña metido na arquíña.*

¹³⁷⁵ O orixinal di *O vello engordar, e o mozo tomar e señal de moito durar.*

¹³⁷⁶ O orixinal di *O vestido do criado din quen e o dono.*

¹³⁷⁷ O orixinal di *O viernes e martes non te cases nin tem'barques.*

2773. **O viernes e o martes nin te cases nin te embarques.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C)
2774. **O viñiño fai o vello mociño.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C¹³⁷⁸)
2775. **O viño é a sangue dos vellos.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2776. **O viño fai de vello miniño.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C¹³⁷⁹)
2777. **O viño fai do vello meniño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹³⁸⁰)
2778. **O viño fai do vello mociño.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2779. **O viño fai dun vello un meniño.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C¹³⁸¹)
2780. **O viño ó homiño faino meniño.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C¹³⁸²)
2781. **Ó vir a Peregrina, inverno encima.** (M. González Fernández¹³⁸³)
2782. **Ó vir san Martiño: o abrigo, nocés e pantrigo.** (M. González Fernández¹³⁸⁴)
2783. **O wolfram vale oito duros e pa quitalo hay que marrear duro.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO¹³⁸⁵)
2784. **Octubre quente, inverno detente.** (Manuel Lago López)
2785. **Octubre quente, o inverno detente.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C)
2786. **Ofrecer e non dar, os tolos fai alegrar.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO¹³⁸⁶ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2787. **Oír, ver e chatón, que máis non supo Salomón.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹³⁸⁷)
2788. **Olo de amo engorda o cabalo.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Manuel Fernández Ferro¹³⁸⁸)
2789. **Olo de xastre e compás de carpinteiro.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2790. **Olo no plato, olo no gato.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO / Manuel Autrán Ramos: Santa Marta de Babío, Bergondo, C)
2791. **Ollos que non ven, corazón que non doe.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO)
2792. **Once piden pan e solo agosto llo dá.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
2793. **Once piden pan e solo agosto o dá.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C¹³⁸⁹)
2794. **Onde as dan, as levan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2795. **Onde chova, non han de encherse os pipotes.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2796. **Onde en febreiro non nevou nin quere nevar, dirán que o inverno está por pasar.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C)
2797. **Onde hai crego o[u] albarda, sempre hay hora mellorada.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C¹³⁹⁰)
-
- ¹³⁷⁸ O orixinal di *O viñiño fai o bello moziño*.
- ¹³⁷⁹ O orixinal di *O viño fai de bello miniño*.
- ¹³⁸⁰ O orixinal di *O viño fai do bello meniño*.
- ¹³⁸¹ O orixinal di *O viño fai dun bello un meniño*.
- ¹³⁸² O orixinal di *U viño o' miño faino meniño*.
- ¹³⁸³ O orixinal di *O vir a peregrina inverno encima*.
- ¹³⁸⁴ O orixinal di *O vir S. Martiño o abrigo nocés e pantrigo*.
- ¹³⁸⁵ O orixinal di *Ó wolfram vale oito duros e pa quitalo hay que marrear duro*.
-
- ¹³⁸⁶ O orixinal di *Ofrecer enon dar os tolos fai alegrar*.
- ¹³⁸⁷ O orixinal di *Oír, ver e chaton que maix non supo Salomón*.
- ¹³⁸⁸ O orixinal di *Oyo de amo engordo'o cabalo*.
- ¹³⁸⁹ O orixinal di *Once piden pan e solo agosto o da*.
- ¹³⁹⁰ O orixinal di *Onde hai crego o albarda, sempre hay hora mellorada*.

2798. **Onde hay cepos, logo se fai achas.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2799. **Onde hay cepos, logo se fan achas.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹³⁹¹)
2800. **Onde hay cepo, logo se fan achas.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
2801. **Onde hay crego ou albarda, hay hora mellorada.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2802. **Onde hay crego ou alborada [sic], sempre hay hora millorada.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
2803. **Onde hay galo non canta a galiña, senón que o galo teña a morriña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2804. **Onde hay galo non canta a galiña.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
2805. **Onde hay galo non canta galiña.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)
2806. **Onde hay gato [sic] non canta galiña.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
2807. **Onde hay morte hay mala sorte.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2808. **Onde hay ouro logo reloce.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2809. **Onde hay patrón non manda mariñeiro.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
2810. **Onde hay patrón non manda o mariñeiro.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
2811. **Onde moito gando, pouco esterco.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹³⁹²)
2812. **Onde moitos cospen, lama fan.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2813. **Onde non chega a vella, chega a pedra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2814. **Onde non hai fariña nin relón, todos falan sin razón.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2815. **Onde non hay fariña nin relón, todos falan sin razón.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2816. **Onde non hay morte, non hay mala sorte.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2817. **Onde non se perde algo, todo é miseria.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹³⁹³)
2818. **Onde non te chaman non te metas.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2819. **Onde non te chamen non te metas.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2820. **Onde non vexas corpo no botes carga.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
2821. **Onde non vexas corpo non botes carga.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2822. **Onde non vexas corpo, non botes cara.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2823. **Onde non xiou o primeiro mes, pode, contra os ditos, chover tres.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C¹³⁹⁴)
2824. **Onde o corvo andou, nunca trigo faltou.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C¹³⁹⁵)
2825. **Onde o rapaz sachou, nunca millo faltou.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C¹³⁹⁶)

¹³⁹¹ O orixinal di *On de hay cepos logo se fan achas.*

¹³⁹² O orixinal di *Un de moito gando, pouco esterco.*

¹³⁹³ O orixinal di *Onde non se perde algo todo e miseria.*

¹³⁹⁴ O orixinal di *Onde non xiou o primeiro mes pode contra os ditos chover tres.*

¹³⁹⁵ O orixinal di *Onde o corvo andou nunca trigo falta.*

¹³⁹⁶ O orixinal di *Onde o rapaz sachao nunca millo faltou.*

2826. **Onde queira que vayas, fai o que queiras.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹³⁹⁷)
2827. **Onde sacan e non pon, logo se chega ao fondón.** (José Manuel Area Alonso¹³⁹⁸)
2828. **Onde sacan e non pon, logo se chega ó fondo [sic].** (Manuel Camino Sánchez¹³⁹⁹)
2829. **Onde sacan e non pon, logo se chega ó fondón.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁴⁰⁰)
2830. **Onde se quita e non se pon, logo se chega ó fondón.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO¹⁴⁰¹ / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C¹⁴⁰²)
2831. **Onde se saca e non se pon, logo se lle ve o fondo.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁴⁰³)
2832. **Onde siga o nordés, limpiará a borralla. Limpia ti a horta, corta, escarda...** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2833. **Onde un ha de ir, non ha de mentir.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁴⁰⁴)
2834. **Onde unha porta se cerra, outra se abre.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
2835. **Onde vai a fouce, vai o mango.** (Manuel Camino Sánchez)
2836. **Onde vai a fouce, vaya o mango.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C)
2837. **Onde vaya a fouce, vaya o mango.** (José Manuel Area Alonso)
2838. **Orates frates, con rapaces non trates.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO)
2839. **Os bens do sacristán, pr'onde veñen, van.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁴⁰⁵)
2840. **Os bés do sacristán, por onde veñen, van.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
2841. **Os burros na miña terra collen a carga e están con ela.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2842. **Os cachos amitan ás olas.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C¹⁴⁰⁶)
2843. **Os cachos tiran ás olas.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C¹⁴⁰⁷ / Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso)¹⁴⁰⁸ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁴⁰⁹ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁴¹⁰ / M. González Fernández¹⁴¹¹)
2844. **Os carolos duros fan os homes seguros.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
2845. **Os cartos a réditos paren becerros.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2846. **Os cartos cóllense unha vez e antes cóntanse tres.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
2847. **Os curas e os taberneiros son todos muy parecidos: os curas bautizan nenos e os taberneiros o**
-
- ¹³⁹⁷ O orixinal di *Onde queiras que vayas fai o que queiras*.
- ¹³⁹⁸ O orixinal di *Onde sacan e non pon logo se chega a o fondón*.
- ¹³⁹⁹ O orixinal di *Onde sacan e non pon logo se chega o fondo*.
- ¹⁴⁰⁰ O orixinal di *Onde sacan e non pon logo se chega o fondon*.
- ¹⁴⁰¹ O orixinal di *Onde se quita e non se pon logo se chega o fondón*.
- ¹⁴⁰² O orixinal di *Onde se quita e non se pon, logo se chega o fondón*.
- ¹⁴⁰³ O orixinal di *Onde se saca, e non se pon, logo ses lle ve o fondo*.
- ¹⁴⁰⁴ O orixinal di *Onde un a de ir non a de mentir*.
-
- ¹⁴⁰⁵ O orixinal di *Os bens do sacristan, pronde veñen, van*.
- ¹⁴⁰⁶ O orixinal di *Os cachos amitan as olas*.
- ¹⁴⁰⁷ O orixinal di *Os cachos tiran as olas*.
- ¹⁴⁰⁸ O orixinal di *Os cochos tiran as olas*.
- ¹⁴⁰⁹ O orixinal di *Os cachos tiran as olas*.
- ¹⁴¹⁰ O orixinal di *Os cachos tiran as olas*.
- ¹⁴¹¹ O orixinal di *Os cachos tiran as olas*.

- viño.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
2848. **Os de Finisterre non poden ter outra cousa que a sardiña e o arenque.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
2849. **Os de Lugo, nin boa besta nin bon burro; montadores, os millores.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2850. **Os de Orense son paragüeiros.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ¹⁴¹²)
2851. **Os do Son son ladróns: rouban cabos e rizóns.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁴¹³)
2852. **Os enemigos do home son tres: sogra, cuñada e muller.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / J.M. Barral Sánchez)
2853. **Os enemigos do home son tres: sogra, cuñado e muller.** (M. González Fernández)
2854. **Os inimigo[s] do home son tres: sogra, cuñado e muller.** (José Porto Buceta: Portas, PO ¹⁴¹⁴)
2855. **Os enxamios de san Xoán, quer se quedan, quer se van.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
2856. **Os fillos ós pais semellan na figura e mais no xenio.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ¹⁴¹⁵)
2857. **Os homes non se miden por la estatura sinón por a gordura.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C ¹⁴¹⁶)
2858. **Os martes non te cases nin te embarques.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Emilio Segade Vidones)
2859. **Ós meus compadres non lle gusta cando lle din as verdades.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C ¹⁴¹⁷)
2860. **Os ollos son pra ver.** (Francisco Canosa Quintáns)
2861. **Os paxaros na folla aboligando.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
2862. **Os pitos de xaneiro henchen o capueiro.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
2863. **Os pitos que nacen en xaneiro logo han de poñer no poleiro.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
2864. **Os primeiros amores son os millores.** (M. González Fernández)
2865. **Os primeiros tronos de xaneiro son bos prós campos e malos prós homes.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁴¹⁸)
2866. **Os qu'ó San Campio van, ou teñen o demo ou non teñen pan.** (Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C ¹⁴¹⁹)
2867. **Os que non fuman nin beben viño, o demo llo leva por outro camiño.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
2868. **Ós que non fuman nin beben viño, o demo os leva por outro camiño.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO ¹⁴²⁰ / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ¹⁴²¹)

¹⁴¹² O orixinal di *Os de Orense son paragüeiros.*

¹⁴¹³ O orixinal di *Os do Son son ladrón's rouvan cabos e rizón's.*

¹⁴¹⁴ O orixinal di *Os inimigo do home son tres sogra cuñado e muller.*

¹⁴¹⁵ O orixinal di *Os fillos os pais semellan n'a figura e mais no xenio.*

¹⁴¹⁶ O orixinal di *Us homes non se miden por la estatura sinon por a gordura.*

¹⁴¹⁷ O orixinal di *Os meus compadres non lle gusta cando lle din as verdades.*

¹⁴¹⁸ O orixinal di *Os primeiros tronos de xaneiro son bos pros campos e malos pros homes.*

¹⁴¹⁹ O orixinal di *Os qu'ó San Cápmpio van, ou teñen o demo, ou non teñen pan.*

¹⁴²⁰ O orixinal di *Os' que non fuman nin beben viño o' demo os leba por'outro camiño.*

¹⁴²¹ O orixinal di *Os que non fuman nin beben viño o'demo os leva por outro camiño.*

2869. **Os que o rezo non fan, ó inferno van.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁴²²)
2870. **Os rapaces non son homes.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2871. **Os traballos dos casados son traballos honrados.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
2872. **Ós tres días de xiada, unha vendavalada.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁴²³)
2873. **Ou nas mans ou nos pés, has tirar a quen es.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2874. **Ou nas uñas ou nos pés, asemellarás de quen es.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴²⁴)
2875. **Ou nas uñas ou nos pés, has de imitar a quen es.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez ¹⁴²⁵)
2876. **Ou nas uñas ou nos pés, has de salir a quen es.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁴²⁶)
2877. **Ou nas uñas ou nos pés, semellarás a quen es.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴²⁷)
2878. **Ou nos ollos ou nos pés, has semellar a quen es.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Laíño, Dodro, C ¹⁴²⁸)
2879. **Ou todo ou nada.** (Francisco Canosa Quintáns)
2880. **Outoño a chegar, porco a cebar.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C / Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseada, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
2881. **Outoño quente, inverno detente.** (José A. Iglesias Ares ¹⁴²⁹)
2882. **Outoño a chegar, porco a cebar.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C)
2883. **Outubro a chegar, porco a cebar.** (Manuel Blanco Seira: Oliveira, Ribeira, C)
2884. **Outubro quente, inverno detente.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C / Juan Carlos Coucelo Gago)
2885. **Outubro quente, inverno detente.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2886. **Ouvella que bala, bocado que perde.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
2887. **Ouvella que berra, bocado que perde.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO / José Porto Buceta: Portas, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2888. **Ovella de moitos, cómen'os lobos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴³⁰)
2889. **Ovella que bala, bocado que perde.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)
2890. **Ovella que berra, bocado que perde.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C / Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C / Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Pascual Campos Arestino: Cando, Outes, C / José Campos Lourido: Santo Ourente de Entíns, Outes, C ¹⁴³¹ / Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C / Antonio Torreira Torreira:
-
- ¹⁴²² O orixinal di *Ox que o rezo non fan o inferno van.*
- ¹⁴²³ O orixinal di *Os tres dias de xiada un a bendabalada.*
- ¹⁴²⁴ O orixinal di *Ou nas uñas, ou nos pes, asemellarás de quen es.*
- ¹⁴²⁵ O orixinal di *Ou nas uñas ou nos pes, has de imitar a quen es.*
- ¹⁴²⁶ O orixinal di *Ou nas uñas ou nos pes as de salir a quen es.*
- ¹⁴²⁷ O orixinal di *Ou nas uñas ou nos pes semellarás a quen es.*
- ¹⁴²⁸ O orixinal di *Ou nos ollos ou nos pes, as semellar a quen es.*
-
- ¹⁴²⁹ O orixinal di *Ouctono quente inverno detente.*
- ¹⁴³⁰ O orixinal di *Ovella de moitos, cómenos lobos.*
- ¹⁴³¹ O orixinal di *Oveya que verra bocado que perde.*

- San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C ¹⁴³² / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO / José Manuel Area Alonso / J.M. Barral Sánchez / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C / Manuel Fernández Ferro / M. González Fernández / José Lage Radío / Luís Vázquez Veiga)
2891. **Ovella que berre, bocado que perde.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
2892. **Ovella que mea, bocado que perde.** (Juan Carlos Couselo Gago)
2893. **Ovella que moito berra, perde bocado.** (Félix Rodríguez Vieites)
2894. **Pa quen é burro, bastante é a albarda.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ¹⁴³³)
2895. **Pa quen é burro, boa é a albarda.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO ¹⁴³⁴)
2896. **Pa saltar escairos e beber auga fría, non fai falta cortesía.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2897. **Pa un bo capellán, mellor sacristán.** (Manuel Rodríguez Gamallo: Tomonde, Cerdedo, PO)
2898. **Pa verdades, rapaces e locos.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C)
2899. **Pago por pago non é pecado.** (Félix Rodríguez Vieites)
2900. **Pais porcos, fillos marraus.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴³⁵)
2901. **Palabra e pedra solta non ten volta.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2902. **Palabra por decir non ten chata.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2903. **Palique de inverno, casoiro de verano.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
2904. **Pallas mortas non alumean.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2905. **Palleiro sin palla non se fai.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2906. **Pan con pan, comida de bobos.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C / Francisco Canosa Quintáns)
2907. **Pan con pan, comida de lobos.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2908. **Pan de hoxe, carne de onte e viño de outono manteñen o home sano.** (Juan Carlos Couselo Gago ¹⁴³⁶)
2909. **Pan de tasca, falta casa.** (Manuel Camino Sánchez)
2910. **Pano pobre non garda puntada.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
2911. **Pano podre non garda puntada.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2912. **Pan, xamón e viño añexo son os que hinchan o pelexo.** (J.M. Barral Sánchez)
2913. **Pan, xamón, touciño e queixo é o que enchen o pelexo.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C ¹⁴³⁷)
2914. **Pan, xamón, touciño e queixo son os que enchen o pelexo.** (Manuel Lago López ¹⁴³⁸)
2915. **Pao do coxo, pao do demo.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
2916. **Papas con pan, cava Xan; papas sin pan, non cava Xan.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)

¹⁴³² Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹⁴³³ O orixinal di *Pa quen e burro bastante e a albarda*.

¹⁴³⁴ O orixinal di *Pa quen e burro, boa e a albarda*.

¹⁴³⁵ O orixinal di *Pais porcos, fillos maraus*.

¹⁴³⁶ O orixinal di *Pan de hoje, carne de onte e viño de outono, manteñen o home sano*.

¹⁴³⁷ O orixinal di *Pan, xamón, touciño e queixo e o que enchen o pelexo*.

¹⁴³⁸ O orixinal di *Pan, Xamón, touziño e queiso son hos que enchen o pelexo*.

2917. **Papas e bolos, comida de tolos.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
2918. **Papas e pan unha casa desfán.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2919. **Para comer á mesa, barba texa.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁴³⁹)
2920. **Para ir á misa fai falta ter camisa.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
2921. **Para mala feira corda baleira.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2922. **Para quen é burro, bastante é a albarda.** (Manuel Lago López ¹⁴⁴⁰)
2923. **Para quen é meu pai, chega miña nai.** (M. González Fernández ¹⁴⁴¹)
2924. **Para quen non quer comer, hay pan abondo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁴⁴²)
2925. **Para tal besta abóndalle tal albarda.** (M. González Fernández)
2926. **Pasa, sarralleiro, pasa, en canto o demo bota a masa.** (Francisco Canosa Quintáns)
2927. **Páscoas molladas, anadas dobradas.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
2928. **Pascuas en marso, fame ou mortazo.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
2929. **Pascuas en marzo, fame e martazo [sic].** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2930. **Pascuas enxoitas, nin poucas nin moitas.** (Francisco Canosa Quintáns / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C / M. González Fernández / Ríos Pereiro)
2931. **Pascuas marzales, ou famentas ou mortales.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C / Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
2932. **Pascuas marzales, ou famentos ou mortales.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
2933. **Pascuas milladas, manadas dobradas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2934. **Pascuas molladas, anadas dobradas.** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
2935. **Pascuas molladas, boas anadas.** (Francisco Canosa Quintáns / Ríos Pereiro ¹⁴⁴³)
2936. **Pascuas molladas, moitas dobradas; Pascuas enxoitas, nin moitas nin poucas.** (Francisco Luna Bande)
2937. **Pascuas no marzo, ou fame ou mortazo.** (Manuel Gómez Vilar / M. González Fernández)
2938. **Pasou o día, pasou a romería.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO / Freire López: Padrón, C)
2939. **Pastora sin vara non ten vergonza na cara.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2940. **Patada de besta non mata cabalo.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
2941. **Patada de yegua non mata o caballo.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
2942. **Patrón mandare, mariñeiro traballare.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2943. **Patrón mandar, mariñeiro facer.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
2944. **Pau ca sartén, si non doi, tirma.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
2945. **Pau de coxo, pau do demo.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
2946. **Pau do coxo, pau do demo.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ¹⁴⁴⁴)
2947. **Paz na casa e guerra fóra.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁴⁴⁵)
-
- ¹⁴³⁹ O orixinal di *Para comer a mesa barba texa.*
- ¹⁴⁴⁰ O orixinal di *Para quen he burro bastante he a albarda.*
- ¹⁴⁴¹ O orixinal di *Para quen e meu pai chega miña nai.*
- ¹⁴⁴² O orixinal di *Para q'uen non q'uer comer hay pan abondo.*
-
- ¹⁴⁴³ O orixinal di *Pascuas molladas voas anadas.*
- ¹⁴⁴⁴ O orixinal di *Pau do coxo pa'u dó Demo.*
- ¹⁴⁴⁵ O orixinal di *Paz n'a casa, e guerra fora.*

2948. **Pedra pra baixo e muller pra romería, o demo a guía.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2949. **Pégase o cigarro ó tizón no mes de mayo ballón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁴⁴⁶)
2950. **Peixe en xaneiro vale carneiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2951. **Pensa mal de todos e sobre ti estarás.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2952. **Pensa mal e acertarás.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
2953. **Pensa moito e fala pouco.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C / José Manuel Area Alonso / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2954. **Pensa o ladrón que todos son da mesma condición.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
2955. **Pensa o ladrón que todos son da súa condición.** (Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C¹⁴⁴⁷)
2956. **Pensa o ladrón que todos son da súa condisión.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C¹⁴⁴⁸)
2957. **Perdónolle o mal que me fai polo ben que me sabe.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁴⁴⁹)
2958. **Pescador que pes pesca, pescador é.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C¹⁴⁵⁰)
2959. **Pescas rabudas da veira do mar, as de Muros.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C)
2960. **Pícame tarde e réndame cedo, que eu che darei do que teño.** (Fala o millo) (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2961. **Pícame tarde e réndame cedo, que eu che darei o que teño.** (fal'o millo) (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO¹⁴⁵¹)
2962. **Pito de xaneiro vai coa súa nai ao poleiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
2963. **Pito sorodio, tarde ou nunca fai capón.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
2964. **Pleito de probe na proba morre.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2965. **Pó preguiceiro non sirve ningún apeiro.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C¹⁴⁵²)
2966. **Pobre dun pobre, qu'o rico ben come.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C¹⁴⁵³)
2967. **Pobres e muíños, andando ganan.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
2968. **Poda en marzo, vendima no regazo.** (Xesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO)
2969. **Pola boca morre o peixe.** (Francisco Canosa Quintáns)
2970. **Pola Caldeirola, metá do inverno fóra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁴⁵⁴ / Manuel Barrós Fachal¹⁴⁵⁵)
2971. **Pola Candeloria cásanse os paxariños e mais a galiñola.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2972. **Pola Candeloria, medio inverno fóra.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁴⁵⁶)

¹⁴⁴⁶ O orixinal di *Pégase o cigarro o tizón nu mes de mayo vallón.*

¹⁴⁴⁷ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹⁴⁴⁸ O orixinal di *Pensa u ladrón que todos son da sua condisión.*

¹⁴⁴⁹ O orixinal di *Perdónolle o mal que me fai, po lo ven que me sabe.*

¹⁴⁵⁰ O orixinal di *Pescador que pes pesca, pescador e.*

¹⁴⁵¹ O orixinal di *Pícame tarde e réndame cedo, qu'eu che darei o que teño-fal'o millo.*

¹⁴⁵² O orixinal di *Po preguiceiro non sirve ningún apeiro.*

¹⁴⁵³ O orixinal di *Pobre d'un pobre, c'o rico ben come.*

¹⁴⁵⁴ O orixinal di *Pola Caldeirola, metá do inverno fora.*

¹⁴⁵⁵ O orixinal di *Pola Caldeirola, metá do inverno fora.*

¹⁴⁵⁶ O orixinal di *Pola candeloria medio inverno fora.*

2973. **Pola Candeloria, mitá do inverno fóra, e se chove ou venta, aínda entra.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁴⁵⁷)
2974. **Pola Candeloria, mitá do inverno fóra; se chove ou venta, aínda entra.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁴⁵⁸)
2975. **Pola Concección ningun[h]a galiña pon.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ¹⁴⁵⁹)
2976. **Pola Concepción ningunha galiña pon.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
2977. **Pola Concepción ningunha galiña pon.** (José A. Iglesias Ares)
2978. **Pola Concepción ningun[h]a galiña pon.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹⁴⁶⁰)
2979. **Pola Concición ningunha galiña pon.** (Juan Carlos Couselo Gago ¹⁴⁶¹)
2980. **Pola Concición ningunha ghaliña pon.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C ¹⁴⁶²)
2981. **Pola Concición ningunha ghaliña pon.** (Manuel Lago López ¹⁴⁶³)
2982. **Pola liña vén a tiña.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ¹⁴⁶⁴ / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁴⁶⁵ / José Manuel Area Alonso ¹⁴⁶⁶ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁴⁶⁷)
2983. **Pola noite disque todos ghatos son pardos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁴⁶⁸)
2984. **Pola noite todos os ghatos son pardos.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁴⁶⁹)
2985. **Pola Pascua, trompos á ascua; por san Ramón, trompos ó queixón; e por san Martiño, trompos ó camiño.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁴⁷⁰)
2986. **Pola Pascua, trompos á ascua.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹⁴⁷¹ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁴⁷² / Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO ¹⁴⁷³ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁴⁷⁴)
2987. **Pola Pascua, trompos pá pascua [sic].** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO ¹⁴⁷⁵)
2988. **Pola santa María deixa a sacha e colle a fouciña.** (Francisco Luna Bande ¹⁴⁷⁶)
2989. **Pola santa Mariña baixan a porretiña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁴⁷⁷)
2990. **Pola santa Mariña colle a sacha e deixa a fouciña.** (José Lage Radío)

---

¹⁴⁵⁷ O orixinal di *Pola candeloria mitá do inverno fora e se chove ou venta aínda entra.*

¹⁴⁵⁸ O orixinal di *Pola candeloria mita do inverno fora xe chove ou venta aínda entra.*

¹⁴⁵⁹ O orixinal di *Pola concección ninguna galiña pon.*

¹⁴⁶⁰ O orixinal di *Pola Concepción, ninguna galiña pon.*

¹⁴⁶¹ O orixinal di *Pola concición ningunha galiña pon.*

¹⁴⁶² O orixinal di *Pola concición ningun-a jaliña pon.*

¹⁴⁶³ O orixinal di *Pola Concición ningunha jaliña pon.*

¹⁴⁶⁴ O orixinal di *Pola liña ven a tiña.*

---

¹⁴⁶⁵ O orixinal di *Pola liña ven a tiña.*

¹⁴⁶⁶ O orixinal di *Pola liña ven a tiña.*

¹⁴⁶⁷ O orixinal di *Pola liña ven a tiña.*

¹⁴⁶⁸ O orixinal di *Pola noite dis'que todos jatos son pardos.*

¹⁴⁶⁹ O orixinal di *Pola noite todos os jatos son pardos.*

¹⁴⁷⁰ O orixinal di *Pola Pascua trompos a ascua, por S. Ramón trompos o queixón e por S. Martiño trompos o camiño.*

¹⁴⁷¹ O orixinal di *Pola pascua trompos a ascua.*

¹⁴⁷² O orixinal di *Pola pascua trompos a ascua.*

¹⁴⁷³ O orixinal di *Pola Pascua trompos a ascua.*

¹⁴⁷⁴ O orixinal di *Pola pascua trompos á ascua.*

¹⁴⁷⁵ O orixinal di *Pola pascua trompos pa pascua.*

¹⁴⁷⁶ O orixinal di *Pola Sta. Maria deixa a sacha e colle a fouciña.*

¹⁴⁷⁷ O orixinal di *Pola Sta. Mariña baixan a porretiña.*

2991. **Pola santa Mariña deixa a sacha e colle a fouciña.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁴⁷⁸)
2992. **Pola santa Mariña de[i]x'o sacho e coll'a fouciña.** (Juan Bello Valiña ¹⁴⁷⁹)
2993. **Pola santa Mariña morre o labrego de sede entre a fonte e a reguiña.** (M. González Fernández)
2994. **Pola santa Mariña pousa a sacha e colle a fouciña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁴⁸⁰)
2995. **Pola santa Mariña pousa-la aixada e colle-la fouciña.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C ¹⁴⁸¹)
2996. **Pola santa Mariña, pousar aixada e coller a fousiña.** (Juan Carlos Couselo Gago)
2997. **Pola semana de Ramos lava os teus panos, que na de Pasión lavaralos ou non.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴⁸²)
2998. **Pola sona búscase a persona.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
2999. **Pola vintena d'Advento veñen a tempo chuvia, neve e vento.** (Juan Bello Valiña ¹⁴⁸³)
3000. **Polo abril sale o cucu de cubil.** (Manuel Camino Sánchez)
3001. **Polo alabado quixen o conocido e vin arrependido.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁴⁸⁴)
3002. **Polo Carnaval anda o touciño a raal.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C ¹⁴⁸⁵)
3003. **Polo Carnaval cai chuvia sin igual.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3004. **Polo febreiro a auga nas penas fai carreiro.** (Manuel Camino Sánchez)
3005. **Polo febreiro a auga na[s] pernas fai carreiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁴⁸⁶)
3006. **Polo fio vén o ovillo.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁴⁸⁷)
3007. **Polo interés anda o mundo ó revés.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴⁸⁸)
3008. **Polo mal tempo non te mates e polo bon non te agaches.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁴⁸⁹)
3009. **Polo malo non te mates e polo bo non te aghaches.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁴⁹⁰)
3010. **Polo medio de xaneiro andan as formighas polo carreiro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁴⁹¹)
3011. **Polo mes de mayo as vellas rompen o tallo.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹⁴⁹²)
3012. **Polo mes de xaneiro andan as formigas polo carreiro.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ¹⁴⁹³)

¹⁴⁸⁵ Por a real.

¹⁴⁸⁶ O orixinal di *Polo febreiro a auga na pernas fai carreiro.*

¹⁴⁸⁷ O orixinal di *Polo frio ven o ovillo.*

¹⁴⁸⁸ O orixinal di *Po lo interes, anda o mundo o revés.*

¹⁴⁸⁹ O orixinal di *Po lo mal tempo non te mates e po lo bon non te agaches.*

¹⁴⁹⁰ O orixinal di *Po lo malo non te mates e po lo vo non te ajaches.*

¹⁴⁹¹ O orixinal di *Polo medio de xaneiro andan as formijas polo carreiro.*

¹⁴⁹² O orixinal di *Po lo mes de mayo as bellas rompen o tallo.*

¹⁴⁹³ O orixinal di *Po lo mes de xaneiro adan as formigas po lo carreiro.*

¹⁴⁷⁸ O orixinal di *Po la Santa Mariña deixa a sacha e colle a fouciña.*

¹⁴⁷⁹ O orixinal di *Po'la Sta. Mariña, dex'o sacho e coll'a fouciña.*

¹⁴⁸⁰ O orixinal di *Pola Sta. Mariña pousa a sacha e colle a fouciña.*

¹⁴⁸¹ O orixinal di *Po la Santa Mariña pousa-la aixada e colle-la fouciña.*

¹⁴⁸² O orixinal di *Po la semana de Ramos, lava os teus panos, que na de Pasión, lavaralos ou non.*

¹⁴⁸³ O orixinal di *Po'la vintena d'Advento, veñen a tempo chuvia, neve e vento.*

¹⁴⁸⁴ O orixinal di *Po lo alabado quixey o conocido e vin arrependido.*

3013. **Polo pan baila o can.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C ¹⁴⁹⁴ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / José Lage Radío / José Ignacio Seijo Santiago ¹⁴⁹⁵)
3014. **Polo que garde no peito non hay pleito.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3015. **Polo rabo da cuchara vai o gato á ola.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ¹⁴⁹⁶)
3016. **Polo rabo da culler vai o gato á ola.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ¹⁴⁹⁷ / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ¹⁴⁹⁸ / Francisco Canosa Quintáns ¹⁴⁹⁹ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁵⁰⁰)
3017. **Polo rabo da culler vai subindo o gható á ola.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO ¹⁵⁰¹)
3018. **Polo san Andrés, trompos outra ves.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO ¹⁵⁰²)
3019. **Polo san Antón toda galiña pon; pola Candelaria, a boa e a mala.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
3020. **Polo san Antón toda galiña pon.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁵⁰³)
3021. **Polo san Blas xa ti me verás.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁵⁰⁴)
3022. **Polo san Cristobo o millo tapa ao corvo.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁵⁰⁵)
3023. **Polo san Isidro acaba o paxaro de facer o nido.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹⁵⁰⁶)
3024. **Polo san Juan as nove con día dan.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3025. **Polo san Lourenzo, ou auga ou vento.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁵⁰⁷)
3026. **Polo san Martiño bebe viño e mata o porquiño.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹⁵⁰⁸)
3027. **Polo san Martiño mata o porco e bebe o viño.** (José A. Iglesias Ares ¹⁵⁰⁹ / Manuel Lago López ¹⁵¹⁰)
3028. **Polo san Martiño mata o teu porquiño.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C ¹⁵¹¹)
3029. **Polo san Martiño mato o porco e bebo viño.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO ¹⁵¹²)
3030. **Polo san Martiño proba o viño.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3031. **Polo san Martiño vende o teu viño, antes a pipeiro que a taberneiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ¹⁵¹³ / Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C / Francisco Canosa Quintáns)

---

¹⁴⁹⁴ O orixinal di *Po lo pan vaila o can.*

¹⁴⁹⁵ O orixinal di *Po lo pán vaila o can.*

¹⁴⁹⁶ O orixinal di *Polo rabo da cuchara vai o gato a ola.*

¹⁴⁹⁷ O orixinal di *Po lo rabo da culler vai o gato a ola.*

¹⁴⁹⁸ O orixinal di *Polo rabo da culler vai o gato a ola.*

¹⁴⁹⁹ O orixinal di *Polo rabo da culler, vai o gato a ola.*

¹⁵⁰⁰ O orixinal di *Polo rabo da culler vai o galto a ola.*

¹⁵⁰¹ O orixinal di *Po lo rabo da culler bay subindo o jato a ola.*

¹⁵⁰² O orixinal di *Po lo san Andrés trompos outra ves.*

¹⁵⁰³ O orixinal di *Polo S. Anton toda galiña pon.*

¹⁵⁰⁴ O orixinal di *Po lo sn Blas, xa ti me verás.*

---

¹⁵⁰⁵ O orixinal di *Po lo San Cristobo o millo tapa ao corvo.*

¹⁵⁰⁶ O orixinal di *Pol'o San Isidro acaba o paxaro de facer o nido.*

¹⁵⁰⁷ O orixinal di *Po lo san Lourenzo, ou auga, ou vento.*

¹⁵⁰⁸ O orixinal di *Polo S. Martiño, bebe viño e mata o porquiño.*

¹⁵⁰⁹ O orixinal di *Polo S. Martiño mata o porco e bebe o viño.*

¹⁵¹⁰ O orixinal di *Por lo san Martiño mata o porco e bebe o viño.*

¹⁵¹¹ O orixinal di *Po lo samartiño mata o teu porquiño.*

¹⁵¹² O orixinal di *Po lo S. Martiño mato o porco e bebo viño.*

¹⁵¹³ O orixinal di *Pol-o San Martiño vende o teu viño; antes a pipeiro que a taberneiro.*

3032. **Polo san Martiño vende o teu viño.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3033. **Polo san Martiño, matar o porquiño.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C¹⁵¹⁴)
3034. **Polo san Martiño, o trompo ó camiño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁵¹⁵)
3035. **Polo san Martiño, pan e viño; despois del, fame e frío.** (José A. Iglesias Ares¹⁵¹⁶)
3036. **Polo san Martiño, trompos ó camiño; polo san Andrés, trompos outra ves.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C¹⁵¹⁷)
3037. **Polo san Martiño, trompos ó camiño.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C¹⁵¹⁸ / José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO / José Porto Buceta: Portas, PO¹⁵¹⁹ / Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO¹⁵²⁰)
3038. **Polo san Pedro abre o rego.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C / Francisco Canosa Quintáns¹⁵²¹)
3039. **Polo san Ramón, trompo ó caixón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁵²²)
3040. **Polo san Ramón, trompos ó caixón.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO¹⁵²³)
3041. **Polo san Simón apreta o baldón.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C¹⁵²⁴ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / José María García Vázquez: Dodro, C)
3042. **Polo san Vicente recolle a semente.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO¹⁵²⁵)
3043. **Polo san Xoán as oito con día dan.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO¹⁵²⁶)
3044. **Polo san Xoán xa a sardiña molla o pan.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO¹⁵²⁷)
3045. **Polo san Xuan a sardiña molla o pan.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO¹⁵²⁸)
3046. **Polo Santiago secan as fontes e arden os montes.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁵²⁹)
3047. **Polo santo Tomé agarr'o porco polo pé.** (Juan Bello Valiña¹⁵³⁰)
3048. **Polo santo Tomé agarra o porco polo pé, e se non está bon, deixa pró santo Antón.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁵³¹)
3049. **Polo tempo de san Xuan colle o lobo o carneiro pola lan.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C¹⁵³²)
3050. **Polo xaneiro sale a agua ó carreiro.** (Manuel Camino Sánchez¹⁵³³)

¹⁵¹⁴ O orixinal di *Po lo Samartiño matar o porquiño.*

¹⁵¹⁵ O orixinal di *Po lo san Martiño, o trompo o camiño.*

¹⁵¹⁶ O orixinal di *Po lo San Martiño pan e vino despois del fame e frío.*

¹⁵¹⁷ O orixinal di *Polo Samartiño trompos o camiño, polo S. Andrés trompos outra ves. (a lápiz: "o caixón").*

¹⁵¹⁸ O refrán aparece dúas veces coas formas *Po lo samartiño trompos o camiño* e *Po lo Samartiño trompos o camiño.*

¹⁵¹⁹ O orixinal di *Polo San Martiño trompos o camiño.*

¹⁵²⁰ O orixinal di *Po lo samartiño trompos o camiño.*

¹⁵²¹ O orixinal di *Po lo San Pedro abre o rego.*

¹⁵²² O orixinal di *Po lo san Ramon, trompo o caixon.*

¹⁵²³ O orixinal di *Po lo San Ramón trompos o caixón.*

¹⁵²⁴ O orixinal di *Po lo San Simón apreta o baldón.*

¹⁵²⁵ O orixinal di *Po lo San Vicente recolle a semente.*

¹⁵²⁶ O orixinal di *Po lo S. Xoán as 8 con día dan.*

¹⁵²⁷ O orixinal di *Po lo San Xuán xa sardiña molla o pan.*

¹⁵²⁸ O orixinal di *Pol'o San Xuan, a sardiña molla o pan.*

¹⁵²⁹ O orixinal di *Po lo Santiago secan as fontes e arden os montes.*

¹⁵³⁰ O orixinal di *Po'lo Sto. Tomé agarr'ó porco po'lo pé.*

¹⁵³¹ O orixinal di *Po lo santo Tomé, agarra o porco po lo pé, e se non está bon, deixa pro santo Antón.*

¹⁵³² O orixinal di *Po lo tempo de San Xuán colle o lobo o carnerio po la lan.*

¹⁵³³ O orixinal di *Polo xaneiro sale a agua o carreiro.*

3051. **Polo xaneiro, o can ó palleiro.** (Emilio Segade Vidones ¹⁵³⁴)
3052. **Polos santos bícanse as pedras e por as mozas bícanse as vellas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁵³⁵)
3053. **Polvo en abril, lama en agosto.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO)
3054. **Poñede un saco dereito, a ver si se ten baleiro.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
3055. **Por abril arregla o candil.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
3056. **Por abril, aguas mil.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3057. **Por agosto o sol queima o rostro.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
3058. **Por agosto, frío no rostro.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3059. **Por campar, arrabear.** (Eliseo López Varela)
3060. **Por cartos baila o can e por pan si llo dan.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3061. **Por febreiro compra o viño do Ribeiro.** (Félix Rodríguez Vieites)
3062. **Por la Conceición ningunha galiña pon.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁵³⁶)
3063. **Por la santa Mariña pousa-la aixada e colle a fouciña.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ¹⁵³⁷)
3064. **Por maio inda a vella queima o tallo.** (Manuel Gómez Vilar ¹⁵³⁸)
3065. **Por mal camiño vai quen mozo se fai.** (Pedro Pontes García)
3066. **Por mayo aínda a vella queima o tallo.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3067. **Por mayo corre a agua atrás do arado.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵³⁹)
3068. **Por mayo corre a agua tras do arado.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C)
3069. **Por mayo corre a auga tras o arado.** (José Manuel Area Alonso)
3070. **Por moito que digan e digan, non me sacan de quen son.** (M. González Fernández)
3071. **Por moito que queira ser, por Santiago pouco ha chover.** (M. González Fernández)
3072. **Por muy alto que te poñas, si baixo eras, baixo quedas.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹⁵⁴⁰)
3073. **Por Nadal, cada ovella ao seu corral.** (Francisco Canosa Quintáns)
3074. **Por oír misa e comer cebada, nunca se perdeu xornada.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
3075. **Por Pascuas, trompos ás ascuas.** (J.M. Barral Sánchez ¹⁵⁴¹)
3076. **Por san Adrián estrena un vestido do color do azafrán.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁴²)
3077. **Por san Adrián sécalle a permeira raís ó pan.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁵⁴³)
3078. **Por san Adrián sécalle a primeira raíz ó pan.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁴⁴)

---

¹⁵³⁴ O orixinal di *Polo saneiro, o can o palleiro.*

¹⁵³⁵ O orixinal di *Po los santos bícanse as pedras, e por as mozas bícanse as vellas.*

¹⁵³⁶ O orixial di *Por la conceición ningun-a galiña pon.*

¹⁵³⁷ O orixinal di *Por la Santa Mariña pousala aixada e colle a fouciña.*

¹⁵³⁸ O orixinal di *Por maio inda a bella queima o tallo.*

---

¹⁵³⁹ O orixinal di *Por mayo corre a agua a tras do arado.*

¹⁵⁴⁰ O orixinal di *Por muy alto que te poñas si vaíso eras vaíso quedas.*

¹⁵⁴¹ O orixinal di *Por Pascuas trompos as ascuas.*

¹⁵⁴² O orixinal di *Por San Adrian estrena un bestido do color du azafran.*

¹⁵⁴³ O orixinal di *Por S. Adrián, sécalle a permeira raís o pan.*

¹⁵⁴⁴ O orixinal di *Por San Adrian secalle a primeira raíz o pan.*

3079. **Por san Amaro, trompos ó tellado.** (José A. Iglesias Ares ¹⁵⁴⁵ / Manuel Lago López ¹⁵⁴⁶)
3080. **Por san Andrés mata se tes.** (Félix Rodríguez Vieites)
3081. **Por san Andrés, trompos ó cordel.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁵⁴⁷)
3082. **Por san Andrés, trompos outra ves.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
3083. **Por san Andrés, trompos outra vez.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / José Manuel Area Alonso)
3084. **Por san Antón toda a galiña pon.** (José Lage Radío)
3085. **Por san Antón xa a galiña pon.** (M. González Fernández ¹⁵⁴⁸)
3086. **Por san Bartolomé a chuvia arrea.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ¹⁵⁴⁹)
3087. **Por san Bartolomé colle o porco polo pé.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ¹⁵⁵⁰)
3088. **Por san Bartolomeu, chuvia arreu.** (Juan Carlos Couselo Gago)
3089. **Por san Bartolomeu, chuvia arreu.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C / Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / Juan Carlos Couselo Gago / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ¹⁵⁵¹)
3090. **Por san Bartolomé, chuvia arreu.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁵⁵² / José A. Iglesias Ares)
3091. **Por san Bernardo entra o sol polo furado.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C ¹⁵⁵³ / José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C ¹⁵⁵⁴ / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C / José A. Iglesias Ares ¹⁵⁵⁵ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁵⁵⁶ / Juan Carlos Couselo Gago ¹⁵⁵⁷ / Manuel Lago López ¹⁵⁵⁸)
3092. **Por san Cristobo o millo tapa [a] ala ó corvo.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ¹⁵⁵⁹)
3093. **Por san Cristobo o millo tapa ao corvo, e por santa Mariña tapa a galiña.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁵⁶⁰)
3094. **Por san Cristobo o millo tapa o corvo.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3095. **Por san Cristobo x'o millo cubre o corvo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁵⁶¹ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁶²)
3096. **Por san Cristobo xa o millo está pa o covo.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)

¹⁵⁴⁵ O orixinal di *Por S. Amaro trompos o tellado.*

¹⁵⁴⁶ O orixinal di *Por San Amaro trompos o tellado.*

¹⁵⁴⁷ O orixinal di *Por san Andrés trompos o cordel.*

¹⁵⁴⁸ O orixinal di *Por S. Anton xa a galiña pon.*

¹⁵⁴⁹ O orixinal di *Por S. Bartolomé a chuvia arrea.*

¹⁵⁵⁰ O refrán aparece dúas veces coas formas *Por S. Bartolomé colle o porco polo pé* e *Por S. Bartolomé colle u porco polo pé.*

¹⁵⁵¹ O orixinal di *Por S. Bartolomeu chuvia arreu.*

¹⁵⁵² O refrán aparece dúas veces coas formas *Por San Bartolomé, chuvia a rreu* e *Por S. Bartolomé chuvia arreu.*

¹⁵⁵³ O orixinal di *Por San Bernardo entra o sol pol-o furado.*

¹⁵⁵⁴ O orixinal di *Por San Bernardo entra ó sol pol-o furado.*

¹⁵⁵⁵ O refrán aparece dúas veces coas formas *Por San Bernardo entra o sol po lo furado* e *Por S. Bernardo entra o sol po lo furado.*

¹⁵⁵⁶ O orixinal di *Por San Bernardo entra o sol pol-o furado.*

¹⁵⁵⁷ O orixinal di *Por San Bernardo entra o sol pol-o furado.*

¹⁵⁵⁸ O orixinal di *Por San Bernado entra o sol po lo furado.*

¹⁵⁵⁹ O orixinal di *Por San Cristobo u millo tapa ala o corbo.*

¹⁵⁶⁰ O orixinal di *Por San Cristobo, o millo tapa ao corvo, é por Santa Mariña tapa a galiña.*

¹⁵⁶¹ O orixinal di *Por san Cristobo, xo millo cubre o corbo.*

¹⁵⁶² O orixinal di *Por San Cristobo xo millo cubre o corbo.*

3097. **Por san Cristobo, millo ó cobo.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁵⁶³)
3098. **Por san Cristobo, o millo ó cobo.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁵⁶⁴)
3099. **Por san Eleuterio cásaste si eu quero.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ¹⁵⁶⁵)
3100. **Por san Manuel estrena un vestido do color do caravel.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁶⁶)
3101. **Por san Martiño bota os trompos ó camiño.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁵⁶⁷)
3102. **Por san Martiño di o inverno: "Alá vou eu".** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C ¹⁵⁶⁸ / Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C)
3103. **Por san Martiño dío o inverno: "Alá vou eu".** (Francisco Canosa Quintáns)
3104. **Por san Martiño mata o porco e proba o viño.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3105. **Por san Martiño mata o porquiño e proba o viño.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ¹⁵⁶⁹)
3106. **Por san Martiño mata o teu porquiño.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁵⁷⁰)
3107. **Por san Martiño non se sementa fabas nin liño.** (Juan Bello Valiña)
3108. **Por san Martiño pousa o sachó e colle o fouciño.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
3109. **Por san Martiño proba o teu viño.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁷¹ / José Manuel Area Alonso)
3110. **Por san Martiño tira os trapos á camiña.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁵⁷²)
3111. **Por san Martiño xa se conoce o viño.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C ¹⁵⁷³)
3112. **Por san Martiño, nen fabas nen liño.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C ¹⁵⁷⁴)
3113. **Por san Martiño, pan e viño; de san Martiño adiante, fame e frío.** (Francisco Canosa Quintáns)
3114. **Por san Martiño, pan e viño; despois do san Martiño, fame e frío.** (Manuel Lago López)
3115. **Por san Martiño, trompos ao camiño.** (J.M. Barral Sánchez ¹⁵⁷⁵)
3116. **Por san Martiño, trompos ó camiño, e por san Andrés, trompos outra vez.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁵⁷⁶)
3117. **Por san Martiño, trompos ó camiño.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ¹⁵⁷⁷ / Manuel Barreiro Somoza:

---

¹⁵⁶³ O orixinal di *Por S. Cristobo millo o cobo*.

¹⁵⁶⁴ O orixinal di *Por San Cristobo o millo o cobo*.

¹⁵⁶⁵ O orixinal di *Por S. Eleuterio casaste si eu quero*.

¹⁵⁶⁶ O orixinal di *Por San Manuel estrena un vestido do color do caravel*.

¹⁵⁶⁷ O orixinal di *Por S. Martiño bota os trompos o camiño*.

¹⁵⁶⁸ O orixinal di *Por S. Martiño di o inverno, alá vou eu*.

¹⁵⁶⁹ O orixinal di *Por san Martiño mata o porquiño e proba u viño*.

¹⁵⁷⁰ O orixinal di *Por S. Martiño mata o teu porquiño*.

---

¹⁵⁷¹ O orixinal di *Por samartiño proba o teu viño*.

¹⁵⁷² O orixinal di *Por san martiño tira os trapos a camiña*.

¹⁵⁷³ O orixinal di *Por S. Martiño xa se conoce o viño*.

¹⁵⁷⁴ O orixinal di *Por Sn Martiño nen fabas nen liño*.

¹⁵⁷⁵ O orixinal di *Por San Martiño trompos a o camiño*.

¹⁵⁷⁶ O orixinal di *Por San Martiño trompos o camiño e por San Andres trompos outra vez*.

¹⁵⁷⁷ O orixinal di *Por San Martiño, trompos o camiño*.

- Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁷⁸ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁵⁷⁹ / José A. Iglesias Ares ¹⁵⁸⁰ / Manuel Lago López ¹⁵⁸¹ / José Luís Lobato Carbia ¹⁵⁸²)
3118. **Por san Mateo somenta ti e eu.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹⁵⁸³)
3119. **Por san Mateu, vendima ti, vendimo eu.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
3120. **Por san Nicolao a neve no pau; se non é nise dia, é na santa Lucía.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁵⁸⁴)
3121. **Por san Pedro e san Pablo, riqueza no campo.** (Manuel Barrós Fachal)
3122. **Por san Pedro tírate ó río sin medo.** (Freire López: Padrón, C ¹⁵⁸⁵)
3123. **Por san Pedro xa é burro e medio.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁸⁶)
3124. **Por san Ramón, trompos ó caixón.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁵⁸⁷)
3125. **Por san Vicente planta os nabos da semente.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹⁵⁸⁸)
-
- ¹⁵⁷⁸ O orixinal di *Por San Martiño trompos o camiño.*
- ¹⁵⁷⁹ O orixinal di *Por San Martiño trompos o camiño.*
- ¹⁵⁸⁰ O orixinal di *Por S. Martiño trompos o camiño.*
- ¹⁵⁸¹ O orixinal di *Por San Martiño trompos o camiño.*
- ¹⁵⁸² O orixinal di *Por San Martiño, trompos o camiño.*
- ¹⁵⁸³ O orixinal di *Por S. Mateo somenta ti e eu.*
- ¹⁵⁸⁴ O orixinal di *Por san Nicolao a neve no pau, se non é nise dia e na santa Lucia.*
- ¹⁵⁸⁵ O orixinal di *Por S. Pedro tirate o rio sin medo.*
- ¹⁵⁸⁶ O orixinal di *Por San Pedro xa e burro e medio.*
- ¹⁵⁸⁷ O orixinal di *Por San Ramón trompos o caixón.*
3126. **Por san Xoán a sardiña moll'o pan.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ¹⁵⁸⁹)
3127. **Por san Xoán a sardiña molla o pan.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C / Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C)
3128. **Por san Xoán ás tres voltas se deita o can.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁵⁹⁰)
3129. **Por san Xoán colle a ovella pola lan.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO)
3130. **Por san Xoán o millo tapa o can.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C)
3131. **Por san Xoán só o millo tapa o can.** (J.M. Barral Sánchez ¹⁵⁹¹)
3132. **Por san Xoán x'a sardiña molla o pan.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁵⁹²)
3133. **Por san Xoán xa a sardiña molla o pan.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁵⁹³ / J.M. Barral Sánchez)
3134. **Por san Xoán xa o millo tapa o can.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁵⁹⁴)
3135. **Por san Xoán xa o millo tap'o can.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ¹⁵⁹⁵)
3136. **Por san Xoán xa o millo tapa o can.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO ¹⁵⁹⁶)
-
- ¹⁵⁸⁸ O orixinal di *Por S. Vicente planta os navos da semente.*
- ¹⁵⁸⁹ O orixinal di *Por San Xoan a sardiña molla pan.*
- ¹⁵⁹⁰ O orixinal di *Por San Xoan as tres voltas se deita u can.*
- ¹⁵⁹¹ O orixinal di *Por San Xoan so o millo tapa o can.*
- ¹⁵⁹² O orixinal di *Por S. Xoan xa dardiña molla o pan.*
- ¹⁵⁹³ O orixinal di *Por S. Xoán, xa a sardiña molla o pan.*
- ¹⁵⁹⁴ O orixinal di *Por S. Xoan xa o millo tapa o can.*
- ¹⁵⁹⁵ O orixinal di *Por San Xoan xao millo tapo can.*
- ¹⁵⁹⁶ O orixinal di *Por S. Xoan xa o millo tapa o can.*

3137. **Por san Xuan as nove con día dan.** (José Manuel Area Alonso)
3138. **Por san Xuán colle a ovella por a lan.** (José Lage Radío)
3139. **Por san Xuan xa a sardiña molla o pan.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C¹⁵⁹⁷ / José Manuel Area Alonso)
3140. **Por san Xuan xa o millo tapa o can.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C¹⁵⁹⁸)
3141. **Por san Xuán, o arado na man.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁵⁹⁹)
3142. **Por san Xusto e Pastor xa entra a nos en sabor.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3143. **Por san Xusto e san Pastor entra a nos en sabor.** (José Lage Radío)
3144. **Por santa Agada entra o sol na auga.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C¹⁶⁰⁰)
3145. **Por santa Águeda entra o sol na auga.** (José A. Iglesias Ares¹⁶⁰¹)
3146. **Por santa Águeda entra o sol na iauga.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C¹⁶⁰² / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO¹⁶⁰³)
3147. **Por santa Catalina planta a nabiña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3148. **Por santa Lucía aumenta a noite e desmenui o día.** (José Lorenzo Viña)
3149. **Por santa Lucía crece a noite e mama o día.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C)
3150. **Por santa Lucía crece a noite e menghua o día.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁶⁰⁴)
3151. **Por santa Lucía quítaselle á noite e méteselle ó día.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁶⁰⁵)
3152. **Por santa Marina tira a ligona e colle a fouchiña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3153. **Por santa Mariña colle a sacha e tira a fouchiña.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3154. **Por santa Mariña deita a galiña.** (Félix Rodríguez Vieites)
3155. **Por santa Mariña deita a túa galiña.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C / José Lage Radío)
3156. **Por santa Mariña deix'o sacho e colle fousiña.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C¹⁶⁰⁶)
3157. **Por santa Mariña deixa o sacho e colle a fouchiña.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
3158. **Por santa Mariña o millo cobre o rabo á galiña.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C¹⁶⁰⁷)
3159. **Por santa Mariña o millo tapa [a] ala á galiña.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C¹⁶⁰⁸)
3160. **Por santa Mariña pousa a sacha e colle a fauciña.** (José Lorenzo Viña)
3161. **Por santa Mariña pousa a sacha e colle a fouchiña.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
-
- ¹⁵⁹⁷ O orixinal di *Por S. Xuan xa a sardiña molla o pan.*
- ¹⁵⁹⁸ O orixinal di *Por S. Xuan xa o millo tapa o can.*
- ¹⁵⁹⁹ O orixinal di *Por San Xuan u arado na man.*
- ¹⁶⁰⁰ O orixinal di *Por Sta. Agada entra o sol na auga.*
- ¹⁶⁰¹ O orixinal di *Por S. Agueda entra o sol na auga.*
- ¹⁶⁰² O orixinal di *Por Santa Ageda, entra o sol na i-auga.*
- ¹⁶⁰³ O orixinal di *Por Santa Ageda entra o sol na i-auga.*
-
- ¹⁶⁰⁴ O orixinal di *Por Santa Lucía crece a noite e menjua o día.*
- ¹⁶⁰⁵ O orixinal di *Por santa Lucia quitaselle a noite e meteselle o día.*
- ¹⁶⁰⁶ O orixinal di *Por Santa Mariña deixo sacho e colle fousiña.*
- ¹⁶⁰⁷ O orixinal di *Por Sta. Mariña oh millo cobre o rabo a galiña.*
- ¹⁶⁰⁸ O orixinal di *Por Santa Mariña u millo tapa ala a galiña.*

3162. **Por santa Mariña pousa a sacha e colle o fouciño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁶⁰⁹)
3163. **Por santa Mariña pousa o sacho e colle a fouciña.** (Francisco Canosa Quintáns)
3164. **Por santa Mariña rapa a túa añaña, sea grandaña ou pequeniña.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C ¹⁶¹⁰)
3165. **Por santa Mariña rapa a túa añaña.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Laño, Dodro, C ¹⁶¹¹)
3166. **Por santa Mariña sempre vou cedo prá camiña.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ¹⁶¹²)
3167. **Por santa Mariña tira a hacha e colle a focaña.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
3168. **Por santa Mariña x'o millo cubre a galiña.** (Jesús Santiso Barreiro ¹⁶¹³)
3169. **Por santa Mariña x'o millo tapa a galiña.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ¹⁶¹⁴ / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO ¹⁶¹⁵)
3170. **Por santa Mariña xa o millo tapa a galiña.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁶¹⁶ / J.M. Barral Sánchez)
3171. **Por santa Mariña xa o millo topa [sic] a galiña.** (José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ¹⁶¹⁷)
-
- ¹⁶⁰⁹ O orixinal di *Por Xanta Mariña pousa sacha e colle o fouciño.*
- ¹⁶¹⁰ O orixinal di *Por Sta. Mariña rapa a tua añaña sea grandaña ou pequeniña.*
- ¹⁶¹¹ O orixinal di *Por Sta. Mariña rapa a tua añaña.*
- ¹⁶¹² O orixinal di *Por Santa Mariña sempre vou cedo pr'a camiña.*
- ¹⁶¹³ O orixinal di *Por Sta. Mariña xo millo cubre a galiña.*
- ¹⁶¹⁴ O orixinal di *Por sta. Mariña xo millo tapa a galiña.*
- ¹⁶¹⁵ O orixinal di *Por Sta Mariña xo millo tapa a galiña.*
- ¹⁶¹⁶ O orixinal di *Por Sta. Mariña xa o millo tapa a galiña.*
- ¹⁶¹⁷ O orixinal di *Por Sta. Mariña xa o millo topa a galiña.*
3172. **Por santa Mariña, fruto na arquña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3173. **Por Santiago arden as tellas dos tellados; por d'afora, que non por embaixo.** (M. González Fernández ¹⁶¹⁸)
3174. **Por Santiago pinta o bago.** (Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO)
3175. **Por Santos sach'a horta e capa o rancho.** (Juan Bello Valiña)
3176. **Por Santos, neve nos campos.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁶¹⁹)
3177. **Por setembro, cabazas nos leiros.** (M. González Fernández)
3178. **Por un oído me entra e por outro me sale.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
3179. **Por un punto foi o gato ó unto.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO ¹⁶²⁰)
3180. **Por un[h]a sardiña cansou a burra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁶²¹)
3181. **Por xaneiro bótame un pan enteiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3182. **Por xaneiro métese o can no palleiro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3183. **Por xaneiro non vai o can ó palleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁶²²)
3184. **Por xaneiro pon o lume ó palleiro.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹⁶²³)
3185. **Porco cereiseiro vale pró talleiro.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C ¹⁶²⁴)
-
- ¹⁶¹⁸ O orixinal di *Por Santiago arden as tellas dos tellados, por d'afora que non por embaixo.*
- ¹⁶¹⁹ O orixinal di *Por Santos, neve n'os campos.*
- ¹⁶²⁰ O orixinal di *Por 1 punto foi o gato o unto.*
- ¹⁶²¹ O orixinal di *Por una sardiña, cansou a burra.*
- ¹⁶²² O orixinal di *Por xaneiro non bai o can o palleiro.*
- ¹⁶²³ O orixinal di *Por Xaneiro pon u lume o palleiro.*

3186. **Porque ladren os cas na aldea, non van afundir a peneda.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3187. **Potro de potrela, becerro de vaca vella.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3188. **Pouca fel fai amargha moita mel.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁶²⁵)
3189. **Pouca terra ben abonada vale pola moita traballada.** (José Manuel Area Alonso)
3190. **Pouco a pouco fía a vella no coupou.** (Laureano Moscoso Sabel: Berreo, Trazo, C ¹⁶²⁶)
3191. **Pouco aceite dan por un carto.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3192. **Pouco dades e menos levades.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C)
3193. **Pouco e pouco chégase a lonxe.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C)
3194. **Pouco importa que o angazo xunte si a cesta verte.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
3195. **Pouco se gana fiando e menos se gana mirando.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU)
3196. **Pra a misa e pra o souto non hay que esperar un polo outro.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3197. **Pra entender de presos, carceiros vellos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3198. **Pra entender os presos, carceiros vellos.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁶²⁷)
3199. **Prá misa e pró muíño non esperes polo teu veciño.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ¹⁶²⁸)
3200. **Prá misa e pró sermón, chamar si, esperar non.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁶²⁹)
3201. **Pra nós chova en abril e mayo e pra vós o resto do ano.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C ¹⁶³⁰)
3202. **Pra pobre, sastre; pra rico, zapateiro; pra bo home, cura; e pra borracho, gaiteiro.** (José Manuel Area Alonso)
3203. **Pra quen non quere, sempre hay abondo.** (Seminarista anónimo: Carballo, C)
3204. **Pra ser bos amighos, primeiro hay que ser enemighos.** (Carballo, C ¹⁶³¹)
3205. **Pra ser carpinteiro hay que aprender primeiro.** (Manuel Camino Sánchez)
3206. **Prá túa casa o madeiro córtao sempre en xaneiro.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO ¹⁶³² / Francisco Canosa Quintáns)
3207. **Pra un gueso hay cincuenta cas.** (M. González Fernández ¹⁶³³)
3208. **Pre un bo aforrador nunca faltou un bo gastador.** (Eliseo López Varela)
3209. **Predicame frade: por unha orella [me entra] e por outra me sale.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁶³⁴)
3210. **Predicame, cura, predicame, frade: por un oído me entra e por outro me sale.** (Lorenzo Castiñeira Canosa: Santa María de Xaviña, Camariñas, C)
3211. **Predicame, padre, que por unha orella me entra e por outra me sale.**

¹⁶²⁴ O orixinal di *Porco cereiseiro vale pro talleiro*.

¹⁶²⁵ O orixinal di *Pouca fel fai amarja moita mel*.

¹⁶²⁶ O orixinal di *Pouco a pouco, fia a bella no coupou*.

¹⁶²⁷ O orixinal di *Pra entender us presos carceiros bellos*.

¹⁶²⁸ O orixinal di *Pra Misa e pro muíño, non esperes po lo teu veciño*.

¹⁶²⁹ O orixinal di *Pr'a Misa e pr'o sermón, chamar si, esperar non*.

¹⁶³⁰ O orixinal di *Pra nos chova en Abril e Mayo, e pra vos o resto do ano*.

¹⁶³¹ O orixinal di *Pra ser bos amijos primeiro hay que ser enemijos*.

¹⁶³² O orixinal di *Pra tua casa o madeiro cortao sempre en Xaneiro*.

¹⁶³³ O orixinal di *Pron gueso hay cincuenta cas*.

¹⁶³⁴ O orixinal di *Predicame frade. Por unha orella e por outra me sale*.

- (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
3212. **Predica, meu frade, por un oído me entra e por outro me sale.** (José Luís Lobato Carbia¹⁶³⁵)
3213. **Pregúntalle a Mateu que minte como eu.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3214. **Preitos, nin tortos nin dreitos.** (Francisco Canosa Quintáns)
3215. **Prenda de gallego diñeiro vale.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3216. **Primeiro cae un mintireiro que un coxo.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3217. **Primeiro cai un mentireiro que un coxo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3218. **Primeiro se colle un mentireiro c'un coxo.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
3219. **Pró ben facer, mal haber.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C¹⁶³⁶ / José María García Vázquez: Dodro, C¹⁶³⁷)
3220. **Probe do probe, que todo o mundo o mole.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3221. **Pronto chega quen dá pena.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁶³⁸)
3222. **Que chova, que deixe de chover, en diciembre o inverno entra.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
3223. **Que desgracia é a do probe que, se el non se alaba, non hay quen-o alabe.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C¹⁶³⁹)
3224. **Que formoso é o mes que empeza en Santos e remata en san Andrés.**
- (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁶⁴⁰)
3225. **Que mal farás, que a ti non cho fagan.** (Francisco Canosa Quintáns)
3226. **Que se sache ben, que se sache mal, sachado ha de quedar.** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C¹⁶⁴¹ / José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C)
3227. **Que sea pola arada, que sea pola sin arar, os demos t'han de levar.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C¹⁶⁴²)
3228. **Quéixase un das que ten e non sabe as que lle vén.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3229. **Quen a bo arbor se arrima, boa sombra lle cobija.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C¹⁶⁴³)
3230. **Quen a ferro mata a ferro morre.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
3231. **Quen á misa non queira ir, pouco che ha de subir.** (Pedro Pontes García¹⁶⁴⁴)
3232. **Quen a pau mata, a pau morre.** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C)
3233. **Quen a solas se aconsella, a solas se remexa.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
3234. **Quen a súa filla quer casar, dell'a centofollas a lavar.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C¹⁶⁴⁵)
3235. **Quen acaba primeiro, axuda ao derradeiro.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
3236. **Quen aúna por san Juan, ou é tolo ou non ten pan.** (Juan Carlos Couselo Gago¹⁶⁴⁶)

¹⁶³⁵ O orixinal di *Predica meu frade, por un oído me entra e por outro mesale.*

¹⁶³⁶ O orixinal di *Pro ben facer mal haber.*

¹⁶³⁷ O orixinal di *Pro ben facer mal haber.*

¹⁶³⁸ O orixinal di *Pronto chega quen da pena.*

¹⁶³⁹ O orixinal di *Que desgracia he a do probe que se el non se alaba non hay que no alave.*

¹⁶⁴⁰ O orixinal di *Que formoso e u mes, que empeza en santos, e remata en san Andrés.*

¹⁶⁴¹ O orixinal di *Que se sache ben que se sache mal, sachado a de quedar.*

¹⁶⁴² O orixinal di *Que sea pola arada que sea pola sin arar os demos tan de levar.*

¹⁶⁴³ O orixinal di *Quen a bo arbor xe arrima, boa sombre lle cobija.*

¹⁶⁴⁴ O orixinal di *Quen a misa non queira ir, pouco che ha de subir.*

¹⁶⁴⁵ O orixinal di *Quen a sua filla quer casar della centofollas a labar.*

3237. **Quen aúna por san Xuan, ou é tolo ou non ten pan.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁶⁴⁷)
3238. **Quen ayuna por san Xoán, ou é tolo ou non ten pan.** (Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ¹⁶⁴⁸)
3239. **Quen beba viño de máis, acaba consigo e cos demais.** (Pedro Pontes García ¹⁶⁴⁹)
3240. **Quen ben ata, ben desata.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3241. **Quen ben che queira, che fará chorar.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3242. **Quen ben che quere, faite chorar.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3243. **Quen ben está, ben estea.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
3244. **Quen con cans se deita, con pulgas se levanta.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
3245. **Quen con ferro mata con ferro morre.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3246. **Quen con lobos anda, a aullar aprende.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3247. **Quen con lobos se xunta, a aullar se enséña.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ¹⁶⁵⁰)
3248. **Quen con rapaces se deita, mexado se levanta.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
3249. **Quen con rapaces se deita, mollado se levanta.** (Manuel Canedo Nimo: Trasmonte, Ames, C)
3250. **Quen cría un fillo, cría un lobo.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez ¹⁶⁵¹)
3251. **Quen ch'avisa, ben che quere.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO ¹⁶⁵²)
3252. **Quen ch'avisa, ben che quer.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C ¹⁶⁵³)
3253. **Quen che avisa, ben che quer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁶⁵⁴)
3254. **Quen che mandou cantar, meu frade, quen che mandou cantar que che pague.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3255. **Quen che quere mal é do teu oficio.** (Félix Rodríguez Vieites ¹⁶⁵⁵)
3256. **Quen che quere mal é o do teu oficio.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁶⁵⁶)
3257. **Quen chega tarde, nin oi misa nin come carne.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁶⁵⁷)
3258. **Quen dá o que ten en vida, á porta espicha.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁶⁵⁸)
3259. **Quen dá o que ten, a pedir vén.** (José Lage Radío ¹⁶⁵⁹)
3260. **Quen dá o que ten, mira pra quen o leva.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁶⁶⁰)
3261. **Quen dá pan a can ajeno, perde can e perde pan.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C ¹⁶⁶¹)

¹⁶⁴⁶ O orixinal di *Quen auna por San Juan, ou e tolo, ou non ten pan.*

¹⁶⁴⁷ O orixinal di *Quen auna por San Xuan ou e tolo ou non ten pan.*

¹⁶⁴⁸ O orixinal di *Quen ayuna por San Xoan, ou e tolo ou non ten pan.*

¹⁶⁴⁹ O orixinal di *Quen beba viño demais, acaba consigo e cos demais.*

¹⁶⁵⁰ O orixinal di *Quen con lobos xe xunta a aullar se enséña.*

¹⁶⁵¹ O orixinal di *Quén cria un fillo, cria un lobo.*

¹⁶⁵² O orixinal di *Quen chavisa ben che quere.*

¹⁶⁵³ O orixinal di *Quen chavisa ben che quer.*

¹⁶⁵⁴ O orixinal di *Quen che avisa ben che q'uer.*

¹⁶⁵⁵ O orixinal di *Quen che quere mal e do teu oficio.*

¹⁶⁵⁶ O orixinal di *Quen che quer mal, e o do teu oficio.*

¹⁶⁵⁷ O orixinal di *Quen chega tarde nin hoy misa nin come carne.*

¹⁶⁵⁸ O orixinal di *Quen da o que ten en vida a porta espicha.*

¹⁶⁵⁹ O orixinal di *Quen da o que ten a pedir ven.*

¹⁶⁶⁰ O orixinal di *Quen da o que ten mira pra quen ó leva.*

¹⁶⁶¹ O orixinal di *Quen da pan a can ajeno perde can e perde pan.*

3262. **Quen dá pan a can alleo, perde o pan e mais o can.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁶⁶²)
3263. **Quen dá pan a can alleo, perde pan e perde can.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁶⁶³)
3264. **Quen dá pan a can elleu, perde pan e perde can.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁶⁶⁴)
3265. **Quen dá pau dá pan.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁶⁶⁵)
3266. **Quen en mayo non merenda, ou ós males ou ós mortos se encomenda.** (José Lage Radío ¹⁶⁶⁶)
3267. **Quen en san Miguel esterca, dende a casa rega.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C)
3268. **Quen en san Miguel esterca, dende a casa sega.** (Francisco Canosa Quintáns)
3269. **Quen erra e se emenda, a Dios se encomenda.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3270. **Quen erra e se emenda, a Dios se encomenda.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3271. **Quen fala e cala, amola a quen fala.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO)
3272. **Quen foi a Sevilla, perdeu a silla.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3273. **Quen foi ó campo, perdeu o banco.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁶⁶⁷)
3274. **Quen lle dá a quen-o entende, non-o dá que ben o vende.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ¹⁶⁶⁸)
3275. **Quen máis mira menos ve.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁶⁶⁹ / Francisco Luna Bande ¹⁶⁷⁰)
3276. **Quen mal anda mal acaba.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO / Manuel Cancela Corredoira: San Pedro de Campañó, Pontevedra, PO)
3277. **Quen mal anda peor acaba.** (Francisco Canosa Quintáns)
3278. **Quen mal decrúa, no[n] arrenda a súa.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ¹⁶⁷¹)
3279. **Quen mal vive mal acaba.** (Laureano Moscoso Sabel: Berreo, Trazo, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3280. **Quen manda non roga.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹⁶⁷²)
3281. **Quen merca ruín pano, tres veces se viste ó ano.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁶⁷³)
3282. **Quen millor cós empregados se confesa, mayor penitencia leva.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁶⁷⁴)
3283. **Quen moito corre, non chegha a lonxe.** (Juan Carlos Couselo Gago ¹⁶⁷⁵)
3284. **Quen moito corre, non vai pra lonxe.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)

¹⁶⁶² O orixinal di *Quen da pan a can alleo perde o pan e mais o can.*

¹⁶⁶³ O orixinal di *Quen d'a pan a can alleo perde pan e perde can.*

¹⁶⁶⁴ O orixinal di *Quen da pan a can elleu, perde pan e perde can.*

¹⁶⁶⁵ O orixinal di *Quén dá pau, dá pan.*

¹⁶⁶⁶ O orixinal di *Quen en mayo non merenda ou os males ou os mortos se encomenda.*

¹⁶⁶⁷ O orixinal di *Quen foi o campo perdeu o banco.*

¹⁶⁶⁸ O orixinal di *Quen lle da a quen non entende, no no da que ven o vende.*

¹⁶⁶⁹ O orixinal di *Quen mais mira menos ve.*

¹⁶⁷⁰ O orixinal di *Quen mais mira, menos ve.*

¹⁶⁷¹ O orixinal di *Quen mal decrua no arrenda a sua.*

¹⁶⁷² O orixinal di *Quén manda non roga.*

¹⁶⁷³ O orixinal di *Quen merca ruín pano tres veces se viste o ano.*

¹⁶⁷⁴ O orixinal di *Quen millor c'os empregados se confesa mayor penitencia leva.*

¹⁶⁷⁵ O orixinal di *Quen moito corre non cheja a lonxe.*

3285. **Quen moito cor[r]e, logo para.** (Manuel Camino Sánchez ¹⁶⁷⁶)
3286. **Quen moito dorme, o seu e o axeno perde.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3287. **Quen muito ten, muito quer.** (Francisco Canosa Quintáns)
3288. **Quen non che me pareu non foi miña nai.** (M. González Fernández)
3289. **Quen non é reparado, dá co cu no ferrado.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁶⁷⁷)
3290. **Quen non fuma nin bebe viño, o diaño llo leva por outro camiño.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
3291. **Quen non goberna a leña, non goberna cousa que teña.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3292. **Quen non qu[e]ira aprender e non sepa confesarse, no inferno ha d'amolarse.** (Pedro Pontes García ¹⁶⁷⁸)
3293. **Quen non sabe de abó, non sabe de bo.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3294. **Quen non sepa as partes que ten a misa, a ninguén lle meta cobisa.** (Pedro Pontes García)
3295. **Quen non ten cabeza, non lle fai falta sombreiro.** (Seminarista anónimo: Carballo, C)
3296. **Quen non traballa, non ten mingalla.** (M. González Fernández)
3297. **Quen non veo Lisboa, non veo cousa boa.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
3298. **Quen non veo Sevilla, non veo marabilla.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
3299. **Quen o pouco desprecia, menos merece.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3300. **Quen o seu mal teña por moito, cóntello a outro.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3301. **Quen ós lóstregos non teme, a Deus ofende.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁶⁷⁹)
3302. **Quen ós lóstregos non teme, a Dios ofende.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁶⁸⁰ / José Manuel Area Alonso ¹⁶⁸¹)
3303. **Quen padece das moas, que acuda á dentuza.** (Francisco Luna Bande ¹⁶⁸²)
3304. **Quen padeza das moas, que acuda á dentuza.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ¹⁶⁸³)
3305. **Quen paga e mente, a bolsa llo sente.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹⁶⁸⁴)
3306. **Quen pareu, que a[r]role, e se non, pasar sin home.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁶⁸⁵)
3307. **Quen perde o burro e topa albarda, non sofre perda tanta.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3308. **Quen pola mañán se ergue sin nada en Dios cavilar, mal o día ha de pasar.** (Pedro Pontes García)

---

¹⁶⁷⁶ O orixinal di *Quen moito core logo para*.

¹⁶⁷⁷ O orixinal di *Quén non é reparado, da'co cú n'o ferrado*.

¹⁶⁷⁸ O orixinal di *Quen non quira aprender e non sepa confesarse, no inferno ha da molarse*.

---

¹⁶⁷⁹ O orixinal di *Quen os lostregos non teme a Deus ofende*.

¹⁶⁸⁰ O orixinal di *Quen os lostregos non teme, a Dios ofende*.

¹⁶⁸¹ O orixinal di *Quen os lóstregos no teme a Dios ofende*.

¹⁶⁸² O orixinal di *Quen padece de as moas, que acuda o dentuza*.

¹⁶⁸³ O orixinal di *Quen padeza das moas que acuda a dentuza*.

¹⁶⁸⁴ O orixinal di *Quen paga e mente a bolsa ll'o sente*.

¹⁶⁸⁵ O orixinal di *Quen pareu que arole e senon pasar sin home*.

3309. **Quen por malos camiños anda, malos abrollos colle.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO ¹⁶⁸⁶)
3310. **Quen queira ser un santo, rece con moito llanto.** (Pedro Pontes García)
3311. **Quen quere a Beltrán, quere o seu can.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
3312. **Quen rouba a un ladrón, gana cen anos de perdón.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
3313. **Quen rouba ó ladrón, ten cen anos de perdón.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹⁶⁸⁷)
3314. **Quen se laia e non come nin sonea, logo dá os fíos a tea.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁶⁸⁸)
3315. **Quen se salva, sabe; quen non se salva, non sabe nada.** (Francisco Canosa Quintáns)
3316. **Quen tal ve, tal quere.** (M. González Fernández)
3317. **Quen ten besta e vai a pé, máis besta el é.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO ¹⁶⁸⁹)
3318. **Quen ten gana de festa por lucir, nunca alma llega a subir.** (Pedro Pontes García)
3319. **Quen ten pan, non falta quen lle barra o chan.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁶⁹⁰)
3320. **Quen ten trigo, róuballo o veciño.** (Francisco Canosa Quintáns)
3321. **Quen todo quere, todo perde.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
3322. **Quen vai a Santiago e non vai a Padrón, ou fai romeiría ou non.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3323. **Quen vai a Santiago e non vai a Padrón, ou fai romería ou non.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C ¹⁶⁹¹ / Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO / Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / J.M. Barral Sánchez / Francisco Canosa Quintáns)
3324. **Quen vai a Santiago e non vén por Padrón, ou fai romería ou non.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C ¹⁶⁹²)
3325. **Quen vai en carro, nin vai a pé nin a cabalo.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C ¹⁶⁹³)
3326. **Quen vai en carro, non vai a pé nin a cabalo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁶⁹⁴)
3327. **Quen vive de recordos, vive entre mortos.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁶⁹⁵ / Francisco Luna Bande)
3328. **Quéntate co traballo e non co lume do carballo.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C / Francisco Canosa Quintáns / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3329. **Quérelle o corvo ós seus corviños como a pegha ós seus peghiños.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5º curso) ¹⁶⁹⁶)
3330. **Quérenme mal meus compadres porque lle digo as verdades.** (Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C)

¹⁶⁸⁶ O orixinal di *Quen por malos camiños anda malos abrollos colle*.

¹⁶⁸⁷ O orixinal di *Quen rouba o ladrón, ten cen anos de perdón*.

¹⁶⁸⁸ O orixinal di *Quen se laia e non come, nin sonea, logo dá os fíos a tea*.

¹⁶⁸⁹ O orixinal di *Quen ten besta e vai a pe mais besta el é*.

¹⁶⁹⁰ O orixinal di *Quen ten pan non falta quen lle barra o chan*.

¹⁶⁹¹ O orixinal di *Quen vai a Santiago e non vai a Padrón, ou fai romería ou non*.

¹⁶⁹² O orixinal di *Quen vai a Santiago e non vén por Padrón ou fai romería ou non*.

¹⁶⁹³ O refrán aparece dúas veces coas formas *Quen vai en carro nin vai a pe nin a cabalo* e *Quen vai en carro nin vai a pe nin a cabalo*.

¹⁶⁹⁴ O orixinal di *Quen vai en carro non vai en pe nin a cabalo*.

¹⁶⁹⁵ O orixinal di *Quen vive de recordos vive entre mortos*.

¹⁶⁹⁶ O orixinal di *Quérelle o corvo ós seus corviños, como a pegha ós seus peghiños*.

3331. **Quérenme mal os compadres porque lle digo as verdades.** (Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)
3332. **Quérote moito polo tempo enxoito, e polo mollado tírote ó lado.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁶⁹⁷)
3333. **Que[n] non veu Sevilla, non veu cousa boa.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁶⁹⁸)
3334. **Que[n] teña boca, que non diga a outro “¡sopla!”** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁶⁹⁹)
3335. **Raiola de xaneiro pode co verde e co seco.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C / José A. Iglesias Ares / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Couceiro, Muxía, C)
3336. **Ramiño de souto, se non vós, será outro.** (M. González Fernández ¹⁷⁰⁰)
3337. **Ramos mollado e Pascoas enxoitas, bo ano de froitas e troitas.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C)
3338. **Ramos mollado e Páscoas enxoitas, bo ano de froitas e troitas.** (Manuel Blanco Sieira: Oliveira, Ribeira, C)
3339. **Ramos mollados e Pascuas enxoitas, bo ano ano de froitas e truitas.** (Francisco Canosa Quintáns)
3340. **Raposo que moito dorme, galiña gorda nunca come.** (Eliseo López Varela)
3341. **Raposo que moito dorme, nunca galiña gorda come.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C / José Manuel Area Alonso)
3342. **Regalo de monxa: cunca de leite por cunca de aceite.** (M. González Fernández)
3343. **Rei morto, rei posto.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3344. **Reinos e diñeiros non queren compañeiros.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3345. **Réndame tarde e cávame cedo, e despois dareiche o que teño.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3346. **Reprendes as vacas e ceibas as cabras.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C)
3347. **Rey morto, rey posto.** (Manuel Camino Sánchez)
3348. **Roibéns ó mar, vellas ó sollar.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁷⁰¹)
3349. **Ron-ron, fagámo-lo que o rey mandou.** (M. González Fernández ¹⁷⁰²)
3350. **Rosquilla de monxa, ferrado de trigo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3351. **Roupa lavada polo sol agarda.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3352. **Rubiéns pá ribeira, vellas á parromeira.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁰³)
3353. **Rubiéns pó mar, vellas a traballar.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁰⁴)
3354. **Rubiéns hacia o mar, vellas a asollar.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁷⁰⁵)
3355. **Rubio pró naciente, aghua de repente.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁷⁰⁶)

---

¹⁶⁹⁷ O orixinal di *Querote moito po lo tempo enxoito, e po lo mollado tírote o lado.*

¹⁶⁹⁸ O orixinal di *Que non veu Sevilla non veu cousa voa.*

¹⁶⁹⁹ O orixinal di *Que teña boca, que non diga a outro 'sopla'.*

¹⁷⁰⁰ O orixinal di *Ramiño de souto se non vos será outro.*

---

¹⁷⁰¹ O orixinal di *Roibens o mar vellas o sollar.*

¹⁷⁰² O orixinal di *Ron-ron fagamolo que o rey mandou.*

¹⁷⁰³ O orixinal di *Rubiens pa ribeira bellas a parromeira.*

¹⁷⁰⁴ O orixinal di *Rubiens po mar bellas a traballar.*

¹⁷⁰⁵ O orixinal di *Rubies hacia o mar bellas a asollar.*

¹⁷⁰⁶ O orixinal di *Rubio pro naciente aghua de repente.*

3356. **Ruín cadela roe a veces boa cadea.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁷⁰⁷)
3357. **Ruín cadela roe ás veces boa correa.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C¹⁷⁰⁸)
3358. **Sábado á noite, María colle a roca.** (Antonio Mendoza Cajade: San Cristovo de Reis, Toques, C¹⁷⁰⁹)
3359. **Sábado á noite, María pilla a roca.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁷¹⁰)
3360. **Sábado á noite, Marica colle a roca.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁷¹¹ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁷¹²)
3361. **Sábado á noite, Mica colle o roco.** (Manuel Camino Sánchez¹⁷¹³)
3362. **Sábado pola noite, Marica colle a roca.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁷¹⁴ / Manuel Camino Sánchez)
3363. **Sabe un a donde chegou e non sabe a donde chegará.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C)
3364. **Saben todos o que bebo e non a sede que teño.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
3365. **Saben todos o que debo e non a sede que teño.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
3366. **Sácame de marzo, si non paxe o rasco.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia¹⁷¹⁵)
3367. **Sacha ben, que por donde vas non volverás.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁷¹⁶)
3368. **Saio de un souto e métome noutro.** (M. González Fernández¹⁷¹⁷)
3369. **San Antonio verdadeiro, o dezasete de xaneiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁷¹⁸)
3370. **San Cristobo co seu covo.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁷¹⁹ / Manuel Camino Sánchez / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3371. **San Lorenzo co seu caldeiro penzo.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)/ Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
3372. **San Lourenzo co seu caldeiro penzo.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁷²⁰)
3373. **San Lourenzo sempre vén co seu caldeiriño penzo, san Cristobo co seu covo e santa Mariña coa súa regazadiña.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO¹⁷²¹)
3374. **San Martiño sempre quere o seu graiño.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO¹⁷²²)
3375. **San Miguel das uvas maduras, tarde vés e pouco duras.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Laíño, Dodro, C¹⁷²³)

¹⁷⁰⁷ O orixinal di *Ruín cadela roe a veces voa cadea.*

¹⁷⁰⁸ O orixinal di *Ruín cadela roe as veces boa correa.*

¹⁷⁰⁹ O orixinal di *Sabado a noite Maria colle a roca.*

¹⁷¹⁰ O orixinal di *Sábado a noite, María pilla a roca.*

¹⁷¹¹ O orixinal di *Sabado a noite Marica colle a roca.*

¹⁷¹² O orixinal di *Sábado a noite Marica colle a roca.*

¹⁷¹³ O orixinal di *Sabado a noite Mica colle o roco.*

¹⁷¹⁴ O orixinal di *Sabado po la noite, marica colle a roca.*

¹⁷¹⁵ O orixinal di *Sácame de Marzo, sin nòn paxe o rasco.*

¹⁷¹⁶ O orixinal di *Sacha ven que por donde vas non volverás.*

¹⁷¹⁷ O orixinal di *Salo de un souto e metome noutro.*

¹⁷¹⁸ O orixinal di *San Antonio verdadeiro u 17 de xaneiro.*

¹⁷¹⁹ O orixinal di *S. Cristobo, co seu covo.*

¹⁷²⁰ O orixinal di *S. Lourenzo, co seu caldeiro penzo.*

¹⁷²¹ O orixinal di *San Lourenzo sempre ven c'o seu caldeiriño penzo, san Cristobo c'o seu covo, e santa Mariña coa sua regazadiña.*

¹⁷²² O orixinal di *S. Martiño sempre quere o' seu graiño.*

3376. **San Miguel das uvas, tarde vés e pouco duras.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁷²⁴ / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁷²⁵ / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷²⁶ / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO / José Porto Buceta: Portas, PO ¹⁷²⁷)
3377. **San Miguel siempre trae o s[e]u tonel.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ¹⁷²⁸)
3378. **San Migueliño das uvas maduras, tarde vés e pouco duras.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C ¹⁷²⁹)
3379. **San Migueliño das uvas maduras, tarde vés e pouco maduras.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C ¹⁷³⁰)
3380. **San Migueliño das uvas, tarde vés e pouco duras.** (Laureano Moscoso Sabel: Berreo, Trazo, C ¹⁷³¹ / Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ¹⁷³² / Manuel Camino Sánchez ¹⁷³³ / Francisco Canosa Quintáns)
3381. **San Migueliño siempre trae o seu airiño.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
3382. **Santa Cruz de Mayo, o lobo e o corvo, nado, e o raposo, criado.**
-
- ¹⁷²³ O orixinal di *San Miguel das uvas maduras tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷²⁴ O orixinal di *S. Miguel das uvas tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷²⁵ O orixinal di *San Miguel das uvas, tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷²⁶ O orixinal di *San Miguel das uvas tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷²⁷ O orixinal di *San Miguel das uvas tarde ves epouco duras.*
- ¹⁷²⁸ O orixinal di *San Miguel siempre trae o su tonel.*
- ¹⁷²⁹ O orixinal di *San Migueliño das uvas maduras tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷³⁰ O orixinal di *San Migueliño das uvas maduras, tarde ves e pouco maduras.*
- ¹⁷³¹ O orixinal di *San Migueliño das uvas, tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷³² O orixinal di *San Migeliño das uvas tarde ves e pouco duras.*
- ¹⁷³³ O orixinal di *Sn Migueliño das uvas, tarde ves e pouco duras.*
- (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
3383. **Santa Lucía quítalle á noite e auméntalle ó día.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ¹⁷³⁴)
3384. **Santa Lucía saca da noite e mete no día.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
3385. **Santa Lucía saca da nuite e mete no día.** (Francisco Canosa Quintáns)
3386. **Santa Lucía saca na noite e mete no día.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
3387. **Santa Lucía sácalle á noite e auméntalle ó día.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷³⁵)
3388. **Santa Lucía, auga ou sardiña.** (Juan Bello Valiña)
3389. **Santa Lusía saca na noite e mete no día.** (José Manuel Area Alonso ¹⁷³⁶)
3390. **Santa Mariña ca súa regazadiña.** (Manuel Camino Sánchez)
3391. **Santa Mariña coa súa regazadiña.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁷³⁷ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁷³⁸)
3392. **Santa Mariña nunca vén si[n] a súa regazadiña.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C ¹⁷³⁹)
3393. **Santa Mariña siempre vén ca súa regazadiña; santa Lucía ca súa regalía; san Lorenzo co seu caldeiro penzo.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C ¹⁷⁴⁰)
-
- ¹⁷³⁴ O orixinal di *Sn. Lucia quitalle a noite, e auméntalle o día.*
- ¹⁷³⁵ O orixinal di *Santa Lucia sacalle a noite e auméntalle o día.*
- ¹⁷³⁶ O orixinal di *Santa Luxía saca na noite e mete no día.*
- ¹⁷³⁷ O orixinal di *Santa Mariña co a sua regazadiña.*
- ¹⁷³⁸ O orixinal di *Sta. Mariña co a sua regazadiña.*
- ¹⁷³⁹ O orixinal di *Santa Mariña nunca ven si a sua regazadiña.*
- ¹⁷⁴⁰ O orixinal di *Sta. Mariña siempre ven ca sua regazadiña. / Sta. Lucia ca sua regalía. / San Lorenzo cu seu caldeiro penzo.*

3394. **Santa Mariña, fruto na arquíña.** (? López Baleato ¹⁷⁴¹)
3395. **Santa Marta de Ortigueira, a muller que come a nata non ten sorte co[a] manteiga.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁴²)
3396. **Santa Marta de Ortigueira, a muller que come nata non ten sorte ca manteiga.** (Francisco Canosa Quintáns)
3397. **Santa Rita Rita, o que se dá non se quita.** (Manuel Gerpe Gerpe: Santa María de Montouto, Santa Comba, C ¹⁷⁴³)
3398. **Santa Rita, o que se dá non se quita.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C ¹⁷⁴⁴ / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁴⁵)
3399. **Santa Rita, santa Rita, o que se dá non se quita.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁷⁴⁶)
3400. **Santaballa o deo, Santaballa o comeo.** (Xestoso, C)
3401. **Santiago co seu canado.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3402. **Santiago de chuvias, ano de alubias.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3403. **Santiguéses, picholeiros; as de Louro, vuleiras; as pesudas, de Lariño; as corbeiras de Lira.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ¹⁷⁴⁷)
3404. **Santos e Nadal, inverno carol.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO / Francisco Canosa Quintáns)
3405. **Sarna con gusto non pica.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C / Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
3406. **Sarne con gusto non pica.** (Francisco Canosa Quintáns)
3407. **Se a misa che é pesada, cando a digas será apurada.** (Pedro Pontes García ¹⁷⁴⁸)
3408. **Se a noite de Nadal está clara, ara, boi, ara; se está escura, ara, boi, no duro.** (José Lorenzo Viña ¹⁷⁴⁹)
3409. **Se agora non es bo ¿como serás aló?** (Pedro Pontes García)
3410. **Se ben non rezas o rosario, tampouco o breveario.** (Pedro Pontes García ¹⁷⁵⁰)
3411. **Se ben o rezo non fas, nunca bo crego serás.** (Pedro Pontes García ¹⁷⁵¹)
3412. **Se cazas, non te alabes; si non cazas, non te enfades.** (Héctor Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso))
3413. **Se comes mañán, non morres hoxe.** (Carballo, C)
3414. **Se che dan a ovella, colle a corda e vai por ela.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3415. **Se che don os dentes, recorre ó dentista.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁷⁵²)
3416. **Se che pica o culebrón, colleranche o legón.** (Félix Rodríguez Vieites)
3417. **Se chove moito en Nadal, ano formal.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barrós Fachal)

¹⁷⁴¹ O orixinal di *Santa Mariña fruto na Arquina*.

¹⁷⁴² O orixinal di *Santa Marta de Ortigueira a muller que come a nata non ten sorte co manteiga*.

¹⁷⁴³ O orixinal di *Santa Rita Rita, o que se da non se quita*.

¹⁷⁴⁴ O orixinal di *Santa Rita o que se da non se quita*.

¹⁷⁴⁵ O orixinal di *Santa Rita o que se da non se quita*.

¹⁷⁴⁶ O orixinal di *Santa Rita, Santa Rita o que se da non se quita*.

¹⁷⁴⁷ O orixinal di *Santiguéses picholeiros / Os de Louro vuleiras / As pesudas de Lariño / as corbeiras de Lira*.

¹⁷⁴⁸ O orixinal di *Se a misa che he pesada, cando a digas será apurada*.

¹⁷⁴⁹ O orixinal di *Se a noite de nadal está clara, ara boi ara; se está obscura, ara boi no duro*.

¹⁷⁵⁰ O orixinal di *Se ben non rezas u rosario, tampouco u breveario*.

¹⁷⁵¹ O orixinal di *Se ben u rezo non fas, nunca bo crego serás*.

¹⁷⁵² O orixinal di *Se che don os dentes recorre o dentista*.

3418. **Se chove o día de san Antonio de xaneiro, xa podes botar as pipas ó fumeiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁵³)
3419. **Se chove o domingo antes de misa, leva tod'a semana de risa.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C ¹⁷⁵⁴)
3420. **Se chove o domingo antes de misa, tod'a semana se vai de risa.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁷⁵⁵)
3421. **Se chove o sábado e domingo ante da misa, tod'a semana vai de risa.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO ¹⁷⁵⁶)
3422. **Se chove o sábado pola tarde e o domingo ó vir da misa, toda a semana é de risa.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO ¹⁷⁵⁷)
3423. **Se chove por Nosa Señora, a anada non é boa.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C / Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ¹⁷⁵⁸)
3424. **Se desexas mal ó veciño, venche o teu polo camiño.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁵⁹)
3425. **Se es bo, canto máis vas, máis peligros encontrarás.** (Pedro Pontes García ¹⁷⁶⁰)
3426. **Se mal das costas, peor dos illargas.** (M. González Fernández)
3427. **Se no mes de marzo sintes tronar, colle as chaves do pallar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁷⁶¹)
3428. **Se no mes de Santiago chove, neva no inverno.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO)
3429. **Se no silencio es un riseiro, no púlpito serás un grileiro.** (Pedro Pontes García)
3430. **Se non chove o día da Candeloria, xa o inverno vai fóra, pro se chove e venta, inda o inverno entra.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁷⁶²)
3431. **Se non queres traballare, moita fame tes que pasare.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C ¹⁷⁶³)
3432. **Se non te casas antes de trinta, quedas solteira pra toda a vida.** (Carballo, C)
3433. **Se o Nadal nada, sinal de boa anada.** (Juan Bello Valiña)
3434. **Se queres andar á carreira, bebe auga da rateira.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁷⁶⁴)
3435. **Se queres comer pouco, tes que traballar moito.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3436. **Se queres ir ó roupeiro, non te olvides do diñeiro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁷⁶⁵)
3437. **Se queres ir pescar, tes que saber nadar.** (José Eiras Paz: Amil, Moraña, PO)

---

¹⁷⁵³ O orixinal di *Se chove o día de San Antonio de xaneiro xa podes votar as pipas o fumeiro.*

¹⁷⁵⁴ O orixinal di *Se chove o domingo antes de misa leva toda semana de risa.*

¹⁷⁵⁵ O orixinal di *Se chove o domingo antes de misa toda semana se vai de risa.*

¹⁷⁵⁶ O orixinal di *Se chove o Sabado e Domingo ante da misa toda Semana vai de risa.*

¹⁷⁵⁷ O orixinal di *Se chove o sábado po la tarde e o domingo o vir da misa toda a semana e de risa.*

¹⁷⁵⁸ O orixinal di *Se chove por nosa Señora a anada no he voa.*

¹⁷⁵⁹ O orixinal di *Se desexas mal o veciño vende o teu po lo camiño.*

¹⁷⁶⁰ O orixinal di *Se es bó, canto mais vás, mais peligros encontrarás.*

---

¹⁷⁶¹ O orixinal di *Se nu mes de marzo sintes tronar colle as chaves du pallar.*

¹⁷⁶² O orixinal di *Se non chove o dia da Candeloria xa o inverno vay fora pre se chove e venta inda o inverno entra.*

¹⁷⁶³ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹⁷⁶⁴ O orixinal di *Se queres andar a carreira bebe auga da rateira.*

¹⁷⁶⁵ O orixinal di *Se queres ir o roupeiro non te olvides do diñeiro.*

3438. **Se queres pan, vaino buscar á terra do meu can.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁷⁶⁶)
3439. **Se queres que che siga o can, dálle pan.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ¹⁷⁶⁷)
3440. **Se queres que o carro cante, móllalle o eixe no río; despois de iso mollado, canta como un asubío.** (Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
3441. **Se queres que o carro cante, móllalle o eixo no río, e despois de ben mollado canta coma un asubío.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁷⁶⁸)
3442. **Se queres ser bo cristiano, reza de noite o rosario.** (Pedro Pontes García ¹⁷⁶⁹)
3443. **Se queres ter a muller boa, dálle cerboa.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez ¹⁷⁷⁰)
3444. **Se queres ter bo banastro, corta os vimbios en marzo.** (Juan López Souto: Corrubedo, Ribeira, C / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3445. **Se queres ter bo viño, enxerta de boa cepa.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3446. **Se queres ter lo[m]bo, seba o porco desde agosto.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁷⁷¹)
3447. **Se queres ter o home san, dálle abelán.** (R. Celso Rodríguez Rodríguez ¹⁷⁷²)
-
- ¹⁷⁶⁶ O orixinal di *Se queres pan vaino buscar a terra do meu can.*
- ¹⁷⁶⁷ O refrán aparece dúas veces coas formas *Se queres que che siga o can dalle pan* e *Se queres que che siga o can, dalle pan.*
- ¹⁷⁶⁸ O orixinal di *Se queres que o carro cante mollalle o eixe no río e despois de ven mollado canta coma un asubío.*
- ¹⁷⁶⁹ O orixinal di *Se queres ser bo Cristiano, reza de noite u rosario.*
- ¹⁷⁷⁰ O orixinal di *Se queres ter a muller boa, dalle cerboa.*
- ¹⁷⁷¹ O orixinal di *Se queres ter lobo seba o porco desde Agosto.*
- ¹⁷⁷² O orixinal di *Se queres ter o ome san, dalle abelán.*
3448. **Se queres ter un fillo larpeiro, apréndeo a gaiteiro.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO)
3449. **Se queres ter un fillo pillabán, méteo sancristán.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ¹⁷⁷³)
3450. **Se queres ter un fillo pillo, méteo monaguillo.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C ¹⁷⁷⁴)
3451. **Se ques comer, traballa.** (Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C)
3452. **Se ques ter un fillo can, méteo sacristán.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C)
3453. **Se ques ter un fillo pillo, méteo monaguillo.** (Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C)
3454. **Se recolle aceituna, fai o labrador fortuna.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3455. **Se sábado chove e domingo ant'a misa, pola semana verás que risa.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁷⁷⁵)
3456. **Se sábado chove e domingo ante misa, pola semana adiante verás que risa.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3457. **Se te morde un alacrán, busca viño e busca pan que mañá te enterrarán.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁷⁷⁶)
3458. **Se te morde unha gunicela, prepara a camisa prá terra.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁷⁷⁷)
3459. **Se te pica o escurpión, colle a pala e o ligón.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
-
- ¹⁷⁷³ O orixinal di *Xe queres ter un fillo pillaban meteo xancristan.*
- ¹⁷⁷⁴ O orixinal di *Xe queres ter un fillo pillo meteo monaguillo.*
- ¹⁷⁷⁵ O orixinal di *Se sabado chove e domingo anta misa pola semana veras que risa.*
- ¹⁷⁷⁶ O orixinal di *Se te morde un Alacrán busca viño et busca pan que mañá te enterraran.*
- ¹⁷⁷⁷ O orixinal di *Se te morde un'a gunicela prepara a camisa pra terra.*

3460. **Se tes a lingua aguda, ten a custilla dura.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3461. **Se tes frío, vaite pó río.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO ¹⁷⁷⁸)
3462. **Se tes gana, vaite pá cama.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO ¹⁷⁷⁹)
3463. **Se tes moitas galiñas, véndeas en setiembre e vólveas a comprar en *Navidá.** (Manuel Collazo Porto: Portas, PO)
3464. **Se tes sono, vaite pó forno.** (Jesús Tanoira Figueira: Setecoros, Valga, PO ¹⁷⁸⁰)
3465. **Se torce pra dentro é un patrenco.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹⁷⁸¹)
3466. **Se torce pra fóra ten un andar que nemora.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C)
3467. **Se trona do poniente, ceiba os bois e vente.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C)
3468. **Se trona do rayante, fala ós bois pa diante.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C ¹⁷⁸²)
3469. **Se (o caldo) está bo, come pouco; se está malo, come moito.** (Jesús García Villasenín: Niveiro, Val do Dubra, C)
3470. **Secreto entre tres non dura un mes.** (Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C)
3471. **Según é a manta, estira o pé.** (Francisco Canosa Quintáns)
3472. **Según é o burro, así se lle fan os aparellos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁷⁸³)
3473. **Según é o pai, así é o fillo.** (M. García García: Santa Xuliana de Monfero, C ¹⁷⁸⁴)
3474. **Según sea o burro, así se lle pon a albarda.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3475. **Según sea o burro, así ten que se-la albarda.** (M. González Fernández ¹⁷⁸⁵)
3476. **Sei que hei de morrer e sei dónde e cándoo.** (Freire López: Padrón, C ¹⁷⁸⁶)
3477. **Seitura de baixo i-outono de riba.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹⁷⁸⁷ / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO / Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹⁷⁸⁸)
3478. **Sembra cedo e collerás palla e gran.** (José M. Gullás Rivas: Forcarei, PO)
3479. **Sembra cedo e recollerás cedo.** (José Lorenzo Viña)
3480. **Sementa a avea en febreiro si queres sacar diñeiro.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C)
3481. **Sementar sin sazón, coller sin fouciño.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C ¹⁷⁸⁹)
3482. **Sempre porco ruín ha topa unha boa castaña.** (Francisco Canosa Quintáns)
3483. **Sempre santa Mariña vén ca súa regadiña.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C ¹⁷⁹⁰)
3484. **Sempre ten máis que falar o que mancha a cama que o que a limpa.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia ¹⁷⁹¹)
3485. **Señal de aghua cando a perdez canta.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹⁷⁹²)
3486. **Señora María, señor Manuel, castañas asadas e viño con mel.** (Ramón
-
- ¹⁷⁷⁸ O orixinal di *Se tes frio vaite po rio.*
- ¹⁷⁷⁹ O orixinal di *Se tes gana vaite pa cama.*
- ¹⁷⁸⁰ O orixinal di *Se tes sono vaite po forno.*
- ¹⁷⁸¹ O orixinal di *Se torce pra dentro e un patrenco.*
- ¹⁷⁸² O orixinal di *Se trona do rayante, fala os bois pa diante.*
- ¹⁷⁸³ O orixinal di *Según e u burro esi se lle fan us aparellos.*
- ¹⁷⁸⁴ O orixinal di *Según e o pai, asi e o fillo.*
-
- ¹⁷⁸⁵ O orixinal di *Segun sea o burro asi ten que sela albarda.*
- ¹⁷⁸⁶ O orixinal di *Sei que ei de morrer e sei donde e cando.*
- ¹⁷⁸⁷ O orixinal di *Seitura de baixo, y'outono de riba.*
- ¹⁷⁸⁸ O orixinal di *Seitura de baixo i'outono de riba.*
- ¹⁷⁸⁹ O orixinal di *Sementar sin sazón coller sin fouciño.*
- ¹⁷⁹⁰ O orixinal di *Sempre Sta. Mariña ven ca sua regadiña.*
- ¹⁷⁹¹ O orixinal di *Sempre ten mais que falar o que mancha a cama que o que a limpa.*
- ¹⁷⁹² O orixinal di *Señal de ajuan cando a perdez canta.*

- Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C 1793)
3487. **Señorita do pío, chea de fame e morta de frío.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
3488. **Setembro, deitoso mes, que entras con Santos i-acabas con san Andrés.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia 1794)
3489. **Si a Candea chora, inverno fóra.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO 1795)
3490. **Si a envidia fora tiña, todo o mundo a tiña.** (Francisco Canosa Quintáns)
3491. **Si a muller che manda tirar don piso, procura que sea baixo.** (Manuel Gómez Vilar)
3492. **Si a noite de Navidad foi de escuro, sementa no terrón duro.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3493. **Si a noite de Navidad foi de luar, labra ben pra sementar; si a noite de Navidad foi d'escuro, sementa no terrón duro.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO 1796)
3494. **Si a silveira ten amoras, come pan a poucas horas.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Lafiño, Dodro, C)
3495. **Si a vello queres chegar, bótate un neto a tragar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3496. **Si bebes pra olvidar, paga ante[s] de empezar.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO 1797)
3497. **Si casaches, non te alabes, e si non casaches, non te enfades.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
3498. **Si comes mañán, non morres hoxe.** (Carballo, C)
3499. **Si che dan unha ovella, colle a corda e vai por ela.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
3500. **Si che doi a barrigha, rasca contra unha vigha.** (Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO 1798)
3501. **Si che doi as muelas, rascas con ortighas.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO 1799)
3502. **Si che pica a denociña, vai preparando a caixiña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña 1800)
3503. **Si che pica un alacrán, as campanas tocarán.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
3504. **Si che pica un alacrán, chama o cura e o sacristán.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
3505. **Si che pica un alacrán, podes chamar o cura e o sacristán.** (Luís Vázquez Veiga)
3506. **Si che pica un alacrán, vai buscando o sacristán.** (Emilio Segade Vidones 1801)
3507. **Si che pica uno, avisa ó cura e ó sacristán.** (Celestino López López: Brai, S. Vicenzo de Curtis, Vilasantar, C 1802)
3508. **Si che pica un[h]a denucilla, vai buscando curillas.** (Emilio Segade Vidones 1803)
3509. **Si che [pica] unha colebra, hay rem[e]dio para ela.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C 1804)

¹⁷⁹³ O orixinal di *Señora Maria Sr. Manuel castañas asadas e viño con mel.*

¹⁷⁹⁴ O orixinal di *Setembro, deitoso mes, que entras con Santos y'acabas con S. Andrés.*

¹⁷⁹⁵ O orixinal di *Si a candea chora inverno fora.*

¹⁷⁹⁶ O orixinal di *Si a noite de Navidad foi de luar, labra ben, pra sementar. Si a noite de Navidad foi de escuro, sementa no terron duro.*

¹⁷⁹⁷ O orixinal di *Si bebes pra olvidar paga ante de empezar.*

¹⁷⁹⁸ O orixinal di *Si che doi a barrija rasca contra unha bija.*

¹⁷⁹⁹ O orixinal di *Si che doy as muelas rascas con ortijas.*

¹⁸⁰⁰ O orixinal di *Si che pica a denociña vay preparando a caixiña.*

¹⁸⁰¹ O orixinal di *Si che pica un alacran, vay buscando o sacristan.*

¹⁸⁰² O orixinal di *Si che pica uno avisa o cura e o sacristan.* Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹⁸⁰³ O orixinal di *Si che pica una denucilla, bay buscando curillas.*

3510. **Si chove domingo antes da misa, toda semana de prigisa.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
3511. **Si chove en febreiro, pan no cementeiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3512. **Si chove en san Antonio de xaneiro, xa podes botar as pipas ó fumeiro.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO¹⁸⁰⁵)
3513. **Si chove en san Xuan, non hay auga nin pan.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
3514. **Si chove moito en agosto, non gastes diñeiro en mosto.** (Juan Bello Valiña)
3515. **Si chove o día de san Fins, castañas poucas e nabos ruíns.** (Carballo, C¹⁸⁰⁶)
3516. **Si chove o domingo antes de Misa, toda semana vai de risa.** (Eliseo López Varela¹⁸⁰⁷)
3517. **Si chove o sábado á noite o domingo á misa, é unha semana de risa.** (Carballo, C¹⁸⁰⁸)
3518. **Si chove o sábado toda a tarde o domingo antes da misa, toda a semana vai de risa.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3519. **Si chove por Nosa Señora, a anada ha de ser boa.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO¹⁸⁰⁹)
3520. **Si chove por Nosa Señora, a anada non é boa.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C¹⁸¹⁰)
3521. **Si Dios deixase de man a abril, moitos desfeitos tiñan que vir.** (M. González Fernández)
3522. **Si en xulio non vén treboada, teremos mala anada.** (Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO¹⁸¹¹)
3523. **Si está encarnado para o mar, colle os bois e vai labrar; si está encarnado pró monte, colle os bois e méteos na corte.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO¹⁸¹²)
3524. **Si levas o caruncho á feira, non o peses na caruncheira.** (Carballo, C¹⁸¹³)
3525. **Si na túa casa non tes sardiña, na allea pide galiña.** (Félix Rodríguez Vieites)
3526. **Si no teu xardín hay rosas, no meu hay xazmíns.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C¹⁸¹⁴)
3527. **Si non che sobra pan, non críes can.** (José Porto Buceta: Portas, PO)
3528. **Si non hay que comer, de fame hay que morrer.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
3529. **Si non hay vento, non hay mal tempo.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C / Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)
3530. **Si non queres levar patadas, no[n] vayas á feira das bestas.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C¹⁸¹⁵)
3531. **Si non queres ter os amigos do teu fillo á porta, deixa o teu salir.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C¹⁸¹⁶)

¹⁸⁰⁴ O orixinal di *Si che unha colebra hay remdio para ela.*

¹⁸⁰⁵ O orixinal di *Si chove en S. Antonio de Xaneiro xa podes botar as pipas o fumeiro.*

¹⁸⁰⁶ O orixinal di *Si chove o día de S. Fins castañas poucas e nabos ruíns.*

¹⁸⁰⁷ O orixinal di *Si chove o Domingo antes de Misa toda semana vay de risa.*

¹⁸⁰⁸ O orixinal di *Si chove o sábado a noite o domingo a Misa e unha semana de risa.*

¹⁸⁰⁹ O orixinal di *Si chove por Nosa Señora a anada a de ser boa.*

¹⁸¹⁰ O orixinal di *Si chove por nosa Señora a anada non e boa.*

¹⁸¹¹ O orixinal di *Si en xulio non ven treboada teremos mala anada.*

¹⁸¹² O orixinal di *Si esta encarnado para o mar colle os bois e vai labrar; si esta encarnado pro monte colle os bois e meteos na corte.*

¹⁸¹³ O orixinal di *Si levas o caruncho a feira non o peses na caruncheira.*

¹⁸¹⁴ O orixinal di *Si no teu sardín hay rosas, no meu hay jazmíns.*

¹⁸¹⁵ O orixinal di *Si non queres levar patadas no vayas a feira das vestas.*

¹⁸¹⁶ O orixinal di *Si non queres ter os amigos do teu fillo a porta deisa o teu salir.*

3532. **Si novembro empeza ben, nada é de temer.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁸¹⁷ / Manuel Barrós Fachal ¹⁸¹⁸)
3533. **Si no[n] regha san Xoán, non regha nin un santo do verán.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁸¹⁹)
3534. **Si o ano empeza o domingo, vende os bois e compra millíño.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C)
3535. **Si o arco de vella está ó rayante, fala ós bois pra diante; si está ó puñente, ceiba os bois e vende.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C ¹⁸²⁰)
3536. **Si o avaro fose o sol, a nadie daría calore.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3537. **Si o cura canta ben, nada digamos o monaghillo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁸²¹)
3538. **Si o mes d'agosto vén craro, bo magosto e bo nabo; se vén nubrado, poucas castañas e nabos furados.** (Juan Bello Valiña)
3539. **Si o Pico Sagro está coberto de neve, nenas de Lestedo poñer o mantelo.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ¹⁸²²)
3540. **Si o que mandas o fai, excusas rapás.** (Francisco Canosa Quintáns)
3541. **Si o queres fillo de todo, meteu no coro.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
3542. **Si o río ronca, é porque agua leva.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ¹⁸²³)
3543. **Si o río rouca é porque agua leva.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁸²⁴)
3544. **Si o viño che perxudica os negocios, deixa os negocios.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO ¹⁸²⁵ / M. González Fernández)
3545. **Si os hórreos están vacíos, mal inverno pós meus fillos.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹⁸²⁶)
3546. **Si pan has de ter, obedece a muller.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3547. **Si pola Candelaria plora, vai mitá do inverno fóra; e que plore ou deixe de plorar, o inverno está sin pasar.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁸²⁷)
3548. **Si queres ben, faimo ti tamén.** (Francisco Canosa Quintáns)
3549. **Si queres boa fama, non che de o sol na cama.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3550. **Si queres casar, teste que quedar, que as nenas da aquí non van para alá.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁸²⁸)

---

¹⁸¹⁷ O orixinal di *Si novembro empeza ben, nada e de temer.*

¹⁸¹⁸ O orixinal di *Si novembro empeza ben, nada e de temer.*

¹⁸¹⁹ O orixinal di *Si no reja S. Xoán non reja nin un santo do verán.*

¹⁸²⁰ O orixinal di *Si o arco de vella está o rayante fala os bois pra diante si está o puñente ceiba os bois e vende.*

¹⁸²¹ O orixinal di *Si o cura canta ben, nada digamos o monajillo.*

¹⁸²² O orixinal di *Si u pico Sagro esta coberto de neve, nenas de Soutelo poñer u mantelo.* Corriximos *Soutelo* por *Lestedo* tal como xa fixera a lapis no ms. D. Manuel García, que era o profesor que gardaba estes exercicios de recolleita de refráns.

---

¹⁸²³ O orixinal di *Sio río ronca, e porque agua leva.*

¹⁸²⁴ O orixinal di *Si o río rouca e porque agua leva.*

¹⁸²⁵ O orixinal di *Si u viño che perxudica os negocios, deixa os negocios.*

¹⁸²⁶ O orixinal di *Si os hórreos están vacios mal invernos pos meus fillos.*

¹⁸²⁷ O orixinal di *Si pol'a Candelaria plora, vai mitá do inverno fora. E que plore ou deixe de plorar, o inverno está sin pasar.*

¹⁸²⁸ O orixinal di *Si queres casar tes te q'ue q'uedar, que as nenas da aquí non van para alá.*

3551. **Si queres coller trigo, sémbrao no seu siglo.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁸²⁹)
3552. **Si queres comer pouco, tes que traballar moito.** (José A. Otero Outes: Santiago de Compostela, C)
3553. **Si queres dormir ben, que non che dea o sol na cama.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3554. **Si queres qu'o fillo sea pillo, méteo monaguillo.** (Seminarista anónimo: Rías Baixas, PO ¹⁸³⁰)
3555. **Si queres que cante o carro, móllalle o eixe no río.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁸³¹)
3556. **Si queres que che siga o can, dálle pan.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C / Freire López: Padrón, C ¹⁸³² / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹⁸³³)
3557. **Si queres que te siga o can, dálle pan.** (Seminarista anónimo: Narla, Friol, LU ¹⁸³⁴)
3558. **Si queres que te veñan ver, hay que dar e ter.** (Eliseo López Varela)
3559. **Si queres ser ben servido, sírvete a ti mesmo.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3560. **Si queres ser carpinteiro, tes que aprender primeiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3561. **Si queres ser larpeiro, aprende a cura e a gaitero.** (Emilio Segade Vidones ¹⁸³⁵)
3562. **Si queres ser larpeiro, aprende a gaitero.** (Manuel Camino Sánchez)
3563. **Si queres ter bo viño, inxerta de boa cepa.** (José Manuel Area Alonso ¹⁸³⁶)
3564. **Si queres ter boa fama, non che dea o sol na cama.** (Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO)
3565. **Si queres ter boa fama, que non che colla o sol na cama.** (Manuel Camino Sánchez)
3566. **Si queres ter boa fama, que non che dé o sol na cama.** (Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C / José Calviño Pueyo: A Ponte Maceira, Portor, Negreira, C ¹⁸³⁷ / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C / Emilio Segade Vidones / Manuel Lago López / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C ¹⁸³⁸ / José A. Iglesias Ares ¹⁸³⁹)
3567. **Si queres ter boa fama, que non che dea o sol na cama.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C / Emilio Segade Vidones / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3568. **Si queres ter fama, que non che colla o sol na cama.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3569. **Si queres ter un carto, vota a Brea que o estraperlo non está morto.** (Seminarista anónimo: Besexos, Vila de Cruces, PO ¹⁸⁴⁰)
3570. **Si queres ter un fillo larpeiro, apréndeo a gaitero.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3571. **Si queres ter un fillo larpeiro, méteo sacristán ou gaitero.** (M. González Fernández)
3572. **Si queres ter un fillo pillabán, méteo sacristán.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
-
- ¹⁸²⁹ O orixinal di *Si queres coller trigo sembrao no seu siglo*.
- ¹⁸³⁰ O orixinal di *Si queres c'o fillo sea pillo meteo monaguillo*.
- ¹⁸³¹ O orixinal di *Si q'eres que cante o carro mollalle o eixe no río*.
- ¹⁸³² O refrán aparece dúas veces coas formas *Si queres que che siga o can, dalle pan* e *Si queres que che siga o can dalle pan*.
- ¹⁸³³ O orixinal di *Si queres que che siga o can, dalle pan*.
- ¹⁸³⁴ O orixinal di *Si queres que te siga o can, dalle pan*.
- ¹⁸³⁵ O orixinal di *Si queres ser larpeiro, aprende a cura a a gaitero*.
-
- ¹⁸³⁶ O orixinal di *Si queres ter bo biño ingerta de boa cepa*.
- ¹⁸³⁷ O orixinal di *Si queres ter boa fama que non che de u sol na cama*.
- ¹⁸³⁸ O orixinal di *Si queres ter boa fama que non che de u sol na cama*.
- ¹⁸³⁹ Calviño, Crespo, Segade, Lago, Castro e Iglesias poñen *de por dé*, ou mellor, *por dea*.
- ¹⁸⁴⁰ O orixinal di *Si queres ter un carto vota a Brea que ó estraperlo non está morto*.

3573. **Si queres ter un fillo pillo, méteo fogueteiro ou monaguillo.** (Manuel Fernández Ferro)
3574. **Si queres ter un fillo pillo, méteo monaghillo; si o queres ter pillabán, méteo sacristán; si o queres ter pillo de todo, méteo neno do coro.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C 1841)
3575. **Si queres ter un fillo pillo, méteo monaguillo; e si o queres ter pillabán, méteo sacristán.** (José M. Domínguez Martínez: Sardiñeiro, Fisterra, C)
3576. **Si queres ter un fillo pillo, méteo monaguillo.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codexeda, A Estrada, PO)
3577. **Si queres vivir sano, faite vello temprano.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO 1842)
3578. **Si ques ter un fillo larpeiro, méteo ou cura ou gaiteiro.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
3579. **Si ques ter un fillo pillo, méteo monaguillo; si polo contrario ques que sea larpán, méteo, meu home de Dios, sacristán.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C)
3580. **Si san Xoán chora, a silveira non dá mora.** (M. González Fernández 1843)
3581. **Si se recolle moita aceituna, pó labrador furtuna.** (Manuel Tojo Reboredo 1844)
3582. **Si te morde un alacrán, bebe viño e come pan que mañá te enterrarán.** (José Duro Quintela: Burres, Arzúa, C)
3583. **Si te morde un alacrán, busca viño e pan que mañán te enterrarán.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
3584. **Si te morde unha donicela, busca pan, busca codela, que mañán estarás sobre terra.** (Manuel Casal García: Santiago de Compostela, C)
3585. **Si te pica un alacrán, chama o cura e o sancristán.** (J.M. Barral Sánchez)
3586. **Si te queres casar, na casa non has de quedar.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3587. **Si tes calor, ponte ó sol.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C 1845)
3588. **Si tes frío, métete no río.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C 1846)
3589. **Si tes salú e queres comer, traballa.** (Francisco Canosa Quintás)
3590. **Si ti te alabas ¿que dirán os demais?** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3591. **Si unha porta se cerra, cen se abren.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3592. **Si vas á guerra, reza unha vez; si embarcas, reza dúas; e si te casas, reza tres.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO 1847)
3593. **Si vas ó moíño, no se che olvide o canciño.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C 1848)
3594. **Si ves tarresar, ponte a cantar; e si ves enverdesar, ponte a chorar.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C)
3595. **Sin traballar non se come e sin comer non se traballa.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3596. **Sobre dun ovo pon unha galiña.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO 1849)
3597. **Sogra, cuñada e sartén, na cucuña están ben.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)

¹⁸⁴¹ O orixinal di *Si queres ter un fillo pillo, meteo monajillo, si u queres ter pillaban, meteo sacristán, si u queres ter pillo de todo meteo neno do coro.*

¹⁸⁴² O orixinal di *Si queres vivir sano faite bello temprano.*

¹⁸⁴³ O orixinal di *Si S. Xoan chora a silveira non da mora.*

¹⁸⁴⁴ O orixinal di *Si se recolle moita aceituna po labrador furtuna.*

¹⁸⁴⁵ O orixinal di *Si tes calor ponte o sol.*

¹⁸⁴⁶ O orixinal di *Si tes frío mete te no río.*

¹⁸⁴⁷ O orixinal di *Si vas a guerra reza un'a vez, si embarcas reza duas, e si te casas reza tres.*

¹⁸⁴⁸ O orixinal di *Si vas o moíño no se che olvide o canciño.*

¹⁸⁴⁹ O orixinal di *Sobre d'un ovo, pon unha galiña.*

3598. **Sogra, nora e xenro son a entrada no inferno.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)
3599. **Sol con barbas, ventos ou aghuas.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁸⁵⁰)
3600. **Sol de abril non pasa de raiola.** (M. González Fernández ¹⁸⁵¹)
3601. **Sol do otono mata a seu dono.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3602. **Sol madrigueiro, auga ó palleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁸⁵²)
3603. **Sol madrugadeiro, chuvia no quinteiro.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C / Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO ¹⁸⁵³ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3604. **Sol madrugador, fraile rezador e caballero muy cortés, desconfía dos tres.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3605. **Sol madrugador, home rezador e fraile cortés, desconfía dos tres.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3606. **Sol madrugador, muller que lee latín e mula que dice ghim, todo ten mal fin.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo ¹⁸⁵⁴)
3607. **Sol madrugueiro mete o can ó palleiro.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁸⁵⁵)
3608. **Sol madrugueiro, chuvia no palleiro.** (Manuel Camino Sánchez ¹⁸⁵⁶)
3609. **Sol madrugueiro, chuvia no quinteiro.** (José Barca Sanmartín: Santa Minia de Brión, C)
3610. **Son iguais cans con diferentes collares.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C)
3611. **Sopas e sorber non pode ser.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3612. **Sufre por saber e traballa por ter.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3613. **Tales pais tales fillos.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3614. **Tales pais, tales fillos; tales carros, tales estadullos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3615. **Tales pais, tales fillos.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3616. **Tan presto se vai o año coma o carneiro.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁸⁵⁷)
3617. **Tanto en febreiro no solleiro, tanto en marzal no braseiro.** (Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO)
3618. **Tanto en febreiro no solleiro, tanto en marzo no braseiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
3619. **Tanto en frebeiro no solleiro, tanto en marzal no braseiro.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C)
3620. **Tanto o demo lle fai súa nai, qu'hasta que lle quita os ollos non para.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁸⁵⁸)
3621. **Tanto vai o cántaro á fonte que ó fin se rompe.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ¹⁸⁵⁹)
3622. **Tantos allos terá alleiro como días de xaneiro.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
-
- ¹⁸⁵⁰ O orixinal di *Sol con barbas ventos ou ajuas*.
- ¹⁸⁵¹ O orixinal di *Sol de abril non paxa de raiola*.
- ¹⁸⁵² O orixinal di *Sol madrigeiro, auga o palleiro*.
- ¹⁸⁵³ O orixinal di *Sol madrugadeiro, chuvia n'o quinteiro*.
- ¹⁸⁵⁴ O orixinal di *Sol madrugador, muller que lee latín e mula que dice jim todo ten mal fin*.
- ¹⁸⁵⁵ O orixinal di *Sol madrugueiro mete o can o palleiro*.
- ¹⁸⁵⁶ O orixinal di *Sol madrugueiro, chivia no palleiro*.
-
- ¹⁸⁵⁷ O orixinal di *Tan presto se vay o año coma o carneiro*.
- ¹⁸⁵⁸ O orixinal di *Tanto o demo lle fai sua nai quasta que lle quita os ollos non para*.
- ¹⁸⁵⁹ O orixinal di *Tanto vai u cántaro a fonte que o fin se rompe*.

3623. **Tantos xuicios como cabezas.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3624. **Tapa, masa, tapa, en canto o cerrall[|]eiro escapa.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO¹⁸⁶⁰)
3625. **Tella da irexa ouro gotexa.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁸⁶¹)
3626. **Tempo canta[n]do logo pasa.** (Xesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C¹⁸⁶²)
3627. **Tempo contado logo pasa.** (Xesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / José Manuel Area Alonso¹⁸⁶³)
3628. **Tempo fragosiño, molla ou queima.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3629. **Ten máis que decir quen cagha na cama ca quen-a limpia.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁸⁶⁴)
3630. **Ten quen ten, di a campana tola.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁸⁶⁵)
3631. **Ter e deber non é ter.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia¹⁸⁶⁶ / Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO / Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia¹⁸⁶⁷)
3632. **Terra de seixo, pa min a deixo.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C¹⁸⁶⁸)
3633. **Terra do cardo, pra min a gardo.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
3634. **Terra que dá o cardo, para min a gardo; a que dá o espiño, pó meu veciño.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁸⁶⁹)
3635. **Terra sin abono acaba co seu dono.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
3636. **Terra sin abono acaba con seu dono.** (Xesús González Castro: Santa Minia de Brión, C / Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C / José Manuel Area Alonso / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) / Francisco Luna Bande)
3637. **Terrón por terrón, Ferreira de Pantón; si che dan a escoller, vólvetes a Sober.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3638. **Ti que me levas, eu que axudo.** (M. González Fernández)
3639. **Tirando pola corda vén o burro.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C¹⁸⁷⁰ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁸⁷¹)
3640. **Toca o tan, hai que ir ó man.** Toca a campá, hai que ir manducar. (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C¹⁸⁷²)
3641. **Tócalle un sacho e dálle a fouciña que vai pra sega en Castilla.** (Francisco Canosa Quintáns¹⁸⁷³)
3642. **Tod'a xente mata o lobo, méno-la súa qu'a lambe.** (Xesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO¹⁸⁷⁴)
3643. **Todo canto pasa pola sartén, sale ben.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C¹⁸⁷⁵)
3644. **Todo é poñerse ás cousas -decía o que matou á vella.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁸⁷⁶)

¹⁸⁶⁰ O orixinal di *Tapa, masa, tapa, en canto o cerraleiro escapa.*

¹⁸⁶¹ O orixinal di *Tella de irexa ouro gotexa.*

¹⁸⁶² O orixinal di *Tempo cantado logo pasa.*

¹⁸⁶³ O orixinal di *Tempo cantado logo pasa.*

¹⁸⁶⁴ O orixinal di *Ten mais que decir quen caga na cama qua quena limpia.*

¹⁸⁶⁵ O orixinal di *Ten, quen, ten, dia a campana tola.*

¹⁸⁶⁶ O orixinal di *Ter e deber non e ter.*

¹⁸⁶⁷ O orixinal di *Ter e deber non e ter.*

¹⁸⁶⁸ O orixinal di *Terra de xeixo pa min a deixo.*

¹⁸⁶⁹ O orixinal di *Terra que da o cardo para min a gardo; a que da o espiño po meu veciño.*

¹⁸⁷⁰ O orixinal di *Tirando po la corda, ven o burro.*

¹⁸⁷¹ O orixinal di *Tirando po la corda ven o burro.*

¹⁸⁷² O orixinal di *Toca o tan ai que ir o man.*

¹⁸⁷³ O orixinal di *Tocalle un sacho, e dalle a fouciña que vai pra sega en Castilla.*

¹⁸⁷⁴ O orixinal di *Tod'a xente mata o' lobo menos l'asua qu'a lambe.*

¹⁸⁷⁵ O orixinal di *Todo canto pasa poll'a sartén, sale ben.*

3645. **Tódolos estudantes deben salir avantes.** (Pedro Pontes García ¹⁸⁷⁷)
3646. **Todos os homes pequenos son feitos de mala masa: a todas as horas do día son agoiros na casa.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO ¹⁸⁷⁸)
3647. **Todos que critican son criticados.** (Pascual Campos Arestino: Cando, Outes, C)
3648. **Todos saben o que bebo e non a sede que teño.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3649. **Todos se acordan de botarlle auga ás galiñas cando chove.** (Leonardo Carro Rodríguez: Vilaño, A Laracha, C ¹⁸⁷⁹)
3650. **Todos tiran pola auga pó seu moíño.** (Xestoso, C ¹⁸⁸⁰)
3651. **Toma desas que son camoesas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3652. **Toxo verde e xente nova todo é fume.** (Manuel Varela Pérez: Santa María de Castrofeito, O Pino, C ¹⁸⁸¹)
3653. **Traballos na vida non che han de faltar.** (Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C ¹⁸⁸²)
3654. **Tras a caída vén o dolor.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ¹⁸⁸³)
3655. **Tras de mayo vén san Xoán.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹⁸⁸⁴)
3656. **Trastes rotos ao faiado.** (José Manuel Area Alonso ¹⁸⁸⁵)
3657. **Trastes vellos ó faiado.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁸⁸⁶ / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C ¹⁸⁸⁷ / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁸⁸⁸ / Manuel Tojo Reboredo ¹⁸⁸⁹)
3658. **Trebonada polo leste, calma en nordeste.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C ¹⁸⁹⁰)
3659. **Tres anos de can novo, tres anos de bo can, tres anos de can vello, tres anos de mal can.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁸⁹¹ / Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C ¹⁸⁹² / Manuel Camino Sánchez ¹⁸⁹³ / M. González Fernández)
3660. **Trigo que n'has de coller deixa de o visitar.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ¹⁸⁹⁴)
3661. **Trigo que non has de colleitar, deixa de o visitar.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C)
3662. **Trigo que non has de segar, déixao de visitar.** (José Manuel Area Alonso)
3663. **Trinta días ten novembro, con abril, xunio e setembro; de vinteito sólo hay un e os demais son de trinta e un.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C)
3664. **Tropezar e non caer, adiantar camiño é.** (Manuel Barrós Fachal)
3665. **Un bo mor[r]er honra un[h]a vida enteira.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C ¹⁸⁹⁵)

---

¹⁸⁷⁶ O orixinal di *Todo e poñerse as cousas, decia o que matou a vella.*

¹⁸⁷⁷ O orixinal di *Todos os estudantes deben salir abantes.*

¹⁸⁷⁸ O orixinal di *Todos os homes pequenos son feitos de mala masa a todas as horas do día son agoiros na casa.*

¹⁸⁷⁹ O orixinal di *Todos se acordan de botarlle auga as galiñas cando chove.*

¹⁸⁸⁰ O orixinal di *Todos tiran pola auga po seu moíño.*

¹⁸⁸¹ O orixinal di *Toxo verde e xente nova todo he fume.*

¹⁸⁸² O orixinal di *Traballos na vida, non che an de faltar.*

¹⁸⁸³ O orixinal di *Tras a caída ven o dolor.*

¹⁸⁸⁴ O orixinal di *Tras de Mayo ven S. Juan.*

---

¹⁸⁸⁵ O orixinal di *Trastes rotos a o fallado.*

¹⁸⁸⁶ O orixinal di *Trastes bellos o fallado.*

¹⁸⁸⁷ O orixinal di *Trastes bellos o fayado.*

¹⁸⁸⁸ O orixinal di *Trastes bellos o faado.*

¹⁸⁸⁹ O orixinal di *Trastes vellos o fallado.*

¹⁸⁹⁰ O orixinal di *Trebonada po lo Leste calma en nordeste.*

¹⁸⁹¹ O orixinal di *Tres anos de can novo tres anos de bo can, tres anos de can bello tres anos de mal can.*

¹⁸⁹² O orixinal di *Tres anos de can novo, tres anos de bon can, tres anos de can bello, tres anos de mal can.*

¹⁸⁹³ O orixinal di *Tres anos de can nobo tres anos de bo can, 3 anos de can bello, 3 anos de mal can.*

¹⁸⁹⁴ O orixinal di *Trigo que nas de coller deixa de o visitar.*

3666. **Un e ningún, todo é un.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C ¹⁸⁹⁶)
3667. **Un gran non fai graneiro pero axuda o compañeiro.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)/ Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3668. **Un gran non fai graneiro pero axuda o seu compañeiro.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C)
3669. **Un grano non fai graneiro pero axuda o compañeiro.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3670. **Un grau non fai graneiro, pero axuda o compañeiro.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3671. **Un grau non fai palleiro pero axuda o seu compañeiro.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C)
3672. **Un home é un home aunque a muller lle pegue.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO ¹⁸⁹⁷)
3673. **Un home proveniente vale por dos.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
3674. **Un home valente é un teniente.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C ¹⁸⁹⁸)
3675. **Un no saco e outro no papo.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C)
3676. **Un non é ningún.** (M. González Fernández ¹⁸⁹⁹)
3677. **Un pai mantén a sete fillos e sete fillos non manteñen a seu pai.** (Manuel Tojo Reboredo)
3678. **Un potro máis un rabo forman un bo cabalo.** (Emilio Segade Vidones ¹⁹⁰⁰)
3679. **Un secreto entre tres non dura un mes.** (Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C ¹⁹⁰¹ / Luís Vázquez Veiga)
3680. **Unha anduriña non fai vrán.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3681. **Unha anduriña non fai vrau.** (José María García Vázquez: Dodro, C)
3682. **Unha besta non quer outra.** (M. González Fernández)
3683. **Unha camisa na pedra e outra no lombo.** (M. González Fernández)
3684. **Unha lancha con dous remos, un cesto con do[u]s patelos.** (Seminarista anónimo: Louro, Muros, C ¹⁹⁰²)
3685. **Unha man lava a outra e as dúas lavan a cara.** (Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C ¹⁹⁰³)
3686. **Unha mentira ben posta muito vale e pouco costa.** (Francisco Canosa Quintáns ¹⁹⁰⁴)
3687. **Unha por outra non é pecado.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ¹⁹⁰⁵)
3688. **Unha vella dixo a outra polo burato da porta: "Ti governa a túa vida que a miña nada che importa".** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C)
3689. **Unha vella e un candil son dos hechizos na casa: a vella, roña, roña, e o candil gasta a grasa.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C ¹⁹⁰⁶)
3690. **Unha vez te casarás e mil te arrepentirás.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO)

¹⁸⁹⁵ O orixinal di *Un bo morer honra una vida enteira.*

¹⁸⁹⁶ O orixinal di *Un e ningún, todo e un.*

¹⁸⁹⁷ O orixinal di *Un home he un home aunque a muller ye pegue.*

¹⁸⁹⁸ O orixinal di *Un home valente e un teniente.*

¹⁸⁹⁹ O orixinal di *Un non e ningún.*

¹⁹⁰⁰ O orixinal di *Un potro máis un rabo, forman un bo cabalo.*

¹⁹⁰¹ Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

¹⁹⁰² O orixinal di *Un'a lancha con dous remos un cesto con dos patelos.*

¹⁹⁰³ O orixinal di *Un'a man laba a outra e as duas lavan a cara.*

¹⁹⁰⁴ O orixinal di *Unha mentira ven posta muito vale e pouco costa.*

¹⁹⁰⁵ O orixinal di *Unha por outra non e pecado.*

¹⁹⁰⁶ O orixinal di *Unha vella e un candil son dos hechizos n'a casa: a vella, roña, roña, é o candil gasta a grasa.*

3691. **Unha vez vello, cen veces neno.** (M. González Fernández)
3692. **Unha vez vello, dúas veces rapaz.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C¹⁹⁰⁷)
3693. **Unhas e outras botan o cregho de poutas.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951)¹⁹⁰⁸)
3694. **Un[ha] man lava a outra e xuntas a cara.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁹⁰⁹)
3695. **Uña de gato e cara de beato.** (Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C)
3696. **Urdir e tecer non pode ser.** (José Manuel Area Alonso¹⁹¹⁰)
3697. **Urdir e tecer non poden ser.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951))
3698. **Urdir e tecer, non pode ser.** (Francisco Luna Bande)
3699. **Uvella que bala, bocado que perde.** (Emilio Segade Vidones)
3700. **Uvella que berra, bucado que perde.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C)
3701. **U[nh]a mau lava a outra e as dúas a cara.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C¹⁹¹¹)
3702. **Vaca agavada non enche a canada.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia¹⁹¹²)
3703. **Vaca de moitos, ben moxida e mal mantida.** (Francisco Luna Bande¹⁹¹³)
3704. **Vaca de moitos, ben muxida e mal mantida.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C¹⁹¹⁴ / Amador

Darriba Míguez (13-11-1951) / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / José Manuel Area Alonso / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Francisco Luna Bande¹⁹¹⁵)

3705. **Vaca morta, orella torta.** (Manuel Camino Sánchez)

3706. **Vaca que ve remoscar a outra e non remosca ela, tamén por algo é.** (M. González Fernández¹⁹¹⁶)

3707. **Vai a cabra pola viña: por donde vai a mai, vai filla.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo¹⁹¹⁷)

3708. **Vai a cabra pola viña: vai a nai e vai a filla.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO¹⁹¹⁸)

3709. **Vai a cabra por a viña: vai a nai e mais a filla.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)

3710. **Vai o vello a morrer, vai a aprender.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C¹⁹¹⁹)

3711. **Vai o vello morrendo e vai aprendendo.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁹²⁰)

3712. **Vai vento e o meu corpo pide alimento.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C)

3713. **Vaite con Dios, febreiro, cos teus vinteito, que si tuveras máis catro, non quedaba can nin gato.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO¹⁹²¹)

¹⁹⁰⁷ O orixinal di *Unha vez bello duas veces rapaz.*

¹⁹⁰⁸ O orixinal di *Unhas e outras botan o cregho de poutas.*

¹⁹⁰⁹ O orixinal di *Un man laba a outra e xuntas a cara.*

¹⁹¹⁰ O orixinal di *Urdir e tecer non pode ser.*

¹⁹¹¹ O orixinal di *Ua mau laba a outra e as duas a cara.*

¹⁹¹² O orixinal di *Vaca agavada, non enxe a canada.*

¹⁹¹³ O orixinal di *Vaca de moitos, ben moxida, e mal mantida.*

¹⁹¹⁴ O orixinal di *Vaca de moitos ven muxida e mal mantida.*

¹⁹¹⁵ O orixinal di *Vaca de moitos ven muxida e mal mantida.*

¹⁹¹⁶ O orixinal di *Vaca que ve remoscar a outra e non remosca ela tamen por algo e.*

¹⁹¹⁷ O orixinal di *Vai a cabra po la viña, por donde vai a mai, vai filla.*

¹⁹¹⁸ O orixinal di *Vai a cabra pol'a viña, vai a nai e vai a filla.*

¹⁹¹⁹ O orixinal di *Vai o bello a morrer vai a aprender.*

¹⁹²⁰ O orixinal di *Vay o vello morrendo e vay aprendendo.*

¹⁹²¹ O orixinal di *Vaite con Dios febreiro cos teus vinteito, que si tuveras mais catro, non quedaba can nin gato.*

3714. **Vaite d'aí, Pedro cosco, no me ténte-la criada: no[n] ma calzas nin ma vistas, nin lle pága-la xornada.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C 1922)
3715. **Vaite febreiriño curto cos teus vinteito, que si duraras catro máis, non quedaba can nin gato, nin ratiño no burato nin cornas ó carneiro pra roer o pr[e]gueiro.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO 1923)
3716. **Vaite febreiro cos teus vinteito, que si duras máis catro, non queda can nin gato.** (Freire López: Padrón, C)
3717. **Vaite febreiro con seus vinteito, si dura máis catro, non quedaba can nin gato.** (Manuel Martín Gómez: Muxía, C 1924)
3718. **Vaite ganancia, non me deas perda.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
3719. **Vaite, febreiriño, vaite cos teus vinteito, que si duraras máis catro, non quedaba can nin gato.** (Alfonso Fernández Barros: Santa Eulalia de Oeste, Catoira, PO 1925)
3720. **Val máis a quen Dios axuda que a quen moito madruga.** (Eliseo López Varela / Francisco Canosa Quintáns / José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C 1926)
3721. **Val máis a quen Dios axuda que a quen moito madruga.** (Francisco Canosa Quintáns 1927)
3722. **Val máis a quen Dios axuda que quen moito madruga.** (José Cornes Iglesias: Santiago de Buxán, Val do Dubra, C 1928)
3723. **Val máis andar que ornear.** (Eliseo López Varela 1929)
3724. **Val máis andar solo que mal acompañado.** (Francisco Canosa Quintáns 1930)
3725. **Val máis onza de trato que libra de traballo.** (José Manuel Area Alonso 1931)
3726. **Val máis óso na man que na boca do can.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña 1932)
3727. **Val máis paxaro na man que cen voando.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña 1933)
3728. **Val máis pequeno agudo que grande burro.** (Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C 1934)
3729. **Val máis pequeno agudo, que grande e burro.** (José Manuel Area Alonso / M. González Fernández 1935)
3730. **Val máis pequeno e agudo que grande e burro.** (Emilio Segade Vidones 1936)
3731. **Val máis pouco e ben que moito e mal.** (José Manuel Area Alonso 1937)

¹⁹²² O orixinal di *Baite daí Pedro cosco no me tente la criada no ma calzas nin ma vistas nin lle paga la xornada.*

¹⁹²³ O orixinal di *Vaite febreiriño curto cos teus 28 que si duraras 4 mais non quedaba can nin gato, nin ratiño no burato nin cornas o carneiro pra roer u prgueiro.*

¹⁹²⁴ O orixinal di *Vaite Frebeiro con seus vinteito si dura mais catro non quedaba can nin gato.*

¹⁹²⁵ O orixinal di *Vaite febreiriño vaite cos teus 28 que si duraras mais 4 non quedaba can nin gato.*

¹⁹²⁶ O orixinal di *Val mais a quen Dios axuda que a quen moito madruga.*

¹⁹²⁷ O orixinal di *Val mais a quen Dios axuda que a quen moito madruga.*

¹⁹²⁸ O orixinal di *Val mais a quen Dios axuda que quen moito madruga.*

¹⁹²⁹ O orixinal di *Val mais andar que ornear.*

¹⁹³⁰ O refrán aparece dúas veces coas formas *Val mais andar solo que mal acompañado* e *Val mais andar sólo que mal acompañado.*

¹⁹³¹ O orixinal di *Val mais onza de trato que libra de traballo.*

¹⁹³² O orixinal di *Val mais oso na man, que na boca do can.*

¹⁹³³ O orixinal di *Val mais, paxaro na man que 100 boando.*

¹⁹³⁴ O orixinal di *Val mais pequeno agudo que grande burro.*

¹⁹³⁵ O refrán aparece dúas veces coas formas *Val mais pequeno agudo que grande e burro.* e *Val mais pequeno agudo, que grande e burro.*

¹⁹³⁶ O orixinal di *Val mais pequeno e agudo, que grande e burro.*

¹⁹³⁷ O orixinal di *Val mais pouco e ben que moito e mal.*

3732. **Val máis que fagas pouco e ben que moito e mal.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C¹⁹³⁸)
3733. **Val máis ser arrieiro dunha besta que criado dunha recua.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁹³⁹)
3734. **Val máis ser pequeno e aghudo que grande e burro.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁹⁴⁰)
3735. **Val máis ser solo que mal acompañado.** (Manuel Mallo Mallo: Erboedo, A Laracha, C¹⁹⁴¹)
3736. **Val máis solo que mal acompañado.** (José Manuel Area Alonso¹⁹⁴²)
3737. **Val máis ter libros de conta que conta de libros.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C¹⁹⁴³)
3738. **Val máis un que dous me darán.** [sic] (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹⁴⁴)
3739. **Val máis unha boa enchente que sete lambiscadas.** (M. González Fernández¹⁹⁴⁵)
3740. **Val máis un[h]a nai que cen pais.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹⁴⁶)
3741. **Vale máis a maña cá forza.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C¹⁹⁴⁷)
3742. **Vale máis algo ca nada.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO¹⁹⁴⁸)
3743. **Vale máis andar que ornear.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C¹⁹⁴⁹)
3744. **Vale máis ben de cerca ca mal de lexos.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO¹⁹⁵⁰)
3745. **Vale máis burro vivo que sabio morto.** (José Lage Radío¹⁹⁵¹)
3746. **Vale máis calar que mal falar.** (Laureano Moscoso Sabel: Berreo, Trazo, C¹⁹⁵²)
3747. **Vale máis coste que fariña.** (Baldomero Louro Lado: San Mamede de Carnota, C¹⁹⁵³)
3748. **Vale máis home pequeno e agudo que grande e burro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia¹⁹⁵⁴)
3749. **Vale máis o que o sol deixa que o qu'a auga cría.** (Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO¹⁹⁵⁵)
3750. **Vale máis onza de trato que libra de traballo.** (Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C¹⁹⁵⁶)
3751. **Vale máis pequeno aghudo que grande burro.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C¹⁹⁵⁷ / Manuel Fernández Ferro¹⁹⁵⁸)
3752. **Vale máis pequeno agudo que grande burro.** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C¹⁹⁵⁹ / Héctor
-
- ¹⁹³⁸ O orixinal di *Bal mais que fagas pouco e ben que moito e mal.*
- ¹⁹³⁹ O orixinal di *Val mais ser arrieiro de unha besta, que criado dunha recua.*
- ¹⁹⁴⁰ O orixinal di *Val mais ser pequeno e ajudado, que grande e burro.*
- ¹⁹⁴¹ O orixinal di *Val mais ser solo, que mal acompañado.*
- ¹⁹⁴² O orixinal di *Val mais solo que mal acompañado.*
- ¹⁹⁴³ O orixinal di *Val mais ter libros de conta que conta de libros.*
- ¹⁹⁴⁴ O orixinal di *Val mais un, que dous me darán.*
- ¹⁹⁴⁵ O orixinal di *Val mais unha boa enchente que sete lambiscadas.*
- ¹⁹⁴⁶ O orixinal di *Val mais una nai que cen pais.*
- ¹⁹⁴⁷ O orixinal di *Vale mais a maña ca forza.*
- ¹⁹⁴⁸ O orixinal di *Vale mais algo qua nada.*
- ¹⁹⁴⁹ O orixinal di *Vale mais andar que ornear.*
- ¹⁹⁵⁰ O orixinal di *Vale mais ben de cerca qua mal de lexos.*
- ¹⁹⁵¹ O orixinal di *Vale mais burro vivo que sabio morto.*
- ¹⁹⁵² O orixinal di *Vale mais calar que mal falar.*
- ¹⁹⁵³ O orixinal di *Vale mais coste que fariña.*
- ¹⁹⁵⁴ O orixinal di *Vale mais home pequeno e agudo, que grande e burro.*
- ¹⁹⁵⁵ O orixinal di *Vale mais o que o sol deixa que o ca auga cría.*
- ¹⁹⁵⁶ O orixinal di *Vale mais onza de trato que libra de traballo.*
- ¹⁹⁵⁷ O orixinal di *Vale mais pequeno ajudado, que grande burro.*
- ¹⁹⁵⁸ O orixinal di *Vale mais pequeno ajudado que grande burro.*
- ¹⁹⁵⁹ O orixinal di *Vale mais pequeno agudo que grande burro.*

- Blanco Tato: Cereo, Coristanco, C (5º curso) ¹⁹⁶⁰ / Antonio Torreira Torreira: San Fins de Freixeiro, Santa Comba, C ¹⁹⁶¹ / José Lage Radío ¹⁹⁶²)
3753. **Vale máis pequeno agudo que grande e burro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁹⁶³)
3754. **Vale máis pequeno e listo que grande e burro.** (Manuel Lago López / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO ¹⁹⁶⁴)
3755. **Vale máis pouco e ben que moito e mal.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁹⁶⁵ / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C ¹⁹⁶⁶)
3756. **Vale máis ruín compostura que bo pleito.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO ¹⁹⁶⁷)
3757. **Vale máis ser arrieiro dunha besta que criado dunha recua.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁹⁶⁸)
3758. **Vale máis ser home pequeno forzudo que grande burro.** (José Bello Arjomil: Valiña, Vimianzo, C ¹⁹⁶⁹)
3759. **Vale máis ser pequeno e agudo que grande burro.** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C ¹⁹⁷⁰)
3760. **Vale máis ser pequeno e agudo que grande e burro.** (Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C ¹⁹⁷¹)
3761. **Vale máis solo que mal acompañado.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁹⁷²)
3762. **Vale máis solteiro que mal casado.** (Francisco Luna Bande ¹⁹⁷³)
3763. **Vale máis tarde ca nunca.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ¹⁹⁷⁴)
3764. **Vale máis tarde que nunca.** (M. González Fernández ¹⁹⁷⁵ / José Lage Radío ¹⁹⁷⁶)
3765. **Vale máis ter ca desear.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO ¹⁹⁷⁷ / José Lage Radío)
3766. **Vale máis ter e dar que non ter e pasar.** (Manuel Camino Sánchez ¹⁹⁷⁸)
3767. **Vale máis ter libros de cantos que cantos de libros.** (José María García Vázquez: Dodro, C ¹⁹⁷⁹)
3768. **Vale máis ter libros de conta que conta de libros.** (Jesús González Castro: Santa Minia de Brión, C ¹⁹⁸⁰ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ¹⁹⁸¹)
3769. **Vale máis ter que desear.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ¹⁹⁸² / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO ¹⁹⁸³)

¹⁹⁶⁰ O orixinal di *Vale mais pequeno agudo, que grande burro.*

¹⁹⁶¹ O orixinal di *Vale mais pequeno agudo que grande burro.*

¹⁹⁶² O orixinal di *Vale mais pequeno agudo que grande burro.*

¹⁹⁶³ O orixinal di *Vale mais pequeno agudo, que grande e burro.*

¹⁹⁶⁴ O orixinal di *Vale mais pequeno e listo que grande e burro.*

¹⁹⁶⁵ O orixinal di *Vale mais pouco e ben, que moito e mal.*

¹⁹⁶⁶ O orixinal di *Vale mais pouco e ven que moito e mal.*

¹⁹⁶⁷ O orixinal di *Vale mais ruín compostura, que bo pleito.*

¹⁹⁶⁸ O orixinal di *Vale mais ser arrieiro de unha besta que criado de unha recua.*

¹⁹⁶⁹ O orixinal di *Vale mais ser home pequeno forzudo que grande burro.*

¹⁹⁷⁰ O orixinal di *Vale mais ser pequeno e agudo que grande burro.*

¹⁹⁷¹ O orixinal di *Vale mais ser pequeno e agudo que grande e burro.*

¹⁹⁷² O orixinal di *Vale mais solo que mal acompañado.*

¹⁹⁷³ O orixinal di *Vale mais solteiro, que mal casado.*

¹⁹⁷⁴ O orixinal di *Bale mais tarde ca nunca.*

¹⁹⁷⁵ O orixinal di *Vale mais tarde que nunca.*

¹⁹⁷⁶ O orixinal di *Vale mais tarde que nunca.*

¹⁹⁷⁷ O refrán aparece dúas veces coas formas *Vale mais ter qua desear* e *Vale mais ter ca desear.*

¹⁹⁷⁸ O orixinal di *Vale mais ter e dar, que non ter e pasar.*

¹⁹⁷⁹ O orixinal di *Vale mais ter libros de cantos que cantos de libros.*

¹⁹⁸⁰ O orixinal di *Vale mais ter libros de conta que conta de libros.*

¹⁹⁸¹ O orixinal di *Vale mais ter libros de conta que conta de libros.*

¹⁹⁸² O orixinal di *Vale mais ter que desear.*

¹⁹⁸³ O orixinal di *Vale mais ter que desear.*

3770. **Vale máis un pequeno agudo que un grande burro.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C¹⁹⁸⁴ / Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C¹⁹⁸⁵ / Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C¹⁹⁸⁶ / José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C¹⁹⁸⁷)
3771. **Vale máis un remendo mal feito ca un burato ben feito.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁹⁸⁸)
3772. **Vale máis un "toma" ca dous "che darei".** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO¹⁹⁸⁹)
3773. **Vale máis un "toma" que dous "che darei".** (José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C¹⁹⁹⁰)
3774. **Valen máis fridas dun amigo que besos dun enemigo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹⁹¹)
3775. **Varón pola noite, sin cena, non.** (M. González Fernández)
3776. **Vella roñona é unha zanfona.** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C¹⁹⁹²)
3777. **Vella sin moas anda por la calle vendendo filloas** (José Álvarez Souto: Anxeriz, Tordoia, C¹⁹⁹³)
3778. **Vén a rula a rulear, colle o saco e vai sementar.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C / José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO¹⁹⁹⁴)
3779. **Vén ahí san Cristobo co seu cobo.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C¹⁹⁹⁵)
3780. **Vén ahí Santiago co seu canado.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C¹⁹⁹⁶)
3781. **Vén o cuco a cucar, colle o sachó e vai a sachar.** (Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C¹⁹⁹⁷)
3782. **Vén san Cristobo no seu cobo.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹⁹⁸)
3783. **Vén santa Mariña metida nun[ha] arguiña.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña¹⁹⁹⁹)
3784. **Vendaval escuro, inverno seguro.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
3785. **Véndeme a cunca e mais o cunqueiro e non me vendas o meu tabaqueiro.** (Juan Carlos Couselo Gago)
3786. **Véndeme o boi e véndeme a vaca, e non me vendas o pote das papas.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
3787. **Véndeme os bois, véndeme as vacas e non me vendas o pote das papas.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C)
3788. **Véndeme os bois, véndeme as vacas e non me vendas o pote das papas.** (Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C)
3789. **Vento de fóra e chuvia da ría, hay foleada para tod'o día.** (Francisco Deán Rodríguez: Portosín, Porto do Son, C²⁰⁰⁰)
-
- ¹⁹⁸⁴ O orixinal di *Vale mais un pequeno agudo que un grande burro.*
- ¹⁹⁸⁵ O orixinal di *Vale mais un pequeno agudo, que un grande burro.*
- ¹⁹⁸⁶ O orixinal di *Vale mais un pequeno agudo que un grande burro.*
- ¹⁹⁸⁷ O orixinal di *Vale mais un pequeno agudo, que un grnade burro.*
- ¹⁹⁸⁸ O orixinal di *Vale mais un remendo mal feito qua un vurato ben feito.*
- ¹⁹⁸⁹ O orixinal di *Vale mais un toma qua dous che darey.*
- ¹⁹⁹⁰ O orixinal di *Vale mais un "toma" que dous "che darei".*
- ¹⁹⁹¹ O orixinal di *Valen mais fridas dun amigo que besos dun enemigo.*
- ¹⁹⁹² O orixinal di *Bella roñona he unha zanfona.*
- ¹⁹⁹³ O orixinal di *Bella sin moas anda por la calle vendendo filloas.*
-
- ¹⁹⁹⁴ O refrán aparece dúas veces coas formas *Ben a rula a rulear, colle o saco e bai sementar* e *Ven a rula a rulear colle o saco e vai sementar.*
- ¹⁹⁹⁵ O orixinal di *Ven ahí S. Cristobo co seu cobo.*
- ¹⁹⁹⁶ O orixinal di *Ven ahí Santiago co seu canado.*
- ¹⁹⁹⁷ O orixinal di *Ben o cuco a cucar colle o sachó e bai a sachar.*
- ¹⁹⁹⁸ O orixinal di *Ven san Cristobo no seu cobo.*
- ¹⁹⁹⁹ O orixinal di *Ven santa Mariña metida nun 'Arguiña.*

3790. **Vento padronés, nunca boo ó vorés.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
3791. **Viño a pasar, auga a fartar.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3792. **Vispra de moito, día de nada.** (Héctor Blanco Tato: Cerezo, Coristanco, C (5º curso))
3793. **Volvendo bens por aghravios neghocian os homes sabios.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO²⁰⁰¹)
3794. **Xa ferve o pote e a da verdura inda non veu.** (Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C)
3795. **Xa que cobras, traballa.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO)
3796. **Xa sei que está máis cerca de ti ca de min.** (José M. Gullías Rivas: Forcarei, PO²⁰⁰²)
3797. **Xaneiro a ferverexar e as por[r]etiñas do pan a medrar.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C²⁰⁰³)
3798. **Xaneiro añeiro e febreiro cabriteiro.** (Manuel Vázquez Formoso: Serres, Muros, C)
3799. **Xaneiro chega con tempo fresquiño e lixeiro.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO)
3800. **Xaneiro chega con tempo lixeiro e fresquiño.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3801. **Xaneiro é carameleiro.** (Manuel Blanco Sieira: Olveira, Ribeira, C²⁰⁰⁴ / Francisco Canosa Quintáns)
3802. **Xaneiro é muy frieiro.** (Francisco Canosa Quintáns)
3803. **Xaneiro é un mes muy lameiro.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C²⁰⁰⁵)
3804. **Xaneiro fóra, medrou o día máis dunha hora.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C²⁰⁰⁶ / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C²⁰⁰⁷ / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C²⁰⁰⁸ / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO²⁰⁰⁹ / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO²⁰¹⁰ / José A. Iglesias Ares²⁰¹¹)
3805. **Xaneiro fóra, medrou o día máis dun[h]a hora.** (Ramón Álvarez Baliña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C²⁰¹²)
3806. **Xaneiro laceiro.** (José Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)
3807. **Xaneiro mollado, febreiro trastornado.** (Félix Rodríguez Vieites)
3808. **Xaneiro nova, medrou o día máis de una hora.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO²⁰¹³)
3809. **Xaneiro purraqueiro, nin bon ano nin bon paleiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia de Lugo)
3810. **Xaneiro quente, demo no ventre.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C / Manuel Barrós Fachal)
3811. **Xaneiro xiadeiro: busca a lebre no rigueiro e o conexo no sibadeiro.**

²⁰⁰⁰ O orixinal di *Vento da fora e chuva da ria hay foleada para todo dia.*

²⁰⁰¹ O orixinal di *Volvendo bens por ajravios, neghocian os homes sabios.*

²⁰⁰² O orixinal di *Xa sei que esta mais cerca de ti ca de min.*

²⁰⁰³ O orixinal di *Xaneiro a ferverexar e as poretiñas do pan a medrar.*

²⁰⁰⁴ O orixinal di *Xaneiro e carameleiro.*

²⁰⁰⁵ O orixinal di *Seneiro e un mes muy lameiro.*

²⁰⁰⁶ O orixinal di *Xaneiro fora, medrou o dia mais de unha hora.*

²⁰⁰⁷ O orixinal di *Xaneiro fora medou o dia mais dun a hora.*

²⁰⁰⁸ O orixinal di *Xaneiro fora, medrou o dia mais de unha hora.*

²⁰⁰⁹ O orixinal di *Xaneiro fora, medrou o dia mais d' nha hora.*

²⁰¹⁰ O orixinal di *Xaneiro fora, medrou o dia mais de unha hora.*

²⁰¹¹ O orixinal di *Xaneiro fora medrou u dia mais de unha hora.*

²⁰¹² O orixinal di *Xaneiro fora medrou dia mais de una hora.*

²⁰¹³ O orixinal di *Xaneiro nova medrou o dia mais de una hora.*

- (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO 2014)
3812. **Xaneiro xiadeiro.** (Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO 2015)
3813. **Xaneiro, hoveiro.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
3814. **Xaneiro, oveiro; marzo, espigarzo; abril, penduril.** (Seminarista anónimo: Terras do Deza, PO)
3815. **Xaneiro: hoveiro.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
3816. **Xaula feita, paxaro morto.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C / Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3817. **Xeada na lama, auga hasta a cama.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia 2016)
3818. **Xenio e figura hast'a sepultura.** (José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO 2017)
3819. **Xente baldeira, campanas de pao.** (Francisco Canosa Quintáns)
3820. **Xente crecente ten o díaño no dente.** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO 2018)
3821. **Xente de Noya, campanas de pau, tocan a misa con corno.** (Perfecto Esparís Freire: Santa María de Viceso, Brión, C)
3822. **Xente de Noya, campanas de pau.** (Manuel Otero González: Divino Salvador de Coiro, Cangas, PO)
3823. **Xente moza e leña verde todo é fume.** (Jaime Fráiz Vázquez: Arzúa, C 2019)
3824. **Xente moza e leña verde todo é fumo.** (Francisco Canosa Quintáns 2020)
3825. **Xente nova e leña verde toda é fume.** (Manuel Fernández Ferro)
3826. **Xente nova e leña verde todo é fume.** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia 2021 / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña 2022 / Manuel Canedo Nimo: Trasmonte, Ames, C 2023 / José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C / Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C 2024 / Ramón Viña Varela: Golmar, A Laracha, C 2025 / José González Santos: Boa, Camboño, Lousame, C 2026 / Serafín Caamaño Cernadas: Esteiro Muros, C / Ramón Álvarez Balaña: San Pedro de Coucieiro, Muxía, C 2027 / Jesús Alvite Alvite: San Cibrán de Vilastose, Muxía, C 2028 / Freire López: Padrón, C 2029 / Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C 2030 / Francisco Ageitos Pérez: Corrubedo, Ribeira, C 2031 / José Castro López: Sobrado dos Monxes, C 2032 / Jesús García Villaseñín: Niveiro, Val do Dubra, C 2033 / Cándido Señarís Fernández: Buxán, Val do Dubra, C 2034 / Celestino López López: Brai, S. Vincenzo de Curtis, Vilasantar, C 2035 / Seminarista anónimo: algún lugar da
-
- 2021 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2022 O orixinal di *Xente nova e leña verde, todo e fume.*
- 2023 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2024 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2025 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2026 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2027 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2028 O orixinal di *Xente nova e leña verde dodo e fume.*
- 2029 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2030 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2031 O orixinal di *Xente nova é leña verde todo é fume.*
- 2032 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2033 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2034 O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*
- 2035 O refrán aparece dúas veces coas formas *Xente nova, e leña verde, todoo e fume e Xente nova e*

2014 O orixinal di *Xaneiro xiadeiro: busca a lebre n'o rigueiro e o conexo n'o sibadeiro.*

2015 O orixinal di *Xaneiro siadeiro.*

2016 O orixinal di *Xeada n'a lama, auga hasta a cama.*

2017 O orixinal di *Xenio e figura hasta sepultura.*

2018 O orixinal di *Xente crecente, ten o díaño n'o dente.*

2019 O orixinal di *Xente moza e leña verde todo e fume.*

2020 O orixinal di *Xente moza é leña verde, todo e fume.*

provincia de Lugo / Teófilo Cabaleiro Cabaleiro: Codeseda, A Estrada, PO²⁰³⁶ / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO²⁰³⁷ / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO / Juan Benito Filloy Rial: Graba, Silleda, PO²⁰³⁸ / Jesús Acuña Garrido: Vilaboa, PO²⁰³⁹ / Juan Carlos Couelo Gago²⁰⁴⁰ / Francisco Luna Bande / Ríos Pereiro²⁰⁴¹ / Jesús Santiso Barreiro²⁰⁴² / Emilio Segade Vidones²⁰⁴³ / Luís Vázquez Veiga²⁰⁴⁴ / Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C²⁰⁴⁵ / Andrés Castro Ces: Tállara, Lousame, C²⁰⁴⁶ / Agustín Dosil Maceiras: Ponte Nafonso, Noia, C²⁰⁴⁷ / Luís Alcántara Pedreira: Rianxo, C / Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reis, PO²⁰⁴⁸ / Víctor Manuel Lobato Feijoo: Catoira, PO²⁰⁴⁹ / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO²⁰⁵⁰ / Jesús Ferro Ruibal: Rebón, Moraña, PO²⁰⁵¹ / Manuel Vilanova Peña:

leña verde todo e fume. Tamén escribe na folla *Bray* - Brai é un lugar de Vilasantar.

²⁰³⁶ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰³⁷ O orixinal di *Xente noba e leña verde todo e fume.*

²⁰³⁸ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰³⁹ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁰ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴¹ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴² O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴³ O orixinal di *Siente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁴ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁵ O orixinal di *Xente noba e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁶ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁷ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁸ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁴⁹ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁵⁰ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁵¹ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

Ribadumia, PO²⁰⁵² / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO²⁰⁵³ / M. González Fernández²⁰⁵⁴)

3827. **Xente nova e leña verde todo se volve fume** (Rafael García Ramos: Cabo de Cruz, Boiro, C / Nicolás Alvarellos López: Lalín, PO)

3828. **Xente nova e rama verde todo se volve fume.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C)

3829. **Xente nova e roupa vella todo o mundo enghargha nela.** (Manuel Canedo Nimo: Trasmonte, Ames, C²⁰⁵⁵)

3830. **Xente nova igual ás campanas de pau.** (Antonio Iglesias Duro: Carcacía, Padrón, C²⁰⁵⁶)

3831. **Xente nova toda é boba.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C²⁰⁵⁷ / Jesús María Antelo Fraga: Rial, Val do Dubra, C²⁰⁵⁸ / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C²⁰⁵⁹)

3832. **Xente nova leña verde todo é fume.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C²⁰⁶⁰ / Julio Barreiro Fernández: S. Miguel de Vilar, Touro, C²⁰⁶¹ / J.M. Barral Sánchez²⁰⁶² / José Luís Lobato Carbia)

3833. **Xente nova leña verde todo se volve fume.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO)

²⁰⁵² O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁵³ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁵⁴ O orixinal di *Xente nova e leña verde todo e fume.*

²⁰⁵⁵ O orixinal di *Xente nova e roupa bella todo mundo enjarja nela.*

²⁰⁵⁶ O orixinal di *Xente nova igual as campanas de pau.*

²⁰⁵⁷ O orixinal di *Xente nova toda e boba.*

²⁰⁵⁸ O orixinal di *Xente nova toda e boba.*

²⁰⁵⁹ O orixinal di *Xente nova toda e boba.*

²⁰⁶⁰ O orixinal di *Xente nova leña verde todo e fume.*

²⁰⁶¹ O orixinal di *Xente nova leña verde, todo e fume.*

²⁰⁶² O orixinal di *Xente nova, leña verde, todo e fume.*

3834. **Xesús, María e José, canto máis vai, pior é.** (José Luís Barreiro Barreiro: Loureiro, Dúas Igrexas, Forcarei, PO ²⁰⁶³)
3835. **Xiada de xaneiro, neve de febreiro, trebón de marzal, chuvia de abril e ventíño de mayo, ano cabal que che traio.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²⁰⁶⁴ / Manuel Barrós Fachal ²⁰⁶⁵)
3836. **Xiada mollada, auga na cama.** (Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C)
3837. **Xiada na lama á chuvia lle fai a cama.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ²⁰⁶⁶ / Daniel García Blanco: Bamiro, Vimianzo, C ²⁰⁶⁷)
3838. **Xiada na lama, auga na cama.** (Manuel Barreiro Somoza: Santa Mariña de Ribela, A Estrada, PO / M. González Fernández / Manuel Boado Vázquez: Santa María dos Ánxeles, Boimorto, C / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / José M. Gulías Rivas: Forcarei, PO)
3839. **Xiada na lama, auga na cama.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Gómez Vilar)
3840. **Xiada sobre do lodo, neve hasta o xollo.** (M. González Fernández)
3841. **Xornada de mar non é de taixar.** (M. González Fernández ²⁰⁶⁸)
3842. **Xulio agüeiro: moito pan e bo palleiro.** (Seminarista anónimo: San Xoán de Laño, Dodro, C)
3843. **Xulio quente, millo valente.** (José Buño Caamaño: Erboedo, A Laracha, C / Valentín González Gil: Soutelo de Montes, Forcarei, PO / Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO / Juan Carlos Couselo Gago / José A. Iglesias Ares / Manuel Lago López / Clemente Crespo Caamaño: Santiago de Compostela, C)
3844. **Xulio quente, o millo valente.** (Jacinto Collazo Gantes: Erboedo, A Laracha, C)
3845. **Xunio quente, millo valente.** (Manuel Fresco Reboredo: S. Andrés de Cesar, Caldas de Reite, PO)
3846. **Xúntate ós bos e serás un deles; xúntate ós malos e faceraste coma eles.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ²⁰⁶⁹)
3847. **Zapateiro a teus zapatos.** (M. González Fernández)
3848. **¡Ai como chove na casa do probe!** (Francisco Canosa Quintáns ²⁰⁷⁰)
3849. **¡Búscame un de capa negra en Santiago!** (Seminarista anónimo: Moreira, A Estrada, PO)
3850. **¿Bo? O papel terma do que lle poñen.** (M. González Fernández)
3851. **¿Chamáchesme a partir? Chamáchesme a reñir.** (M. González Fernández)
3852. **¿Chámasme a partir? Chámasme a reñir.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3853. **¿Por que cantas, meu cura? ¿por que, meu frade? Quen che mandou cantar, que che pague.** (Argimiro Pampín Basteiro: Arzúa, C ²⁰⁷¹)
3854. **¿Quen dixo medo sendo de día?.** (M. González Fernández)
3855. **¿Quen é o teu enemigo? O do teu oficio.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²⁰⁷²)
3856. **¿Ronca o mar de Lira? Mete a leña e serra a porta.** (José Luís Castro Izaga: Lira, Carnota, C)
-
- ²⁰⁶³ O orixinal di *Xesús, María e José, canto máis vai pior é.*
- ²⁰⁶⁴ O orixinal di *Xiada de xaneiro, neve de febreiro, trebón de marzal, chuvia de abril, e ventíño de mayo ano cabal que che traio.*
- ²⁰⁶⁵ O orixinal di *Xiada de xaneiro, neve de febreiro, trebón de marzal, chuvia de abril, e ventíño de mayo ano cabal que che traio.*
- ²⁰⁶⁶ O orixinal di *Giada na lama a chuvia lle fai a cama.*
- ²⁰⁶⁷ O orixinal di *Xiada na lama a chuvia lle fai a cama.*
- ²⁰⁶⁸ O orixinal di *Xornada de mar non e de taixar.*
-
- ²⁰⁶⁹ O orixinal di *Xuntate os bos e seras un deles, e xuntate os malos e faceraste coma eles.*
- ²⁰⁷⁰ O orixinal di *Hai como chove na casa do probe.*
- ²⁰⁷¹ O orixinal di *Por que cantas meu cura porque meu frade quen che mandou cantar que che pague.*
- ²⁰⁷² O orixinal di *Quen é u teu enemigo? O do teu oficio.*

3857. **"A conta xusta e axustada", dixo o crego da Golada, "seis touciños, seis xamós, tres rabos e seis lacós".** (Seminarista anónimo: algún lugar de Galicia)
3858. **"Bos días", díxolle o gato ás morcillas.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña ²⁰⁷³)
3859. **"Buenos días", díxoll'o gato ás morcillas.** (Jesús Mayo Brenlla: San Mamede de Monte, A Baña, C ²⁰⁷⁴)
3860. **"Nin merlo branco nin setembro ruín", din os vellos.** (Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña / Manuel Barrós Fachal / Seminarista anónimo: algún lugar da provincia da Coruña)
3861. **"Palabra", díxoll'o lobo á cabra.** (José María García Vázquez: Dodro, C ²⁰⁷⁵ / Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ²⁰⁷⁶)
3862. **"Palabra", díxolle o lobo á cabra.** (Manuel López Castro: Santa Comba de Cordeiro, Valga, PO)
3863. **"Pobriñas, ábrenvos tarde e non podeades comer", díxolle o raposo ás galiñas.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ²⁰⁷⁷)
3864. **"Pobriñas" -dixo o raposo ás galiñas-, "ábrenvos tarde e non vos dan de comer".** (Manuel Villaverde Marcos: Proupín, San Tomé de Ames, C ²⁰⁷⁸)
3865. **"S'o millo pesa pouco, mudalo de un saco pró outro", dixo a galiña cando falou.** (Guillermo Eirís Cabeza: Sofán, Carballo, C ²⁰⁷⁹)
3866. **"Se o millo fose pouco, mud'o dun saco a outro", dixo a galiña.** (Amador Darriba Míguez (13-11-1951) ²⁰⁸⁰)
3867. **"Vale quen ten", di a campana de Retén.** Retén é un lugar de Padrón. O refrán di que vale que ten diñeiro.(Antonio Iglesias Duro: Carcacia, Padrón, C ²⁰⁸¹)
3868. **[...] quieto que Dios lle dá.** (Manuel Tojo Reboredo)
3869. **Antes que te cases, mira lo que haces.** (Andrés Rodríguez Arjomil: Vimianzo, C)
3870. ***El ojo del amo engorda al caballo.** (Perfecto Lens Fraga: San Vicente de Rial, Val do Dubra, C ²⁰⁸²)
3871. ***El que temprano se levanta, en su fortuna adelanta.** (Eliseo López Varela ²⁰⁸³)
3872. ***Según me ves, te viste; según te veo, me verá.** (José Duro Quintela: Bures, Arzúa, C ²⁰⁸⁴)
3873. ***Si quieres ser justo, evita los pensamientos y el hurto.** (Luís Vázquez Veiga ²⁰⁸⁵)
3874. ***Si te arrastra la pereza, desde el lecho la pobreza.** (Eliseo López Varela ²⁰⁸⁶)
3875. ***Vale más pájaro en mano que cien volando.** (Manuel Camino Sánchez ²⁰⁸⁷)

²⁰⁷³ O orixinal di *Vos dias, dixolle o gato as morcillas.*

²⁰⁷⁴ O orixinal di *Buenos dias dixo llo gato as morcillas.*

²⁰⁷⁵ O orixinal di *Palabra dixollo lobo a cabra.*

²⁰⁷⁶ O orixinal di *Palabra dixoll'o lobo a cabra.*

²⁰⁷⁷ O orixinal di *'Pobriñas', abrenbos tarde e non podeades comer dixolle o raposo as galiñas.*

²⁰⁷⁸ O orixinal di *Pobriñas dixo o raposo as galiñas abrenbos tarde e non bos dan de comer.*

²⁰⁷⁹ O orixinal di *So millo pesa pouco mucalo de un saco pro outro, dixo a galiña cando falou.*

²⁰⁸⁰ O orixinal di *Se o millo fose pouco mudo, de un saco a outro; dixo a galiña.*

²⁰⁸¹ O orixinal di *Vale quen ten día campana de Reten.*

²⁰⁸² O orixinal di *El ojo del amo engorda al caballo.*

²⁰⁸³ O orixinal di *El que temprano se levanta en su fortuna adelanta.*

²⁰⁸⁴ O orixinal di *Segun me ves te viste, segun te veo me verá.*

²⁰⁸⁵ O orixinal di *Si quieres ser justo he evita los pensamientos y el hurto.*

²⁰⁸⁶ O orixinal di *Si te arrastra la pereza desde el lecho la pobreza.*

²⁰⁸⁷ O orixinal di *Vale mas pajaro en mano que cien volando.*